הארץ

1.10 ש"ח, יום ו' ב' בניסן תשמ"ו, 11 באפריל 1986 VOL. 68/20361 APRIL 11 1986
(כולל מע"מ ובאילת 99 אג')

פנורמה
מוצרי קליטה מלווינים
הדגמה במפעל
300 צלחות קליטה ברחבי הארץ
זה הנסיון שלנו־והביטחון שלך!
שפע של תכניות טלביזיה באיכות קליטה מקומית, ממערב גרמניה, רוסיה ולוכסמבורג, מוגשים לכם על צלחת קליטה של פנורמה
התשלומים נוחים במיוחד + התקנה תוך שבועיים
מעבר־יבוק 5 תל־אביב 260799, 03-268303

ישראל מבקשת מידע על נאצי המשמש סגן בוועדה לזכויות האדם בז'נווה

המפתח לפרשת ואלדהיים במסמכים ביוגוסלאוויה

מאת שלמה שמיר

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). ישראל ביקשה רשמית ממזכירות האו"ם לקבל מסמכים משני תיקים נוספים בארכיון של תיקי פושעי המלחמה הנאציים של האו"ם. המדובר בתיקים של פושע המלחמה אליוס ברונר והרמן קלנר. הרמן קלנר הוא שמו של דיפלומאט מזרח גרמני בכיר, המכהן כסגן יושב ראש הוועדה לזכויות האדם בז'נווה. לא ברור אם התיק בארכיון של האו"ם, הנושא את השם הרמן קלנר, מתייחס להרמן קלנר הדיפלומאט המזרח גרמני. קרוב לוודאי שמדובר באדם אחר. גם לגבי הרמן קלנר פורסמו בעבר ידיעות על עברו הנאצי אך הוא נבחר כסגן יושב ראש הוועדה לזכויות האדם.

דיפלומאטים בכירים במרכז ה־או"ם אמרו לסופר "הארץ", כי המפתח לפרשת ואלדהיים נמצא עתה בידי ממשלת יוגוסלאוויה, המחזיקה במסמכים חשובים שבהם פרטים על עברו של ואלדהיים שלא פורסמו עדיין.

רגע של התרוממות רוח היה אמש בשיא המפגן בוועידת מפלגת העבודה כשבין המנעים האינטנסיביים למצוא פיתרון לשר מודעי לבין הדיון על תפקודה של ממשלת האחדות, שנעל את הוועידה, הצליחה שרה'לה שרון להלהיב ולהוציא משלוותם את אלפי צירי הוועידה ולהרקידם הורה בין המבואות באולם היכל התרבות ולהביא את ראש הממשלה שמעון פרס ומזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר לשיר יחדיו מול 3100 הצירים, שלא ידעו נפשם מרוב שמחה והתרגשות. אילן שחורי, סופר "הארץ" לענייני מפלגות, מוסר: כי היתה זו שעה קלה מיוחדת במינה שהציגה את הפנים היפים ביותר של מפלגת העבודה. האתנחתא של השירה בציבור הפכה עד מהרה לשירה אדירה בהסטוריה של קולות. בהם ביכבו פרס וקיסר מול המיקרופון. עם עלותם לבימה אמר קיסר: "אם אנו במקהלה נשיר כמו בממשלה אז אוי ואבוי לנו". פרס השיב אתנ־ינג"ו עסקת חבילה". כשסיימו לשיר אמרה שרה'לה שרון: "אתם שגעון של זמרים, ממש מתבזבזים שם". שרה'לה שרון, שזכתה לנשיקה מצלצלת מראש הממשלה, הזמינה גם לבימה לשיר יחדיו את שר העבודה לשעבר משה ברעם, שאתמול מלאו לו 75 שנה ואת צעיר חברי הכנסת של העבודה חיים רמון, שחגג את אתמול יום הולדתו ה־36 יחד עימם שרו הצירים את "שיר המחר" ובקושי הצליחו מארגני הוועידה להביא את שרה'לה שרון ואלפי הצירים לסיים השירה בציבור ולהמשך הסדר של הדיונים. בתמונות: וייצמן, ברלב, ברעם, פרס וקיסר. (תצלומים:אילן אוסנדריבר, י.פ.פ.א)

פרס נוטה לקבל תיק האוצר לפני הרוטציה

ייפגש הבוקר עם שמיר לסכם החלפת התיקים

לוי וארנס נגד ההסכם אך לא יפעלו למנעו מחשש לביטול הרוטציה

מאת עקיבא אלדר
סופרו המדיני של "הארץ"

ראש הממשלה שמעון פרס וממלא מקומו יצחק שמיר ייפגשו הבוקר כדי לסכם את פרטי ההסכם להחלפת תיקי האוצר והחוץ בין יצחק מודעי ויצחק שמיר. ההסכם משאיר את גורלם של תיקים אלה פתוח לדיון לקראת מועד הרוטציה בחודש אוקטובר. ראש הממשלה אמר אתמול למתווך, ח"כ אברהם שפירא, כי מבחינתו ניתן לשנות את חלוקת התיקים בממשלה לפני הרוטציה. לפיכך יקבע בינתיים, כי שמיר יהיה שר האוצר במשך 6 חודשים ומודעי יקבל את תיק החוץ לתקופה דומה.

שרי הליכוד התכנסו אמש בלשכת שר החוץ לישיבה שנמשכה יותר מ־3 שעות והסתיימה לאחר חצות. בישיבה התנגדו מספר שרים להסכם החדש ובראשם לוי. עם זאת, שררה בקרב שרי הליכוד הבנה כי לא ניתן עוד לשנות את עיקרי ההסכם, כיוון שכוונתו של פרס לקבלו תטיל עליהם את אשמת פירוק הממשלה.

שמיר אמר כי ייפגש היום עם מודעי כדי לשמוע מפיו פרטים על בעיות האוצר ולעדכנו בנושאי החוץ. סופר "הארץ" מציין כי הבוקר יחליטו פרס ושמיר על מועד חילופי ה־תיקים. ההודעה על החילופים תימסר ביום ראשון בישיבת הממשלה ותימסר לכנסת בישיבתה ביום רביעי. מיד אחר כך יחליפו שמיר ומודעי משרדים. שמיר הביע תקווה כי ששת החודשים באוצר יסייעו לו למלא את תפקיד בראש מ־משלה לאחר הרוטציה.

שמיר אמר כי אישית אין הוא מרוצה מהחילופים "כיוון שהתרגלתי כבר במשך שש שנים לתפקיד שר החוץ ואני אוהב את העבודה הזאת, זה לא פשוט להתחיל את העבודה במשרד חדש".

רק 8 מ־3160 צירי הוועידה תמכו בהצעה לפרק הממשלה

פרס תקף את ההצעה: מציעים לי תפריט של צפרדעים

3 בלבד התנגדו להצעת פרס לקיים את האחדות ולבצע הרוטציה

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ"

ועידת מפלגת העבודה ה־חליטה אמש בעד המשך קיומה של ממשלת האחדות הלאומית ובעד ביצוע הרוטציה. היה זה במסגרת הדיון בתפקודה של ממשלת האחדות הלאומית, שנעל את שלושת ימי ועידת המפלגה ולאחר שראש הממשלה שמעון פרס ביקש מהוועידה לרשום את דבריו, בה יצא נגד הצעתו של מיכאל בר זוהר לפרק את הממשלה, וטען כי יש למלא בשלמותם את כל סעיפי ההסכם הקואליציוני בין המערך לליכוד.

דבריו של ראש הממשלה זכו לתמיכה כמעט פה אחד של צירי הוועידה. רק שלושה מקרב 3160 הצירים (המספר גדל במהלך הוועידה עם הוספת צירים) התנגדו להצעת הסיכום שלו, ואילו הצעתו של בר זוהר זכתה אך ורק ל־8 קולות תמיכה. קודם לכן בהתייעצות של שרי מפלגת העבודה החליטה צמרת המערך לתמוך בהצעת הפשרה של ח"כ שפירא בדבר חילופי התיקים, אך סוכם כי הודעה רישמית בנושא זה תימסר רק לאחר הודעת תמיכה של שרי הליכוד. דבריו של ראש הממשלה וההצבעה שנעלה את דיוני הוועידה באו בתום דיון בן כשלוש שעות בנושא תיפקודה של ממשלת האחדות, בה טענו רוב רובם של הדוברים בעד המשך קיומה של ממשלת האחדות.

תחילה הוקצה לדיון על תפקודה של ממשלת האחדות הלאומית דיון בן מספר שעות, אולם בין שרי העבודה סוכם כי רה"מ במהלך הדיון יבקש את רשות הדיבור וינעל את הישיבה. לאחר שהקשיב פרס לטיעוניהם של למעלה מעשרה נציגים, מבין חברי הוועידה התנגל על המשכת הדיון ואמר: "לא אבלע מכובד אחדות ערב. אך אין לי סיבה להציג מפריט של צפרדעים" — אמר בהתייחסו להצעה שהועלתה להביא לפירוקה של הממשלה.

שיחוריו הם אמינותם

פרס ייחד תחילה את דבריו לטענות חוסר האמינות שהאשם בהם בימים האחרונים מצד ראשי הליכוד. "הגיעה השעה, אלה המאשימים אותי כל העת בחוסר אמינות, צריכים וחייבים להוכיח את אמינותם הם". ראש הממשלה מנע בהמשך דבריו ששה סעיפים המהווים יחדיו את עיקרי ההסכם הקואליציוני בין הליכוד למערך וטען כי חייבים לקיים את כל הסעיפים הללו בכללם ביצוע הרוטציה, אולם מי שיפר ולו גם סעיף אחד, יסכן את ההסכם כולו. הסעיף הראשון לדברי פרס הוא הידברות ואחדות. "אין לחזור לתקופת טרום הבחירות האחרונות שהמתח, השנאה, הדמגוגיה וההסתה שלטו בכל. "ברוך השם שעתה הם יהודי" אמר רה"מ.

לדבריו של פרס קדם דיון בו השתתפו למעלה מעשרה מצירי הוועידה שרובם הדגישו את הצורך לשמור על המשך קיומה של ממשלת האחדות. בראש התומכים בקיומה של הממשלה היו בין היתר סגן ראש הממשלה יצחק נבון, שאמר כי יש לעמוד על הסכמים התחייבויות.

שמיר ומודעי סיכמו להחליף ביניהם תפקידים כבר ביום ב'

מודעי הסביר: הכלכלה הולכת פייפן • החליטו "לא להוציא אף מלה החוצה" גם לחבריהם • פרס דחה באותו יום את ההסדר

מאת עקיבא אלדר
סופרו המדיני של "הארץ"

מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר ושר האוצר יצחק מודעי החליטו כבר ביום שני בצהריים להחליף תפקידים והסתירו זאת מחבריהם בליכוד במשך שלושה ימים. בה התייעצות שקיימו השניים יחד עם ח"כ אברהם שפירא אמר מודעי כי אינו מתנגד להסדר, כיוון שממילא צפויים קשיים רבים בתכנית הכלכלית וה"תרגיל" אפשר להטיל על פרס את האחריות להתמוטטות.

ציטוטים מאותה שיחה, שהתנהלה בחדרו של שפירא בכנסת, הגיעו לסופר "הארץ" לכלכלה יהושע מאירי והוא פרסם לראשונה ביום שלישי את פרטי הסדר הפשרה. נודע כי כבר באותו יום שלל פרס בשיחה עם שפירא את עיקרי אותו הסדר.

במהלך השיחה אמר מודעי לשמיר: "לא איכפת לי שפרס יהיה מ"מ שר האוצר, מילא הם דרשו זאת או שיאכלו את הפייפן שהולך להיות". שמיר השיב "אבל לא להוציא אף מלה החוצה, כי בערב יש לנו ש־"הרות".

השלושה סיכמו לשמור את הסדרם בסוד ולהביאו לאישור חבריהם רק לאחר שיוצאו כל הדרכים האחרות.

סופר "הארץ" מציין, כי למרות הסיכום הזה, הודיע מודעי שלשום, כי יסרב לקבל תיק אחר בממשלה במקום תיק האוצר. שעות אחדות אחרי מסיבת העיתונאים, שבמהלכה קרא לקיים את ממשלת האחדות גם אחרי פיטוריו, דרש מודעי בישיבת שרי הליכוד להבהיר כי מכתבי התפטרות שלהם יימסרו ללא שהות לידי פרס.

וייצמן חושש ממודעי

בשיחות פרטיות הביעו אתמול שרים במערך מורת רוח מהמצב שאליו נקלעו. השר עזר וייצמן אף אמר זאת אתמול בשיחה עם ראש הממשלה שמעון פרס. וייצמן ואחרים חוששים כי מודעי יערים קשיים על השיחות עם מצרים בנושא טאבה.

מודעי הסביר ב־1980: מספיק 70% כישורים

בעת ניסיון למנות את מודעי לשר חוץ יותר מחצי שנה לאחר התפטרות דיין הסביר בגין כי "מודעי יודע אנגלית טובה"

ב־21 באוקטובר 1979 התפטר משה דיין מתפקיד שר החוץ. ראש הממשלה, מנחם בגין, נטל על עצמו או זמנית תפקיד זה. כאשר התפטר השר עזר ויצמן ממשרד הביטחון במאי 1980, היה צורך לאייש את שני התיקים. לתפקיד שר החוץ הוצע אז יצחק מודעי, ששימש בתפקיד שר האנרגיה.

להצעה זו התנגדו שרי המפד"ל ושרי ד"ש ; אשר טענו בתוקף, כי מודעי אינו מתאים לתפקיד. התנגדות ד"ש היתה נחרצת ביותר והעמידה בסכנה את קיום הממשלה.

מודעי הופיע בפני שרי ד"ש בניסיון לשכנעם להסיר את התנגדותם והצהיר, כי יש לו 90 אחוז כישורים להיות שר חוץ, וגם אם רק 70 אחוז, עליהם לתמוך בו.

ראש הממשלה נחלץ אף הוא להגן על המועמדות ואמר בפגישה עם שרי ד"ש: "מודעי הוא שר טוב...הוא יודע אנגלית טובה, ואני יודע מהי אנגלית טובה; הוא יהיה שר טוב, למה לעמוד בדרכו".

גם השר שמחה ארליך ז"ל, שכינה את מודעי לפני משבר זה, אחד "שהוא עניין לפסיכיאטרים", יצא בראיון ב"מבט" להגן על המועמדות באומרו "מודעי יודע אנגלית".

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: נסים בירון, לשעבר מנכ"ל האוצר ויועץ ראש הממשלה לענייני כלכלה
על: מינויו הצפוי של יצחק שמיר לשר האוצר
(עמ' 2)

★

בחדרו של מנצח הפילהרמונית נולדה פשרה להישרדות הממשלה
(עמ' 3)

★

רפורמה תוזיל ביטוח הרכב ותבטיח פיצוי על נזק מוחלט
(עמ' 5)

★

כ־100 אלף בכו, צעקו ורקדו בשוב בנאזיר בהוטו לפקיסטן
(עמ' 5)

★

סקר: מצטמצם זיהום של חופי הארץ בפתח־זפת
(עמ' 12)

★

גורפינקל לא נענה להצעת בג"ץ לפרוש מרצונו ממשפט הקצינים
(עמ' 12)

★

עשרות פניות לאמץ התינוקת הנטושה
(עמ' 12)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). בהיר עם עליה בטמפרטורות וירידה בלחות, במיוחד בפנים הארץ ובראשי ההרים. תשקיף לשבת: עליה נוספת בטמפרטורות. תסקיר סינופטי: רמה מעל מזרח הים התיכון. ירושלים 10–22, הגולן 9–23, נהריה 13–25, צפת 11–22, הישה 13–24, טבריה 14–30, נצרת 12–23, עפולה 14–28, שומרון 12–24, תל־אביב 13–25, לוד 12–26, יריחו 12–33, עזה 14–23, באר־שבע 12–28, אילת 17–33.

שערי הדולר

	שערי הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.4801	−0.0042
נוסעים	1.7592	−0.0050
שחור	1.6200	−0.0100

בגליון זה 24 עמודים בצירוף 40 עמודי מוסף

העבודה תתמוך במס על רווח ספקולטיווי במסחר בבורסה

הוועידה דחתה הגדלת מע"מ והגדלת מס הכנסה

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

ועידת מפלגת העבודה החליטה אתמול בתום הדיון בפרק הכלכלי, שחייב לאחר מכן את מצע המפלגה לכנסת, כי סיעת המערך בכנסת תפעל למען הטלת מס על רווחים, הנובעים מפעילות ספקולטיווית בבורסה.

הצעה זו לא נכללה בהמלצות הוועדה, המכינה את מפלגת העבודה, והוגשה כהסתייגות על ידי שמואל בהט מהחוג לשילוב. ח"כ אליהו שפייזר, יו"ר הוועדה, שהכינה את ההמלצות הכלכליות, תמך במהלך הדיון בהסתייגות זו והיא אושרה כמעט פה אחד. ועידת העבודה לא קיבלה לעומת זאת שורה של הצעות, שביקשה לאשר הוועדה המכינה בין היתר הגדלת מס ערך מוסף לעומת הורדת מס הכנסה.

ועידת העבודה החליטה להחיל גם מס הון שנתי על כל אזרח תוך מתן פטור ראשוני לנכסים כשווי שיקבע ובו תיכלל דירת המגורים.

שוק ההון

106 מיליון ש"ח — ביקוש לאג"ח

עוד ירידה לדולר

מאת יהודה שרוני

בנק ישראל גייס אתמול 67 מיליון ש"ח באמצעות שלוש סדרות של אגרות חוב. להנפקת אלה נרשם ביקוש ראשוני של 106 מיליון ש"ח, ועקב כך לא יקבלו המזמינים את מלוא הזמנתם.

שבוע מסחר פוליטי בבורסה נתן את אותותיו במחזורי המסחר הנמוכים. מחזורי המסחר במניות הסכמו למחצית מהיקפם בשבועות האחרונים, ומחזור המסחר במניות ההסדר היה נמוך אתמול ממיליון דולר בראשונה זה כמה חודשים.

התעוררות מסויימת שהיתה בשער הדולר השחור בראשית השבוע, בגלל משבר מודעי, דעכה בהמשכו. הדולר השחור ירד אתמול ב־0.01 ש"ח.

ערך את העמוד: בועז שפירא

מודעי: אם אשאר שר אוצר (וזה כנראה לא יהיה) אבטל ההצמדות

אולי בגלל זה רוצה ראש הממשלה להחליף אותי באחר

אני תומך בשיעורי מס נמוכים אך "מי שלא משלם מס הולך לכלא"

מאת אברם צדר
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

"באוצר הוכנה כבר הצעת חוק לביטול מערכת ההצמדות במשק, ואם אשאר שר האוצר וכנראה לא כך יהיה, אפעל לכך שכל ההצמדות במשק יבוטלו". כך אמר שר האוצר יצחק מודעי לבאי האסיפה השנתית של הוועדה הישראלית של לשכת המסחר הבינלאומית, שהתקיימה אמש בתל אביב. השר לא אמר במפורש, אך מדבריו השתמע, שבביטול ההצמדות במשק כוונתו גם לביטול ההצמדה במערכת האשראי ואף החיסכון. "לראש הממשלה בטח נודע על כוונותי אלה, ואולי בגלל זה רוצה או כדאי לו להחליף את שר האוצר". אמר עוד השר מודעי.

בהמשך דבריו אמר עוד השר, כי לדעתו אחת מאי ההצלחות של המדיניות הכלכלית היתה חוסר היכולת לבצע רפורמה במערכת המיסי. "אני דוגל בשיטה המקובלת בארה"ב של מסים נמוכים יחסית, אך מי שלא משלם מס הולך לכלא". לדבריו באוצר קיימות כבר תוכניות מעשיות לרפורמה במסים, שמשמעותם הפחתת מסים כללית. הורדת להפחתת שיעורי המס תגביר את הפריון ואת הצמיחה במשק. הגברת הצמיחה תביא להגברת ההכנסות ולמרות ששיעורי המס יופחתו, סך כל תקבולי המס של האוצר ישארו בעינם או אף יגדלו. אמר עוד השר.

ציונות ובעל המזמר

שר האוצר, שהגיע לכנס לשכת המסחר הבינלאומית לאחר סיור בבסיסי חיל האוויר ולפני הפגישה עם ראשי הליכוד, דיבר בצורה נינוחה ושפע הומור. לדבריו, ברוך לכנס, בעקבי את בסיס חיל האוויר נודע לי רק שמכינים עבורי תיק חדש בממשלה.

שר האוצר אמר עוד, כי מדד יוקר המחיה יעלה במארס בין 1.25 ל־1.5 אחוז בלבד. "גם ללא צעדים נוספים מובטח, שכשנה הנוכחית לא תהיה אינפלציה חודשית של מעל 5 אחוזים. השר דיבר גם על אכזבותיו. לדבריו על פי התוכניות שיעור הצמיחה במשק היה צריך להגיע בשנה שחלפה לכ־5 אחוזים אך הוא לא עלה על 2 אחוזים. הסיבה לבלימת הצמיחה במשק מאז אמצע שנות ה־70 היא העדר גידול בפריון ולא שום גורם אחר — דברי שר האוצר.

ארה"ב נערכת לתקוף את לוב

רייגן אישר פעולה מוגבלת • הצי השישי מתגבר כוחו מול לוב

מאת צבי בראל

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). במימשל האמריקאי אין מסתירים עוד כי קיימת כוונה לגמול ללוב על מעשי הפיגוע בברלין ובמטוס טי־דבליו־אי. פקיד ממשל אמר לרשת סי־בי־אס כי הנשיא רונלד רייגן נתן כבר את אישורו לפעולה מוגבלת "ופרופורציונאלית" נגד לוב, ואילו מזכיר הצי ג'ון להמן אמר כי נושאות המטוסים של הצי השישי "מוכנות לכל אפשרות".

אתמול הפליגה נושאת המטוסים "קוראל סי" מנמל מלגה בספרד אל לב הים התיכון, ובכך הצטרפה ל"אמריקה", נושאת מטוסים אמריקאית אחרת המשייטת סמוך לחופי לוב.

במסיבת עיתונאים, בה כינה הנשיא רייגן את קדאפי "הכלב המטורף של המזרח התיכון" ומישהו שהוא "גרוע יותר מכיוון רע", הוא נמנע מלמסור פרטים על הכוונות האמריקאיות למהלומה נגד השליט הלובי, והסתפק בכך שוואשינגטון ממשיכה לאסוף מידע מודיעיני באשר להיות הגורם שמאחורי פעולות הטרור האחרונות. הוא גם הוסיף כי לוואשינגטון אין עדיין מידע הקושר את קדאפי במישרין לפיגוע במערב ברלין. ההערכות על פעולה צבאית נגד קדאפי המשמשת ובאה מסתמכות על ההוראה שניתנה לשתי נושאות מטוסים אמריקאיות בים התיכון, לשהות בסמיכות לחופי הלובי למקרה של קבלת הפקודה.

הצעה בוועידת הטייסים הבינלאומית לאמץ שיטת האבטחה הנהוגה באל על

מניחי מטען החבלה במטוס טי־דבליו־אי משתייכים לקבוצה המצרית שהתנגשה בחיי אשת הדיפלומט הישראלי • הגיהוץ המטען בנמל התעופה בקהיר

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). מניחי מטען החבלה במטוס טי־דבליו־אי משתייכים לקבוצה המצרית, אשר התנגשה בחייה של אשת הדיפלומט בקהיר. הקבוצה, הפועלת זה 4 שנים במצרים על פי הנחיות שרות המודיעין של חיל האוויר הסורי, נהנית משיתוף הפעולה של כמה מן השגרירויות הקומוניסטיות בקהיר, המספקות נשק לאנשיה.

מקורות דיפלומטיים בלונדון מגלים, כי המטען הפלסטי, שהתפוצץ במטוס, עשוי מחומר נוזלי מיוחד, המתייבש במהירות ומיוצר במעבדות מזרח־גרמניות. הטרוריסטים טמנו חצי קילו ממנו מתחת למושב ליד הגלגל ביציאה, בסיוע אחד מעובדי נמל התעופה בקהיר ומנגנון הפעלה ועיד הביא לפיצוצו.

בוועידת פדרציית איגודי הטייסים הבינלאומיים, שנפתחה אתמול בלונדון, מתגבשת הצעה לאמץ את שיטות האבטחה הנהוגות במטוסי אל על ולהעסיק אנשי בטחון בזמן הטיסות. מאות הצירים בוועידה, שתימשך 5 ימים, יתבקשו בין היתר להחליט אם להחרים את כל הטיסות לסוריה, לאיראן וללוב ועל פי הסימנים יש להצעת החלטה זו סיכוי סביר להתקבל ברוב קולות. בקרב טייסים מבריטניה, אוסטרליה והולנד קיימת נכונות לתמוך בקריאה האמריקאית להפסיק את כל שרותי הטיסה לאותן מדינות ולאסור על מטוסיהן לנחות בנמלי התעופה של העולם המערבי.

את ישראל מייצג בוועידה הקברניט יצחק גתן ואת העולם הערבי מייצגות שתי מדינות בלבד־מצרים וכווית.

שלוש הפגנות — הערב בפ"ת

ליד קולנוע "היכל"

(ע). משטרת מרחב השרון נערכת בכוחות מוגברים לקראת שלוש הפגנות, שייערכו הערב בסמוך לקולנוע "היכל" בפתח תקוה. מפקד מחוז המרכז במשטרה, ניצב אבנר גבעתי, אישר לחוגים הדתיים הפגנה, שתחל בשעה 9.30 ותימשך עד חצות. בנוסף לכך אושרו שתי הפגנות של תנועת רצ ומפ"ם נגד כפיה דתית ובעד פתיחת הקולנוע בלילות שבת. הפגנות אלה אושרו מהשעה 8 בערב עד שעה 11 בערב.

סרט פלשתיני יצולם בארץ

בתקציב של מיליון דולר

מאת אודי ניר

הפקתו של סרט פלשתיני ראשון, המצולם כולו בישראל ובשטחים, שכל משתתפיו ערבים פלשתינים, תחל בקרוב. מפיק הסרט, מישל חליפי, אמר בראיון למקומון הירושלמי "כל העיר", המתפרסם היום, כי תקציב ההפקה הוא מיליון דולר. חצי מהתקציב ישומן ממילגה שבה זכה התסריט בתחרות שנערכה בצרפת, ואת מחציתו האחרת יכסו משקיעים מחו"ל.

שם הסרט "החתונה", והוא עוסק בבעיות המתעוררות כאשר ממשל צבאי ישראלי אינו מתיר לערבים בגליל לקיים טכס נישואין בכפרם.

קוסמונאוטים סוריים יטוסו מעל ישראל

יצטרפו אל הקוסמונאוטים הסובייטים בחללית "מיר"

מאת אליהו זהבי

קופנהאגן (מיוחד ל"הארץ"). לרגל יובל 25 שנים לטיסת החלל של יורי גגארין הודיע אתמול ולאדימיר שאטאלוב, האחראי לטיסות החלל של בריה"מ, כי לצוות הבא, שישוגר לחללית "מיר", בה מצויים כיום שני קוסמונאוטים סובייטים, יצורפו 2 הקוסמונאוטים הסוריים, המתאמנים בבריה"מ מאז דצמבר 1985, מהמזר פאריס ומתייר הב"ב. החללית "מיר" תנוע לטיסה מעל שמי המזרח התיכון ועל שני הסוריים הוטל לבצע מיפוי גיאולוגי של סוריה לצורך גילוי מקורות נפט. בגובה 180—200 ק"מ תחלוף "מיר" מעל סוריה וכן מעל ישראל.

השנה, עשי לך פסח פלוס

השנה, עשי לך סדר פסח טעים - ובטעם טוב, הטעם של דניש פלוס.
במיוחד לשולחן הסדר: מערכות קפה ואוכל מתוצרת ARZBERG גרמניה, ומתוצרת ADAMS (WEDGWOOD) מאנגליה, צלחות, כוסות, כוסיות ואגרטלים מזכוכית וקריסטל. מאיטליה ומשבדיה, מבחר סכו"ם בעיצובים קלאסיים או מודרניים, בלעדיים לדניש פלוס, במחירים המתאימים לכל תקציב.

PARTY-SET תוצרת HIRSCHENREUTH גרמניה, מערכת מודולרית מפורצלן מתאימה כצלחות פסח מרכזית או בווריאציות רבות לאירוח. המחיר למערכת בפורצלן לבן 128.83 ש"ח.

CITY CREATIVE
לאניני הטעם! מערכת כלי אוכל וקפה מפורצלן בסגנון art deco תוצרת מפעלי ARZBERG גרמניה, שהינה החברה המובילה בעיצוב וייצור מערכות כלי אוכל וקפה ומוצרי נוי מפורצלן, בעיצוב אמנים ומעצבים ידועי שם בעולם. מפעלי ARZBERG נוסדו לפני כ־150 שנה ומוצריהם זוכים בקביעות בפרסים החשובים ביותר בעולם העיצוב. לדוגמא: המחיר למערכת אוכל creative הכוללת 18 חלקים 336 ש"ח.

* * *

REDE GUZZINI
אוירה באוירה קסומה של ארוע מיוחד. כל פריט מקולקצית REDE GUZZINI כלי הזכוכית, מערכות הגשה, עוצב למטרה ספציפית והינו בעל אפיון יחודי מגוון ובלתי ניתן לחיקוי.
REDE GUZZINI בעיצובו של BRUNO GECCHELIN תוספת של יוקרה ברמה אחרת.

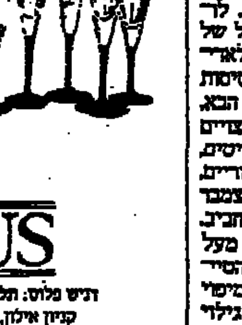

SUMMER DELIGHT
מתוצרת ADAMS, אנגליה (מקבוצת WEDGWOOD) ספקים רשמיים של בית המלוכה האנגלי, הבאנו בשבילך סט כלי אוכל והגשה בעיצוב אביבי. כל הכלים מתאימים לשימוש במקפיא, בתנור ובתנורי מיקרו־גל.

חג בלב... מאיטליה, מבחר מרהיב וחדש של אגרטלים מקריסטל בעבודת יד תוצרת: חברת IVV, לדוגמא: PRIMAVERA - אגרטל פרשים בצורת פרח ב־3 גדלים. החל מ־26.70 ש"ח

כוסות יפהפיות מקריסטל ליין אדום, יין לבן, אפריטיף ושמפניה. בדניש פלוס תוכלי לקנות סט כוסות המתאים לכל ארוע מתוצרת איטליה ושוודיה.

מבצע פסח:
10% הנחה על כל מערכות האוכל והקפה בדניש פלוס.

CARRÉ
מערכת כלי הגשה ואפיה תוצרת GENSE שוודיה, בעיצוב MONIKA BACKSTROM. מערכת משולבת מזכוכית חסינת אש ומעמד מפתכת מרושתת בצבעים שחור או לבן. לדוגמא: מגש זכוכית עגול החל מ־37.60 ש"ח.

בואי לדניש פלוס ובחרי לך מהכלים הנפלאים שיביאו לך ולאורחייך חג שמח. אפשרות לתשלום באמצעות כרטיסי אשראי: ויזה ישראכרט ודיינרס קלוב. הסדרי תשלומים לבעלי ויזה ודיינרס קלוב.

ZIG-ZAG סכו"ם לארוחות חגיגיות, אלגנטי ומרשים במיוחד עשוי מפלדת אלחלד עם ידיות בשחור או לבן תוצרת GENSE שוודיה.

DANISH PLUS

דניש פלוס: תל־אביב: כיכר המדינה, רח' ה' באייר 62 רמת־גן: דרך ז'בוטינסקי 104; קניון אילון, דרך אבא הלל רמת־השרון: רב בכר, כביש החוף צומת גלילות כפר־סבא: מרכז מסחרי חיפה: כפר סבלה באוזריס כרמל צרפתי ירושלים: רח' שמאי 16 באר־שבע: רח' חברון 4 (בחנות דניש)

ראיתי שמעתי

שני מודעי במשרד החוץ

אם אכן יעביר יצחק מודעי את כשרד האוצר במשרד החוץ, הוא ימצא שם לפחות קרוב מודעי אחד: בנו ברעה. נמצא בעיצומו של קורס צוערים שבמהלכו הוא וחבריו עוברים בין המחלקות השונות ומתכוננים לקריירה דיפלומטית. ברעה, שלא כאביו, נאלץ להתחיל מלמטה. בטרם התקבל לכשרד היה עליו להגביר 100 אחוז כישורים לשמש כדיפלומט.

א.לב

דיניץ ייפגש עם יורש פאלמה

חבר הכנסת שמחה דיניץ, קיבל אישור מראש הממשלה, שמעון פרס, לצאת לביקור בשטוקהולם לשם הוא הוזמן על-ידי הממשלה. הוא יהיה כנראה הישראלי הראשון שיתקבל על-ידי ראש הממשלה החדש, אינגואר קרלסון. לדיניץ היכרות אישית עם צמרת הממשל ואפילו המפלגה הסוציאליסטית ביקשה להיפגש עמו.

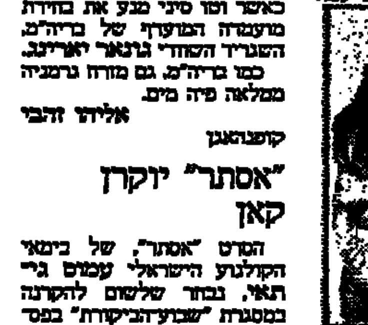

שמחה דיניץ

דיניץ היה צריך להבטיח כי ישוב ארצה כדי להשתתף בהצבעת אי-אמון שנדונה אתמול בבוקר איימה להפיל את הממשלה בשבוע הבא.

א.לב

הגיעה נלה רובינשטיין

נלה רובינשטיין, אלמנתו של ארתור רובינשטיין, הגיעה ארצה וכבר האזינה אתמול לנגינת המתחרים. גב' רובינשטיין תחלק ב-19 בבנייני האומה את הפרסים לזוכים בתחרות.

אל חבר השופטים הצטרף הפסנתרן קארל גראוסמן שמונה בשבוע שעבר למנהל מכון קרטיס, אחת הסדנאות הידועות לפסנתרנים בארה"ב. גראוסמן, פסנתרן מחונן, נפגע לפני שנים אחדות בידו הימנית ומאז הוא מתרכז ברפרטואר לפסנתר ליד שמאל.

ב.ש.

שתיקה סובייטית מוזרה

הפולמוס המתנהל במערב על עברו של קורט ולדהיים, מושתק בבריה"מ. מוסקווה שאינה מחמיצה הזדמנויות לחשוף נאצים בעמדות מפתח במדינות המערב, העדיפה בנושא ולדהיים לא להזדהות, לא להגיב ולא להתייחס. לא מכבר ביקר במוסקווה ראש ממשלת אוסטריה. עיתוני מוסקווה הקדישו מקום נרחב לדיווח על אוסטריה — רק שמו של ולדהיים נפקד. כזכור, תמכה בריה"מ בדצמבר 1971 בבחירת ולדהיים למזכיר האו"ם, כאשר ומו סיני מנע את בחירת מועמדה המועדף של בריה"מ, השגריר השוודי גונאר יארינג.

כמו בריה"מ, גם מזרח גרמניה ממלאה פיה מים.

אליהו זהבי

קופנהאגן

"אסתר" יוקרן קאן

הסרט "אסתר", של בימאי הקולנוע הישראלי עמוס גיתאי, נבחר שלשום להקרנה במסגרת "שבוע-הביקורת" בפסטיבאל הסרטים בקאן. "שבוע-הביקורת" היא אחת משלוש המסגרות הרשמיות של הפסטיבאל.

"אסתר", שצולם בישראל, ומבוסס על עלילת המגילה, נבחר אמש יחד עם שישה סרטים ממדינות שונות על-ידי חבר השופטים של ה"שבוע".

פאריס

יואב מוקר

ירית רוזנבלום

יוקדם תשלום קצבאות לרגל חג הפסח

מאת כתבי "הארץ"

המוסד לביטוח לאומי הודיע כי יקדים השנה את תשלום קצבאות הזקנה והשאירים, קצבאות הנכות למיניהן והגימלה להבטחת הכנסה — לקראת חג הפסח.

הקצבאות ישולמו ב-17 באפריל, במקום ב-28 באפריל. כן ישולמו ב-17 באפריל דמי המזונות. קצבאות הילדים ישולמו כרגיל, ב-20 באפריל.

קצבת הזקנה לקשיש יחיד תהיה — 146 ש"ח ולזוג קשישים — 219 ש"ח.

קצבת הזקנה עם השלמת הכנסה ליחיד תהיה — 280 ש"ח ולזוג קשישים — 421 ש"ח.

מועצת הרכבת החדשה תדון בתכנית פעולה לשנה הבאה

מאת סופרת "הארץ" בחיפה

תכנית פעולה לשנה הקרובה, שתכלול חיבור מסילתי של נמל אשדוד עם תחנת הכוח החדשה באשקלון, הנחת המסילה בנתיבי איילון והקמת רכבת פרוורים בחיפה, תידון במושב הראשון של מועצת הרכבת, שמונתה השבוע על ידי שר התחבורה, חיים קורפו. המועצה תתכנס לישיבתה הראשונה מחרתיים בירושלים.

שר התחבורה, חיים קורפו, הטיל על המועצה החדשה להתוות מדיניות כללית לניהול רכבת ישראל, לתפעולה ולפיתוחה. כן נתבקשה המועצה לדון במבנה המינהלי-ארגוני של הרכבת ולהכין הצעות לייעולה, להגדלת רווחיותה ולשיפור השירות לציבור הנוסעים.

על פי בקשת שר התחבורה תטפל מועצת הרכבת גם בהפעלת הרכבת הפרוורית בחיפה מטירת הכרמל ומנהריה, וכן במציאת פתרונות לבעיית צומת בת גלים בחיפה, בה נוצרים פקקי תנועה בזמן מעבר רכבות: אם על ידי הורדת הרכבת למנהרה תת-קרקעית או על ידי מעבר לגשר עילי.

חברי מועצת הרכבת החדשה הם יו"ר רשות הנמלים, צבי קינן, אשר מונה לעמוד בראשה, ברוך לוי, מנכ"ל משרד התחבורה, יחזקאל ברון מהחברה לכימיקלים לישראל, דן הולצמן, מנכ"ל נתיבי איילון, גדעון השמשוני, מנכ"ל המכון לתחבורה, רן חקלאי, סגן הממונה על תקציבים באוצר, אריה מהולל, חבר רשות הנמלים, מתי מור גנשטר, מנכ"ל צים וחבר רשות הנמלים, משה נוידרפר, מנכ"ל ברקליס דיסקונט, אנציו ניצני מהחברה לכימיקלים לישראל, ועימנואל פורטונה, חבר רשות הנמלים.

מחוגי הנהלת הרכבת בחיפה הובעה שביעות רצון מהרכב מועצת הרכבת והובעה תקווה כי היא תוביל לפיתוחה של הרכבת.

ניצחון שני לישראל בקדם אליפות אירופה לנוער בכדורסל

סארייבו, יוגוסלוויה (שרות "ספורט הארץ"). נבחרת הנוער בכדורסל השיגה אמש ניצחון שני רצוף בקדם אליפות אירופה כאשר הביסה את קפריסין 100־44.

היום תתמודד ישראל עם נבחרת הנוער של פולין ומחר נגד המארחת, נבחרת הנוער של יוגוסלוויה.

שר החוץ הקנדי ג'ו קלארק הגיע אתמול לישראל והתקבל על ידי עמיתו, יצחק שמיר. השניים יחתמו ביום ראשון על הסכם תעופה בין שתי המדינות. היום ייפגש האורח עם ראש הממשלה שמעון פרס ויקיים שיחות עבודה במשרד החוץ בירושלים. (כתב עקיבא אלדר, צילום: עוזי קרן)

אבו איאד: בעיני אש"ף הסכם חוסיין-ערפאת מבוטל

"אש"ף יקיים כינוס סולחה בין פלגיו"

מאת כתבי "הארץ" לענייני ערביים

הסכם רבת-עמון, בין המלך חוסין וערפאת, נחשב מנקודת ראות אש"ף למבוטל, וההודעה הפורמאלית על ביטולו קשורה עם תיאומים טקטיים ועיתוי מתאים. כך אמר אתמול סגנו של ערפאת אבו-איאד בכווית.

לדבריו, פועל עתה אש"ף לאיחוד ארגוניו מחדש וכי ערפאת נענה לקריאת נשיא אלג'יריה לקיים כינוס סולחה באלג'יר בהקדם. עיתונים במפרץ מסרו אתמול כי ערפאת מבקש לקיים באלג'יר מושב סולחה של המועצה הלאומית הפלשתינית.

מרד טלוויזיוני

אבו-איאד אמר בתשובה לשאלה כי מרד הקצינים הבכירים של פתח בירדן בראשות אבו אל-זעים הוא "מרד טלוויזיוני". לדבריו היתה זו טעות להקים מסגרות צבאיות סדירות כאש"ף בתחומו ליחידות "צבא השיחרור" שמפקדיו ברבת-עמון מרדו בהנהגת ערפאת. הוא תבע לבטל את הדרגות הצבאיות והתחיס בביטול לשבעת מפקדי המרד. במקביל דחו ראשי המרד אמש את ההחלטה להדיחם מתפקידם והודיעו כי ימשיכו בפעולתם כדי להחזיר את הנהגת אש"ף לדרך הישר.

חוסין לסעודיה

ברבת-עמון נמסר אמש כי המלך חוסין עומד לבוא בראשית השבוע הבא לסעודיה כדי להיוועץ עם המלך פהד. חוסין עמד להיוועד אמש עם עוזר מזכיר המדינה האמריקאי ריצ'רד מרפי אשר הגיע לעמאן מקהיר. מרפי נמנע מלמסור דבר על מהות שליחותו, אך מקורות ערביים ציינו כי הוא מבקש לבדוק עם המלך חוסין רעיונות חדשים להפשרת הקיפאון במאמצים המדיניים באיזור.

קודם לכן נועד מורפי בקהיר עם הנשיא מובארק ודן עימו בהצעות הרשות בענין טאבה. לדברי מקורות ערביים נאמר למורפי על ידי שר החוץ המצרי ד"ר עיסמת עבד אל-מג'יד כי מצרים תשקול בכובד ראש את הרעיונות בענין טאבה.

עתונים במפרץ מסרו אתמול מפי מקורות ערביים כי מטוסי בזק ישראליים ללא טייס טסו בשלושת הימים האחרונים בשמי אלג'יריה.

ישובי חבל עזה לא יפעילו כוח נגד התיישבות פליטי רפיח

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

בישיבת היום שהתקיימה אתמול ברפיח ים, הישוב היהודי שמולו אמורים להתיישב 8,000 פליטים ממצרים בהתאם להסכמי השלום, הוחלט להתנגד בצורה נחרצת אך לא-אלימה להעברתם של הפליטים לתל-סולטן.

בישיבת החירום, שבה השתתפו חברי מזכירויות היישובים בחבל, נדחתה הצעה לחסום את מסוף רפיח בטרקטורים, אך לא ירדה מסדר היום. לסופר "הארץ" נודע כי נדחתה גם הצעה לחסום כבישים. מקור מוסמך בין חברי הישובים אמר אמש לכתב "הארץ" כי ההצעה נדחתה בגלל טקטיקה מיוחדת שבה נוקטים היישובים במאבקם נגד הבאת הפליטים לרצועת עזה.

בישיבת החירום השתתפו חברי מזכירויות היישובים בחבל. בישיבה הוחלט לקיים עצרת מחאה ביום ראשון שבה ישתתפו כל תושבי האזור, וכן להציב משמרת מחאה באזור תל-סולטן, כשהמגמה היא להפוך אותה למעין התנחלות זמנית.

עוד נודע כי הוחלט להפיץ דפי הסבר שבהם תוסבר לדעת הקהל שהעברת הפליטים ממצרים לרצועת עזה היא אקט חמור.

אתמול סיירו מזכירי הישובים בתל-סולטן ואפילו חילקו סוכריות לילדים הערביים שהצטרפו אליהם. ראשי הישובים אמרו אתמול כי נחוש ונגמור עמם להילחם עד הסוף נגד הבאת הפליטים, שלדבריהם הם גורמים עוינים. הם ציינו, כי לא ינקטו באלימות, אך יפעילו תוכניות למניעת מימוש התוכנית.

אבי פרחן וצבי הנדל, מראשי הישובים, אמרו אתמול ל"הארץ" כי למעשה הפליטים הנמצאים כיום במחנה קנדה שוכנו על-ידי ממשלת ישראל, והם לא מבינים מדוע צריך לשקם אותם שוב ולהעביר אותם לצד הישראלי. הם הוסיפו כי 7,000 מתושבי סיני, האמורים על-פי הסכם השלום לעבור חזרה למצרים, לא עוברים ולכן ההסכם הוא חד-צדדי.

קבוצה לבנונית: לחד נפצע בהתקפה

ביירות, (ע"צ). "חזית ההתנגדות הלאומית הלבנונית" טענה בהודעה שפירסמה אתמול, כי מפקד צד"ל גנרל אנטואן לחד נפצע בהתקפה שערכו כוחות "החזית" ביום ג' על אזור הכפרים בדרום לבנון.

לדברי ההודעה הוכרה ההתקפה גם בשידורי תחנת "קול התקווה" המשודרת מרצועת הביטחון בדרום לבנון, והדבר אושר גם ע"י מקור המקורב ליוניפי"ל.

ההודעה מספרת כי ההתקפה נערכה ע"י "קבוצה על שם המרטירים כמאל סבאח וחאדר ג'ונג', שני לוחמים קומוניסטים לבנוניים אשר נרצחו ביום ד' שעבר בדרום לבנון.

לדברי ההודעה, נערכה ההתקפה על סיור [illegible] של צד"ל, ליד תחנת דלק בכפר עיסאווין בגיזרה המרכזית.

"חזית ההתנגדות הלאומית הלבנונית" קיבלה עליה את האחריות למרבית ההתקפות האנטי ישראליות מאז הפלישה הישראלית ללבנון ביוני 1982.

הדולר עלה

לונדון (אי-פי). הדולר עלה אתמול באירופה לעומת רוב המטבעות החשובים, לאחר שירד שלשום עקב השמועות כי שערי הריבית בארה"ב יופחתו. התחזקותו אתמול נבעה בין היתר משמועות כי רייגן מכין פעולה נגד לוב.

בראשית המסחר בלונדון נמכר דולר אחד ב-2.3315 מארק גרמני לעומת 2.3255 שלשום.

שמיר לראלי: כלי התקשורת במצרים מזיקים ליחסים

משך שנים לא נאמרה בהם מלה חיובית על ישראל

מאת מסורר המדיני של "הארץ"

בשיחה עם מזכיר המדינה לענייני חוץ של מצרים, ד"ר בוטרוס גאלי, תקף אתמול שר החוץ יצחק שמיר את התקשורת המצרית. הוא ציין, כי במשך שנים לא נאמרה ולו מלה חיובית אחת על ישראל בתקשורת המצרית. שמיר טען, כי שיפור ביחסה של התקשורת היה מועיל להתקדמות ביחסים בין שתי המדינות.

שמיר חלק על דעתו של גאלי, שעמד על החשיבות, שמייחסת מצרים לפתרון בעיית טאבה לצורך חיזוק השלום. שמיר טען, כי טאבה אינה צריכה להיות הבסיס ליחסים בין ישראל ומצרים, אלא קיום הסכמי הנורמליזציה. השניים הסכימו, כי יש להמשיך בדו שיח מתמיד בין שתי המדינות.

שגריר בריטניה ביקר בטאבה

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

שגריר בריטניה בישראל ביקר לפני ימים ספורים בשטח המחלוקת בטאבה.

השגריר בא עם רעייתו לאילת להשתתף בטכס הענקת קונסול כבוד של בריטניה לתושבת אילת. השגריר הבריטי ביקר בכפר הנופש של רפי נלסון בשטח המחלוקת בין מצרים לישראל, ואף שמע הסברים על המקום מפי קציני קישור ישראלים.

השגריר התאכסן באחד מבתי המלון בעיר ולא במלון סונסטה.

סופר "הארץ" מציין כי זהו ביקור ראשון של שגריר זר בשטח המחלוקת בטאבה.

שיחת היום / גדעון אלון

עם: נסים ברוך, לשעבר מנכ"ל האוצר ויועץ רוה"מ לענייני כלכלה

על: מינויו הצפוי של יצחק שמיר כשר האוצר

לא בריא להחליף סוסים באמצע התהליך

עד היום מרבית האישים שכיהנו כשרי אוצר היו בעלי ידע ובקיאות בתחום הכלכלה. האם מינויו של שמיר, שהוא חסר רקע בכלכלה, לא תהיה בעוכריו?

אני יכול לגלות לך שבזמנו כשאיירדור התפטר ממישרת שר האוצר, הצעתי לשמיר שכיהן אז כראש ממשלה, ליטול על עצמו גם את תפקיד שר האוצר, אבל הוא דחה את ההצעה. אינני חושב ששר אוצר חייב להבין בכלכלה בצורה יסודית ומעמיקה. לשם כך יש יועצים ואדמיניסטרציה. הרבה יותר חשוב שתהיה לו עוצמה פוליטית להעביר החלטות בממשלה. לכהן אורגד ולהורביץ שכיהנו כשרי האוצר היה ידע בכלכלה, אבל לא היה להם מספיק כוח פוליטי, לכן הם לא הצליחו להעביר החלטות.

בעת ששימשת כיועצו של שמיר לענייני כלכלה, האם הוא גילה עניין או הבנה כלשהי בנושא זה?

הוא היה עסוק מאד בנושאים כלכליים. יש לזכור שהעקרונות הבסיסיים של התוכנית הכלכלית גובשו לראשונה ע"י שרי הליכוד בראשות שמיר. הוא היה מעורב בכל פרטיה. יחד עם זאת הוא לא רצה לפגוע בשר האוצר דאז כהן אורגד ולכן הוא

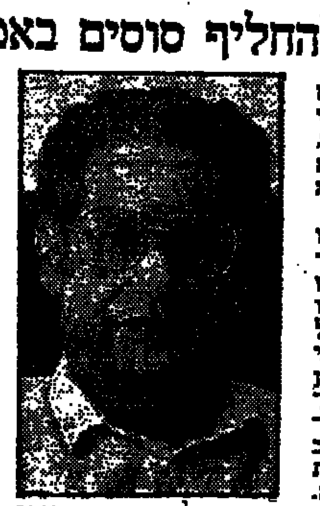

נמנע מקבלת הכרעות בנושאים כלכליים, כי הבין שהתערבותו התקיפה תערער את מעמדו של שר האוצר. עפ"י נוסח הפשרה בין המערך והליכוד יעזוב שמיר את משרד האוצר בעוד חצי שנה ופרס ימונה כנראה במקומו.

האם החילופים התכופים לא יסבו נזק לתוכנית הכלכלית וליציבות במשק?

בוודאי שזה לא בריא ולא יעיל להחליף סוסים באמצע התהליך, כי מדיניות כלכלית לא בונים למשך כמה חודשים. לוקח זמן ללמוד תהליכים שנמצאים בביצוע ולהמשיך אותם. בנוסף לכך לכל שר אוצר יש דרכי חשיבה ושיטות עבודה משלו ועליו ליצור קומוניקציה עם המערכת האדמיניסטרטיבית הכפופה לו. לדעתי תקופת כהונה של שנה או שנתיים היא קצרה מדי בתפקיד זה, בוודאי שתחלופה תכופה עוד יותר איננה בריאה.

העובדה ששמיר מוכר כאיש של פשרות, לא תקשה עליו בתפקיד שר האוצר?

לא הייתי מגדיר אותו כאדם הנוטה לפשרות. הוא פרגמטיסט בתפיסתו, וזו תכונה לא רעה בתפקיד זה. הרושם שנוצר שהוא פשרן, נובע מכך שהוא ממעט לדבר ומרבה לשקול ולהקשיב.

אין חשש שמודעי כשר החוץ ירצה להמשיך ולפקח על משרד האוצר בשלט רחוק?

זה תלוי במידת הקורקטיות של המנגנון הציבורי שצריך לעבוד בכפיפות לשר הממונה. ללא ספק בשלבים הראשונים תהיה מערכת של קשרים בין מודעי ושמיר, אולם היות ומודעי הולך למשרד החוץ לתקופה ארוכה שתימשך גם אחרי הרוטציה, הוא יהיה בוודאי מעוניין להצליח בתפקידו ולכן סביר להניח שיפנה את כל מרצו לתפקיד החדש. מדוע הוא צריך "לשים" רגליים לשר האוצר החדש? זה לא נראה לי.

יקי רוזטיה

ראש הממשלה אמר לממלא מקום
ראש הממשלה את אשר העם רוצה לשמוע —
האם לעזאזל הממשלה התפטרה
אל תצחק פן תצטנן מרוח הפרצים
ששמו יצחק פרץ
המנתקך מחממת הקיץ והמקרבך אל החושך

מתוך סקירות עיינתי בתפריט קפה הבימה
בין היתר בעבור כמה שקלים חדשים
אותה יכול להזמין "גביע רובינא וגם גביע מסקין"
המשכתי בדרכי מהורהר וכועס ולפתע אני שומע
את קולו הערב של האמן יוסי בנאי שאני מוקירו אומר:
"יהיה רע יבי יהיה רע יבי" (יוסי אתה צודק)

מוקדש ליגאל תומרקין להופעת ספרו "במרכז השוליים"
ולאמנון דנקנר לצאת ספרו "מחפשים את גואלמן"

מראה מבורך רוחו ושמו סוערים
גשר מקשר יפה, כפני עונת האביב החמה
מפרחי הארץ הוא משזר אהבה
מורד שלא טובע במלל השדרה

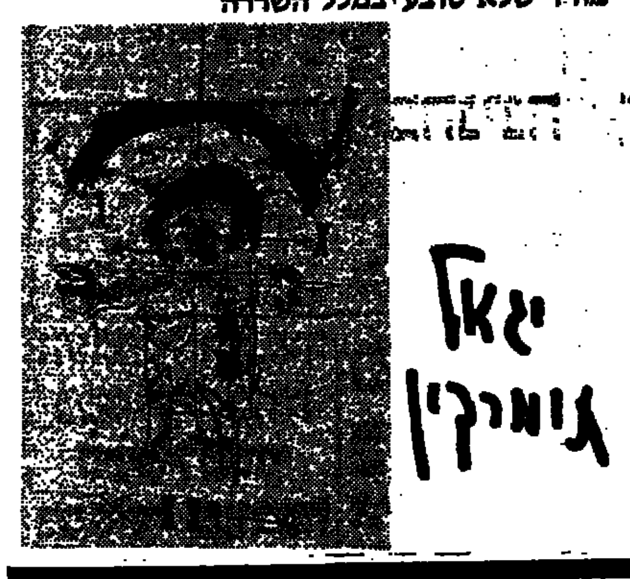

קונצרטבע בחרמון

הארוע החשוב ביותר ביום העצמאות

יום העצמאות ה־38 למדינת ישראל ד'-ה' באייר תשמ"ו 13-14.5.86

סוף סוף חגיגה ישראלית. בואו ליומיים של כייף טבעי - טיולים בטבע ובאתרים הקשורים למאבק על תקומת ישראל, שירה מסביב למדורה, הרקדה, והשיא - קונצרטבע חלומי בחרמון. מתאים לבודדים ומשפחות.

פרטים והרשמה: תל-אביב 03-375222 חיפה 04-664135 באר-שבע 057-32156 ירושלים 02-244605, 02-222357

טבעול

החברה להגנת הטבע

קול המפרסם

אמש בתיאטרון / מיכאל הנדלזלץ

טריף יהודי של שחקן ישראלי בעברית וצרפתית

"אורח דרייפוס, אורח מלייר" במסגרת המרכז לתיאטרון ניסויי (מפעל משותף של קרן תל אביב לספרות האמנות ובנק דיסקונט).

מחזה ובימוי: איתמר לוי. ביצוע: ג'יל בן דויד. תפאורה ותלבושות: עתליה בן מנחם.

תאורה: אבי סקלי. ההצגה התקיימה בבית יד לבנים בתל אביב.

הצגת יחיד זו מתוחה קוים מקבילים בין המחזאי והשחקן מולייר והמודי תיז, שחקן צרפתי בן ראשית המאה אנטואן קוסי שבזמנו התרחשה פרשת דרייפוס, והשחקן הישראלי ג'יל בן דויד שלהבדלות ילדותו כילד יהודי בצרפת. כל אלה ביחד מצטלבים בסבל [illegible] בן בבקבול מפסיק השחקן קוסו את הצגתו מתפקידי מולייר לפני קהל צרפתי כדי להפגין נגד האנטישמיות בצרפת ביום דיכויו של דרייפוס.

הדבר היחיד שמשאיר רושם הוא יכולתו של השחקן ג'יל בן דויד לעצב דמות, ודומה שדווקא אילוץ ההצגה להיות דו-לשונית (עברית וצרפתית) מגביל את השחקן יותר משמסייע לו. יותר משאתה מתרשם מעצמת האנטישמיות בצרפת של אז והיום ומקבילותיה בישראל של היום אתה מתרשם מיכולתו של שחקן שכפה על עצמו מחזה האמור להיות חוויה אישית, אך אינו מצליח להעביר את עצמתה.

המרכז לתיאטרון ניסויי היה כאן בימה לשחקן הנמצא בתהליך מעבר בין שפה לשפה.

למרות הנסיון להפוך את המגבלה לנושא הערב ומרכזו, נותר הרגש על הנסיון ולא על התיאטרון, כשהחשיבות הנושאית לבאורה של יהדות ואנטישמיות אינה משווה לו את מה שחסרה החוויה התיאטרונית.

מת מרדכי ברתנא

(ע). הסופר המשורר ומפקח בתי הספר, מרדכי ברתנא (ב. מרדכי), מת אתמול בת"א. בן 66 היה. נולד בליטא ועלה ארצה ב-1935. פרסם ספרי שירה בעברית ובאידיש.

הזמנה להציע הצעות לרכישת נכס מקרקעין בתל-אביב

פרטי הנכס: חלקים במושע בחלקות 7,6,5 ו-14 בגוש 7077 ע"ש המנוח יעקב רוסין ז"ל

על חלק מהשטח מבנה ישן מבלוקים בשטח של כ-30 מ"ר שהיה בחזקת המנוח. המציעים מתבקשים להגיש הצעתם רק לאחר שבדקו את המצב הרישומי והתכנוני של הנכס. על המציעים לשלוח הצעתם לעו"ד אירית יוםטוב ת.ד. 20232 תל-אביב 61201. הצעות תתקבלנה עד יום 10.5.86 לכל המאוחר.

הח"מ לא תהיה חייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא, והיא שומרת לעצמה את הזכות לנהל מו"מ עם המציעים השונים לפי שיקול דעתה הבלעדי. ההתקשרות תהיה בהסכם בכתב ובכפוף לאישור בית המשפט המוסמך.

אירית יוםטוב, עו"ד
מנהלת עזבון זמנית של עזבון
המנוח יעקב רוסין ז"ל,
עפ"י מינוי בתיק עזבונות
6297/82 בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

מכרז למכירת פחי אלומיניום

הנם מציעים למכירה
כ"פ טון פחי אלומיניום חדשים
בגדלים שונים

מפרט הפחים: סגסגת 1100/H/24
עובי הפחים: 0.6 מ"מ
משקל ליחידת פח: 0.60 ס"מ × 100 ס"מ = 1.07 ק"ג

מידות הפחים:	כמות
60 × 344 ס"מ	417
60 × 245 ס"מ	417
60 × 195 ס"מ	893
40 × 355 ס"מ	1,494
74 × 108 ס"מ	471
60 × 80 ס"מ	247
60 × 122 ס"מ	553
75 × 115 ס"מ	114
40 × 160 ס"מ	564

את הסחורה ניתן לראות במחסננו ברמת-גן לאחר תאום מראש עם מר אלי גבריאל, טל: 03-257111.

אין הנהלת החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה אחרת.

את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה במשרדי החברה: גלגלי-זהב בע"מ, שד' שאול המלך 39, ת"א ולציין: "מכרז אלומיניום"

המעלות של אל על

	מינ' מינימום	מקס' מכסי	הטמפרטורות אתמול		
אמסטרדם	3	4	מע' וגש'	3	6
אתונה	15	18	מ"ח וגש'	15	23
בוקרשט	10	18	מ"ח וגש'	15	22
בייזל	3	7	מע' וגש'	3	10
וינה	9	13	מע' וגש'	10	22
ז'נבה	5	7	מע' וגש'	3	10
לונדון	5	6	מע' וגש'	2	5
ליסבון	6	14	מע' וגש'	9	12
מדריד	0	8	בהיר	2	8
ניו-יורק	6	11	מ"ח וגש'	8	12
פאריס	4	8	מ"ח וגש'	3	8
פרנקפורט	3	4	מ"ח וגש'	5	16
ציריך	5	5	מ"ח וגש'	4	8
קהיר	16	31	בהיר	15	22
קופנהאגן	0	1	מע' וגש'	1	6
רומא	11	14	מע' וגש'	12	22
שטוקהולם	1	2	מע"ח	−2	2

אל על — הטיסה המאושר — EL AL

זכו בפיס

בהגרלת הפיס המצטבר של מפעל הפיס מס. 15/86 שהתקיימה ביום 10/4/86 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 160,000.00 ש"ח זכה המספר 232147

כדור המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 90,000.00 ש"חים עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 340,000.0 ש"חים (כולל צבירה).

בסך 10,000.00 ש"ח זכה המספר: 308246.

בסך 4,000.00 ש"ח זכו המספרים: 419274 ,768859.

בסך 250.00 ש"ח זכו המספרים:
004290; 098251; 225681; 227479; 274086; 274112; 297770; 301128; 318775; 396234; 401968; 410095; 440295; 493789; 551855; 552301; 555770; 578914; 594815; 610879; 629836; 637178; 643626; 650561; 652586; 691508; 724857; 735147; 780921; 817549; 824309; 882284.

בסך 120.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 0346; 5414.

בסך 20.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 869; 992.

בסך 12.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 044; 192; 903.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 1 או 5 או 6 זכו בסך של 2.00 ש"ח. בסך 4.00 ש"ח זכו המספרים התלת-ספרתיים:
094; 096; 147; 193; 198; 217; 231; 239; 261; 286; 319; 599; 613; 725; 728; 745; 751; 795; 809; 849; 853; 865; 882; 908; 939; 984.

בסך 2.00 ש"ח זכו המספרים הדו-ספרתיים: 01; 04; 05; 10; 11; 13; 15; 16; 18; 21; 23; 37; 46; 48; 60; 65; 68; 71; 73; 85; 86; 89; 93; 98.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

שני הרוגים ו־34 פצועים ממכונית תופת בצידון

צידון, (ע"צ ע"ד). שני אנשים נהרגו ו־34 נפצעו ביום חמישי מהתפוצצות מכונית תופת בכיכר המרכזית של צידון.

אנשי מיליציה גילו לאחר מכן מכונית תופת שניה במרחק 40 מטר ופירקו אותה, לאחר שעצרו שני אנשים שהתנהגו בצורה חשודה בקירבת הרכב.

סבורים כי במכונית שהתפוצצה היו 100 קילוגרמים ט. נ. ט. היתה זו מכונית התופת השלישית באיזור צידון. מעוצמת הפיצוץ נפגעו חלונות ב־50 בניינים והועפו דלתות. פרצו דליקות במספר חנויות ומשרדים וניזוקו כ־100 חנויות.

תחרות רובינשטיין / נתן מישורי

לממש הבטחות

התחרות הבין-לאומית החמישית לפסנתר ע"ש ארתור רובינשטיין במוזיאון ת"א (רסיטאלים — שלב ב')

מספר ניכר מתוך 34 פסנתרנים צעירים הבטיחו בשלב הראשון של התחרות שיש להם עוד הרבה מה לומר. ההסתייגות, כך "הבטיחו", יעמעמו. היתרונות — יבנו ויתעצמו. ל־13 מהם ניתנה הזכות, הרשות וההזדמנות לממש הבטחותיהם כאן ועכשיו, בשלב השני. השבעה שניסו לממש הבטחותיהם ברסיטאלים של אתמול, עשו זאת כמתבקש מאליו בדרגות הצלחה שונות.

ברנד גלנור (24) ממערב גרמניה, חזר בו כאילו מהבטחות סגנון חדש. הוא הביא נגינה דיסציפלינארית מאד, נקיה והגיונית, אך ניכרה בה גם חולשה ביצירת מבנה מוסיקאלי גדול ולמרות מעורבות רגשית חזקה דומה וגוני הרגשיים קצת מצומצמים. נגינת פגאיים ליראס (32) מארה"ב, חזרה טעונה במידה מלאה של צדק, שעליה ניתן לסמוך. זוהי נגינה בוגרת ואחראית, המסתפקת אך מבלי להקריע שחקים. אסף זוהר (25) מישראל צועד בדרך דומה ומגיש עשייה מוסיקאלית ופסנתרית אמינה, רצינית מצפונית.

במאבק שבין היותר והשלילה שהיה בנגינת קתרין סלבי (24) מאוסטרליה, לא ניצח הפעם היותר. רפיפות השליטה בטכסטים, היתה בעוכריה. קונראד אלזר (30) ממערב גרמניה, שהפליא בשלב א' ב"מראות" של ראוול בלבד, לא הוסיף פלא על פלא והסתפק בהתנגנות פסנתרנית מצויינת, שאין עימה חוש רק לזמן.

שניים, מימשו הבטחותיהם. האנס כריסטיאן וילה (28) מערב גרמניה, בעל נגינתו אמרתי ש"יש הגיון בשיגעון", "הגיון" שהוא אמן בעל הוראות עמוקה קודם כל עם היצירה ורק אחר כך עם מכשיר הביצוע — הפסנתר. כתוצאה מכך, עשייתו המוסיקאלית תמיד מרתקת ביותר ולעיתים ממש מפליאה ברהוטיותה; עם זאת, אין הוא מושלם בהפקת הצלילים שבכלל היצירות. חלקם נשבר או נעלם במכות ה"קורנס" המונף עליהם בלהט יהודי. על מתיאס פלצברגר (20) מאוסטריה, שניגן בסוף היום הארוך, ראוי להאריך אך נקצר. כבר עתה מצוי בידיו ה"שלם" ובו עדיין כמה חסרונות ואין זה דומה כלל למי שהשלם מעולם לא היה בידיו. על החוויה המזככת, הרעננה החד-פעמית שבנגינתו, אין ספק שעוד נדבר.

אבלים
על מותו ללא עת של
ד"ר סמי מרעי
ומשתתפים בכאב המשפחה

בית מכון ון ליר בירושלים

לאיזידור אלקלעי ומשפחתו

השתתפותנו הכנה באבלכם הכבד
על מותו ללא עת של הבן
חיים אלקלעי ז"ל

משפחות אלון, אביבי
חברה ימית חיפה בע"מ

לפנחס אפשטיין

משתתפים בצערך
על מותו ללא עת של
בנך ז"ל

הנהלת "אסטרונאוטיקס" ק.א. בע"מ
והחברים לעבודה

שימשתי תיבת־דואר להעברת תרומות למפלגתי (חרות) — טוען אבי צור

כפר בכל האישומים נגדו בפרשת הקרקעות בגדה

(ע) אבי צור, עוזר לשעבר של סגן שר החקלאות, המואשם ב־עבירות שוחד ומירמה בפרשת הקרקעות ביהודה ושומרון, כפר אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב בכל האישומים נגדו, וטען כי שימש רק "תיבת דואר" להעברת תרומות למפלגתו. צור טען עוד שסעיפי האישום נגדו הם "תוצאה של היותו קרבן לחילופי השלטון במדינה, שינויי קונספציות ותפיסות מדיניות".

עוד טען צור שמטרתו היתה לקדם את ענייני ההתיישבות בגדה בכפיפות לממשלה, לשר החקלאות ולסגן שר החקלאות, שהיה הממונה הישיר עליו.

הנאשם ציין כי מספר סוחרים שעסקו בסחר קרקעות בגדה הע־בירו תרומות למערכת הבחירות לכנסת של תנועת החרות. הוא טען כי התרומות רק הופקדו בידיו. הן הועברו למען, במסגרת היותו פעיל בתנועת החרות, ולא היה לו שום תפקיד בהתרמה.

צור הסביר כי היו קיימות שתי גישות להתיישבות: מתונה ומי־הירה. במסגרת הגישה המהירה, עצם הקמת היישוב היתה המטרה העיקרית, ולא היתה הקפדה על כל־לים כלשהם, אם כי בדיעבד אי־שורים במועד מאוחר יותר. לדבריו, בתקופה המיוחסת למעשיו, בוצעו תוכניות הגשמה בתוך זמן קצר.

צור הודה כי הוציא את הי־אישורים, המפורטים בכתב האישום, לגבי קבלנים שביקשו למכור מגרשים ודירות בגדה. הוא אמר גם שהאישורים הוצאו בתום לב ועל־פי הבנתו את הוראות הממונים עליו ואת רוח ההוראות המקובלות למדיניות הממשלה. "בכל מקום שבו נתגלתה הטעות, בכל מקרה פעלתי במהירות כדי להעמיד את הקבלן על הטעות וכדי לתקן את המעוות".

הוא טען עוד, כי "סוחרים ויזמים שתרמו כספים עשו זאת ביוזמתם האישית ולא עקב השפעתי עליהם. בכל מקרה, לא חרגתי מתפקידי וסמכויותי כעובד מדינה".

טעות שלנו

בחוות הדעת שהגיש רואה החשבון מיכאל ברזלי בעניינו של מר אריה דגן הנגבע החוזר ריבית שנגבתה על־ידי הבנק הבינלאומי ("הארץ" 25.3.1986), לא נקבע שהבנק פעל שלא כדין. חוות הדעת של רו"ח התבססה על הנחות יסוד שהוצגו בפניו ע"י מר דגן ושלפיהם — לדעתו של מר דגן — הבנק היה צריך לחשב הריבית.

סין העממית תרכוש מתוצרת "וולטה כרמיאל"

ההתקשרות תגדיל יצוא המפעל ב־50%

מאת נורית כהנא
סופרת "הארץ"

מפעל "וולטה כרמיאל" יתחיל השנה לשווק את תוצרתו לסין העממית, ובכך יגדיל את היצוא שלו מארבעה מליון דולר בשנת 1985 לשישה מליון דולר השנה.

דובר חברת "וולטה", משה שלו, אמר, כי סין העממית הזמינה בתיווכה של חברת שיווק שמרכזה באנגליה, ולה סניף בהונג קונג, הנורות פ־לסטיק להעברת כוח המיוצרות באופן בלעדי במפעל.

לדברי שלו הנסיון המצטבר ממגעים של חברות ישראליות, בתיווך "כור", למסחר עם סין העממית מורה, שאין צורך להי־כנס אל מדינה זו על מנת לייצא אליה, כיוון ש ניתן לחדור לשוק באמצעות מתווכים חברות שי־ווק שמרכזן בסינגפור או בהונג קונג.

למרות האבטלה הנמשכת בעיר כרמיאל, מפעל "וולטה" במקום קולט עובדים מיומנים, וכעת חסרים לו חרטים ומנהלי משמרות

באזכרה לראש עיריית שכם זאפר אל־מצרי בשכם:

14 נציגים מהשטחים ונציג של ערביי ישראל שיבחו את אש"ף בהנהגת ערפאת

עותקים מ"מדינת היהודים" של הרצל בתרגום לערבית שימשו כחומר הסברה למען העניין הפלשתינאי

מאת אורי ניר
סופר "הארץ" בשטחים

עותקים מספרו של הרצל "מדינת היהודים" בתרגום לערבית חולקו אתמול לנוכחים בטקס האזכרה לראש עיריית שכם זאפר אל־מצרי, במלאת 40 יום להירצחו. בפתח הספר נכתב כי הוא ניתן כתשורה לעם הפלשתיני "למען לא ישכח".

המתרגם, ששמו אינו מצויין, כותב בהקדמה כי "הרצל חלם על המדינה בהיותו בלב אירופה, ולבסוף הוגשם חלומו — ובאמצעי ניצול המגיניים. מדוע, איפוא, אין אנו ראויים לחלום על מדינה ולחיות כיתר העמים?"

על הכריכה האחורית של הספר מופיע דיוקנו של הנרצח וקורות חייו.

בטקס האזכרה, באוניברסיטת "א־נג'אח" בשכם, השתתפו יותר מ־1,500 אנשים, כולל כמעט כל ראשי הציבור בשטחים, וכן נציגי קונסוליות של מדינות מאירופה. על בימת הנואמים ועל הקיר שמעליה התנוססו שני דגלי פלשתין ענקיים, שהצפתם זכתה למחיאות כפיים סוערות מהקהל.

ארבעה־עשר הנואמים, נציגי מגזרים שונים של אוכלוסיית השטחים, ונציג של ערביי ישראל, העלו על נס את אש"ף בהנהגת ערפאת, כנציגו היחיד של העם הפלשתיני. בלטו בחריפותם דברי פאוזי עבדאללה מהרשימה המתקדמת, תושב נצרת, שקרא להקים מדינה פלשתינית, שבירתה מזרח־ירושלים.

עבדאללה גינה את ארה"ב ואת ירדן, ואמר כי "רצח זאפר אל־מצרי וההתפתחויות שבאו בעקבותיו, חשפו את פרצופה האמיתי של המזימה האמריקאית־ירדנית נגד העם הפלשתיני". את דבריו של ראש הממשלה בדבר ההכרה בפלש־תינים כעם הוא כינה "לעג וקלס". חכמת אל־מצרי, אחי הנרצח שהוא ציר בסינאט הירדני, אמר כי הנרצח אינו שייך עוד למשפחה, אלא לעם הפלשתיני כ"שהיד" (קדוש).

הטקס הסתיים ללא הפרות סדר. כוחות הביטחון עצרו מבעוד מועד 20 סטודנטים ועובדי אוניברסיטת "א־נג'אח", שהתכוונו, לדברי מקורות ביטחוניים, לנצל את האירוע להסתה אנטי־ישראלית. בלילה חדרו כוחות הביטחון לתוך בניין האוניברסיטה, והחרימו "חומר עויין". אתמול נעצרו עוד חמישה מתלמידי האוניברסיטה שנשאו בסביבת הקמפוס דגלי פלשתין וסיסמאות.

במהלך האירוע הוטל עוצר על מחנה הפליטים בלאטה שליד שכם, לאחר שהושלכו מתוכו אבנים לעבר מכונית ישראלית. מידי האבנים פוזרו בעזרת גז מדמיע. בעיר שכם היתה אתמול שביתת מסחר כמעט מלאה.

תושב כפר תבור נעצר בחשד גניבת כלי נשק מצה"ל

(ע) תושב כפר תבור, דוד בן שמול (22), נעצר למשך שבעה ימים בפקודת בית־משפט השלום בחיפה בחשד בגניבת כלי נשק מצה"ל, שנמסרו לגורמים עויינים בשומרון. בא כוח המשטרה, רס"ר משה לוי, גילה בבית־המשפט, כי במהלך שי־רותו הצבאי גנב החשוד 2 רובי אם. 16 ו־2 אקדחים, אותם מכר לתושב הכפר דבוריה, העצור על ידי המשטרה בחשד שמכר את הנשק שקיבל מהחייל לגורמים עויינים. בודע שהמשטרה הצליחה לגלות עד כה רובה ואקדח מתוך 4 כלי הנשק שנ־גנבו.

סניגורו של החשוד עו"ד ד. גושן הכחיש בבית המשפט כל קשר לפרשת הסחר בנשק. החשוד טען, כי אינו מכיר את התושב מכפר דבור־יה, המעורב גם הוא בפרשה.

בחדרו של מנצח הפילהרמונית נולדה פשרה להישרדות הממשלה

יומן ועידה / אילן שחורי

כפי שהצהרתו הדרמטית של־שום של השר יצחק מודעי הסיטה את תשומת הלב של באי ועידת מפלגת העבודה ביום דיוניה הראשון, כך ניסולה הצעת הפשרה המפתיעה למשי־בר, שפרטיה דלפו בשעות הצהריים המוקדמות, את יומה השלישי והאחרון של הוועידה, שדיוניה הוקדשו בעיקר לנוש־אים כלכליים וחברתיים.

בישיבת הבוקר הוולו צירי הוועידה לדון בהתיישבות וחקי לאות, אולם סמוך מאד לתחילת הדיונים הורגש מתח בין שרי העבודה שהקדימו לבוא לאולם הדיונים בבוקר. המתח גבר כאשר סמוך ל־11 לפני הצהריים נקראו השרים להתייעצות דחו־פה בפורום "שריני", אליה הוזמן גם השר עזר ויצמן.

הפורום נפגש בחדרו המיוחד של פרס, בחדר המנצח של התזמורת הפילהרמונית שבהיכל התרבות. שרי מפלגת העבודה הסתגרו לישיבה למעלה משעה, אך הפרטים החלו לדלוף אט־אט, עד שהתברר כי סמוך להצגת שלושת, הגיע ח"כ אברהם שפירא לביתו של פרס עם הצעת פשרה של הליכוד. את ההצעה העלה השר אריאל שרון, והיא זכתה לברכתם של שמיר ומודעי. ועיקרה — החלפת תיקי האוצר והחוץ בין שניהם, ושעם ביצוע הרוטציה באו־קטובר הקרוב, יקבל פרס את תיק האוצר. כבר בשיחה לילית זו הביע פרס את הסכמתו להצעה, כשהוא מדגיש כי בכך מולאה בעצם דרישתו, שתיק האוצר יילקח ממודעי. פרס קיים עוד בלילה מספר התייע־צויות טלפוניות ובשעות הבוקר כינס את שריו להתייעצות.

הסתייגויות שרי המערך

בפגישה העלו אחדים משרי המערך הסתייגות להצעת הפש־רה. חלקם טענו כי אין כבר דרך חזרה ויש להביא את המהלך הפוליטי עד כדי פרישת שרי הליכוד מהממשלה. ראש המתנ־גדים להסדר שהוצע היה שר הבריאות מרדכי גור, שדיבר ארוכות נגד פשרה זו. היו בין השרים כאלה שהציעו כי שמיר יקבל לידיו את תיק האוצר, בנ־מור לתיק החוץ, ומודעי יישא־ר שר ללא תיק בממשלה. פרס שמע את הסתייגויות חבריו, ובעידוד השרים משה שחל ויצחק רבין הדגיש בפני עמיתיו כי התנגדות להצעת הליכוד תפגע קשות בדימוי המערך, מה גם שבעיקרה התקבלה דרישתו האולטימטיבית של פרס להדח־את מודעי. פרט לזאת, הדגישו התומכים כי הצעת הליכוד היא בבחינת "הצעה שאי־אפשר ל־התנגד לה", בעיקר משום שפרס הביע מספר פעמים את רצונו לקבל את תיק האוצר לאחר הרוטציה.

פרס דרש מעמיתיו שלא לגלות את תוכן ההצעה בצאתם מהישיבה, אולם השרים הופתעו מהמידע הרב שכבר היה בידי העיתונאים. שרי העבודה נאלצו להציג פנים חתומות ולא לאשר את תוכן הדיון שהתקיים. רק השר יעקב צור הצו ואמר כי אם תתקבל הצעה שכזו, היא תענה על דרישות ראש הממשלה ויש לקבלה, למרות שהוא אישית בעד פירוק הממשלה זה זמן רב. השר שחל הדף את העיתונאים בנימוק שאינו מוכן להתייחס לספקולציות, וראש הממשלה טען כי אינו יודע על מה מדברים. מאוחר יותר דיברו שרי העבודה בחופשיות על ההצעה, כשרובם תומכים בה במוצהר.

הצירים המאוכזבים

הידיעה על האפשרות לסיומו המפתיע של המשבר הגיעה עד מהרה לצירי הוועידה. רובם סירבו תחילה להאמין באפשרות זו, אך מאוחר יותר נראו קבוצות של צירים המסתודדים בפינות ומנסים לנתח את השלב הפוליטי החדש. היחיד שהביע בפומבי את זעמו היה הח"כ לשעבר מיכאל בר־זוהר, שב־שעות הערב עמד להעלות הצעת החלטה בעד פירוק ממשלת האחדות הלאומית. "ה־תקפלות הליכוד והכרת של המערך לקבל את הפשרה סידרה אותי. אולם אני לא מוותר. אני מקווה להצליח להשיג רוב להחלטת הוועידה בדבר פירוקה של הממשלה", הבהיר בר־זוהר. מנגד ביקש ח"כ אהרן נחמיאס לכנס את הוועדה המתמדת של הוועידה כדי לדון בהצעתו להסיר את הצעתו של בר־זוהר מסדר יומה של הווע־ידה.

שעה אחר כך התכנסו שרי המערך להתייעצות נוספת: כיצד להתייחס לדיון העתיד להיערך בערב על תפקוד ממשלת האחדות הלאומית. נידונה אפ־שרות כי הוועדה המתמדת תעלה הצעה נגדית לזו של בר־זוהר, ותקרא להמשך קיומה של הממשלה. בסופו של דבר סוכם כי יאפשרו לבר־זוהר להגיש את הצעתו, ואחר כך ימסור ראש הממשלה הודעה, והוועידה תת־בקש לאשר דברים אלו. בתוך כביתו של פרס היה כמובן לקרוא להמשך שלמות המפ־לגה.

ובכל זאת, היה ניסיון לקיים את דיוני הוועידה כסדרם. בנושא הדיון על ההתיישבות והחל־קאות, הקדישה הוועידה את זמנה לפרק הדן באזורי הפיתוח ושכונות המצוקה. צירים רבים ביקשו זכות דיבור בדיון, ועיקר טענתם היתה כי חברי מפלגת העבודה לא עושים די למען עיירות הפיתוח. עמרם לוק, ציר שהציג עצמו כנציג אתנוטי של עיירות הפיתוח, ביקש להדגיש את "עוצמת הביטוי הבוקעת מגרונם של נציגים אתנוטים מערי הפיתוח והשכונות במ־דינה, החשים בבשרם את מצוקת שליחותם הציבורית והתנוע־תית".

פוילה לאפשרות של בחירות מוקדמות

לאחר דבריו ביקש פרס את רשות הדיבור, ותוך פוילה לאפשרות קרובה של בחירות, הבטיח: "היתה לנו הזכות להיות בין מקימי ערי הפיתוח. אנחנו נהפוך את ערי הפיתוח לבסיסי תעשייה, מדע והגאוה במדינת ישראל". פרס ניצל את נאומו להשמיע דברי ברכה לבביים לשר וייצמן שהגיע באותה שעה לדיוני הוועידה: "וייצמן הוא אדם שלא חושב מה שהוא עושה. הקסם שלו לא הלך לאיבוד. הוא יודע להקסים, אבל הוא גם יודע לעמוד על שלו. הוא העדיף דרך על־פני תפקיד, ובעד זה הוא נמצא אתנו כאן". אלפי הצירים הריעו ממושכות לוויצמן.

אולם הדיון המשמעותי ביו־תר ביום האחרון של ועידת העבודה, פרט לפרק ממשלת האחדות שתוכנן לשעות הער־ב, היה הדיון על המדיניות הכלכלית־חברתית של המפ־לגה. רבים דיברו בחמש שעות הדיון, ורבים מהצירים שמכו ועמם על מדיניותה הכלכלית של הממשלה, ובעיקר על שרי הליכוד ובראשם מודעי.

את הדיון הכלכלי פתח שר הכלכלה גד יעקבי, שניהל חשבון נוקב עם המדיניות הכלכלית של שרי הליכוד ותפ־קודם בממשלה. "אלמלא המחו־דלים, ההרפתקאות וחוסר האח־ריות של שרי הליכוד, היה המשק והחברה הישראלית בשי־א של תהליך של יציבות ופי־תוח", אמר. גם לשר גור היתה ביקורת נוקבת בנושא זה, אך היא הופנתה בעיקר לתחום הפנים־מפלגתי, חברת העובדים, סולל בונה וקופת חולים.

בסיום הפרק המדיני, אימצה ועידת מפלגת העבודה את רוב סעיפי ההחלטה כפי שנוסחו בוועדה המכינה, למעט שתי הסתייגויות. נדחתה ההחלטה להביא להגדלת שיעור מע"מ. התקבלה ההחלטה שקבעה כי הוועידה קוראת לסיעה בכנסת לפעול למען הטלת מס על רו־חים הנובעים מפעילות ספקול־טיבית בבורסה.

ארבעה מאסירי ארגון הטרור היהודי העדיפו הדיון בחנינה על פני ערעור

אם ינוכה שליש ממאסרם ישתחררו בקרוב שלושה

מאת נדב שרגאי

ארבעה מנאשמי ארגון הטרור היה־ודי, שערערו על הרשעתם בבית המשפט העליון, הסירו את ערעורם. המדובר ביצחק נוביק, חגי סגל, נתן נתנזון וחיים בן דוד. ביום שני הקרוב יפרסם בית המשפט העליון את החלטתו בקשר לערעורים שה־גישה המדינה על קולת העונש של הארבעה, זאת לאחר שהפרקליטות החליטה שלא להסיר במקביל את ערעורה היא על קולת העונש.

פרקליטים של נאשמי המחתרת היהודית המליצו על הצעד של הסרת הערעורים, לאחר ששופטי בית המשפט העליון הודיעו להם כי לא יוכלו להכריע בערעור הנאש־מים, אלא בעוד תקופת מה, יתכן שאף ארוכה.

מאחר שהשבוע מתכנסת הווע־דה המנהלית של שירות בתי הסוהר, המכריעה בבקשות להר־רות שליש מתקופת המאסר, החליטו הנאשמים להסיר את הערעור. ועדה זו אינה דנה בבקשה לתחנות שליש, בשעה שמתקיים הליך משפטי לגבי אסיר. שלושה מבין הנאשמים ישתחררו בעוד מספר שבועות מכלא, אם ינוכה שליש ממאסרם.

4 פעמים בערב אחד הושלכו אבנים על רכב ברצועת עזה

גברו נסיונות הפיגוע בישראלים

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

ארבעה מקרים של יידוי אבנים על כלי רכב ישראליים אירעו שלשום בערב ברצועת עזה, ובאחד מהם נפצע שוטר מקומי באורח קל. בשבועיים האחרונים הולכים ומת־גברים ברצועת עזה ניסיונות פיגוע בישראלים.

בתקרית אחת, שלשום ב־8 בערב באזור צומת גוש קטיף, נרגם אוטובוס אגד באבנים ונופצו שתיים משמשותיו. זמן קצר לאחר מכן, גם כן בצומת גוש קטיף, נרגם מיניבוס משטרתי נהוג בידי שוטר מקומי. שמשתו נופצה והשוטר נפצע קל.

שעתיים לאחר מכן נופצה שמשה של מכונית שבה נסע זוג מתושבי נצר חזני. האשה, שהיא בהריון, נבהלה ונזקקה לטיפול קל. כוחות ביטחון שסרקו את האזור לגילוי מידי האבנים סיירו בג'יפ משטרתי, שנרגם גם הוא. לא היו נפגעים.

מקורות צבאיים אמרו אמש כי יי־דוי האבנים בגוש קטיף הוא תופעה חמורה וכי כוחות הביטחון יעשו כל מאמץ לעצור את העבריינים. התושבים היהודים ברצועת עזה הביעו אתמול את זעמם על התגברות הטרור באזור.

בשל השפל בתיירות מארה"ב יועברו הפרסומים לאירופה

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ"

תקציבי הפרסום שהיו מיוע־דים לעידוד תנועת התיירות מארה"ב לישראל יועברו לטובת מאמצי עידוד התיירות מאיר־ופה, זאת בשל השפל הכבד הפוקד את תנועת התיירות מארה"ב. הנהלת התאחדות הב־תי מלונות אישרה אתמול סכום של 3.715 מיליון דולר לפעו־לות פירסום ושיווק מאירופה, משותפות עם משרד התיירות.

בפגישה שהתקיימה שלשום, בין שר התיירות אברהם שריר ונשיאות התאחדות המלונות נמסר, כי באמצע השבוע הבא יבואו לישראל נציגי חברת הפירסום של משרד התיירות באירופה "הוואס קונסיי", כדי להציג את תוכנית הפירסום והשיווק של ישראל שאושרה עקרונית. כתוצאה משינוי ביעדי תקציבי הפרסום יגדל תקציב הפרסום באירופה בחמישים אחו־זים.

הנהלת התאחדות המלונות אישרה עקרונית סכום של מי־ליון דולר להשתתפות בפעולות הפרסום והשיווק בשיתוף עם משרד התיירות.

חשש לאי שידור הקונצרטים מתחרות רובינשטיין ברדיו

מאת סופר "הארץ"

חילוקי דעות בכספים בין התזמורת הפילהרמונית לבין הנהלת תחרות רובינשטיין מעמידים בספק את שידור הקונצרטים מהתחרות, האמור להתחיל הבוקר ב"קול המו־סיקה". בנוסף ל־80 אלף דולר עבור ארבעה קונצרטים בשלבי חצי הגמר והגמר של תחרות רובינשטיין, דורשת הפילהרמונית עוד 10 אל־פים דולר עבור שידור הקונצרטים ברדיו. הנהלת התחרות טוענת, כי הסכום הנקוב בחוזה כולל גם שידור.

בפרסומי התחרות והתקנון שלה נכתב מפורשות שהקונצרטים של שלבי חצי הגמר והגמר ישודרו בר־דיו, וכך היה גם בארבע התחרויות הקודמות.

מנכ"ל הפילהרמונית, אבי שושני, אמר כי המחיר שמקבלת התזמורת עבור השתתפותה בתחרות רובינש־טיין הוא מחיר מיוחד. לדבריו, בחוזה לא נאמר דבר על אפשרות של שידור ברדיו או בטלוויזיה.

מנהל תחרות רובינשטיין, יעקב ביסטריצקי, אמר לסופר "הארץ", כי התשלום בסך 80 אלף דולר כולל גם שידור הקונצרטים. הוא אמר עוד כי בתחרויות קודמות בהן השתתפה הפילהרמונית — כולל שידורן ברדיו — שולם לה סכום קטן בהרבה מזה המשולם לה כעת.

רכשנו קרקע בשומרון ולא קיבלנוה — טוענים 2 זוגות צעירים תובעים פיצויים

תובעים 40 אלף ש' פיצוי

עקב רכישת קרקע (ע) שני זוגות צעירים הגישו אתמול בבית משפט השלום בתל אביב תביעת פיצויים משתי חברות למסחר בקרקעות "גל יזומה ופיתוח ביהודה ושומרון" ו"אהליבה", בטענה כי לא קיבלו תמורה על רכישת קרקעות בשומרון.

בכתב התביעה, נגד החברות ופרקליטיהן ישי גלעדי ויחיאל לרין, טוענים שני הזוגות, עזרא ודפנה גולדמן וחיים וסימה קורן מהרצליה, כי קנו מגרשים באלקנה ד' שבשומרון ולא קיבלו תמורה כלשהי לכספם. הם תובעים משתי החברות 40 אלף ש' כפיצוי על כספם שירד לטמיון.

התובעים טוענים כי עו"ד יחיאל לרין הציע להם מגרשים בכפר ב־דיה והבטיח להם, כי תוך שנה יוכלו להקים שם בתים. באותו זמן, טוע־נים התובעים, לא היו מגרשים אלה כלל בבעלותו של לרין. עוד טוענים התובעים, כי עו"ד ישי גלעדי גבה מהם שכר טרחה המחתים אותם על חוזים חד־צדדיים שהבטיחו רק את זכויות המוכר ולא את זכויות הקונה. כן קיבל עו"ד גלעדי תשלום עבור רישום המגרשים בטאבו, שלא נעשה עד היום, לטענת התובעים.

בכתב התביעה נטען עוד, שכספי דב נגבה מקוני המגרשים כתוצאות לפיתוח הישוב אשר לא הוקם מעולם. התובעים ציינו כי קיבלו לבתיהם חוזרים רבים מחברות "גל" ומחברת "אהליבה", הרשומה בליבריה, שבכולם סופר על תנופת פיתוח שלא היתה מעולם.

התובעים טרם הגישו כתב ההגנה.

ערך את העמוד: חיים מל

חודש אפריל בלבד! יריד כזה עוד לא היה

יריד הדירות של רסקו '86

בוא ליריד הדירות של רסקו — יריד של איכות ויוקרה. יריד שרק מרוויחים בו. מרוויחים בו יעוץ אישי ומקצועי, דירות ובתי איכות, ערבות בנקאית צמודה. תנאי תשלום גמישים המתאימים לאפשרויותיך האישיות, משכנתאות, הלוואות ועוד ועוד.

מבחר דירות, בתים, קוטג'ים, פנטהאוזים ודירות פאר בכל הגדלים, בכל המחירים ובכל רחבי הארץ. אחד מהם ודאי מתאים לך.

חתמת חוזה עד 10.5 אתה משתתף בהגרלת דירת 3 חדרים חינם!

השתתפות בהגרלה מותנית בעמידה בתקנון והשלמת חתימה במשרדים

מה צריך לעשות כדי לזכות?

פשוט מאד. הכנס עוד היום לאחד מסניפי רסקו ברחבי הארץ ונציג המכירות של רסקו יתן לך את כל היעוץ הדרוש לך וללא כל התחייבות מצדך. מצאת את הבית שחפשת וחתמת חוזה עד לתאריך ה־10.5 אתה נכנס להגרלת דירת 3 חדרים חינם:

ההגרלות תתקיימנה בנוכחות נציגי רסקו, רואי חשבון, עו"ד החברה ונציגי חברת הפרסום ביום 15.5.86 בקר ביריד והרווח כולו שלך.

השבוע ביריד

איזור הצפון

רמות יערה (נשר)
מגדל העמק - נוף העמק
יקנעם
עתלית
עכו - בריטיש קוטג' לדוגמא בשבת 12.4 בין השעות 11.00-13.00 (ליד הפארק, ביציאה מעכו לכוון צפת).
קרית ים - דירה לדוגמא בשבת 12.4 בין השעות 11.00-13.00 (רח' שז"ר 26).

גוש דן

הוד השרון - דירה לדוגמא ביום ג' 15.4 בין השעות 15.00-17.00 (רח' גאולה 6 פינת הבנים).
ראשון לציון - קרית ראשון
משרד מכירות באתר בשבת 12.4 בין השעות 11.00-13.00, ביום ב' 14.4 בין השעות 15.00-17.00
חולון - קרית בן גוריון
אריאל
כפר סבא - קרית הוורדים
משרד מכירות באתר בשבת 12.4 בין השעות 11.00-14.00, באמצע השבוע בין השעות 10.00-12.00, 15.00-17.00 (רח' הגליל 49).
פתח תקוה

איזור ירושלים

גילה ד' משרד מכירות באתר בשבת 12.4 בין השעות 11.00-13.00, אנשי מכירות יתנו יעוץ במקום.
גילה ה'
פסגת זאב
רמות 03
מבשרת ציון
רמות 04 — לציבור החרדי!

איזור הדרום

באר־שבע - רובע ה'
באר־שבע - רובע י"א
באר־שבע - רובע ו'
שדרות

גם בעוד 20 שנה תוכל להתגאות בבית של רסקו

בשנת 1934 הקימה הסוכנות היהודית חברה עברית לבנין ושמה בישראל רסקו. היום, 52 שנים אחרי, מציגה רסקו נתונים מרשימים: למעלה מ־100,000 דירות ובתים שנבנו על ידה ובהם כחצי מליון דיירים מרוצים. ברסקו תוכל למצוא את איכות הבניה, רמת הגימור, עצוב הפנים והפיתוח הסביבתי ברמה הגבוהה ביותר בישראל. רסקו, 52 שנות בניה עומדות מאחוריך.

ההשתתפות בהגרלה אסורה על עובדי רסקו ובני משפחותיהם ועובדי חברת הפרסום ובני משפחותיהם

הכנס עוד היום לאחד מסניפי רסקו ברחבי הארץ. נציג המכירות ישמח לתת לך פרטים ויעוץ אישי:
תל־אביב — רח' הר סיני 1 (מאחורי ביהכנ"ס הגדול ברח' אלנבי) טל. 627811, 03-627823-5.
ירושלים — רח' לונץ במדרחוב טל. 03-222465-6.
חיפה — רח' הרצל 1, טל. 04-668161.
באר־שבע — בית רסקו, טל. 77144-5, 057-33459.
משרדי המכירות פתוחים במשך השבוע בשעות 8.00-18.00 ברציפות ביום ו' עד השעה 13.00.

רסקו
בית שתוכל להתגאות בו.

صكنا من الأصل

مكتب الأمل

שערי המניות 10.4.86

שם החברה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אגוד ש	15800		2	-150	-0.9	-24
טפחות 0.1	1145	תב	3553	-90	-7.3	-11154
טפחות א 0.5	874	כב		-46	-5	-10845
טפחות אפ 2	820	תב	1908	-85	-9.4	-9052
כללי לא בהסדר	30150		112	+150	+0.5	+73
בנק בצלאל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בצלאל 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בצלאל אופ			—	הפסקת	מסחר	—
יהב א 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
יהב 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	3162		2651			
[illegible] 0.5	3335		5098	-60	-1.8	-7708
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה						
אידבי רג 100.0	81900		233	+1200	+1.5	+1218
אידבי ב 100.0	82000		2			-5
אידבי בב א	501000					-1
[illegible] 0.1	61050		68	+350	+0.6	+52
דיסקונט ב	104000		6			-6
דיסקונט א	105500		27	+1500	+1.4	+19
דיסקונט שה ב	12271		4			-4
המזרחי ש	33490		1618			-1606
המזרחי ב	53480		37	-20	-0.1	-57
המזרחי שה 9	15400		12			-9
הפועלים בכב	122000	כב				
הפועלים ש	54850		615	-250	-0.5	-488
הפועלים ב	55000		54	-200	-0.4	-47
כללי א 1.0	140500		5	-2500	-1.8	-5
כללי אפ 9	138300	כב				
כללי שה 5	109600			+2000	+1.9	+1
כללי שה 7	6751		1	+1		+29
כלל 0.1	35130		479	-40	-0.1	-635
כלל שה 9	48101		26			-26
כלל שה 11	13320		58			-36
מימון זהב 1.0	47500		2	-550	-1.1	-2
מימון זהב 5.0	23400		3	-600	-2.5	-3
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1	7730		5			+1
לאומשכנתא ש	3600		20	-10	-0.3	-8
לאומשכנתא ב	3600		1	-30	-0.8	-1
כרמל ש	3950					-1
כרמל שה 1	2790	כב				
מבת ב 5.0	5000	כב	37.8	-150	-2.9	-37.8
[illegible] ש	922		755	-48	-5	-1408
[illegible] ב ש	1936		71	-60	-3	-486
עצמאות 0.1	5340		81			-44
משכנות מכב ש	12500			+400	+3.3	+10
משכנות רג ש	11150		32			-1
משכנות שה 1	7190		17	-10	-0.1	-8
משכנות שה 2	3660		113	+120	+3.4	+517
[illegible] 1.0	1309	כב		-68	-4.9	-976
[illegible] 5.0	656	כב		-34	-4.9	-8527
[illegible] 1.0	3189		188	-1		-609
מוסדות מימון						
[illegible] אש	329		7317	-8	-2.4	-7364
השקעות מכב א	35500	כב				
השקעות מכב ג	156900	לג				
לאומי תעש' א ש	4129		144	-101	-2.4	-381
פתוח תעש' מכב	51270	לג				
פת תעש' בב ג	366000	לג				
פת תעש' בב גג	219400	לג				
פת תעש' בב גגג	221300	לג				
פת תעש' בב ד	225000	לג				
פת תעש' בב דד	64063	לג				
מימון קבלנים 5.0	517	תב	1905	-32	-5.8	-1556
תיירות בב	174100	לג				
כלל ליסינג א0.1			—	הפסקת	מסחר	—
כלל ליסינג ב0.5			—	הפסקת	מסחר	—
כלל ליסינג אופ1			—	הפסקת	מסחר	—
ביטוח						
אררט 0.1	4183	תב	248	+210	+5.3	+515
אררט א 0.5	2670	תב	463	-150	-5.3	-1895
בטוח משנה 0.1	800		489			
בטוח משנה 0.5	323		3157	-14	-4.2	-1995
הדר 1.0	2180	תב	501	-120	-5.2	-958
הדר 5.0	1170	תב	2084	-80	-6.4	-4040
הכשרה ש	453		25586	-6	-1.3	-36497
הפניקס 0.1	1287		505			-483
הפניקס 0.5	758	תב	750	-70	-8.5	-442
המגדל-הראל 1.0	6000		49	-200	-3.2	-59
המגדל-הראל 5.0	2725		346	-85	-3	-268
ירדניה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ירדניה 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
מנורה 1.0	6284		48	-216	-3.3	-72
מנורה 5.0	2805		15	+110	+4.1	+99
סהר ג 1.0	3714		169	+14	+0.4	+5
סקוריטס 0.1	2425		505	-75	-3	-922
צור ש	1720	תב	1333	-130	-7	-2074
ציון החזקות 1.0	15700		150	-525	-3.2	-129
ציון החזקות 5.0	3500		97	-30	-0.9	-27
מסחר						
אינטר גאמא 1 ש	3150		39	-50	-1.6	-30
אינטר גאמא 5 ש	1190	תב	164	-70	-5.6	-84
אינטר גאמ אפ 1	740		637	-60	-7.5	-977
כאר עזרא 1.0	4240		60	+120	+2.9	+56
כאר עזרא אפ 1	3694		192	-206	-5.3	-192
כתה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כתה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
כלל סחר	5010		193	+50	+1	+87
קריסטל 1.0	4000		376			-21
רפק 0.1	27700	תב	3.1	-2000	-6.7	-3.1
רפק 0.5	7322		11			-1
שופרסל א 2.0	4000		489	-80	-2	-327
שופרסל ב 10.0	2690		2380			
שירותים						
דליק ג ש	4620		2373	-10	-0.2	-3244
[illegible] 1.0	2101	כב		-110	-5	-576
[illegible] 5.0	901	תב	180	-81	-8.3	-216
חברת הספקה 0.1	8000	תב	50	-600	-9.1	-52
חברת הספקה 0.5	3020		88	-80	-2.6	-151
[illegible] 0.1	1165	לג				-82
[illegible] 1.0	295		5556			-5988
חברת החשמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] עירונית 0.1	3240		449			+81
[illegible] עירונית 0.5	1010		1528			-1929
[illegible] 0.1	1105	תב	282	+66	+6.4	+106
[illegible] 0.5	665		1667			
מלונות ושירותי תיירות						
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
כלי זהב 1.0	9400	תב	24.5	-575	-5.8	-24.5
כלי זהב 5.0	2850	כב	65.5	-150	-5	-42.4
מלונות דן 1.0	3820	כב	60	+40	+1.1	+41
מלונות דן 5.0	2613		159			-189
[illegible] 1.0	3970		259	-5	-0.1	-259
[illegible] 1 ב	2570		2	+24	+0.9	+2
[illegible]	3003		182	+110	+3.8	+439
[illegible] 1			—	הפסקת	מסחר	—
מחשבים ושירותי מחשבים						
[illegible] 1.0	4065	כב		-215	-5	-1241
[illegible] 1.0	11899	כב		-626	-5	-25
[illegible] 1.0	2900	תב	106	-300	-9.4	-248
[illegible] אפ א	2600		102			-42
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	6900		124	-100	-1.4	-121
[illegible] 5.0	3700		133	-100	-2.6	-133
[illegible] 1.0	2214	כב		-116	-5	-436
[illegible] 1	5616		145			
[illegible] 5	3200	תב	97	+200	+6.7	+135
[illegible] 1.0	1640		460			-539
[illegible] אפ1	15660		30			-33
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אזורים בנוי רג ש	503	תב	2160	-56	-10	-2349
אזורים בנוי [illegible]	360	תב	1484	-46	-11.3	-1317
[illegible] 1.0	632		1051	-10	-1.6	-1196
[illegible] 5.0	312		4030			-4474
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	399		8706			-9199
[illegible] אפ 1	1460		856			-1120
אל-רם 1.0	2777		758			+265
אל-רם 5.0	2907	תב	245	+375	+15	+730
[illegible] 1.0	1805	כב		-95	-5	-206
[illegible] אפ 1	1502		41			
אפריקה 0.1	35340		82	-100	-0.3	-370
אפריקה 1.0	24840		192	-200	-0.8	-523
אריס	1002		283			-349
אילון 0.1	1829		930	-1	-0.1	-1623
אילון 0.5	1010		310			-8
בן-יקר גת 1.0	3065		675			-247
[illegible] 1.0	3400		241	-20	-0.6	-331
[illegible] 5.0	2160		310			
[illegible] 1.0	3400		482			-566
[illegible] 1.0	435		1821	-15	-3.3	-5274
[illegible] 5.0	293	תב	2788	-17	-5.5	-1623
[illegible] אפ 1	290		301	-4	-1.4	-801
[illegible] 0.1	5200		10			-10

שם החברה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
דיזי 0.5	2530		158	-100	-3.8	-178
הלב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
הלב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible]	2510		2767			-5292
גבים 0.1	3780		219	-101	-2.6	-239
גבים 0.5	2060		872			
הכשרת הישוב ש	41450		300			-395
[illegible] 0.1	2451		465			-105
ישראלום 1.0	8000		27			-2
ישרס 10.0	12510		140	+100	+0.8	+31
[illegible] 1.0	8476		24	-50	-0.6	-137
כלל [illegible]	343		11219			-6471
לוכיד 1.0	2900		226	-93	-3.1	-91
לוכיד 5.0	1250		559			-259
[illegible] 1.0	1692		200			-52
מאור בניה 1.0	400		1914			-335
מאור בניה אפ1	340		3000			-4150
[illegible]			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 5.0	271	כב		-14	-4.9	-11589
[illegible] 5.0	565		1460			-2418
[illegible] 1.0	400		2287			-1087
[illegible] אפ 1	4200		3			-3
לוינשטין 1.0	401	כב	1007	-21	-5	-1446
לוינשטין 5.0	124		8619	-3.5	-2.8	-23340
ליפשיץ 1.0	980		3412			-3819
ליפשיץ 5.0	541		4840			-4926
נאות אביב 0.5	30400		90	-1600	-5	-74
נכסי אורים	7470		372			-672
כור החזקות 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כור החזקות 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] מכב א			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	4138		86	+6	+0.2	+422
[illegible] 5.0	2442		316			-191
[illegible] 1	660		475			-166
קיסריה 0.1	1540	תב	406	-101	-6.2	-706
קיסריה 0.5	620		1700			-1441
רובינשטיין 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
רובינשטיין 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	2434		750	-111	-4.4	-804
[illegible] 5.0	1605		933			-1061
רסקו [illegible]	4500	כב	309	-169	-3.6	-306
רסקו רג	4500		61	+98	+2.2	+25
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	2700		649			-1097
מטעי הדר 0.5	1399		425			-95
מהדרין 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
נכסי הדרים 1.0	1090		4472			-7507
פרי אור 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 5.0	9791	קב		+466	+5	+1358

פק"מ נייר
השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה
בנק לאומי

שם החברה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מזון וטבק						
[illegible]	970		110	-51	-5	-110
[illegible] 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
גולדפרוסט 1.0	1375	תב	78	-110	-7.4	-123
גולדפרוסט 5.0	625		390	-31	-4.7	-958
גולדפרוסט אפ 1	840	כב				
דובק מב ש	3150		939	-60	-1.9	-1000
דובק מב מ	3130		759	-50	-1.6	-943
[illegible] 1.0	1050		325	+40	+4	+745
[illegible] 5.0	575		118	-5	-0.9	-268
פרי-גת 1.0	2290		502	-19	-0.8	-1030
פרי-גת 5.0	1699		25	-1	-0.1	-125
מספי בירה 1.0	12028		70	-372	-3	-118
מספי בירה 5.0	6310		14			-15
יצהר 1.0	1295		500	-30	-2.3	-666
יצהר א 5.0	762		1000	-40	-5	-1728
מן 1.0	9101		28	-400	-4.2	-34
מן 5.0	4600		22	-100	-2.1	-22
[illegible] 1.0	5840		172	-10	-0.2	-155
עלית	12400		142	-435	-3.4	-294
עסיס ב 0.5	31500		24			-9
אנגל שקל 1	2000		284	-80	-3.9	-387
שמן מכב א	4750	שב	140.7	-150	-3.1	-323.7
טכסטיל והלבשה						
ארגד מר 1 ש	650		1634	-30	-4.4	-3064
[illegible] 1.0	1680		67	-21	-1.2	-42
אופנת בגד 1.0	1968		50	-5	-0.3	-55
אופנת בגד 5.0	1180		266	-5	-0.4	-187
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש	9130		255	-400	-4.2	-131
דלתא-גליל 1.0	4120	תב	930	-240	-5.5	-1503
דלתא-גליל א 5.0	3130	תב	354	-170	-5.2	-780
כיתנית מאוחד 1	1549	שב	68.8	+49	+3.5	+68.8
כיתנית מאוחד 5	671	תב		+61	+10	+424
כיתנית מאו אפ1	477	תב	914	-61	-11.3	-845
[illegible] 1.0	3550		271	-50	-1.4	-240
[illegible] 5.0	2660		61	-20	-0.8	-176
[illegible] 1.0	3555	תב	252	-395	-10	-352
דקית 1.0	6365	כב		-335	-5	-541
דקית 5.0	4930		50	-56	-1.1	-202
טיב-טכ 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
טיב-טכ אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
לודזיה 0.1	1922	שב	163	-8	-0.4	-56.8
לודזיה 0.4	620		3067	-6	-0.7	-5228
ליבנת 1.0	1030		1518			+601
מיס גליק	494		706	-16	-3.1	-927
מקס 0.1	17918	תב	8	-3162	-15	-8
מקס 0.5	7480		61			-36
עיט 1.0	8900		85			-75
עיט 5.0	4250	תב	210	-250	-5.6	-467
עמק פריה 1 ש	1870	תב	432.2	-100	-5.1	-716.2
פולגת א 0.1	8100		266	-200	-2.4	-312
פולגת ב 0.4	5890		1239	-140	-2.3	-2050
פוליגון א 0.5	6100		407	+100	+1.7	+154
פרגוד	1323	תב	162	-147	-10	-163
שלדיגה 1.0	13790		80			-75
תעש רוגוזין 1.0	2700		853	-90	-3.2	-1099
מתכת ומוצריה						
[illegible] 5.0	1595		199	-84	-5	-486
אורדן 0.1	9150		168	-280	-3	-186
אורדן 0.5	8400		23			-19
כבלים ש	11300		28	-200	-1.7	-21
[illegible] 1.0	11000		35	-200	-1.8	-149
[illegible] 5.0	7201		200	-279	-3.7	-347
קופסאות פח 1.0	968		2782	-30	-3	-7371
קופסאות פח 5.0	665		327	-5	-0.8	-546
מודן 1.0	570		1019	+25	+4.6	+640
מודן אפ א	451		10			
מתכת פרום 1.0	1575	כב	49	+35	+2.3	+283
מתכת פרום אפ 1	501	תב	1050	-135	-21.2	-2210
כבלי ציון 1.0	2050		581	-21	-1	-691
כבלי ציון 5.0	806		2323	-1	-0.1	-2666
כבלי ציון אפ	650		839	-21	-3.1	-1050
[illegible] 1.0	732		1124			+263
[illegible] 5.0	399		2999	-18	-4.3	-13782
נחושתן 0.1	16500		92			+17
נחושתן 0.5	6700		70			-11
[illegible] 3.0	1520		257			
[illegible] 1.0	5250		152	+105	+2	+137
קינג 1.0	1038		390			
קינג 5.0	548		2451	-6	-1.1	-5423
קליל 1.0	2547	תב	200	-283	-10	-200
קליל 5.0	1350	תב	346	-117	-8	-346
[illegible] 5.0	1995	כב	151	-105	-5	-550
תעשיות לכיש 1.0	948		268	-22	-2.3	-238
תעשיות לכיש 5.0	480		600	-20	-4	-884
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 3.0	388000		8			-12
אלקו 0.1	3680		75			+74
אלקו 0.25 ש	2510		548			-536
אלקו 0.25 ב	2500		30			-30
אלקטרה 0.1	12280		84	-400	-3.2	-84
אלקטרה א 0.5	5700		78	-300	-5	-78
אלרון 3.0	379000		9	+4000	+1.1	+11
[illegible] 1.0	29900		280			-141
כלל תעש אלק	2635		2310			-3017
ספקטרוניקס 1.0	1735		468			-1256
ספקטרוניקס 5.0	1049		925			-1776
[illegible] 1.0	1612		260	-20	-1.2	-240
[illegible] 5.0	910		626			-1636
ציקלון 1.0	3430	כב	145	-221	-6.1	-178
ציקלון 5.0	1770		159			-11
[illegible] 1.	3693		14			-14
[illegible] 5.	2625		47			-47
ת.א.ת. 1.0	3146		241	+146	+4.9	+411
ת.א.ת. 5.0	1420		1046			-1593
ת.א.ת. אפ 1	12200		3			+3
[illegible]	5771		176			-176
מוצרי בניה						
א.מ. תעשיות 1.	6110		473			-873
[illegible] 5.0	6331		114			-89
[illegible] 1.0	1380	תב	1711	-118	-7.4	-1550

שם החברה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אקרשטיין 5.0	1150		343	-42	-3.5	-274
[illegible] 1.0	11200	כב	90			
[illegible] 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בר-טן 1.0	3200		98			-16
בר-טן 5.0	1004		444			-17
[illegible] 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] 1.0	6397		10	-203	-3.1	-43.1
[illegible] 5.0	1881	כב		-99	-5	-500
כ.ל.ב. 1.0	1070		510	-43	-3.9	-652
כ.ל.ב. 5.0	565	תב	298	-50	-8.1	-1106
כחול השק בתעש	3000		209			-40
מזאיקה ולפבן 1	13187	לג				
מזאיקה ולפבן 5	7100	לג				+1
כימיה, גומי ופלסטיק						
אגן 5.0	17600		36	-150	-0.9	-65
אליאנס ב	1187	כב		-63	-5	-851
גל תעשיות 1.0	8350		70	-150	-1.8	-31
גל תעשיות 5.0	4045		300	+30	+0.8	+247
דקסמר 1.0	3130		124	-50	-1.6	-109
דשנים 0.1	11650		72	-350	-2.9	-45
דשנים 0.5	4155		828			-1408
חיפה כימי 10.0	822		5679			-7317
טבע ש	51500		185			-242
טבע אפ 4	46900		46	-500	-1.1	-46
ליפסקי 1.0	1132		690			-293
ים המלח	13840		1077			-1269
פטרוכימים 10.0	424		14666			-7190
מקסימה 1.0	6000		39			-6
מקסימה 5.0	2230		180	+70	+3.2	+1508
[illegible] 1.0	3060		98	-60	-1.9	-245
סנו 1.0	8840		101	-100	-1.1	-34
סנו 5.0	5300		69	-65	-1.2	-38
קום כימיקל 1.0	5130		65	-250	-4.7	-65
ת.ג.ל. 1.0	1680		100	+19	+1.1	+9
ת.ג.ל. 5.0	918		574			-445
תיא 5.0	4470		43	-220	-4.7	-45
פרוטארום 10.0	13620		206			-318
[illegible] א 5.0	3410	כב	35	-139	-3.9	-439
עץ, נייר ודפוס						
דפוזן 1.0	3750		62	+48	+1.3	+145
דפוזן 5.0	2061	תב	98	-229	-10	-98
תבנ. 1.0	2380		405	-95	-3.8	-529
תבנ. אפ 1	2110		475	-101	-4.6	-675
יאה 1.0	4900		18	+100	+2.1	+5
לבידי אשקלון 1	432		3890			-3597
לביאשקלון אפו	678		660	-2	-0.3	-928
מולט ב 0.5	20650		23	+103	+0.5	+4
מפעלי נייר 10.0	167500		49			-98
סקאנריה 1.0	1740	תב	62	-100	-5.4	-316
רים 0.1	3150		143	-50	-1.6	-284
רים 0.4	1990		257	-30	-1.5	-557
תעל ב 0.2	12300		266	-10	-0.1	-304
תעשיות שונות						
אלומית 1.0	3028		108			-19
אלומית 5.0	2312		80			-65
[illegible] 1.0	2299	תב	187	-160	-6.5	-255
[illegible] 5.0	1401		627	+36	+2.6	+293
[illegible] אפ א	660		735	-40	-5.7	-117
[illegible]	8550		113			
דיקה 1.0	4800	שב	12.4			
דיקה 5.0	2401	תב	50	-139	-5.5	-81.2
הגבפלק 1.0	6109	תב	203	-679	-10	-286
הגבפלק 5.0	4030		200	-20	-0.5	-63
השקעות בתעשיה						
מרכזית ב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
כור בכ' ש	4944000		1.1	06000	-2.1	-1.4
כלל תעש' 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
מאגרי טכנולוגיה	483		5313			-6548
מאגרי טכנו אפו	399		751	+24	+6.4	+53
חברות השקעה						
[illegible] ש	4480		409			-300
אידבי פתוח 2.0	3560		2849			-5010
אינקובה 0.1	1330		270	-30	-2.2	-365
אינקובה 0.5	680		300	-25	-3.6	-670
אלגר ש	5900		372			-510
אלגר מ	5970		56			+173
אלרן ש	2500		2219			-3925
אלרן מ	2540		96			-96
אמישר בכ'			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible]	1310		79	-60	-4.4	-79
חברה לישראל 1.0	6060		496			-603
חברה לישראל 5.0	3470		452			-851
חלפסון 0.1	115000		6.9	-5955	-4.9	-9.5
חלפסון 1.0 ש	27340		178			-204
[illegible] א 0.5	9460		140			-107
פועלים השק ש	4086		381			-1092
כלל השק	3790		371	-160	-4.1	-1216
דיסקונט השק ש	2090		4710			-8497
מזרחי השק ש	17595		101			-90
[illegible] 124	9800		15			-15
[illegible] 1.0	1890		22	+90	+5	+186
[illegible] 5.0	772		2748			-3338
יצוא ש	9450		552			-538
ירדן א 0.1	3011		858			+175
כלל 10.0			—	הפסקת	מסחר	—
כלל 50.0			—	הפסקת	מסחר	—
לנדיק 0.1	7902	כב		-416	-5	-50
לנדיק 0.1	2375	כב	346	-125	-5	-389
מגור 0.1	537		893	-2	-0.4	-1764
מגור א 0.5	349	תב	2749	-30	-7.9	-3799
עוז השק ב 0.1	2120	תב	60	-200	-6.6	-57
עוז השק ג 0.5	1050		120			-76
פז השק ש	18450		285	-750	-3.9	-560
[illegible] א 0.1	8075		126			-31
[illegible] 0.5	3850		449			-53
[illegible] ב 2.5	2850		1239			-1790
שחל (אריה) 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
שחל אריה אפ ב			—	הפסקת	מסחר	—
שחל (אריה) שה 1			—	הפסקת	מסחר	—
מחקר ופיתוח						
אמצעים מתוחל			—	הפסקת	מסחר	—
גליל טכנולוגיות	487		1323	-10	-2	-7203
חיפושי נפט						
דלק חיפושים 1.0	2650		216			-291
דלק חיפושים 5.0	1335		707	+55	+2.7	+1493
דלק חיפ' אפ 2	775		1552			+448
פז חיפושי נפט	11400		1083	-600	-5	-1123
[illegible] 1.0	1925	תב	50	+175	+10	+50
[illegible] 5.0	820	תב	2850	+70	+9.3	+1261
יואל 5.0	1300		2025			-2588
מ.ג.נ. 1.0	1830		205			-96
מ.ג.נ. 5.0	870		2640			-2344
סיסמיקה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
סיסמיקה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
[illegible] ב 0.5	3293	תב	100	-450	-12	-411
[illegible] 1.0	253		1837	-12	-4.5	-1932
[illegible] 5.0	191	תב	6035	+16	+9.1	+7738
[illegible] אפ 2	480	תב	268	+32	+7.1	+362
נפטא ש	1130000	שב				
נסחרות במט"ח						
בית ב	245		200	+4	+1.7	+200

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

סוף שבוע שקט

שבוע מסחר "פוליטי" הסתיים אתמול במגמה מעורבת עם מחזורי מסחר נמוכים. הידיעות שהתורמו בשעת המסחר על אפשרות לפשרה בפתרון המשבר הפוליטי, שיפרו מאד את אווירת המסחר. ההצעים נחטפו על ידי סוחרי הבורסה במהירות וללא שינוי שער. בבורסה מעריכים כי פתרון המשבר הפוליטי יאפשר המשך המגמה החיובית שהסתמנה לאחרונה בשוק המניות. מחזור המסחר במניות היה אתמול נמוך והסתכם ב־3.4 מיליון דולר. קרנות הנאמנות צברו למרבה ההפתעה גם השבוע כספים. כך למשל, צברו קרנות בנק הפועלים 8 מיליון ש"ח, מריבתם בחוץ. שערי המניות החופשיות ירדו השבוע ב־6.66 אחוזים בממוצע.

מדד		שינוי יומי ב־%
מדד מניות כללי	108.32	-0.80
כללי ללא בנקים	122.26	-0.87
מדד אג"ח כללי	103.64	+0.10
אג"ח צמוד מדד	103.67	+0.14
אג"ח צמוד מט"ח	100.50	-0.20

עליית שער חדה יחסית במניית דיסקונט א' הורידה את רמת התשואה לפדיון במניה זו מתחת ל־11 אחוז. המסחר במניות ההסדר אופיין אתמול במגמה מעורבת. בעוד ששערה של מניית אי.די.בי. עלה, הרי ששערן של מניות הסטוק של בל"ל ושל בנק הפועלים ירד.

מחזור המסחר ירד אתמול לראשונה זה תקופה ארוכה מתחת למיליון דולר.

תשואה שנתית דולרית ב־%	
בל"ל 0.1	11.36
הפועלים ש	11.70
אי.די.בי. רג	11.08
דיסקונט א	10.68
המזרחי ש	11.35

יציבות בבכורות

שערי ניירות הערך בעלי רמת הסחירות הגבוהה, נותרו אתמול בדרך כלל ללא שינוי. ההצעים במניות הפטרוכימים, כלל נילן וים המלח נחטפו ללא שינוי שער. פולגת ב' ירדה ב־2.3 אחוז. קונצרן כלל פרסם אתמול את התוצאות העסקיות בחמש חברות. התוצאות שמרביתן הצביעו על ירידה ברווחיות אינן מגבירות את התקווה להמשך היוזמי במגמת המסחר במניות אלה. גם העובדה שהקיבוצים מוכרים חלק מהחזקותיהם במניות הבכורות, (כמו כלל תעשיות, פי.בי. ואחרות), פוגמת במידה מסוימת באווירה החיובית. בניירות הערך דלי הסחירות היו היצעים גדולים יחסית, ורבו המקרים של רישום "מוכרים בלבד".

אתמול הוכח פעם נוספת כי הבורסה נכשלה לקליטת הנפקות נוספות באגרות חוב. בנק ישראל הציע למשקיעים שלוש סדרות של אג"ח. באגרות שגיא נמכרו 25 מיליון ש"ח במחיר של 89 הגבוה ממחיר המינימום. בגליל נמכרה גם כן ההנפקה במלואה במחיר של 84.5, וברמון נמכרו 12 מיליון ש"ח במחיר המינימום. שערי אגרות החוב בשוק המשני נטו לרדת במחזור נמוך של 2.8 מיליון דולר. גם היקף הפעילות במק"מ היה מצומצם והסתכם ב־1.3 מיליון דולר.

הסידרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
436	5	99.78	+11.35
446	—	—	—
516	20	99.10	1.38
526	26	98.75	1.48
536	34	98.35	1.50
546	40	98.00	1.55
556	47	97.60	1.58
616	54	97.25	1.58
626	61	96.90	1.58
636	—	—	—
646	—	—	—
716	82	95.90	1.57

קרנות הנאמנות
נטע, כתר וכרמל
ניתנות לרכישה בכל סניפי הבנקים עד 9.30 בבוקר באותו יום
הנאמן, בנק איגוד מקבוצת בל"ל
המנהל, פלסם (ש.ג.) בע"מ
מיטב
ממשיכים במבצע עד 15.4.86

הודעות בורסה

* כהר אחזקות סיימה את 1985 בהפסד של 195 אלף ש"ח לעומת הפסד של 494 אלף ש"ח שנה קודמת.
* כלל תעשיות סיימה את 1985 ברווח של 568 אלף ש"ח לעומת רווח של 23.9 אלף ש"ח שנה קודמת.
* מרכזית סיימה את 1985 ברווח של 3.53 מיליון ש"ח לעומת רווח של 19.25 מיליון ש"ח שנה קודמת.
* כלל ליסינג סיימה את 1985 ברווח של 4.2 מיליון ש"ח לעומת רווח של 3.3 מיליון ש"ח שנה קודמת.
* אחוזים סיימה את 1985 בהפסד של 2.15 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 9.4 מיליון ש"ח שנה קודמת. החברה תחלק 750 מניות הטבה.
* כלל מחשבים הפסידה ב־1985 1 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 2.88 מיליון ש"ח שנה קודמת.

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
אב	3702.39	3649.91	-4.69	-0.13
אבוקה	27290.87	27024.71	-175.97	-0.65
אביב	30055.10	29783.82	45.45	0.15
אגוז	195.26	191.44	0.34	0.18
אדיר	1270.05	1244.86	0.25	0.02
אודם	1508.09	1480.04	-15.52	-1.04
אופיר	1477.00	1447.59	2.16	0.15
אור	418.24	409.49	0.55	0.13
אוריון	162.56	159.27	0.34	0.21
אורלי	19833.73	19592.71	20.25	0.10
אורן	570.28	559.16	0.73	0.13
אייל	2846.18	2790.88	-11.14	-0.40
איילת	3830.74	3746.30	0.16	0.00
אירים	4042.83	3955.13	0.77	0.02
איתן	552.78	541.31	1.33	0.25
אלון	495.48	485.10	0.92	0.19
אלמוג	569.70	558.52	0.85	0.15
ארז	604.32	592.90	-2.48	-0.42
אש	113.59	111.10	-0.02	-0.02
אשל	167.44	164.17	0.25	0.15
אתרוג	187.06	185.22	0.16	0.09
ברולח	1558.29	1529.15	-12.47	-0.81
ברוש	357.17	350.19	0.39	0.11
ברק	368.15	360.89	0.45	0.12
ברקת	766.43	751.45	0.50	0.07
גביש	1089.86	1068.70	-0.38	-0.04
גבע	819.24	807.12	1.63	0.20
גורן	554.25	543.54	0.97	0.18
גיא	7498.22	7386.63	2.72	0.04
גיל	2100.06	2059.60	-11.43	-0.55
גלית	500.32	496.09	1.33	0.27
דובדבן	262.67	260.09	-0.59	-0.23
דוכיפת	523.46	513.23	0.92	0.18
דולב	196.64	192.50	0.44	0.23
דורון	1201.61	1178.98	2.50	0.21
דותן	217.22	213.03	0.34	0.16
דליה	378.10	370.66	-0.88	-0.24
דרור	3080.44	3020.26	-13.31	-0.44
דקל	250.84	245.16	-0.86	-0.35
הדס	27109.00	26869.83	-62.47	-0.23
[illegible]	388.76	381.18	-0.03	-0.01

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
הבית	2418.39	2365.59	2.10	0.09
זהר	15434.46	15206.22	44.04	0.29
זיו	14775.01	14556.87	41.46	0.29
זמיר	598.35	586.92	-3.33	-0.56
חוחית	134.56	131.62	0.02	0.02
חליפין	106.91	106.62	0.21	0.20
חלמיש	551.58	540.55	0.93	0.17
חץ	106.20	105.78	0.21	0.20
טופז	1174.23	1147.27	0.14	0.01
טל	3968.14	3913.66	-7.97	-0.20
יובל	616.65	604.70	1.12	0.19
יהלום	1451.45	1424.49	-8.44	-0.59
יסודות	30277.24	30016.79	-77.68	-0.26
יערה	532.35	520.59	0.55	0.11
כוכב	690.08	676.87	-3.51	-0.52
כחל	122.16	119.77	-0.03	-0.03
כלנית	417.85	409.63	-1.07	-0.26
כספית	623.55	617.24	0.49	0.08
כרמל	115.51	114.00	0.02	0.02
כתר	884.59	873.57	0.39	0.04
להב	3271.09	3207.91	-19.45	-0.60
לפיד	9307.80	9126.71	-69.26	-0.75
לקט	1431.14	1402.21	1.22	0.09
לשם	754.56	739.22	1.08	0.15
מבטח	933.78	915.43	-1.66	-0.18
מגשם	2673.80	2648.80	4.80	0.18
מגד	201.77	198.97	0.11	0.06
מגן	2498.50	2475.90	2.20	0.09
מגל	588.37	577.04	0.71	0.12
מור	1075.80	1060.90	-6.90	-0.65
מורן	596.49	590.87	-1.57	-0.27
מטח	23924.32	23294.95	-53.49	-0.23
מיתר	729.82	715.86	1.49	0.21
מעוף	2875.00	2820.00	-5.80	-0.21
מעיין	651.33	639.11	0.99	0.16
מקשה	785.24	770.00	1.21	0.16
מרגלית	939.45	921.66	-4.64	-0.50
מרום	920.14	902.50	1.39	0.15
נגה	20115.67	19815.96	65.83	0.33
נטיף	561.18	550.64	-2.26	-0.41
נטע	351.18	346.85	-0.04	0.01

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
גילי	3587.95	3535.44	-18.02	-0.51
סביון	413.36	405.22	-1.88	-0.46
סגולה	118.00	115.64	0.13	0.11
סלע	788.28	772.54	2.13	0.28
סנונית	543.59	532.93	0.76	0.14
סער	586.47	575.54	0.95	0.17
ספיר	539.73	537.05	0.14	0.03
עדיף	606.67	595.52	-0.67	-0.11
עידית	1554.82	1524.86	-2.81	-0.18
עידן	5566.20	5485.05	-34.05	-0.62
עינבר	1200.29	1173.58	1.93	0.16
ענת	1951.05	1937.78	-1.62	-0.08
עפרוני	525.05	513.48	0.70	0.14
ערמון	153.77	150.75	0.28	0.19
פיא	1172.84	1150.13	-1.40	-0.12
צבר	542.94	532.28	0.58	0.11
צופית	512.77	502.72	0.30	0.06
צמיר	816.45	798.78	0.30	0.04
צמיחה	5964.00	5878.09	-3.38	-0.06
צפרית	1483.19	1455.00	3.58	0.25
קלע	1623.26	1615.15	-0.36	-0.02
רונית	14960.38	14855.74	-6.82	-0.05
רקפת	483.98	474.45	-1.38	-0.29
רשף	650.02	636.13	0.98	0.15
שבים	612.32	600.34	0.90	0.15
שחם	838.96	818.96	0.48	0.06
שירה	29913.17	29325.87	-34.78	-0.12
שמיר	65628.98	64332.35	21.16	0.03
שניב	494.56	489.69	-3.97	-0.80
שקד	526.16	513.31	-3.10	-0.60
שקף	162.76	159.51	0.26	0.16
תאנה	164.85	163.27	0.23	0.14
תבור	720.54	710.45	3.73	0.53
תדהר	342.20	340.49	-0.50	-0.15
תהילה	99.31	97.12	-1.85	-1.87
תירוש	390.92	387.62	0.23	0.06
תפוז	178.02	174.54	0.15	0.09
תפוח	174.81	173.52	0.26	0.15
תרשיש	1241.94	1217.65	1.92	0.16
תשרי	364.20	358.81	0.49	0.14

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי בנק'
3601	31434	+17
3602	29065	-125
3603	26764	-316
3604	24112	-37
3605	22093	+106
3606	20814	+102
3607	19344	+96
3608	18306	+93
3609	17410	+105
3610	15701	+96
3611	15166	+93
3612	15020	+94
3613	14043	+14
3614	13478	+14
3615	12442	+13
3616	11388	+12
3617	10827	+117
3618	10274	+112
3619	9454	+105
3620	8955	+139
3621	8507	+134
3622	7671	+122
3623	7146	+59
3624	6865	+57
3625	6209	+3
3626	5742	+3
3627	5325	+3
3628	4971	+104
3629	4658	+99
3630	4404	+95
3631	3967	-67
3632	3735	-64
3633	3528	-61
3634	3131	-18
3635	2960	-18
3636	2910	-17
3637	2714	+13
3638	2527	+13
3639	2313	+12
3640	1902	+1
3641	1649	+1
3642	1528	+38
3643	1326	+33
3644	1245	+3
3645	1123	+2

4.25% מלווה מדינה

סדרה	שער	שינוי
3701	845.5	+0.4
3702	677.4	+13.5
3703	588.4	+0.4
3704	503.8	+0.3
3751	263.1	-0.1
3752	106.3	+0.2
3753	101.8	+0.2
3901	97.3	+0.1
3902	92.6	— —
3903	91.9	+0.1
3904	90.4	+0.1

4.25% שגיא

סדרה	שער	שינוי
4102	113.7	+1.4
4103	109.2	+1.4
4104	105.7	+1.4
4301	103.7	+0.3
4302	98.7	+0.2
4303	98	+0.3
4304	96.4	+0.2

4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3106	245000	— —
3107	245112	+300
3108	232900	+700
3109	230100	+440
3110	228000	+1000
3111	222700	+1200
3112	222700	+1200
3113	221900	+400
3114	216300	— —
3115	213800	— —
3116	205700	+200
3117	221200	+5500
3118	214240	+6240

4%, 6%, 7% פיתוח (80% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3201	177900	+400
3202	178800	— —
3203	176300	+300
3204	171400	— —
3205	169800	— —
3206	166300	— —
3210	163100	+600
3211	162200	+600
3212	159600	+700

סדרה	שער	שינוי
3213	153000	+800
3214	147900	+700
3501	146000	— —
3502	144000	+500
3503	128800	— —
3504	127000	— —
3505	125660	— —
3521	122943	-61
3524	111315	-77
3522	118141	+67
3523	111593	+63
3525	108851	-716
3526	113518	-733
3527	111250	-721
3528	108283	-735
3529	108337	+131
3530	105805	+127
3531	105517	+129
3532	102428	+126
3533	102266	+127
3534	96435	+120
3535	96402	+168
3539	90800	+161
3536	96313	+190
3537	96202	+191
3538	90549	+180
3540	90350	+183
3541	87298	+178
3542	87156	+180
3543	82900	+172
3544	83070	-60
3546	81007	-62
3547	80820	-62
3548	80727	-62
3550	76503	-61
3551	76194	-62
3545	80621	-142
3549	76133	-139
3552	69854	-133
3554	69697	-145
3555	69697	-145
3553	69430	+35
3571	62805	+36
3556	66470	+50
3558	69292	+59
3559	66838	+57
3560	63243	+54
3561	63060	+54
3557	69779	+40
3572	65396	+36
3573	63085	+74
3574	58169	+68
3577	58106	+68
3578	53675	+63
3575	57897	+33
3576	57730	+33
3579	53268	+31
3580	49813	+28
3581	45295	+26
3582	41762	+24
3583	38604	+22
3584	37039	+21
3585	35112	+19
3586	31794	+18
3588	31747	+15
3587	31676	-160
3591	30119	-146
3592	30085	-145
3593	30032	-146
3589	29039	+14
3594	28883	+16
3590	29160	-8
3595	28983	-5

5% מלווה פיתוח (בריבית כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	120397	+68
2002	120053	+67
2003	115096	-371
2004	115820	-534
2005	108484	-123
2006	108304	-138
2007	106215	-137
2008	109430	+549
2012	107088	+556
2015	104316	+561
2009	110722	+65
2010	110090	+888
2011	107953	+871
2013	107859	+899
2014	105101	+880
2016	105350	+502
2018	102606	+506
2021	99270	+505
2017	102329	+932
2019	102060	+961
2020	99072	+934
2022	92639	-506
2023	93401	-1342
2024	87097	+50
2027	83962	+48
2031	77646	+45
2025	87672	-377
2026	87367	-378
2028	84724	+154
2050	80551	+150
2029	79704	-897
2033	73301	-876
2035	67251	-830
2032	78311	+45
2034	73953	+42
2036	67856	+32
2037	68387	+33
2052	59409	+31
2038	67747	+57
2040	65234	+36
2051	61717	+34
2039	64893	+36
2041	61431	+34
2053	56028	-1276
2054	55222	+812
2056	51172	+771
2058	46616	+720
2060	43062	+680
2055	55061	+1557
2057	51009	+1477
2059	46431	+1378
2061	34182	-998
2062	33195	-166
2063	30890	-9

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	246.2	+2.1
7002	238.7	+2
7003	228.5	-1.5
7004	211	-1.2
7005	198.1	-0.6
7006	184.5	-0.6
7007	172.6	— —
7008	164.1	— —
7009	158.8	-0.5
7010	148.9	-1.4
7011	146.1	+0.1
7012	141.1	+0.2
7013	133.2	-0.3
7014	116	+0.3
7015	96.6	+0.1
7016	96.1	+0.1
7017	98.4	+0.2
7018	98.2	+0.2
7019	98.6	+0.1
7020	98.4	+0.1
7021	97.5	+0.1
7201	96.6	+0.3

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	12685	+39
6102	7638	-62
6103	6874	-60
6104	6393	-15
6105	6050	-14
6106	5838	+21
6107	5624	+20
6108	4100	+35
6109	3904	+33
6110	3840	+34
6111	3208	+18
6112	3113	+18
6113	2069	+46
6151	817.2	-1.8
6152	782.3	-2.2
6153	683	-2.9
6154	677.4	-2.5
6155	440.7	-12.5
6156	354.7	-0.9
6157	264.8	-3.9
6158	250.9	-3.7
6159	220.4	+5.8
6160	202.8	-1.8
6161	196.3	-1.7
6162	175	-8.1
6163	162.8	-0.6
6164	156.2	-0.6
6165	147.3	-1.9
6166	139.5	-0.6
6167	136.5	-0.6
6168	134.4	-0.6
6169	128.2	-0.4
6170	119.7	-2
6171	87.6	+2.2
6172	87.4	+2.2
6801	93.5	-0.2

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2501	153.9	-1.2
2502	158.6	-1.2
2503	155.6	-1.2
2504	153.5	+0.2
2505	147.5	+0.2
2506	141.4	+1.1
2507	138.5	+1.1
2508	107.7	-0.1

אחרים

סדרה	שער	שינוי
אלכים	59.4	— —
תדיראן	95	+0.1
הכ הש	180.1	+5
דיק הש	189	+5.5
כור הנ	171.6	+1.6
כלל הנ	469.1	+1.1
מ.צ.פ ד	287	— —
מ.צ.פ ב	374	— —
מ.צ.פ י	430	— —
סול בנ	190	— —
תיעוש	184.1	+2.1

שערי מטבע חוץ 10.4.86

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.45	1.52	1.4713	1.4897	1.45	1.51	1.4708	1.4892	1.45	1.52	1.4708	1.4893	1.4801	-0.0042
1 ליש"ט	2.11	2.22	2.1503	2.1772	2.11	2.21	2.1474	2.1742	2.11	2.21	2.1481	2.1751	2.1640	0.0004
1 מארק גרמני	0.62	0.65	0.6309	0.6388	0.62	0.65	0.6304	0.6383	0.62	0.65	0.6305	0.6385	0.6350	-0.0024
1 פרנק צרפתי	0.19	0.20	0.1984	0.2009	0.19	0.20	0.1985	0.2010	0.19	0.20	0.1980	0.2005	0.1994	-0.0008
1 גולדן הולנדי	0.55	0.58	0.5607	0.5677	0.55	0.58	0.5609	0.5678	0.55	0.58	0.5601	0.5671	0.5640	-0.0019
1 פרנק שוויצרי	0.74	0.78	0.7537	0.7632	0.74	0.78	0.7531	0.7625	0.74	0.78	0.7546	0.7641	0.7589	0.0022
1 כתר שוודי	0.20	0.21	0.1998	0.2023	0.20	0.21	0.1998	0.2023	0.19	0.21	0.1995	0.2020	0.2008	-0.0005
1 כתר נורבגי	0.20	0.21	0.2015	0.2041	0.20	0.21	0.2016	0.2041	0.19	0.21	0.2016	0.2042	0.2029	-0.0006
1 כתר דני	0.17	0.18	0.1713	0.1734	0.17	0.18	0.1711	0.1732	0.16	0.18	0.1713	0.1734	0.1723	-0.0010
1 מרק פיני	0.28	0.29	0.2811	0.2846	0.27	0.29	0.2804	0.2839	0.27	0.29	0.2806	0.2841	0.2824	-0.0006
1 דולר קנדי	1.05	1.10	1.0631	1.0764	1.04	1.09	1.0631	1.0763	1.04	1.09	1.0623	1.0757	1.0698	-0.0038
1 דולר אוסטרלי	0.98	1.08	1.0505	1.0636	1.01	1.09	1.0507	1.0638	1.02	1.09	1.0501	1.0633	1.0575	-0.0082
1 ראנד דרא"פ	0.48	0.53	0.7114	0.7203	0.43	0.72	0.7122	0.7211	0.45	0.71	0.7129	0.7218	0.7171	-0.0114
10 פרנק בלגיים	—	—	0.3113	0.3151	—	—	0.3110	0.3148	—	—	0.3112	0.3152	0.3130	-0.0002
10 שילינג אוסטריים	0.89	0.93	0.8993	0.9106	0.88	0.92	0.8983	0.9096	0.88	0.93	0.8991	0.9104	0.9045	-0.0038
1000 לירות איטלקיות	0.90	0.96	0.9219	0.9334	0.90	0.96	0.9204	0.9318	0.90	0.96	0.9221	0.9337	0.9274	-0.0032
100 ינים יפאניים	0.81	0.84	0.8188	0.8290	0.80	0.84	0.8189	0.8292	0.80	0.84	0.8187	0.8290	0.8230	-0.0005

שערים בינבנקאיים

אתמול, צהריים, 10.4.1986 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

$ ארצות הברית	1.4605/1.4610	ל"ז שטרלינג
מרקים גרמניים	2.3315/2.3325	ל"ז $ ארה"ב
פלורינים הולנדיים	2.6245/2.6260	"
פרנקים שווייצריים	1.9490/1.9505	"
פרנקים בלגיים	47.25/47.28	"
פרנקים צרפתיים	7.4200/7.4250	"
לירות איטלקיות	1595.00/1595.75	"
ינים יפאניים	179.65/179.80	"
$ ארצות הברית	1.1298/1.1303	לס.ד.ר.

שער הזהב 338.15 $ ארה"ב אונקיה לונדון פיקסינג

מסירה מאוחרת (פורוורד)

	$/ל"ש	פר"ש/$	מרג/$
1 ח'	1.4559/1.4567	1.9442/1.9462	2.3272/2.3287
3 ח'	1.4483/1.4493	1.9351/1.9371	2.3179/2.3194
6 ח'	1.4400/1.4410	1.9215/1.9240	2.3043/2.3065

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

כ־100 אלף בכו, צעקו ורקדו בשוב בנאזיר בוטו לפקיסטן

ההמונים ליוו את מנהיגת האופוזיציה משדה התעופה, תוך השמעת סיסמאות נגד נשיא פקיסטן כמו: זיא כלב, שכיר חרב אמריקאי

(לאהור, רע"צ). מנהיגת האופוזיציה הפקיסטנית, בנאזיר בוטו, נתקבלה בהתלהבות ע"י יותר מ־100 אלף תומכים, אשר בכו, צעקו ורקדו, כאשר בתו של ראש ממשלת פקיסטן לשעבר, זולפיקאר עלי בוטו, חזרה לפקיסטן.

בוטו, בת 32, הגיעה מלונדון לנמל התעופה של לאהור, וכוונתה לפתוח במערכה כדי להדיח מהשלטון את נשיא פאקיסטן, הגנרל מוחמד זיא אול־האק. ורדים הומטרו עליה בצאתה מנמל התעופה לעצרת המונים בעיר. היא עמדה לבלות את הלילה בביתו של אוהד מקומי, וכ־נינים עליה עשרות נשים, 50 שומרי ראש פרטיים וכן טרעמי־מוזן. כאשר עשתה השיירה את דרכה מנמל התעופה לעיר, השמיעו ההמונים המשולהבים סיסמאות, בהן כינו את זיא כלב, שכיר חרב אמריקאי, ורודן שגורלו יהיה כגורל נשיא הפיליפינים מרקוס. בוטו בילתה את שש השנים האחרונות לרוב בכלא, במ־עצר בית או בגלות. אביה הודח בידי זיא ב־1977 והוצא להורג, בתליה שנתיים לאחר מכן. במשך שמונה השנים של המשטר הצבאי, אותו ביטל זיא בדצמבר אשתקד, אי אפשר היה לקיים הפגנות המונים כאלה, ולהשמיע קריאות בוז ל־נשיא.

במשך הלילה התעקמו מאות, ולפי הערכות מסויימות אלפים מתומכי בוטו בכבישים המובילים לנמל התעופה, כשבידיהם יער של דגלים בצבעי אדום־ירוק־שחור וצי־לומים גדולים של בנאזיר ואביה המנוח, עלי בוטו.

בצאתה מנמל התעופה עלתה בנ־אזיר על משאית גדולה, וזו נזקקה לשעה כדי לעבור 600 מטר, כאשר ההמונים משמיעים במקהלה סיס־מאות נגד הנשיא.

"פעולה ישירה" קיבלה אחריות לפיצוץ במשרדי איר־פראנס בליסבון

מאת יואב טוקר

סופר "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). ארגון המחתרת האנרכיסטי "אקסיון דירקט" ("פעולה־ישירה"), טען שאנשיו הם שהטמינו אתמול את הפצצה ב־משרדי חברת "איר־פראנס" ב־ליסבון.

בהתפוצצות נהרסו משרדי חברת התעופה הצרפתית. אך לא היו קרבנות בנפש. ממצאי החקירה הראשונים של כוחות הביטחון בלי־סבון נטו לאשר את טענת "אקסיון דירקט".

הארגון איים בהודעתו אתמול להתנכל "בקרוב" גם למשרדי הקונ־סוליה ומרכז התרבות הצרפתיים בפורטו, העיר השנייה בגודלה בפורטוגל.

מזכ"ל מפלגת השלטון: תבוטל ההצבע החשאית בבחירות בקניה ב־1988

ניירובי (ע"צ). בבחירות הבאות לפרלמנט בקניה, בשנת 1988, לא תהיה עוד קרוב לוודאי הצבעה חשאית, והבוחרים יצטרכו להתייצב בתור מאחורי המועמד שבו בחרו ־ מסר אתמול בורוזי נאבוארה, המז־כיר הכללי של מפלגת קאנו, מפלגת השלטון והמפלגה היחידה במדינה.

שיטה זו כבר הופעלה אשתקד לגבי בחירת המנהיגים של המפלגה, והיא נועדה לסלק את המועמדים שיש להם תמיכה קטנה. מדי, וכן זיופים אפשריים.

נאבוארה הוסיף, כי תוקם ועדה כדי ליישם את השיטה החדשה.

ארגון מוסלמי בביירות: חטפנו את המורה הצרפתי

לא הובהר הרקע לחטיפה

מאת יואב טוקר

סופר "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). ־ ארגון מוסלמי בלתי מוכר עד כה טען אמש בביירות, כי אנשיו הם שחטפו את המורה הצרפתי מישל בריאן.

בריאן, ששימש במהלך שש השנים האחרונות מורה בבית־הספר הפרוטסטאנטי שבמערב־ביירות, הוא החטוף הצרפתי התשיעי השבוי עתה כנראה בידי אנשי "החיז־באללה" בלבנון. הוא נחטף לפני הי־דיעות בלילי־שלשום על־ידי גבר אלמוני, "שלבש משקפיים כהים". בהודעה הטלפונית בביירות צויין חוטפיו של הצרפתי, כי יפרסמו בקרוב, "כשתושלם חקירת החשוד", הודעה נוספת. הם לא הבהירו על איזה רקע ובשמן של אילו תביעות חטפו את בריאן.

נוסף על המורה החטוף נחטפו בלבנון ארבעה אנשי צוות טלוויזיה צרפתי, שני דיפלומטים, עיתונאי ומרען. לפני כחודש הודיע הג'יהאד המוסלמי" בביירות כי אנשיו "הוציאו להורג" אחד מן החטופים, החוקר מישל סיירה; ואולם בפאריס עדיין אין ראיות מוחלטות לכך שסיירה אכן נרצח על־ידי שוביו.

האפיפיור יבקר בבית הכנסת המרכזי ברומא בשבוע הבא

האירוע יזכה לכיסוי בין־לאומי

רומא (עסט"א) ביקור האפי־פיור יוחנן פאולוס השני ביום ראשון בבית הכנסת המרכזי של רומא יהיה לאירוע מרכזי בכלי התקשורת העולמיים.

נציגי כלי התקשורת יתפסו כשליש מבין 900 המקומות שבבית הכנסת. לישכת העיתונות מאולתרת, שהוקמה לצורך הטי־פול בביקור, דווחה כבר בקשות של עיתונאים הממשיכות לזרום אליה.

הטלוויזיה הממשלתית האיטלקית תשדר את כל הביקור בשידור חי לאיטליה ולרחבי העולם, באמצעות לווין.

בין היתר יוקרן הביקור במרכז הקהילה הקתולית בניו יורק, וזו תעביר אותו ל־61 קהי־לות קתוליות ברחבי ארה"ב, בתוספת "דברי פרשנות מאת הרב טובל הד"ר יוג'ין פישר, מזכיר הוועידה של בישופים אמריקאים.

קבוצה קטנה של כתבים שיורשו להיכנס יחד עם האפי־פיור ללישכתו של הרב הראשי של רומא אליו טואף, אחרי הטקס בבית הכנסת, תהיה מור־כבת בעיקר מנציגי כלי התקשורת של הוותיקאן ושל ישראל.

מחוץ לבית הכנסת הוקמו שני יציעים ענקיים לצלמי הטלוויזיה ולהמונים הצפויים שם.

רחוב "לונגוטווה" בו עומד בית הכנסת, שהוא אחד מהעור־קים הראשיים של רומא,וסביבתו הקרובה יהיו סגורים לכל כלי הרכב במעט עד. לכיכר. ונציה.

רפורמה תוזיל ביטוח הרכב ותבטיח פיצוי על נזק מוחלט

תיכנס לתוקפה ביולי ★ הממונה על הביטוח באוצר: שיטת המחירים הישנה היתה מסורבלת ויצרה עיוותים

מאת יהודה שרוני

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הרפורמה של האוצר בשיטת קביעת תעריפי ביטוח הרכב, אשר תיכנס לתוקפה ביולי, תו־זיל את תעריפי הביטוח לעומת אלה השוררים כיום, ותבטיח פיצוי מאת במקרה של אובדן מוחלט. כך מסר אתמול יהודה דרורי, הממונה על שוק ההון והביטוח במשרד האוצר.

בפגישה עם כתבים כלכליים, אמר דרורי כי שיטת המחירים הישנה היתה מסורבלת ויצרה עיוותים. כך, למשל, היו מקרים שבעת אובדן מוחלט של הרכב נדרש המבוטח לשלם את ה־הפרש שבין המחיר האמיתי של הרכב לבין מחירו על־פי פוליסת הביטוח. השיטה החדשה תהיה פשוטה יותר מהשיטה הקיימת. מיון ל־50 קבוצות

על־פי השיטה החדשה, ימו־יינו מכוניות ל־50 קבוצות. התעריף לכל קבוצה יכלול את כל המרכיבים שנכללו גם בעבר בעת קביעת פוליסת הביטוח, והוא יעודכן מדי חודש על־פי מדד משוקלל. כל חברת ביטוח תקבע תעריף משל עצמה, ות־גיש אותו לאישור משרד האוצר. קבוצות ביקורת מטעם האוצר יפקחו על התעריפים, ואם תתגלה חריגה מסויימת, תיענש החברה.

גם על־פי השיטה החדשה יהיו חברות הביטוח רשאיות לתת הנחות, עד גבול מסויים. כך, למשל, הנחת העוד תביעות תימשך להינתן אם כי בשיעור קטן מהיום; ההנחה הקול־קטיווית תישאר כפי שהיא. בשיטה החדשה יקבל המבוטח את מלוא הנזק במקרה של אובדן מוחלט של רכבו.

דרורי אמר, כי הוא מקווה כי השיטה החדשה תקטין את התחרות הפרועה בין חברות הביטוח ותפעל לטובת המבוטח.

בפגישה מסר דרורי גם פר־טים על הרפורמה חדשה שמת־כנן האוצר לבצע בקופות הגמל. פרטי רפורמה זו, המתייחסת להשקעות, שיעורך חלוקת רוו־חים בקופות הגמל, פורסמו ב"הארץ" ב־20 למרס. דרורי הרגיש כי על־פי הכללים החדשים, חייבים מנהלי קופות הגמל להשקיע את הכספים לטובת לקוחותיהם. וכי חלה עליהם חובת הנאמנות.

ירידה דראסטית ברווחי "כלל תעשיות": בכ־97% בשנת 1985 לעומת קודמתה

בין הסיבות: הפסדיה הכבדים (3.9 מיליון דולר), של "כלל תעשיות אלקטרוניקה", וכן הפסדי "אלקטרה"

מאת יונתן שרמן

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בשנה החולפת ירדו רווחי "כלל תעשיות", חטיבת התעשיות של קונצרן "כלל", ב־97 אחוזים בהשוואה לשנה הקודמת. כך עולה מהדו"חות הכספיים של החטיבה שפורסמו אתמול.

"כלל תעשיות" סיימה את 1985 ברווח של 380 אלף דולר לעומת 16 מיליון דולר ב־1984. בין הסיבות לירידה ברווחים ניתן למנות את הפסדיה הכבדים, בשיעור 3.9 מיליון דולר, של "כלל תעשיות אלקטרוניקה". וכן הפסדי "אלקטרה" וירידה ברווחיות "צשר". מכירות "כלל תעשיות" ירדו בשיעור מתון, ארבעה אחוזים, ל־723 מיליון דולר. הגידול ביצוא, בשיעור של 16 אחוזים ל־243 מי־ליון דולר, חיפה על מרבית הירידה במכירות לשוק המקומי, שהסתכמה ב־12 אחוזים.

בשנה האחרונה פיטרה "כלל תעשיות" כארבעה אחוזים מעובדיה. מספר מועסקיה כיום הוא 11,960.

עמוס מריחיים, מנכ"ל "כלל תעשיות", מסר כי למרות השנה הקשה גדלו השקעות החברה ברכוש קבוע ב־22 אחוזים, ל־70 מיליון דולר. כן השקיעה "כלל תעשיות" 14 מיליון דולר בהגדלת אחזקותיה בחברות בנות וחברות מסונפות.

"אוורים" הפסידה ב־1985 יותר מ־2 מיליון שקלים

בעיקר בגלל פעילותה בקניה וכן עקב הוצאות מימון שהיו לה ב"מודול בטון"

מאת אריה לביא

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קבוצת "אוורים", המרכזת את הפעילות בענף הבנייה של "כלל", הפסידה ב־1985 יותר מ־2 מיליון שקל, בעיקר בגלל פעילותה בקניה וכן עקב הוצאות מימון שהיו לה בחברת "מודול בטון". עם זאת, ההפסד קטן ב־77 אחוז מהפסדה בשנה הקודמת.

ב־1985 נרשמה ירידה של 16 אחוז במספר הדירות שהולה אוורים לבנות ל־19 אלף. מספר הדירות שבנייתן הסתיימה ירד ב־10 אחוז ל־24.6 אלף. מנכ"ל החברה, אריה בי־טון, מציין שהשפל בענף הבניה לרווחיות זעומה ממכירת דירות, ד במקומות מסויימים אף נגרמו ה־פסדים.

ירידה ברווחיות החברה

המרכזית

"החברה המרכזית למסחר ול־השקעות" מקבוצת כלל סיימה את 1985 ברווח של 3.5 מיליון שקל לעומת 19.2 מיליון שקלים ישנים בשנה הקודמת ־ ירידה של 82 אחוז. עם זאת, נרשם גידול של 23 אחוזים בייצוא חברות התעשיה, ל־58 מיליון דולר.

הרווח של "כלל ליסינג" ירד ב־1985 ב־23 אחוז ל־974 אלף שקל. הירידה ברווחיות נובעת גם מירידה של 28 אחוז בפעילות שבהמבר ובן מהפרשה לחובות מסופקים. חברת "כלל מחשבים" סיימה את 1985 עם הפסד של יותר ממיליון שקל. בשנה הקודמת הסתכם ההפסד כמעט פי שלושה. ההפסד נובע מתהליך ההבראה בחברה.

אושר ייקורם של מקררים, גרביים, חזיות

צבי זרחיה

"הארץ" לענייני כלכלה

מחירי המקררים הועלו ב־10 אחוזים ומחירי גרביים, מכנסי גרב (גרבונים), חזיות והלבשה תחתונה העשויה מבד סינטטי הועלו ב־6 אחוזים.

זאת על פי צו שעליו חתמו שר האוצר יצחק מודעי ושר התע־שיה והמסחר אריאל שרון. דובר משרד התעשיה והמסחר מסר כי הצורך בהעלאת המחי־רים נבע מהעליה הגדה בעלויות היצור.

דורשים דיון דחוף במצב כמה חברות של מרכז הקבלנים

מאת אריה לביא

סופר "הארץ"

חברים בנשיאות מרכז הקבלנים ידרשו לקיים דיון דחוף במצבן של כמה מהחברות הכלכליות של מרכז הקבלנים. זאת, בעקבות שני פירסו־מים שהיו השבוע ב"הארץ" שעסקו במצבן של חברות אלו.

המדובר במצבה של חברת הבי־טוח קרוס, בבעלות מרכז הקבלנים, העוסקת בביטוח כספי רוכשי־די־רות, שיש חשש לגביה שלא תוכל לפרוע פוליסות למבוטחים ובהפס־דים שהיו לבנק הבניה. מנכ"ל הבנק החליט השבוע להתפטר עקב הפסדים אלו.

אתמול עם פירסום הידיעה על קשיי קרוס, התכנסו כמה מראשי מרכז הקבלנים להתייעצות. סגן נשיא מרכז הקבלנים, מרדכי מרוד, מתח אתמול ביקורת חריפה על הדרך הדרך בה התנהלו חברות אלה.

נדחו בקשות לגיוס הון ב־600 מיליון ד'

מאת יהודה שרוני

סופר הארץ לענייני כלכלה

משרד האוצר דחה באחרונה בקשות שהועברו בשבועות ה־אחרונים לגיוס הון באמצעות אגרות חוב, בהיקף של 600 מיליון דולר בשנת התקציב 1986/87 יענו בש־לילה. המדובר בבקשות של פירמות,רובן רווחיות,שאינן נכללות בקטגוריות המפעלים מאושרים.

פירמות אלה אינן נמנות עם החברות שנקלעו למצוקה כלכלית הזוכות לסיוע הירום מצד הממשלה. הבקשות לגיוס 600 מיליון דולר הו־גשו בשם 20 גופים עיסקיים גדו־לים. המדובר בין השאר בבנק לפי־תוח התעשייה, התאחדות ה־תעשיינים וקונצרן כור וכלל. יצויין כי מלכתחילה לא התכוון משרד האוצר לאשר גיוס הון, בהיקף של 600 מיליון דולר, מכיוון שסכום זה נופח למימדים לא סבירים. בשנה שעברה לדוגמא, אישר האוצר לגייס 100 מיליון דולר בלבד.

מלונות הוזהרו מהתקשרות עם "פרומנד־פאריס" שבקשיים

מאת זוהר בלומנקרנץ

סופר "הארץ"

לענייני תיירות

חברת נסיעות הצרפתית "פרו־מנד־פאריס" אינה עומדת בהת־חייבויותיה הכספיות כלפי שתי סו־כנויות תיירות בישראל ־ אופיר טורס בע"מ וכנס טורס בע"מ. על כך נודע לסופר "הארץ".

עוד נודע אתמול, כי בתי המלון בישראל הונחו לנהוג במשנה זהירות בכל התקשרות ישירה או עקיפה עם החברה הצרפתית, לאחר שלאיגוד הסוכנים הגיע מידע לפיו מנסה חברת הנסיעות הגדולה מצרפת ליצור קשרי מסחר חלופיים עם סוכני תיירות אחרים בישראל ואף ישירות עם ספקי השירותים בארץ.

שרון מונע יבוא והתקנה גרמניים למיתקן מים בגליל

נימוקו: יש להעדיף תוצרת מקומית

מאת צבי זרחיה

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שר התעשיה והמסחר אריאל שרון מונע יבוא צינורות מגרמניה למתקן מים חדש בגליל והתקנתם על־ידי עובדים גרמנים, בנימוק שיש להעדיף תוצרת מקומית. לדבריו, ניתן לרכוש את הצינורות ממפעל של קונצרן "כור", ולתת לעובדים מקומיים את עבודות היצור והבניה של המתקן.

זה מספר חודשים מתנהלים דיונים על עבודות ההקמה של מתקן מים חדש בגליל התחתון. חברה גרמנית המייצרת את הצי־נורות כללה בהצעת האספקה שלה גם את עבודות ההרכבה של המתקן, על־ידי פועלים שלה. כדי לעודד את מתכנני המתקן לקבל את ההצעה, הסכימה החברה הגרמנית להעמיד תנאי אשראי נוחים. האלם במשרד התעשיה והמסחר מתנגדים להעניק רשיונות יבוא לצינורות מגרמניה.

בדיון שנערך השבוע הודיע שרון כי הוא מתנגד לתת רשיונות יבוא, כאשר יצרנית הצינורות המקומית, המוזיבה של קונצרן "כור", סובלת מעודף של כושר יצור. שרון אמר כי לא יתכן שרזקיא בימים אלה. בנד קופה שבה מדובר על אבטלה מתרחבת, תזמין ישראל עבודות שבהם יעסקו פועלים זרים.

רוצה להיות חבר של קבע בחברה להגנת הטבע?

17 ש"ח בלבד ואתה שומר על הטבע

תקרא לזה כיף, תקרא לזה שמירה על ערכי הטבע והנוף, תקרא לזה ציונות.
אנחנו קוראים לזה בפשטות: מנוי בחברה להגנת הטבע.
מנוי לשנה בחברה להגנת הטבע עולה 17 ש"ח בלבד.
(ולתלמידים, סטודנטים, חיילים או ילדים אף פחות).
במחיר המצחיק הזה אתה מקבל הנחות ענק בטיולים ובסיורים המקסימים שאנו עורכים, אתה זכאי ללון בבתי ספר שדה במחירים מוזלים, אתה משלם פחות בשמורות טבע, בגנים לאומיים, ובקנית ספרים, ואתה מקבל, חינם, חוברת מידע וטיולים, ואחד מעתוני הטבע - טבע וארץ, פשוש או סלעית.
מה אתה אומר? מנוי בחברה להגנת הטבע כדאי גם ביותר מ־17 ש"ח?
אנחנו לא רוצים יותר. רשום צ'ק, או תתקשר וחשבונך יחויב באמצעות כרטיס אשראי.

אבקש להרשם כחבר בחברה להגנת הטבע ולקבל את העיתון הבא (סמן X במשבצת הרצויה):

לכבוד
החברה להגנת הטבע
מח' מנויים
רח' השפלה 4
תל אביב 66183

לחיוב טלפוני באמצעות ויזה/ישראכרט 03-382501 03-375063 מח' מנויים

□ חברות - כולל קבלת חוברת וטיולים + טבע וארץ או פשוש או סלעית* 17.00 ש"ח
□ חברות לתלמידים, סטודנטים וחיילים בשרות חובה - כולל קבלת חוברת מידע וטיולים + טבע וארץ או פשוש או סלעית* 14.50 ש"ח
□ חברות ילדים בלבד - כולל קבלת פשוש או סלעית* 11.00 ש"ח
□ חברות ילדים כעתון שני - פשוש או סלעית* 10.50 ש"ח
□ חברות טבע וארץ באנגלית 14.50 ש"ח
□ חברות טבע וארץ באנגלית לתלמידים סטודנטים וחיילים בשרות חובה. 11.00 ש"ח
*מחק את המיותר

הנני מצרף/ת המחאה ע"ס ______
משוכה על בנק ______
השם הפרטי ______
שם משפחה ______
מען ______
מיקוד ______
מס' תעודת הזהות ______

החברה להגנת הטבע

מדינת ישראל

היתר להעלאת מחירים לפי חוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה) התשמ"ו־1985

בתוקף סמכותנו לפי סעיף 1(א)(2) לחוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ו־1985 (1), אנו קובעים:

1. מותר להעלות את המחיר של מצרך המנוי בטור ב' לתוספת המסומן, בפרט המכס הנקוב לצידו בטור א', מעל למחירו הקובע, בשיעור שלא יעלה על השיעור הנקוב לצידו בטור ג'.
2. בהיתר זה ־
"תעריף המכס" ־ התוספת הראשונה לצו תעריף המכס והפטורים ומס קניה על טובין, התשמ"ו־1985 (2);
"פרט המכס" ־ מספר של הפרט בתעריף המכס.
מקום שלצידו של פרט מכס בתוספת להיתר זה צויין תאור המצרך, יחול היתר זה לגבי אותו מצרך בלבד.
3. נקבע למצרך מן המצרכים המפורטים בתוספת מחיר מרבי, לא יחולו הוראות היתר זה על אותו המצרך במכירתו לצרכן.
4. תחילתו של היתר זה ביום ב' בניסן התשמ"ו (11 באפריל 1986).

תוספת

(סעיף 1)

טור א' פרט המכס	טור ב' תאור המצרך	טור ג' שיעור ההעלאה באחוזים
60.03.3000 (60.03.9900	גרביים עשויים מחוט סינטטי	6
60.04 60.04.3000 61.09.2000	הלבשה תחתונה עשויה מבד סינטטי מכנסי גרב חזיות	6 6 6

א' בניסן התשמ"ו (10 באפריל 1986)

יצחק מודעי, שר האוצר
אריאל שרון, שר התעשיה והמסחר

מלון "מצפה הימים"

דיאטות יופי והרזיה

מיועד למורים ומורות בחופשה

התאריך הקרוב 20.4.86 — 16.4.86

בפיקוח רפואי צמוד

קוסמטיקה אמבטיות צמחים, מסג' רפלקסולוגיה, ג'קוזי, סאונה, פדיקור, מניקור. התעמלות, חדר כושר

פרטים: טלפון: 4־37013־069

מלון "מצפה־הימים" כביש ראש־פינה צפת

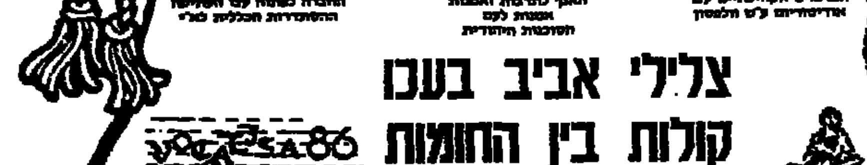

עיריית עכו · המרכזים הקהילתיים עכו · אודיטוריום ע"ש הלמסון
משרד החנוך והתרבות · האגף לתרבות ואמנות · אמנות לעם · המועצות האזוריות
משרד התיירות · החברה לפתוח עכו העתיקה · ההסתדרות הכללית

צלילי אביב בעכו

קולות בין החומות

ACCO ARSA 86

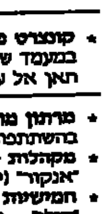

3 ימים של ארועים מוסיקליים־קוליים

חול המועד פסח תשמ"ו 26.4.86—24

מנהל מוסיקלי — יוסי זייפרט

- קונצרט פתיחה חגיגי — עם התזמורת הסמפונית חיפה, מקהלות וסולנים במעמד שר התיירות. חאן אל עומדאן 24.4.86 שעה 21.00
- מרתון מופעים באולמות האבירים 26.4.86—25 בשעות היום 19.00—10.00 בהשתתפות:
- מקהלות — זמרי קאמרן, "רינת", הגליל המערבי, "מזה־שיר" (ילדי פתח תקווה), "אנקור" (ילדי האקדמיה בירושלים)
- חמישיות — "סרובדור", "מדריגל" קולר — החמישיה הגרוזינית, חמישית המתכת מירושלים.
- סולנים — אצוקו סואקי — סופרן (יפן), עדי עציון, גילה ירון, דפנה ליבס, לוסי לונג, יוחנן כהן, גיא ברזילי, שולי נתן, צילה דג.
- הרכבים מיוחדים — "שתי וערב" — ג'אז ושירה תימנית, "צליל שכר" — לאו רוק, מופעי חליליות וגיטרות, רביעיית הסקסופונים של אלברט פיאמנטה, דניאלה מיכאלי, שלישית אדלר — מפתיעות.
- לילות זמר עברי בחאן אל עומדאן
- מועדון זמר חגיגי "שירים בחאן" עם נתנאלה, האירוסים מבית אלפא, יוסי זייפרט ותזמורתו 25.4.86 בשעה 21.00
- מצעד אמנים — "מי ששר" עם מתי כספי, אהוד מנור, הפרברים, הדודאים, חנן יובל, אורה זיטנר ושושה ארגוב. 26.4.86 שעה 21.00

מופע סיום אור־קולי — "שירת הים" — תזמורת הנוער העירונית, קריינים, סירות, זיקוקין דינור על הנמל הנמל המרינה מוצ"ש 26.4 שעה 20.00, פתוח לקהל

כרטיסים מהשיב: אודיטוריום עכו ־ 914717־04 ...

נוצרו לעבודה קשה

כאשר קונים מקדחה חשמלית, מלטשת סרט, משור אנכי או אפילו שולחן עבודה, חשוב שהם יהיו מבית טוב, חשוב עוד יותר שהם יהיו חזקים, מאסיביים ושיאריכו ימים.
כאלו הם כלי העבודה של AEG — כלים שנוצרו לעבודה קשה.

משור עגול
כושר חיתוך: 52, 65, 75, 85 מ"מ
הספקים: 800, 1200, 1400, 1500 וואט

משחזת זויתן
קטרים: 115, 125, 180, 230 מ"מ
הספקים: 630, 800, 1800, 2000 וואט

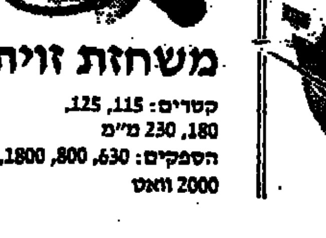

מקדחת פטיש
הספק: 520 וואט, משקל 2.3 ק"ג
כושר קידוח: בטון — 20 מ"מ
פלדה: 13 מ"מ עץ — 30 מ"מ

משור אנכי
הספקים: 250, 400, 500 וואט
רגיל, אלקטרוני, עם מנדל

AEG אחת ולתמיד.
להשיג בחנויות כלי עבודה, בכלבו שלום ובמשביר המרכזי

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

מנסדורף הישראלי היחיד בחצי הגמר בירושלים

פרקים איכזב כאשר נכנע למדורג 319 בעולם

טניס

מאת כתבי ספורט "הארץ"

הטניסאי הישראלי עמוס מנסדורף הוא היחיד מבין הישראלים שעלה אתמול לשלב חצי הגמר ללא מאמץ ניכר, ונותר הישראלי היחיד במותיד הפרס הגדול בירושלים בחסות חברת "גלי" ובנק דיסקונט על פרסים בסך כולל של 25.000 דולארים.

מנסדורף גבר במשחק מתוחכם ללא קושי מיוחד על יריבו כספן מארצות הברית בשתי מערכות 6–4, 6–2. יצוין כי גאראם מדורג 273 בעולם, לעומת מנסדורף המדורג 62 בעולם. פער זה לא נבע בהתחלה להכות בכות פתיחה בעוצמה, במיוחד בשלב הראשון של המערכה הראשונה. ומנסדורף לא מצא להן בתחילה מענה מדויק. אם נכנס מנסדורף לתלם והכה היטב בירידו לתשואות הקהל. בו בלב גביע הבריכה היום הרצוג.

אכזבה גדולה היוותה לישראלים כישלונו של שחר פרקים. המדורג 186 בעולם, מול ניק פולוזר מאנגליה המדורג 319 בעולם. פולוזר אשר גרם כבר לכבה התפתעות בטורניר זה עלה היום לחצי הגמר והותיר את הישראלים מאוכזבים מפרקים. פרקים נכנע במערכה הראשונה 6–4 לאחר מאבק צמוד. במערכה השניה התגלה לנו פרקים אחר. לרגעים מסויימים היה זה אותו פרקים המעולה אותו הכרנו בעבר, והוא הביס במערכה זו את האנגלי 6–1. במערכה השלישית שוב היה המאבק צמוד לכל אורך המערכה ופרקים נוצח לבסוף 6–7. בטובר השוויון זכה האנגליה 12–10, למרות שלפרקים היו פעמיים "כמטשפוינטס".

המדורג מספר 2, האוסטרלי ווילי מאסור לא התאמץ על מנת לגבור על בריאן לוין מדרום אפריקה 6–3, 6–0. גארי מילר מדרום אפריקה בעל חבטת הפתיחה האדירה ניצח את קרל סטיב שכוסור גבר על שלמה גליקשטיין 6–3, 6–4.

במשחקי הזוגות הצליחו הישראלים שלמה גליקשטיין ועמוס מנסדורף להעפיל לחצי הגמר לאחר שגברו על פאלוזר וריטרסבכר 6–3, 6–4. גם שחר פרקים עלה לחצי הגמר. הוא ניצח יחד עם בוב גרין מארצות הברית את קרטר מאוסטרליה ולואיס מארצות הברית 7–6, 6–7. פאלין ורנסטו מפינלנד ניצחו את טיסן ופרנגרסקי מרומניה 7–5, 5–7, 6–3. בריאן לוין וגרי מילר מדרום אפריקה ניצחו את אנדרי דירזו מרומניה וקלוולותיס מיוון 6–2, 7–5.

היום בשעה 2.00 אחה"צ יתקיימו בירושלים משחקי חצי הגמר. האנגלי פאלוזר יפגוש באוסטרלי מאסור והישראלי עמוס מנסדורף יפגוש לאחר מכן את גארי מילר מדרום אפריקה.

אנגליה

ליוורפול — קובנטרי אוורטון מול ארסנל

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). המאבק על אליפות הליגה האנגלית בכדורגל מתחדש מחר, כאשר המובילה ליוורפול (70 נק') תשמור ככל הנראה על מקומה כאחד שהיא מארחת את קבוצת התחתית של קובנטרי.

אוורטון, שגם לה 70 נקודות ומשחק חסר, יוצאת לאיצטדיון הייבורי למשחק חוץ קשה נגד השישית בדירוג (61 נק') ארסנל. בעוד כהשלישית, מנצ'סטר יונייטד (68 נק'), משחקת בבית נגד קפילד ונסדיי.

יתר המישחקים: אסטון וילה — ווטפורד, איפסוויץ' — מנצ'סטר סיטי, לוטון — סוטנהאם, ניוקאסל — ברמינגהאם, נוטינגהאם — צ'לסי, ק.פ. רינג'רס — ווסט ברומיץ', סאותהמפטון — לסטר, ווסטהאם — אוכספורד.

גרמניה

אירדינגן מארחת את המובילה ברמן

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). המישחק המעניין ביותר במחזור ה־31 בבונדסליגה יהיה כבר הערב כאשר באיאר אירדינגן, המצויה לאחרונה בכושר מצוין, תארח את המובילה וורדר ברמן (47 נק'). באיירן מינכן (43 נק'), משחקת בדורטמונד ובורוסיה מנשנגלאדבך מתארחת בלוורקוזן.

יתר המישחקים: קייזרסלאוטרן — שטוטגארט, בוכום — האנובר, דיסלדורף — האמבורג, מאנהיים — סארבריקן, נירנברג — קלן, פרנקפורט — שאלקה.

התחזית של סופר "ספורט הארץ"

הפועל ת"א שוב ינצח — מחר את בית"ר י־ם

טבלת הליגה הלאומית

.1	הפועל ת"א	23	38–19	44
.2	מכבי חיפה	23	34–15	43
.3	מכבי ת"א	23	33–20	39
.4	בית"ר י־ם	23	33–24	38
.5	בני־יהודה	23	12–11	35
.6	שמשון ת"א	23	27–29	33
.7	באר־שבע	23	17–13	32
.8	מכבי פ"ת	23	28–30	32
.9	מכבי נתניה	23	28–24	30
.10	כפר־סבא	23	28–28	29
.11	הפועל פ"ת	23	28–30	28
.12	מכבי יבנה	23	17–23	28
.13	מכבי יפו	23	18–27	24
.14	מכ. שעריים	23	14–25	21
.15	הפועל י־ם	23	23–35	20
.16	הפועל חיפה	23	15–39	18

התחזית שלי

מאת משה הר־געש

האם יהיו במחזור ה־24 חילופי גברי בפיסגת הליגה הלאומית בכדורגל? זו השאלה המרכזית של השבת. קבוצות הצמרת ישחקו בבית. הפועל תל־אביב יארח במישחק המוקד של המחזור את בית"ר ירושלים שנסוגה למקום הרביעי. מכבי חיפה יארח את הפועל באר־שבע. מכבי תל־אביב יארח את הפועל כפר־סבא. בתחתית צפוי מישחק חשוב בין מכבי יבנה למכבי שעריים. תחילת המישחקים שעה 3.30 אחה"צ.

הפועל תל־אביב — בית"ר ירושלים

(בסיבוב הראשון: 2–3 להפועל)

במישחקים מהסוג הזה הכל יכול לקרות, אין פייבוריטים. אני מהמר על הפועל בזכות הביתיות אך בעיקר בגלל שני ההפסדים שספג כשבוע האחרון. המוביל לא יכול להפסיד שלושה משחקים בשבוע אחד.

* התחזית שלי: ניצחון להפועל.

מכבי חיפה — פועל באר־שבע

(בסיבוב הראשון: 2–1 לחיפה)

הניצחון החשוב בגביע על הפועל תל־אביב, באמצע השבוע בבלומפילד. יוסף מנה נכבדה של מוראל וביטחון עצמי לאלוף. גם כך הסיכויים אינם נוטים לאורחים מבאר־שבע.

* התחזית שלי: ניצחון למכבי חיפה.

מכבי תל־אביב — הפועל כפר־סבא

(בסיבוב הראשון: 1–0 לכפר־סבא)

מכבי תל־אביב לא ניצח מזה כמה שבועות והגיע עד למקום השלישי, בטווח סביר מהפיסגה. אמנם היכולת שמפגין מכבי תל־אביב אינה גבוהה, אך ספק אם דווקא הכפר־סבאים מסוגלים להפסיק את התגרגה.

* התחזית שלי: ניצחון למכבי.

מכבי יבנה — מכבי שעריים

(בסיבוב הראשון: 2–1 לשעריים)

מכבי יבנה מהווה אגוז קשה לפיצוח, בעיקר במגרשו הביתי. גם כך הוא מועמד לגבור על מכבי שעריים.

* התחזית שלי: ניצחון ליבנה.

הפועל פתח־תקוה — מכבי נתניה

(בסיבוב הראשון: 2–2)

הנתניינים מפגינים באחרונה כושר נאה, לעומת נסיגה ביכולת של הפועל פתח־תקוה. נראה שהאורחים לא יחזרו לביתם בידיים ריקות.

* התחזית שלי: תיקו.

בני־יהודה — הפועל חיפה

(בסיבוב הראשון: 0–0)

הפועל חיפה לא הוכיח עדיין, כי הוא מסוגל להיחלץ מהמקום האחרון. בכל מקרה המגרש בשכונת התקוה אינו הזירה המתאימה לכך.

* התחזית שלי: ניצחון לבני־יהודה.

מכבי יפו — מכבי פתח־תקוה

(בסיבוב הראשון: 4–1 לפתח־תקוה)

שחקני מכבי פתח־תקוה מודים, כי הם מתעלים נגד הגדולות, אך מתקשים למצות את יכולתם נגד הקטנות. היפואים יבקשו להוכיח, כי להנחה זו יש על מה להתבסס.

* התחזית שלי: ניצחון ליפו.

הפועל י־ם — שמשון תל־אביב

(בסיבוב הראשון: 2–1 לשמשון)

המתחים והלחצים הנובעים ממאבקי התחתית מונעים משחקני הפועל ירושלים לתפקד כהלכה. השמשונים עשויים לנצל זאת באופן מירבי.

* התחזית שלי: ניצחון לשמשון.

משחקי בית קלים לבית"ריות המובילות; לוד מול האחרונה

טבלת הליגה הארצית

.1	בית"ר נתניה	23	49–18	47
.2	בית"ר ת"א	23	40–20	43
.3	הפועל לוד	23	29–23	40
.4	רמת־עמידר	23	22–18	39
.5	הפועל חדרה	23	26–21	35
.6	הפועל חולון	23	26–24	35
.7	בית"ר רמלה	23	19–16	33
.8	הפועל טבריה	23	26–26	33
.9	הפועל עכו	23	25–18	32
.10	רמת־השרון	23	28–28	31
.11	הפועל ר"ג	23	25–25	29
.12	הפ. מרמורק	23	24–32	25
.13	הכח ר"ג	23	16–30	25
.14	הפועל יהוד	23	18–21	24
.15	בית־שמש	23	15–34	15
.16	בית"ר חיפה	23	12–39	9

ליגה ארצית

מאת סופר "ספורט הארץ"

בצמרת הליגה הארצית לא צפויים שינויים גדולים, אם בכלל, אחרי המחזור ה־24. המוליך וסגנו ישחקו במגרשם, ואילו הפועל לוד, המדורג שלישי, יתמודד בחוץ עם סוגר הטבלה, בית"ר חיפה.

המוליך בית"ר נתניה יארח את הכח רמת־גן. הוא יבקש להוכיח, כי ההפסד במחזור הקודם בלוד היה מיקרי, וספק אם האורחים מרמת גן מסוגלים למנוע זאת. בית"ר תל־אביב יארח את בית"ר רמלה. הכל תלוי בכושר של בית"ר תל־אביב שיהנה גם מיתרון הביתיות.

מכבי רמת־עמידר רוצה לחזור למקום השלישי, אך ספק אם ישיג זאת במחזור זה. מאחר שיתמודד בדרבי עם הפועל רמת־גן. הפער הגדול בטבלה אינו מבטיח מאומה לשחקני עמידר. הפועל חדרה עשוי לעשות צעד נוסף לכיוון הצמרת, מאחר שהוא מארח את הפועל טבריה. מיפגש תחתית יהיה ביהוד והפועל המקומי לא יתקשה לנצח את הפועל בית־שמש, כמובן בתנאי שיתמיד ביכולת של השבועות האחרונים. הפועל עכו מסוגל להכניע במגרשו את הפועל חולון, חלוקת נקודות צפויה ברחובות כאשר הפועל מרמורק יארח את הפועל רמת־השרון.

מסוף אפריל ייאסר לקיים מישחקים רשמיים במכסיקו

ציריך (ע"ר). הנבחרות שישתתפו בגמר הגביע העולמי לכדורגל לא יורשו לקיים מישחקים רשמיים במכסיקו החל מה־30 באפריל, לא נגד נבחרות לאומיות אחרות ולא נגד קבוצות מקומיות.

בחוזר הרשמי האחרון של הפדרציה הבינלאומית לכדורגל (פיפ"א) נקבעו הנחיות קפדניות לגבי מישחקי חימום במכסיקו, שם יתחילו מישחקי הגביע העולמי ב־31 במאי.

המדינות המשתתפות, שכבר נאסר עליהן לשחק באיצטדיונים של הגביע העולמי, יורשו עד סוף החודש לקיים מישחקים רשמיים על מגרשים אחרים במכסיקו. מראשית מאי יותרו רק מישחקי אימון.

כאשר יחלו מישחקי הגמר, תורשה כל קבוצה לנהל אימונים במשך 45 דקות באיצטדיון שבו תשחק, יום לפני המישחק, וכן חימום של 10 דקות לפני המישחק עצמו.

4 שוודים בצמרת הטניס העולמי

ניו־יורק (ע"ר). ארבעה שוודים נמנים עם 10 הראשונים בדירוג של הטניסאים המקצוענים שפורסם אמש.

בראש הדירוג ממשיך להוביל לנדל מצ'כיה לפני מקנרו (ארה"ב), וילאנדר (שוודיה), בקר (מערב גרמניה), קונורס (ארה"ב), אדברג (שוודיה), ניסטרום (שוודיה), נואה (צרפת), יאריד (שוודיה), קארן (ארה"ב).

● המחזור השני באליפות הבין־אגודתית באתלטיקה יהיה מחר באיצטדיון הלאומי בהדר יוסף. צפוי המשך המאבק בין הפועל ירושלים לאס"א תל־אביב, הצועדים בראש טבלת הליגה הלאומית. כן יהיו מקצועות השלמה.

כדורסל

הנכים נכנעו לארה"ב היום נגד איטליה

נבחרת הנכים של ישראל בכדורסל תתמודד היום נגד איטליה על המקומות 5–8 במשחקי הגביע העולמי הנערכים באוסטרליה.

אתמול הפסידה ישראל במשחקה נגד מחזיקת הגביע, נבחרת ארצות הברית 43–74 לאחר 27–41 במחצית. נצחונה של ארצות הברית הושג בזכות יכולתם הגבוהה של שחקניה שניצלו את גובהם להוספת כדורים בהגנה ולשליטה מתחת לסל הישראלי בהתקפה. קולעי הנקודות לישראל: חגאי 14, שפרן 8, שרטוב 7, פרח 4, לוי 4, גואל 4, ציון יעקב 2.

צריך למהר

נותרו מקומות ספורים בלבד

נופש לכל המשפחה

- אכזיב 3/5 - 29/4 מכוניות פרטיות
- אלון תבור 30/4 - 27 אוטובוס
- מעגן מיכאל 27/4 - 25 מכוניות פרטיות
- מעגן מיכאל 3/5 - 1 מכוניות פרטיות
- מעלה אפרים 3/5 - 1 מכוניות פרטיות ואוטובוס
- עופרה 30/4 - 27 אוטובוס
- הר גילה 2/5 - 29/4 מכוניות פרטיות

קייטנות לילדים ונוער

- אלון תבור 21/4 - 17*
- הר מירון 22/4 - 18
- חצבה 22/4 - 18
- מעגן מיכאל 18/4 - 15

*יום אחד טיול רכיבה על סוס.

1. הנופש והקייטנה כוללים טיולים מרתקים ופעילויות מגוונות בערבים.
2. בכל הנופשים והקייטנות חדרים עם שירותים צמודים וכלכלה מלאה.

נופש עם החברה להגנת הטבע

פרטים והרשמה מח' טיולים - רח' השפלה 4 תל אביב, טל. 03-382501.

קול המפרסם

הקלאי, תעשיין, מנהל

המילה האחרונה בהתיעלות הגיעה לישראל

מערכות בקרה

טקסל TEXEL

כך מתייעלים בכל העולם!

טקסל. מערכות בקרה המשלבות בין טכנולוגית החומרה המתקדמת בעולם מתוצרת TEXAS INSTRUMENTS ותוכנה פרי פיתוח ישראלי ע"י TEXEL ELECTRONICS מקבוצת קצנשטיין אדלר.

טקסל מצטיינת ביכולת לפתרונות כוללים בישומי בקרה: אנשי טקסל ילוו את התיעלות המפעל שלך משלב ראשוני של הגדרת דרישות דרך תכנון המערכת, אספקת חומרה, כתיבת תוכנה, התקנה והרצה.

מפעלים רבים כבר בחרו להתיעל עם טקסל - מפעלי הברום, מפעלים אזוריים שער הנגב, חיל האויר, אינטל, תנובה, מפעלים אזורים צמח ועוד מפעלים קטנים ובינוניים, קיבוצים ומושבים.

הבחירה בטקסל אינה מקרית.

פנה למומחה הבקרה שלנו ונמשיך לספר לך למה.

התמחות מיוחדת בויסות בתי קרור, בתי אריזה, קווי ציפוי, לולים, ביקורת מבנים, מכוני שאיבת מים, הבאת מפעלים מחו"ל, מפעלי פלסטיקה ומכוני תערובת קטנים.

טקסל אלקטרוניקה בע"מ
מקבוצת קצנשטיין אדלר
TEXAS INSTRUMENTS
דרך פתח תקוה 33, תל־אביב 63173

טל. 03-625057
614032
613708

על מותו של

נחום ליכטנברג ז"ל

אבלים

משפחות: גרובר ולבקוביץ

למשפחות ליכטנברג ותלאור

משתתפים וכואבים יחד אתכם במות הבעל האב והידיד

נחום ליכטנברג ז"ל

דן ויפה בן־צבי
צבי בן־צבי ומשפחתו
וברותים — חב ליבוא ולמסחר בע"מ
ההנהלה ועובדים העובדים

רשות השידור

ללנה רבינר

אתך באבלך הכבד על מות

אביך ז"ל

הנהלת רשות השידור
מוסדותיה ועובדיה

בצער רב וביגון קודר הודיעה אותנו הידיעה הכבדה על מותו של יקירנו ומורנו

ד"ר סאמי מרעי ז"ל

מותו מהווה אבידה אדירה למשפחתו, לעם הפלסטיני, להברה הישראלית, למפעל הדו־קיום היהודי־הערבי ולאקדמיה.

אנו משתתפים באבל הכבד של המשפחה, ולרעית המנוח — ד"ר מרים מרעי
אנו אתך באבל ובצער

חברי אגודת "שותפות"

המועצה הישראלית לשלום ישראלי פלשתיני

אבלה על מותו ללא עת של איש השלום

פרופ' סמי מרעי ז"ל

ההלויה נערכה אתמול בכפר ערערה

על מותו ללא עת של

פרופ' סמי מרעי ז"ל

חבר הנהלת הרשימה המתקדמת לשלום

אבלים חבריו

אלטרנטיבה

ברשימה המתקדמת לשלום

לבני משפחת מרעי

משתתפים באבלכם הכבד במות חברנו

ד"ר סמי מרעי

עובדי וחברי המכון לחינוך לדו קיום יהודי־ערבי

ארגון הסגל האקדמי באוניברסיטת חיפה

אבל על מותו ללא עת של

ד"ר סמי מרעי ז"ל

ומשתתף בצער המשפחה

אוניברסיטת חיפה

אבלה על פטירתו ללא עת של

ד"ר סמי מרעי ז"ל

ראש המכון לחקר החינוך הערבי ולפיתוחו ומבחירי המורים לבה"ס לחינוך

ומשתתפת בצער המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

אברהם הולצמן

(בן מנחם ולאה ז"ל)

ההלויה תתקיים בקיבוץ בית קמה היום, יום שישי, ב' בניסן תשמ"ו (11.4.86) בשעה 14.00.

הסעה מרחבת יד אליהו בשעה 12.00

המשפחה

יקירנו

צבי בדדוד סולקין ז"ל

הלך לעולמו

ההלויה תתקיים היום, יום שישי ב' בניסן 11.4.86 בשעה 12.00 בבית העלמין החדש רמת השרון

מתאבלים: בתו ובעלה: ניצה וערן אברבנאל
כלתו: אירית־סול
נכדותיו: טל, נורית וגליה

יקירנו

יוסף יונגמן (מריגה)

אב, סב

איננו

השבעה בבית הבת רח' יבוסף 14 ירושלים

בתו: הלנה רבינר
נכדו: דני רבינר

אבלים על פטירתו של

יצחק פסח ז"ל

ומביעים תנחומים לכל המשפחה

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

ההנהלה, ארגון הגימלאים וועד העובדים

למנחם קלך

משתתפים בצערך במות

אמך ז"ל

שמן תעשיות בע"מ

הנהלת כור מזון

משתתפת בצערו של החבר

מנחם קלך

במות

אמו ז"ל

לסוניה הנדלמן ולרות בוקשטין

השתתפותנו הכנה באבלכן בהלקח מכן

נעמי הנדלמן ז"ל

"טכניקה" י. בוקשטין חב' בע"מ

ההנהלה והעובדים

לחברנו מנחם

אתך באבלך עם פטירת

אמך ז"ל

מחבריך בהנהלות תלמה ומטע

בשם המשפחה ובשמי

הנני מודה לכל מנחמינו באבל

על מות אימי

אטל זינגר ז"ל

פרופ' יוסף זינגר

למשפחת ליכטנברג

השתתפותי הכנה באבלכם במות חברי הטוב

נחום ליכטנברג

(בן זוסיה כהן)

ויקטור שטרק

במלאת שנה לפטירתו של

פרופ' רפאל רוזין ז"ל

אנחנו צוות הרפואי יחד עם אלו שטופלו על־ידו מתכנסים להעלאת זיכרו.

ההתכנסות תערך ביום ראשון 4.5.86 בשעה 7.00 בערב.
באולם הפיזיותרפיה הישן (התעמלות) במרכז השיקום

המעוניינים מתבקשים לאשר את השתתפותם בטלפון:
03–710715, 03–711717 — מרים
03–349507; 03–711725 — אודה או אביבה

הלוח הארצי

הארץ חדשות

זקוק דחוף למודעה?
מודעפון
לשרותך 24 שעות ביממה
38 38 38 -03
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

הארץ

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הדרום הלוח הבטוח

רח' הנגב 4 ת"א 03-371261. המחיר למלה ביום חול 2 ש"ח כולל מע"מ. ביום שישי וערבי חג 3.5 ש"ח כולל מע"מ

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות

הלוח הבטוח

● ביפה נוף פנטהאוז 140 מ"ר, 3 חדרי שינה + סלון + חדר עבודה + עיבלולים ‎+מחסן ושירותים, חניה ביקורה, ק"ב ללא מעלית, 150.000 בתשלומים, פינר גבייה. 535825

● ברמות קוטג' 6, 180 מ"ר + גינה + חניה 864229

● מציאה בבית הכרם, קוטג' 5.5 חדרים 130.000 "לפאיים רחביה" 666218/9

● לצמודי התלוה 4 דרומית בקצי מן הישנה, אבסטרט 668101

● בגילה בתאנה 4, ק"א + פ"א, ק"ב 105 מ"ר + מרפסות + חניה + מחסן 765716

● בתלפיות ארנונה 4 מסודרת, הסקה, חניה פרטית מקורה, ארונות קיר. דוה"ד 714889

● בכרם 4 ק"ב, סקטה, מתאימה למשרד ולמגורים. 235393

● בקרית משה 5 + מרפסת, לרשה "דור נוף" 228635 243021

● ברחביה אחד העם 4 + גן + מרפסות. נהדרת. "דור נוף" 243557/8 228633

דירות לשכור

● בקריית יובל 3 קומפלט + סלפון, דוה"ש 345979 בכטל, אחה"צ

● חדר בעוזיאל + טלפון + הסקה 432889 422485 בערב

הצעות עבודה

● ליכל העיר" דרושה במודה אפראית וזמינית לעבודה לפי שעות. 247118 אריאלהראשונה, טבי בין השעות 16.00-10.00

● למספרת רוטס תפנוקיה דרושים עוזר לספר ומתלמדים 248536

עסקים

● לבעלי כרטיס אשראי חייג 539662 המסר מודעתך טלפונית ללוח כל העיר וקבל שישמטר תלת מיכרי חינם פרסום זמיר אחד העשיה מקור ברוך

ביקוש עבודה

● עבודה לשעות אחה"צ 227035 אחה"צ

מכוניות

אודי

● מרצדס 1600, מטייען 1980, מצויינת + רדיוטייפ. 415085

לוח קיר

● אמקור 13, 635368. לא בשבת

● אטאקר 13, מצויין 350 ש"ח. 717008

מוצרים לבית

שירותים ועיסוק

● רווק, ביוגה, סרוגה 33/168

עבודת בית

שיעורים

קורס גג

> להברתנו באשדוד
> # דרושים
> עובדים זמנים לעבודה במשמרות
> הסעה מהבית וחזרה
> 055-33277

صكنا من الاهل

مكتبات الامل

הלוח הארצי — חדשות הארץ

הלוח הארצי — העיר — צומת השרון — תל אביב — גוש דן והשרון

דירות

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

4 חדרים ויותר

1–1.5 חדרים

גוש דן

תל אביב

מכוניות

הצעות עבודה

עסקים

הלוח הארצי
חדשות הארץ

ת"א גוש דן והשרון
המשך

הלוואות
● הלוואות כנגד שעבוד רכב או ערבות בנקאית "מורי" 3/4, 04-641475 03-335702
● ניכיונות שיקים ממשרים במוסדים גוחים ביותר 03"9230404 ו־ 03"9231291
● הלוואות במח"מ בגיזת צ'קים + הלוואות שקליות 661818-03, 03-766850

שידוכים
● רווק 33 מעוניין להכיר רווקה שקטה למטרה רצינית ת.ד. 236 בת ים
● ילילך — הכשר התיק + (כי 1979 + יחס אישי — תצטט 296679-03
● "מכלול" מוסד לערות המקצועים להכנסה. ממצא תיעמי גם להירשם, ת.ד. 7329 רמת־גן

דירות
● אלנבי 60/170 בבאמה נוקטפורטים 45/50 לדירות נוה רמת אביב ת"א 51119 61530 ת.ד.
● נחמי 40/171 מעניין ברצילה ת.ד. 29821 תל־אביב

הלבשה
משרדים
● להשכרה משרדים בבית מפורד ביציבים על ת"א 03-5243823

מגרשים

חנויות

מכוניות

הלוח הבטוח — חיפה והצפון

דירות
● ב"מכתיר" הבית התוך הגדולה בחיפה...
● ב"מנחם" הבית התוך הגדולה בחיפה ...
● קונה ללא דמי תיווך...

5 חדרים ומעלה
3.5 — 3 חדרים
4 — 4.5 חדרים
בתים פרטיים
השכרה דירות

אבדות
● ביום ב' 7.4 אבדה כלבת זאב בת 11 חודש...

הלוח הארצי — כאן דרום — אזור הדרום

דירות
הצעות עבודה
מכוניות

קח תן
קונים חצי חינם

צכנא מן הארשיף

صكتا من الاهل

הלוח הארצי · חדשות הארץ

חיפה והצפון

המשך

עסקים

הצעות עבודה

דרושים לך עובדים בת"א גוש דן והשרון?

חדש

תפסיק לשלם כפול!

תתחיל לפרסם מודעות דרושים ב-

לוח העיר

לוח השרון · צומת השרון

מתפרסם גם ב: הלוח הארצי · הארץ · חדשות · לוח

מדריך הארץ

יום שישי

פרק יומי
חבקוק ג

משנה יומית
כלים י, ג־ד

דף יומי
יומא ל

הלכה יומית
תפלה קלב־ד, ב־א

זמן הדלקת הנרות

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	5.27	6.43
תל אביב	5.45	6.45
חיפה	5.38	6.45
באר־שבע	5.43	6.42

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052–81333
רחובות 084–51333.
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' * 8.00־20.00
בימי ו' * 8.00־15.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04־672222/3.
תל־אביב 03 261111
חיפה 04–672222/3.
נתניה 35316
באר־שבע 057–48111.
מרכז רפואי באר יעקב 03־223958.

מרכז סיוע לקורבנות אונס
(24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים טל' 02־245554
חיפה טל' 04־382611

מרכז סיוע למצבי לחץ מטעם "מעגלים"
א' ־ה' 11.00־13.00
ב' ־ד' 16.00־18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 285822–03
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00–24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04–523566. שעות הקבלה כל יום 20.00־23.00
שיר"ן * שירות רפואי נייד
ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום * 660585, 02־669531
מוקד לילה שבת וחג * 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תל אביב, מוקד יום * 218820, 218898
מוקד לילה * 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
רופא ויטרינרי * ד"ר קלמנס יורם רמז 9 קרית אונו 357715

תורנות בתי חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)

ירושלים
שערי צדק — (כירורגית, אורטופדית, עיניים)
הדסה ע"כ — (ילדים)
בקור חולים — (פנימית, א.א.ג)
הדסה הר"צ — (נשים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
זיוה אצ"ל 52 שכ' התקוה 378403
שדה דב האומר 3 תבנית ל' 428510
ירושלים
מרפאת רוממה המ"ג 28 523191
חיפה
חניתה חניתה 22 נ"ש 231905
נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אחדים 52484
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271

רמת־גן
אבי תל חי 34 742369
חולון
אסותא טרומפלדור 4 888197
בת ים
בת ים בלפור 45 864625

הקריות
הרמן סמטת מודיעין ק. מוצקין 715136
רחובות
כאוחרות בנימין 23 457991

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב' ג' ד' — 17.00–20.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל. 9–281228.
חיפה: ימים א', ד' — 16.00־19.00
רח' הספרדים 14 טל. 81520

יום שבת

פרק יומי
צפ' א־ב

משנה יומית
כלים י, הד

דף יומי
יומא לא

הלכה יומית
תפלה קלד־ה, ב־ב

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052–81333
נהריה 923335

רחובות 084–51333.
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08־221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'־ה' * 8.00־20.00
בימי ו' * 8.00־15.00
טלפונים: 03–433300, 03–433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04–672222/3.
נתניה 35316
באר־שבע 057–48111.
תורנות רופאים וטרינרים
ד"ר בן ארי משה ברודצקי 43 ת"א טל' 413361
מרכז סיוע לקורבנות אונס: — 24 שעות ביממה.
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים — 245554
חיפה — טל' 04–82611

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49
טל: 02־284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 285822–03
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00.
אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' כס'
04–523566. שעות הקבלה כל יום 20.00־23.00.
שיר"ן * שירות רפואי נייד
(24 שעות ביממה)
כולל רופאי שיניים
מוקד יום * 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג * 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

ירושלים
בקור חולים — (א.א.ג)
הדסה ע"כ — (פנימית)
שערי צדק — (ילדים, נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
יהודה המכבי יהודה המכבי 42 455198
בס פרישמן 66 237326
מוצ"ש, בס פרישמן 66 237326
מוצ"ש, סופרפארם איינשטיין 40 רמת אביב 413730
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287480
מוצ"ש, מרפאת רוממה המ"ג 28 523191
חיפה
בלפור מסדה 1 662289
נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אחדים 52484
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
חולון
קופ"ח עין יהב 2 884854
מרכז ויצמן 12 845236
רמת־גן
המגן ביאליק 30 723674
הקריות
הרמן סמטת מודיעין קרית מוצקין 715136

המראות ונחיתות

(ע.) להלן ההמראות והנחיתות בנמל תעופה בן־גוריון ביום שישי ושבת 11־12.4.86

יום ששי

המראות:

ב01002 אל־על (001) לניו־יורק. 05452 פאן אמריקן (115) לפריס ניו־יורק וסן־פרנציסקו. ב06002 אל־על (323) לפריס. ב06052 טי. וו. א. (803) לפריס ניו־יורק וסן־פרנציסקו. ב06052 טי. וו. א. (825) לפריס ובוסטון. ב06152 אל־על (357) לפרנקפורט. ב06452 אל־על (541) לאתונה. ב06502 סוויס אייר (333) לציריך. ב07052 אייר פרנס (139) לפריס. ב07202 אל־על (347) לציריך. ב07252 טארום (246) לבוקרשט. ב07402 בריטיש אייר וויס (577) ללונדון. ב07452 אל־על (581) לאסטנבול. ב08002 אל־על (1325) לפריס. ב08002 אל־על (385) לרומא. ב08102 ארקיע (471) לבון המבורג. ב08302 אל־על (363) לוינה. ב08502 אולימפיק (302) לאתונה. ב09352 אייר סיני (055) לקהיר. ב10302 אל־על (315) ללונדון. ב15302 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט. ב15552 ק. ל. מ. (522) לאמסטרדאם. ב17152 אליטליה (747) לרומא.

נחיתות:

ב04103 בריטיש איירוויס (576) מלונדון. ב05152 אל־על (004) מניו־יורק. ב08502 אייר סיני (054) מקהיר. ב11502 אל־על (542) מאתונה. ב13052 אל־על (582) מאיסטנבול. ב14002 ק. ל. מ. (521) מאמסטרדאם. ב14202 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט. ב15252 אל־על (036) מניו־יורק ואמסטרדאם. ב־1530 נתיבי אויר סקנדינביים (771) מקופנהגן. ב15502 טי. וו. א. (800) מסן־פרנציסקו ניו־יורק ופריס. ב־1550 טי. וו. א. (812) מבוסטון ופריס. ב16002 פאן אמריקן (114) מסן־פרנציסקו ניו־יורק ופריס. ב־160 אליטליה (746) מרומא. ב16102 אל־על (358) מפרנקפורט. ב16302 אל־על (386) מרומא. ב16402 אל־על (364) מוינה. ב16452 אל־על (324) מפריס. ב16502 אל־על (348) מציריך. ב18052 סוויס אייר (332) מציריך. ב20102 אולימפיק (301) מאתונה. ב20202 ארקיע (472) מבון. 2035 לופטהאנזה (606) ממינכן.

יום שבת

המראות:

ב05453 פאן אמריקן (115) לפריס ניו־יורק וסן־פרנציסקו. ב15553 נתיבי אויר סקנדינביים (772) לקופנהגן. ב06053 טי. וו. א. (803) לפריס ניו־יורק וסן־פרנציסקו. ב־0605 טי. וו. א. (825) לפריס ובוסטון. ב06203 לופטהאנזה (607) למינכן. ב06503 סוויס אייר (333) לציריך. ב08503 אולימפיק (302) לאתונה. ב10103 ארקיע (431) לפרנקפורט ומינכן. ב15303 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט. ב17153 אליטליה (747) לרומא. ב20003 אל־על (5359) לבון. ב22503 אל־על (005) לאמסטרדאם שיקגו ולוס אנג'לס.

נחיתות:

ב13153 טי. וו. א. (884) מניו־יורק. ב14203 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט. ב15503 טי. וו. א. (800) מסן פרנציסקו ניו־יורק ופריס. ב15503 טי. וו. א. (812) מבוסטון ופריס. ב16003 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו ניו־יורק ופריס. ב16053 אליטליה (746) מרומא. ב18053 סוויס אייר (332) מציריך. ב18303 בריטיש איירוויס (576) מלונדון. ב19003 אייר פרנס (136) מפריס. ב20103 אולימפיק (301) מאתונה. ב20353 לופטהאנזה (606) ממינכן. ב21403 ארקיע (432) מפרנקפורט ומינכן.

כל ההוראות והנחיתות וזמנן אינו סופי. את המועד המדויק יש לוודא כשעתיים לפני המועד הנקוב לעיל, בטלפון 03־381111.

הלוח הארצי הארץ חדשות

חיפה והצפון
המשך

[illegible]

מכוניות

[illegible]

(סוף במקור 20)

לוח העיר

מתפרסם גם ב: הלוח הארצי הארץ חדשות לוח צומת השרון

דרושים לך עובדים בת"א גוש דן והשרון?

למה לך לשלם 117.5 ש"ח לאינץ' במודעת דרושים?
בלוח העיר אתה משלם רק 70 ש"ח לאינץ' במודעת דרושים המתפרסמת גם ב"העיר" העתון הנפוץ ביותר בת"א וגוש דן, וגם ב"הארץ" "חדשות" ו"צומת השרון"

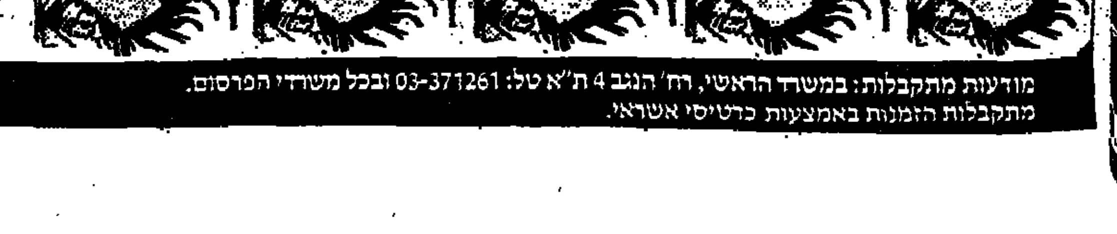

מודעות מתקבלות: במשרד הראשי, רח' הנגב 4 ת"א טל: 03-371261 ובכל משרדי הפרסום.
מתקבלות הזמנות באמצעות כרטיסי אשראי.

صكنا من الاصل

סיגלית פריאל   הרצל שפיד
נשואים
החופה נערכה בחוג המשפחה

למנחם ים־שחור
חבר מועצת המנהלים שלנו

מזל טוב
להולדת הנכד

"ישרס" – ישראל רסקו חברה להשקעות בע"מ
חברי מועצת המנהלים
וחבר העובדים

אוריינטללויד
נסיעות ותיירות
עברנו והתרחבנו
הכתובת החדשה:
רח' אלנבי 42 תל אביב
מספר הטלפון ללא שינוי 3־2־656281־03

חברת שיווק אמריקאית בקליפורניה
המתמחה במוצרי צריכה ובעלת קשרים
ברשתות שיווק ואמצעי תקשורת

מעוניינת להתקשר עם יצרנים ישראלים רציניים

נציג החברה יהיה בארץ בחג הפסח
נא לפנות בכתב לחברת "דימקר"
המעפילים 5, כפר־שמריהו

סנונית דיור 2000
חדרי־שינה, מול היפר־כל החדש
מטבחים, מפרץ חיפה, צומת ק. אתא
מזנונים, פ. אוכל.
משתלם להגיע גם מרחוק! טל' 04־720720

להב – לימודי הכשרה בניהול | אוניברסיטת תל־אביב TEL AVIV UNIVERSITY
T.E.C. TOP EXECUTIVE COURSE

שילוב המחשב האישי בתחומי הניהול

מטרת הסדנאות: שילוב חבילות תוכנה למחשב האישי, בתמיכה להחלטות בתחומים ניהוליים שונים. אין צורך בידע מוקדם בהפעלת מחשב.

שם הסדנה	תאריך
המיקרומחשב ככלי עזר למנהל	16.4.86
דיזוזי תופעות	20.4.86
ניהול פרוייקטים	7.5.86
עקומות למידה	11.5.86
מחוללי יישומים למיקרומחשבים לימוד	
חבילת התוכנה dBase III Plus	16.6.86 ;19.5.86
תכנון משאבי אנוש	21.5.86
קבלת החלטות בעזרת מיקרומחשבים	27–28.5.86

לקבלת פרטים נא להתקשר למזכירות לה"ב טל: 426985, 415123, 417122, 420794.

עם הפנים אל השלום
כנס ישראלי־פלשתינאי

מול וועידת התחיה, המתקיימת בקריית־ארבע, נקיים, יהודים וערבים, כנס בהשתתפות ראשי ציבור מהשטחים וחברי־כנסת, בקריאה לדו־קיום, סובלנות והכרה הדדית

יום ב' 14 באפריל 1986
מלון פארק בחברון

הסעות בתשלום ייצאו בשעה 15.00
מתחנת הרכבת בירושלים

שלום עכשיו

ת"ד 24288 ירושלים; 21420 ת"א; 329 חיפה; 3174 ב"ש
חשבון בנק 105־925950, הבנק הבינלאומי הראשון
סניף ראשי י־ם

עובד מפעיל מתז חול לניקוי פסלו של מנשה קדישמן המוצב מול בית "הבימה" בתל אביב, אשר נצבע לאחרונה בירוק הורסית של אלמוני. צילום: אסף שילה, "ישראל סאן"

מסתמן סיכוי לסיומה של השביתה ב"וולקן יציקה"

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

סיכוי לסיום השביתה הממושכת במפעל "וולקן יציקה" בחיפה מסתמן עתה, לאחר שוועד העובדים והנהלת המפעל הגיעו להסכם בלתי כתוב המקובל פחות או יותר על שני הצדדים. הסכם זה יובא היום לאישורם של עובדי המפעל, אשר יצביעו בהצבעה חשאית אם לקבלו או לדחותו.

הנקודות העיקריות בהסכם הן קיצוץ של כ־10 אחוזים בעלויות השכר של העובדים והסכמה עקרונית לקיצוצים נוספים במצבת כוח האדם במפעל. כן מוסכם שהעובדים אשר יפוטרו מ"וולקן־יציקה" יקבלו פיצויים בשיעור של כ־250 אחוזים, כפי שקיבלו 13 העובדים שפוטרו מהמפעל בחודש שעבר.

אם יחליטו העובדים בהצבעה לדחות סיכומים אלה, מתכוונת הנהלת המפעל להמליץ בפני מועצת המנהלים של החברה על סגירת קו יציקת הפלדה ופיטורי 100 העובדים המועסקים בו.

השביתה בוולקן נמשכת יותר מחודשיים, והיא פרצה על רקע חילוקי דעות בין ההנהלה לוועד העובדים לגבי שיעור הפיצויים לזכוי 13 העובדים שפוטרו. ההסתדרות תמכה בעובדים השובתים ושילמה את משכורתם בחודש האחרון מקרן דמי שביתה.

יגאל גורן מונה ככתב מדיני של הטלוויזיה

במקום יורם רונן שיערוך את "מוקד"

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

כתב הטלוויזיה, יגאל גורן, מונה אתמול לכתב המדיני של הטלוויזיה במקום יורם רונן, שיערוך את התוכנית "מוקד" בעקבות נסיעתו של עורך מוקד, נסים מישעל, לוואשינגטון.

תפקיד הכתב המדיני הוצע תחילה ליעקב אחימאיר, שסרב לקבלו משום שאחיו, יוסף אחימאיר, מכהן כעוזרו של יצחק שמיר. עם זאת, יכהן אחימאיר כראש הדסק המדיני, במקומו של רונן. אורי גולדשטיין מונה לעורך "מבט שני" במקום חיים יבין, שנכנס לתפקידו כמנהל הטלוויזיה. מהדורת הלילה תוגש על ידי מנשה רז, שגם יערוך אותה.

שינוי נוסף המתגבש בחטיבת החדשות הוא מינויו של עורך "מבט" מיכאל קרפין, לעורך ראשי של החדשות, דבר שירחיב את סמכויותיו גם על משדרי החדשות האחרים.

עם כניסתו לתפקיד, יזם חיים יבין שורה של שינויים בסידרי העבודה של מחלקת החדשות. כך למשל תבוטל ישיבת הבוקר עם כל כתבי המחלקה. במקומה, תתקיים ישיבה קבועה של ראשי הדסקים עם הכתבים הנוגעים לנושא, וישיבת חדשות יומית של מנהל הטלוויזיה עם ראשי הדסקים.

תשעה חודשי מאסר בפועל על קיום יחסי מין עם בת 13 שעסקה בזנות

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

בית־המשפט המחוזי בבאר שבע גזר אתמול תשעה חודשי מאסר בפועל על חמים עבילה, תושב עזה, אשר הורשע על־פי הודאתו בקיום יחסי מין עם נערה בת 13, שעסקה בזנות בבית־בושת באשדוד.

נציג המדינה ביקש מהשופט המחוזי, יצחק שבתאי, לקבל עיסקה שסוכמה בינו לבין פרקליטו של הנאשם, לפיה יקבל הנאשם עונש מאסר של תשעה חודשים בפועל. השופט יצחק שבתאי קיבל את עסקת הטיעון.

אתמול נמשך משפטה של הנאשמת המרכזית בתיק, פרטונה בוקבוזה, תושבת אשדוד. על־פי כתב האישום, היא ועבילה קשרו קשר לשידול קטינה לקיום יחסי מין עם הנאשם. המשך המשפט נדחה לתאריך מאוחר יותר.

עריכת העמוד: עוזה אושפיז

תעשיינים:
אנו רוצים למכור את מוצרכם בשוקי ארה"ב
אנו מעוניינים במוצרים בשטחים הבאים:
טכנולוגיה אלקטרונית.
מכונות לעסקים ולתעשיות.
מוצרי פלסטיק לבית ולתעשיה.
מוצרי שרברבות.
אבזרים לאמבטיה.
אבזרים לתאורה.
אנו שלחו דפי קטלוג או אינפורמציה עם דוגמאות או צילומים אל:
JON SIMS, W&S SYSTEMS, INC.
P.O. Box 8033, Jerusalem 91080

סקר: מצטמצם זיהום של חופי הארץ בפתיתי זפת

כתוצאה משיפור בדרכי הטיפול בשפכי דלק בארץ ובחו"ל

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"
לאיכות הסביבה

סקר שנערך לאחרונה מצביע על כך שהתופעה של זיהום חופי הארץ בפתיתי זפת הולכת ומצטמצמת. נראה כי הסיבות לכך קשורות בשיפור שחל בדרכי הטיפול בשפכי דלק בארץ ובחו"ל, וגם בצמצום פעילות נמל הנפט באשקלון, מאז עליית האייטולה חומייני לשלטון באיראן.

במכתב לשירות לשמירת איכות הסביבה, המופקד על נושא מניעת זיהום הים, מציין ד"ר אברהם גוליק מהמכון לחקר ימים ואגמים, כי בסיור שערך באחרונה בחופי קריית־ים שבמפרץ חיפה ובאזור שבין בית ינאי לתל־אביב (חופי השרון), "מצאתי להפתעתי את החופים נקיים מזפת". מצב זה מהווה ניגוד חריף לממצאים מ־1975, כאשר ערך ד"ר גוליק סקר על כמויות הזפת בחוף הים התיכון. הסקר הראה אז שכמות הזפת הממוצעת היתה כ־3 ק"ג זפת למטר אחד של חזית חוף.

במכתבו מציין עוד ד"ר גוליק כי "בדקתי צילומי אוויר של חופים אלה (השרון ומפרץ חיפה) שנערכו ב־1975, 1978, 1983 ו־1985. רצועות זפת על החוף נראו בבירור בצילומי האוויר הללו, למעט אלה שצולמו ב־1985".

ד"ר יובל כהן, מנהל מדור זיהום ים בשירות לשמירת איכות הסביבה, מציין בבטאון "ביוספירה" כי ממצאי ד"ר גוליק משקפים את יעילותם של מבצעי ניקוי החופים וגם הפחתה ניכרת בכמויות הזפת המגיעות לחופים.

לדבריו, הירידה בשנים האחרונות נובעת משינויים בתעבורה הימית של נפט באזורינו, מהתפתחויות בינלאומיות לגבי מניעת זיהום ים מאניות, ומשיפור בדרכי הטיפול במניעת זיהום הים בישראל. מאז עליית חומייני לשלטון באיראן ב־1979, הצטמצמה מאד פעילות נמל הנפט באשקלון, נכנסו לתוקף תיקונים באמנה הבינלאומית למניעת זיהום הים, הוטלו הגבלות חמורות על שפיכת שמנים מאוניות לים.

יו"ר הוועדה הקרואה של ארגון הקניות של המושבים בצפון

שיקולים פוליטיים פגעו בארגון הקניות בגליל

מאת נורית בהנא
סופרת "הארץ"

"ארגון הקניות של מושבי הגליל הושפע משיקולים פוליטיים צרים ולעובדה זו היתה השפעה ישירה על ההתמוטטות הכלכלית". כך אמר אתמול יעקב פרידמן, יושב ראש הוועדה הקרואה לארגון הקניות של מושבי הגליל, שמונתה על ידי רשם החברות.

לדבריו, יש למנוע בעתיד את התדרדרותם של ארגוני קניות על ידי בקרה מטעם גורם חיצוני אובייקטיווי, שיהיה בעל זכות הטלת וטו על החלטות הארגון וזאת כדי למנוע את התמוטטותו.

הוועדה הקרואה תציג תוך שבועיים תכנית פעולה ל־38 מושבי הגליל, שעיקרה המשך הפעלת ענף העופות, שהוא אחד מאמצעי הייצור העיקריים במושבי הגליל וכן הנהגת צימצומים בהוצאות הישובים.

ראש ועד המושב זרעית, יהודה בן סימון, אמר כי פעילותה של הוועדה הקרואה אינה מורגשת בשטח. מסעי הישוב ניזוקים עקב מחסור במימון אמצעי הדברה, דבר הפוגע קשות בהכנסות של חברי המושב.

גורפינקל לא נענה להצעת בג"ץ לפרוש מרצונו ממשפט הקצינים

המואשמים בגרימת מותו של חייל ברשלנות ★ אב בית הדין הצבאי המיוחד בצה"ל: האווירה בביהמ"ש לא היתה עכורה ולא מצדיקה פרישתי

מאת צבי הראל
סופר "הארץ"

אב בית הדין הצבאי המיוחד בצה"ל אל"מ צבי גורפינקל לא נענה שלשום להצעת שופטי בית המשפט הגבוה לצדק לפרוש מרצונו מלשבת במשפטם של שלושה קציני שריון. השלושה מאשמים בגרימת מוות ברשלנות לחייל צה"ל, אהוד ניב ז"ל, שנהרג בתרגיל צבאי לפני כשנתיים.

בסוף השבוע מתח בית המשפט הגבוה לצדק ביקורת על אל"מ גורפינקל על התבטאויותיו בעת משפטם של שלושת קציני השריון. לטענת הסניגורים השתמע מדבריו של השופט גורפינקל יחס עוין כלפי הנאשמים. שופטי הרוב בבג"ץ – מרים בן־פורת ויעקב מלץ היו בדיעה כי מן הראוי שגורפינקל ישקול את פרישתו מלשבת במשפט הקצינים. שופט המיעוט משה בייסקי היה בדיעה כי יש לפסול את גורפינקל.

סניגוריהם של הקצינים עתרו לבג"ץ בעקבות ביקורת שמתח בית הדין הצבאי לערעורים על גורפינקל בראשותו של אל"מ (במיל.) יעקב קדמי (שופט מחוזי). בית הדין לערעורים החליט שלא לפסול את גורפינקל בדעת רוב.

בהחלטתו משלשום שלא לפסול את עצמו מציין השופט גורפינקל, בין היתר, כי האווירה שהוצגה לבית הדין לערעורים (בראשותו של השופט קדמי) ששימשה בסיס לעתירה לבג"ץ, שונה בתכלית מהאווירה ששררה בפועל בעת משפטם של שלושת הקצינים המתנהל בפניו – ואינה מצדיקה את פרישתו. בהחלטתו מתח גורפינקל ביקורת על הסניגורים שניסו להדר את שישנה אווירה עכורה באולם.

בעקבות הדברים שאמר שלשום השופט על הסניגורים הם יפנו בימים הקרובים לבית הדין הצבאי לערעורים בבקשה לפסול את השופט גורפינקל בעקבות דברים שכתב עליהם שלשום.

תלונות במשטרה על הכנסת מכוניות חדשות שאינן מתאימות למשימות מבצעיות

מאת ראובן שפירא
סופר "הארץ"

קצינים ושוטרים ביחידות המבצעיות של המשטרה מתלוננים באחרונה, כי יכולת התיפקוד המבצעית של יחידותיהם נפגעת, רווקא בגלל המכוניות החדשות שהוכנסו לשרות ואינן מתאימות למשימות המבצעיות.

מדובר ב־150 מכוניות נוסעים מסוג "פורד־אריקה", שהוכנסו לשירות במקום מכוניות ישנות מאותו הדגם, שעברו מספר קילומטרים רב. אולם לטענת קציני המשטרה המכוניות החדשות מיוצרות בברזיל והן בעלות הספק מנוע קטן – דבר המשפיע לרעה על תאוצתן. עוד טוענים הקצינים כי המכוניות החדשות נזקקות לטיפול רב יותר במוסך והן "נתקעות" בכבישים לא פעם בעת משימה מבצעית חשובה.

ענין התיפקוד המבצעי הלקוי של מכוניות ה"אריקה" החדשות נידון במפגשי קצינים, הטוענים שהמשטרה עשתה עסקה גרועה מאד ברכישת המכוניות האלה.

דובר המשטרה אמר בתגובה, כי הגורמים המקצועיים הממונים על כך במשטרה לא שמעו על תלונות מיוחדות בנוגע למכוניות אלה, שכבר הספיקו לעבור מספר קילומטרים ניכר בשרות המשטרה.

"בזר שטיחים" אשר
רח' דיזינגוף 184 ת"א
המרכז לשטיחים פרסיים וסיניים!!!
במלאי: שטיחים פרסיים סיניים בוכרה, בלוצ'סטן קוקז קשמיר אפגניים שטיחים טורקיים: שטיחים עתיקים ושטיחים במחירי הזדמנות!!!
"בזר שטיחים" אשר
ת"א דיזינגוף 184 טל' 243598
190 טל' 234580

עשרות פניות לאמץ את התינוקת הנטושה

הרופאים: התינוקת ניצלה הודות לאיתורה המהיר והטיפול שקיבלה מנהג המונית מטייבה

(עכ"ל) בית־החולים מאיר בכפר סבא קיבל בימים האחרונים עשרות פניות מצד זוגות המבקשים לאמץ את התינוקת, שנמצאה בתחילת השבוע ליד קבר בנימין בכפר סבא, על ידי נהג מונית מטייבה. מנהל מחלקת הילדים בבית־החולים, ד"ר זילך, הסביר כי על פי החוק תינוקות נטושים נמסרים לאימוץ על ידי שירות האימוץ בירושלים ולא על ידי בית־החולים. התינוקת הנטושה זכתה לכינוי "האלמונית" ולדברי האחיות מצבה הבריאותי שפיר. הרופאים מציינים כי התינוקת ניצלה הודות לעובדה שנמצאה זמן קצר בלבד לאחר שנולדה באמצע הדרך וטופלה על ידי נהג המונית.

שלוש וחצי שנות מאסר לאונסי הימאית מארה"ב

(ע) שלוש וחצי שנות מאסר בפועל הוטלו אתמול בבית־המשפט המחוזי בחיפה על שני צעירים שהורשעו באונס ימאית אמריקאית, כאשר בילתה בחופשה בחיפה.

נשיא בית־המשפט המחוזי בחיפה, אברהם פרידמן, והשופטים מיכאל פלובקי ונתן קלייברגר, ציינו בגזר הדין, כי התנהגותם של הנאשמים כלפי הימאית האמריקאית, שביקרה בישראל, "הוציאה את דיבת הארץ רעה ופוגעת בשמה הטוב".

בנוסף למאסר בפועל גזר בית המשפט על כל אחד משני הנאשמים, מיכה עיסה דיאב (22) ונפתלי קיהל (22) שנה מאסר על תנאי לשלוש שנים. השניים הורשעו בכך שתקפו במחצית חודש נובמבר אשתקד ימאית אמריקאית המשרתת כאלקטרונאית באוניית הצי של ארה"ב, לאחר שגררו אותה לחוף ימה של חיפה, בתום בילוי משותף בפאב חיפאי. הנאשמים אנסו את הימאית ונטשו אותה על שפת הים. השניים לא הכחישו שקיימו יחסי מין עם המתלוננת, אך טענו כי הדבר נעשה בהסכמה.

הודעה חשובה לנוסעי סוויסאיר

כל עוד לא הופעל
שעון קיץ בישראל,
לוח זמני הטיסות
יהיה כדלקמן:

SR 333 תמריא מתל־אביב
כל יום בשעה 6:50

SR 332 תגיע מציריך
כל יום בשעה 18:05

(עקב השינוי שעת ההמראה המתפרסמת במודעה במוסף צריכה להיות 6:50)

swissair

קיץ 86

כשאת כבר בדרך עם המשפחה או החברים... בואי להתחדש בדגמי קיץ מקוריים, מסוגננים, המבטיחים לך הופעה בלתי שגרתית.

★ שמלות ★ חליפות
★ חולצות ★ מכנסים ★ חצאיות

חנות המפעל בקיבוץ צרעה
(ליד בית־שמש ומערת הנטיפים)
פתוחה כל השבוע ובשבת בין:
12.00-10.00 ביום ו' בין 16.00-10.00
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט ויזה.

אופנה נשית מעשה
שען

הארץ

יום ו', ב' בניסן, תשמ"ו
11 באפריל 1986

ירושלים: רח' ההבצלת 2 טל' 224245-6, ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב מרדכי 20 טל' 661166-8, ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מזוהה עם תוכנן.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel 824261

פרס פונה לפלשתינאים כעם

פרשת מודעי והמשבר הממשלתי, שהתהווה בעקבותיו, הסיחו את תשומת לב מקטע אחד בנאום ראש הממשלה אותו השמיע בכנס הפתיחה של ועידת מפלגת העבודה. "אנחנו אומרים לפלשתינאים: 'אנו מכירים בכם כעם'". סיעת התחייה ראתה בהצהרה זו עילה להגיש הצעת אי־אמון בממשלה: כלום לא הכיר ראש ממשלת ישראל בדברים אלה, לפחות במשתמע, בזכות ערביי הגדה המערבית ורצועת עזה למדינה משלהם או לחילופין, כלום לא הניח את היסוד להפיכת ישראל למדינה דו־לאומית?

אין צורך לייחס להצהרת פרס אחת משתי משמעויות האלה; אבל יחד עם זאת אין גם למעט ממשקלה. אמת כי מנחם בגין חתם על הסכמי קמפ דייוויד, בהם הפלשתינאים נקראים בד"כ בשם "תושבי הגדה המערבית ורצועת עזה", אבל בשני מקומות הם נזכרים בכינויים הלאומי. בהסכם הוכרו "זכויותיהם הלגיטימיות ודרישותיהם הצודקות". אבל משמעות הביטויים האלה הוקטנה משום שראש הממשלה דאז השיג את הסכמת נשיא ארה"ב לתרגום עברי, לפיו הם נקראים "ערביי ארץ־ישראל" ואפילו בעלים עין מהשגיאה הסמאנטית, שטיבה המגמתי מזוקר לעין, יש הבדל בין ניסוח שנכפה על בגין בוועידת קמפ דייוויד על ידי אנוואר סאדאת וג'ימי קארטר, לבין הכרזה שראש ממשלת ישראל משמיע מרצונו החופשי בוועידת מפלגת השלטון בירושלים.

שמעון פרס איננו איש סיסמאות אידאולוגיות, אלא איש הפראקטיקה הפוליטית. לכן הוסיף להכרזתו העקרונית כמה פסקאות, מהן התברר למה התכוון למעשה. "אין בכוונתנו לטפל בסכסוך שבינינו בכוח הזרוע או בכוח כפייה. אתם לא תכריעו אותנו בטרור ולנו אין כוונה להכריע אתכם במלחמה. הדרך היא רק דרך של הידברות: עם נציגים שלכם — נציגים שישקפו את רצונכם בהסדר, ולא האשלייה שבאלימות — או עם משלחת משותפת לכם ולירדן".

ברור כי שמעון פרס מכיר בערביי השטחים המוחזקים כישות לאומית; הוא רוצה להגיע לידי הסדר עם ישות זו, ולא עם ארגוני אש"ף הרוצים לפתור את הבעיה בדרכי טרור; הוא רוצה לעודד את תושבי הגדה המערבית ורצועת עזה להתארגן בכוחות עצמם ולמען עצמם ולהקים מתוכם את המרכיב הפלשתינאי למשלחת משותפת עם ירדן, משלחת שתישא ותיתן — תחילה עם ארה"ב, ולאחר מכן עם ישראל באופן ישיר.

חזקה על מנהיג מפלגת העבודה, שאינו רוצה להפוך את ישראל למדינה דו־לאומית ובעוד מועד לשער. כי היה רואה בעין יפה, אם מרבית ערביי הגדה המערבית ורצועת עזה יוחזרו לדור בחסות הממלכה ההאשמית הירדנית — אין הוא דוגל בהקמת מדינה שתח־צה בין ירדן לישראל.

הצהרת פרס מעידה על פנייה לכיוון "יוני"; ובהקשר זה יש לשים לב למה שאמר שר הביטחון בוועידת מפלגת העבודה ביום ד'. "אין כל סייג שכל תושב הגדה היום בשטחים, יוכל להיות נציג במשלחת הירדנית־פלשתינית". משמע כי שר הביטחון אינו פוסל כנציגי הפלשתינאים גם מי שנחשב כתומך באש"ף, אם יגלה את נכונותו להסדר שיושג בדרך של הידברות. מסתבר כי יצחק רבין קרוב עתה יותר לצד היונים שבמפלגתו, משהיה בעבר.

על מה יילך המערך לבחירות

מאת פלס

הליכוד מאשים את ראש הממשלה בביצוע תרגיל הונאה, באמצעותו התכוון להדיח את יצחק מודעי, להביא לידי פרישת כל שרי הליכוד מן הממשלה, כך על פי התכנון — בבוא המועד — יום ה־14 באוקטובר — לא יהיה מי שיוכל להתחלף עם שמעון פרס בראשות הממשלה. ראשי הליכוד אינם להוטים אחר עריכת בחירות לפני סוף הקדנציה של הכנסת האחת־עשרה. הפרס היקר ביותר הרי מובטח להם ממילא הודות להסכם הקואליציוני שנחתם לפני שנתיים. מאידך — אם ראש הממשלה יפטר את יצחק מודעי, יקשה על ראשי הליכוד שלא להגיב ע"י התפטרות, שום צורה אחרת של מחאה לא תרשים באמינותה את ציבור הבוחרים. יתכן ששרי הליכוד מקווים כי ראש הממשלה עוד יימלך בדעתו, נוכח איום התפטרות הקולקטיווי, אבל אם שמעון פרס לא ייבהל אלא יעמוד על שלו — ברור שהליכוד ייאלץ להתייצב למערכת בחירות, והוא יאשים את המערך בהפרת הסכם הרוטציה.

מסתבר איפוא כי שמעון פרס, אשר מאשים — ובצדק — את יצחק מודעי בפגיעה קשה בעיקרון האחריות המשותפת של כל השרים למדיניות הממשלה וגם תובע את עלבונו האישי, עשוי לגרום לידי הקדמת הבחירות לכנסת השתים־עשרה. משקיפים רבים סבורים כי ראש הממשלה הפך את עניין מודעי לפרשה, במובן הצגה המקובלת אצלנו, כדי לנצל אותה כתירוץ להתמוטטות, מקום הרוטציה. אולם גם אם השערה זו נכונה, עדיין אין להסיק ממנה כי שמעון פרס, שהוא גם מנהיג מפלגה, חותר מלכתחילה להקדמת הבחירות.

קרוב לוודאי יותר שקיווה להעניש את שר האוצר מבלי לאבד את הליכוד כשותף לממשלת אחדות לאומית — על סמך הנחה כי יצחק שמיר יעשה את הכל כדי לא להפסיד את הסיכוי הבטוח לרשת את שמעון פרס כראש ממשלה; או שתלה תקוות בסיעת התחיה — כולן או חלקן — שייאותו להוסיף לשבת בממשלה גם אחרי התפטרותם של שרי הליכוד, או להצטרף לממשלה חדשה ולהעניק לה רוב רחוק בכנסת הנוכחית.

שתי הערכות אלה נראו אתמול כבלתי־מציאותיות; שרי הליכוד אינם מסכימים להסתלקותו של יצחק מודעי מן הממשלה, הם מאיימים להתפטר בבודדא ממנה, אם ראש הממשלה יפטר את מודעי. המפד"ל ומורשה כבר אמרו שלא יצטרפו לממשלה "על בסיס צר", ואשר לסיעות ש"ס ואגודת ישראל — ספק רב אם יהיו מוכנות לכך. אחרי ככלות הכל — גם אם איננו ששות אלי קרב, אין להן הרבה לחשוש מבחירות.

מתוך מפלגת העבודה נשמעים צלילים אחרים; לא רק אלה מבין מנהיגיה אשר מזמן תובעים פיצוץ הקואליציה ופירוק הממשלה וקוראים למפלגה להתכונן לבחירות כמו מרדכי גור, עוזי ברעם ומיכאל בר־זהר — אלא גם אישים אחרים בקרבה מנסים לעודד את הרושם כי המערך מוכן ומזומן להעמיד את עצמו לשיפוט העם. כלום המשאלים המתפרסמים בעיתונים, אינם מעידים כולם על פופולריות גדלה והולכת של שמעון פרס?

הצרה היא כי המשאלים אינם רק נותנים ציונים טובים לראש הממשלה וליתר שרי המערך; הם גם אומרים כי הרוב הגדול של הקהל רוצה בהמשך כהונתה של ממשלת האחדות הלאומית ובהבטחת הרוטציה. יש כאן סתירה אשר קשה להסבירה; אבל אפשר להתרשם כי הציבור, בעוד שהוא נוטה לצד המערך יותר מלפני שנתיים, עלול להעניש אותו, אם יכריח אותו ללכת עכשיו לקלפי.

*

הציבור מרוצה, ככל הנראה, ממצב העניינים כפי שנתהווה מאז התחילה ממשלת האחדות הלאומית לכהן. מלחמת לבנון מאחורינו; התוכנית הכלכלית מצטיירת בעיני רוב העם כהצלחה, משום שהביאה ליציבות במחירים. אין תזוזה בתהליך השלום; אבל האשם בכך רובץ על המלך חוסיין ולא על הממשלה. איזה דגל יכול המערך להרים כדי לזכות ברוב, שעה שהליכוד יאשים אותו בשחיקת השכר? כלום יועיל למערך אם יצביע על יצחק מודעי כמי שתוכנית ההבראה הכלכלית "שלו" גרמה לשחיקה וזו הליכוד יענה כי שמעון פרס נושא לגביה באחריות לא פחותה משר האוצר.

האופטימיות השוררת בחוגי המערך לגבי סיכוייו בבחירות אינה נראית מבוססת; ואם הקדמת הבחירות כמוה כהימור גבוה מדי, כלום מן התבונה יהיה "ללכת עד הסוף" בפרשת מודעי?

לו שמעון פרס יכול היה להישען על יותר מאשר לחישות מרבת־עמון שחוסיין מעוניין בשלום וכו' וכו' — היה מקום להעריך כי ציבור הבוחרים ירצה בממשלה שתנצל הזדמנות זו. גם אם הדבר יהיה כרוך בוויתורים טריטוריאליים. אבל אם המלך ההאשמי יוסיף "לשבת על הגדר", אין למערך במה לשכנע את הבוחרים שעליהם להעביר את הליכוד אל ספסלי האופוזיציה.

*

יש מקום לגרוס כי שלום עם ירדן יהיה בבחינת נכס לאומי שיהיה שקול יותר, גם מבחינה מוסרית, כנגד החובה לקיים את ההסכם הקואליציוני עם הליכוד. ברם, כל עוד השלום הזה אינו קרוב בשיעור שיצדיק כינון ממשלה חדשה שלא תהיה משותקת מבחינה פוליטית על ידי השותפות עם הליכוד, מוטב למערך שישקול מחדש אם כדאי לו להביא לידי פירוק הממשלה הנוכחית ולפנות אל העם שיכריע בינו לבין הליכוד. תחושת הכוח שהעירה מפלגת העבודה משורה על שלושת אלפי צירים, אינה צריכה לשמש כקנה מידה יחידי לשפיטת הלכי רוחו של הציבור בכלל.

הצעד המבריק הוליד עכבר

מאת יואל מרקוס

פרס חשב שהוא פתח בצעד מתוחכם, נבהל מההתפתחויות ומסכנת בחירות והתקפל תמורת פרס ניחומים

כל משקיף בר־דעת צריך היה לנחש, שעד שלא יראה את שמעון פרס מגיש ביום א' את מכתב הפיטורים ליצחק מודעי, כפי שהתחייב, ועד שלא יראה את שרי הליכוד מתפטרים כאיש אחד מן הממשלה, כפי שהתחייבו, ועד שלא יחלפו 48 השעות, שבהן הפיטורין וההתפטרויות אמורות להיכנס לתוקף — אין להתייחס למשבר כאל מוצר מוגמר. ואכן, כשהכל מנבאים בחירות מוקדמות, יצאה אתמול הארנבת מהכובע בצורת הצעת פשרה שתמציתה, אם אכן תתקבל על ידי כל הצדדים, שיובטח לשמעון פרס תיק האוצר בממשלת שמיר.

השאלה המתבקשת היא, אם להשגת מטרה זו — תיק לפרס שיעשה אותו חשוב בממשלה הבאה — נסחפה כל המדינה למשבר דרמתי כזה?

אני מטיל ספק אם זה היה יעדו של פרס. בראיון בטלוויזיה ביום ד', הודה — והרי קשה לתאר שפרס נוהג לשקר — שהוא אכן לא חשב על הצעדים הבאים. כל מה שהיה לנגד עיניו, טען, ששר המפר את חוק האחריות הקולקטיווית אינו יכול להמשיך לכהן בממשלה. והרי בשל כך הכריז כי ברצונו לפטרו. אך מצד שני, אם רק הדאגה לסדרים הממלכתיים הטובים היו נגד עיניו — איך אפשר להסביר שהוא מסכים שמודעי יוסיף לכהן בממשלה? אם הפר את חוק האחריות הקולקטיווית והוא חייב לשאת באחריות, אין למודעי מקום בממשלה בכל תפקיד שהוא. חוץ מזה, אם כל מי שמדבר בממשלה היה חייב בעונש, לא שר אחד ולא שניים היו צריכים למצוא את עצמם מחוץ לממשלה בשנים האחרונות.

מה שפרס רצה בצעדו הוא להתחיל בהליכי אי־מימוש הרוטציה. יצחק מודעי הוא שר אוצר טוב, עיקש ופיקח. והוא ביחד עם פרס, למרות אי־האהבה ביניהם, התאימו כיד לכפפה. ספק אם בכל מיזוג אחר בין ראש ממשלה לשר אוצר, היתה נרשמת הצלחה שכזאת. פרס לא התכוון במחשבה תחילה להחליף את מודעי בשמיר ועשה מהומה כדי לקבל את תיק האוצר ולהשאיר את ענייני החוץ של המדינה בידי שמיר כראש ממשלה ומודעי כשר חוץ. שמעון פרס, למיטב ידיעתי, לא רצה, כפי שלחשו עליו, לוותר על ראשות הממשלה. והוא לא רצה, ולא התכוון לממש את הרוטציה. מכיוון שלא מצא עילה מדינית להשיג זאת, שיחקו ראיונות מודעי לידיו.

אולם פרס, כהודאתו בטלוויזיה, טעה בצעדיו או לפחות נבהל מההתפתחויות.

נכון אמנם שלטווח הקצר היה מכניס את הליכוד למצוקה אמיתית. הוא העמיד אותם בפני הדילמה, אם להיכנע לתכתיבו של פרס ולהפקיר את מודעי הפופולארי והעשוי לשמש נכס בבחירות, או להתייצב מאחוריו, ללכת עמו ולהסתכן בהשארת ממשלה צרה בראשות פרס, ולהימצא פתאום, אחרי שמונה וחצי שנים, שוב באופוזיציה.

אך לטווח הארוך התחוור לפרס, כי החלופות שבידיו אינן מזהירות: החלופה האחת היתה שיסכים לפשרה שבה "יישאר" מודעי שר, ואז יתברר שפרס לא התעקש על עקרון האחריות הקולקטיווית — כפי שטען. החלופה השנייה היתה שיכהן כראש לממשלה צרה בעלת תמיכה פרלמנטרית של 54 מנדטים (בלי הרתיים), ממשלה הנזקקת לתמיכת הקומוניסטים והרשימה המתקדמת לשלום, או 64 מנדטים עם אגודת ש"ס והמפד"ל, שיסחטו את לשדה של מפלגת העבודה ויהפכו את ישראל למדינת הלכה. זו ממשלה שיהיה קשה למשול בה לאורך ימים. החלופה השלישית היתה שהליכוד יקרא לבחירות ומפלגת העבודה תתקשה מאוד שלא להיענות לאתגר ולהסכים להקדמת הבחירות ולקיימן עד לסוף השנה.

בחירות מוקדמות היו כנראה הדבר האחרון שפרס היה מעוניין בהן. זאת מארבעה טעמים:

ראשית — מפני שממשלת האחדות, למרות חסרונותיה הרבים, מקובלת על חלק גדול של הציבור בגלל הצלחתה לסיים את פרשת לבנון, ובעיקר בגלל הניסיון הנועז לייצב את הכלכלה. בחירות מוקדמות, שיהיו ללא ספק קשות ואלימות מאלה שידענו בעבר, לא רק היו מסכנות את הישגי הכלכלה, אלא מסכנות את הרגיעה החברתית שנגרמה בגלל אווירת האחדות.

שנית — הסיבה שבגללה היתה ממשלת האחדות עלולה להתפרק לא נראתה מוצדקת. היה אפשר להציגה כתירוץ שקוף לפוצץ את הרוטציה. מכיוון שרוב הציבור רוצה ברוטציה, פיצוצה היה נזקף לחובתו של ראש הממשלה, שהיה מסתכן בערעור אמינותו.

שלישית — אף כי במשאלים אין מצבו של הליכוד מזהיר, במערכת בחירות הוא היה מוצא את עצמו בלי קופת שרצים. תסבוכת לבנון נסתיימה. הליכוד, בזכות מודעי, יוכל לטעון לאותו אשראי להבראה הכלכלית, ובזכות ססמת העבודה של פרס, היה בידי הליכוד לטעון שבעוד הוא עסק בהבראת כלכלת המדינה, דאגה העבודה לחברת העובדים ולקיבוצים.

רביעית — והעיקר. לא היה כל ביטחון שהתחולל מהפך דרמתי בדעת הקהל לטובת המערך. המצב הזה של אי־הכרעה נוח לציבור. נוח לו ה"שבת אחים גם יחד" שהניב הישגים והוא עשוי להעניש את מי שקלקל את האידיליה. המערך, אילו הגיע לכך, היה מסתכן בהימור רציני. בתזמון לא טוב ועל נושא לא משכנע. ואיני בטוח שגם נטילת סיכון זו היתה כל כך חכמה.

אילו היה פרס נקלע לסיטואציה, שבה היה צריך לתת את מכתב הפיטורים למודעי ביום א', כשאיום יציאת שרי הליכוד ממשי ואפשרות הבחירות המוקדמות בשער, היה מצבו בכי רע. הכל היו מאשימים אותו שקלקל את ההבראה הכלכלית, ואמינותו היתה נפגעת. פרס עשה לדעתי "חושבים" בתקווה שהקדוש ברוך־הוא ושליחו עלי־אדמות, ר' שפירא, יצילוהו. אם זה נגמר כך — ועד שלא נראה מה קורה בישיבת הממשלה ביום א' איני מוכן להמר שאכן הושג הסדר והוא סופי — זה נגמר אחרת משפרס רצה שזה ייגמר. ודאי שהדבר אינו מוסיף ליוקרתו ולא לדמות ה"מאצ'ו־גבר" שהוקרין בוועידת מפלגתו והמסר דרמתיות.

אם זו התוצאה — שבמקום מודעי הטוב קיבל את שמיר (או אולי את לוי) והוא עצמו זכה ב"היבג" של תיק־אוצר לעצמו — תעמוד בצורך השאלה אם כל המהומה הזאת היתה כדאית ורצויה ואם סופה היה במחשבה תחילה.

מה דוחף לפסגה?

מאת א. שוייצר

האם בפגישתם הבאה יצליחו רייגן וגורבאצ'וב למסד את דו הקיום ביניהם

מאז נפגשו בז'נווה בשלהי 1985, נשיא ארה"ב ומזכיר המפלגה הקומוניסטית הסובייטית, ויצרו לרגע חולף ציפיות אופטימיות לגבי הסדר בין־גושי, שבו והתקדרו השמים. אפשר איפוא, שהיו מי שהופתעו מן ההודעה הרשמית שיצאה מוואשינגטון, ולפיה ייפגשו שרי החוץ של שתי מעצמות־העל בחודש הקרוב כדי להכין פגישת־פסגה בבירה האמריקאית. אך מה שאירע בחודשים שעברו מאז פיסגת ז'נווה, לא השאיר מקום רב לתקוה שה"ה רייגן וגורבאצ'וב אכן ייפגשו השנה. לא רק כדי לשוב ולשפר מצב־רוח, אלא כדי לטפל בנושאים מהותיים שלגביהם חלוקות ארה"ב וברית־המועצות.

אולם במחשבה שנייה, מתקבל על הדעת כי מפגשים מן הסוג הנדון נערכים דווקא בעתות מתיחות, כאשר העניינים מתגלגלים למישרין, מטרידות הבעיות השוטפות המתעוררות לפרקים בין המעצמות בדרכים השגרתיות, בשיחות בדרג שרי חוץ או שגרירים. ניתן להזכיר בהקשר זה, כי ביקורו של הנשיא ניכסון במוסקווה ב־1972, בא בצמוד להפצצה מאסיווית של עיר הנמל היפונג, כלומר בו־זמנית עם הסלמה במלחמת ויאטנאם. עתה נשקפת הסלמה במלחמת אפגניסטן, שבה מסובכת ברית־המועצות כפי שהסתבכה ארה"ב בוויאטנאם, ואשר בה החלו אנשי הגרילה האפגניים להפעיל נשק אנטי־אווירי חדיש שסיפקו להם האמריקאים.

המגבלה הכלכלית

אפגניסטן היא מסוג הבעיות האזוריות, שהסדרתן דורשת במישרין לאמת מעצמות־העל. נושא אחר הוא בעיית החימוש האסטרטגי — טילים גרעיניים לטווחים בינוניים הארוכים וההגנה נגדם, ששני הצדדים — ומאותו הטעם עצמו — מעוניינים בפתרונה או לפחות בהקפאתה. מאז נפרסו, לא רחוק מן הגבול הסובייטי, טילים אמריקאיים לטווחים בינוניים, חשה מוסקווה מאויימת במישרין. ואילו תוכנית ההגנה האנטיבאליסטית עלולה לאלץ את הסובייטים להיכנס למירוץ חימוש מחודש. הסובייטים חרדים מפני המאמץ הכלכלי שהמירוץ יתבע מהם; ואף כי הנשיא רייגן נשמע לאחרונה, כמי שיכול להתעלם מן הקושי התקציבי שבו כרוכות תוכניות החימוש שלו. מופעל עליו לחץ כבד מבית ומצד בעלי־בריתו להאט את הקצב.

אפשר לצטט מובאות בלי־סוף מפיותיהם של אנשי צמרת סובייטיים, החל מגורבאצ'וב ומטה, בדבר ההכרח ברפורמות כלכליות וחידוש התנופה במשק הסובייטי. השאלה היא — וזה גרעין המחלוקת בשלבה הנוכחי של התחרות בין שתי מעצמות־העל — מה מוכנה ברית־המועצות לשלם בעד "פסק־זמן" שאותו עשוי גורבאצ'וב לנצל להבראת משקו. שאלה דומה עמדה על הפרק ב־1972, בעת מפגש הפיסגה במוסקווה בין ה"ה ניכסון וברז'נייב: אז זכתה ברית־המועצות מידי האמריקאים, מאוחר יותר, בהכרת כיבושיה באירופה (במסגרת ועידת הלסינקי). ההערכה שמשהו דומה במהותו — אם כי בכיוון הפוך — עשוי לצמוח מהסדר אמריקאי־סובייטי שיושג בפיסגה עכשיו, מתחזקת למראה עצם הנכונות הסובייטית להסכים למפגש בדרג עליון. ההכנה, שעל התחלתה הוסכם בשבוע שעבר בוואשינגטון, מתמצה למעשה בקביעת תנאי החליפין שעל פיהם ייכון ההסדר הבין־מעצמתי.

האמריקאים רוצים להרוויח

הנכונות האמריקאית להיכנס למשא ומתן, על אף רתיעה כעין אידאולוגית מפני הסדר — שכמוהו כהשלמה — עם המעצמה הקומוניסטית, עומדת לכאורה בסתירה עם המגמה האקטיוויסטית של מדיניות החוץ והביטחון המאפיינת את מימשל רייגן. אך נדמה, כי הבריות מערבים בין יעדים ואמצעים: על אף המלל, המימשל האמריקאי מעולם לא בנה את מדיניותו על הריסת ברית־המועצות. שיקום הכוח הצבאי האמריקאי והפעלתו במצבים שוליים באו מלכתחילה להכין הסדר מוסכם. מסקנה זו היא מחוייבת המיגיון: הכרעה באמצעות מלחמה גרעינית אינה באה בחשבון, ודי היה, מן הסתם, בניסיון האמריקאי עם התחרות הלא־מלחמתית בין מעצמות־העל כדי להוכיח, כי במאבק ביניהן יש עליות ומורדות, אך לא הכרעה [illegible].

אולם אין כל ספק בכך, שהמשא ומתן צריכה להניב רווחים עבור ארה"ב: אחרת לא היה הנשיא רייגן מהסס לא להידבר, אלא להגביר לחצים מסוגים שונים על ברית־המועצות.

שיידון בין שרי החוץ שולץ ושוורדנאדזה, ייסוב על קביעת המאזן הבין־מעצמתי החדש, על רקעה של התאוששות האמריקאית ומגמות הנסיגה הסובייטית. הדעה רווחת, במיוחד בקהילייה הפוליטית האירופית, שהמאזן האסטרטגי הוא הנושא היחיד הראוי להידון בפיסגה, עשויה להתגלות כשגויה: בין אם ייאמר הדבר במפורש ובין אם לאו, האמריקאים רואים את שאלת החימוש כלולה במסגרתו של לינקאג', כלומר של התניה. פירוש הדבר, שארה"ב תתנה את האטתה של תנופת החימוש ופיתוחו של נשק חדיש, בהימנעות סובייטית מחדירה לתחומי אינטרסים אמריקאיים, ואולי גם בוויתור על מאחזים שנכבשו בשנות ה־70, שהיו שנות שקיעה לארה"ב.

כלום יצליחו האמריקאים והסובייטים כבר ב־1986 להתוות קווים להסדר? בין אם כן ובין אם לא, לא נשקפת מלחמה גרעינית: מכך מנועות שתי המעצמות. השאלה העומדת על הפרק היא, אם יירתמו להגיע לידי הסכמה לגבי פרטים — בתחום החימוש ובנושאים בעלי חשיבות אחרת — שיאפשרו את מימוש הריכוך ביניהן. אם כך, נחיה בעולם פחות עצבני, שהמשכנתא של ההוצאות הצבאיות תכביד עליו פחות. ולו רק בשל כך, נייחל להצלחת המתדיינים בטרום־הפסגה והפסגה שתבוא אחריה.

בחירות זה עניין רציני

מאת אברהם טל

או: מדוע יש צורך בבחירות כדי להציל אותנו מתוצאות הבחירות

— אז יהיו בחירות?
— או שכן, או שלא. מי יכול לדעת.
— בטח אי אפשר לדעת. רגע נראה שיהיו, רגע נראה שלא יהיו. מה שבטוח, בחירות זה אסון.
— אסון לאומי. הכלכלה תיהרס.
— זה ברור. יפתחו את הברזים. תהיה השתוללות. כרגיל. הכל על כל המאמצים שהשקיעו בתוכנית הכלכלית. הכל ילך פייפען.
— בטח. אבל מה אני אגיד לך — בכל זאת הכל.
— מה הכל?
— אם לא יהיו בחירות.
— בחירות עכשיו?
— למה לא? תפעיל את הראש שלך. ממילא בסוף יהיו בחירות. אז למה לא עכשיו?
— למה? — אם יהיו בחירות — לא יפטרו. לא בסולל בונה, לא בקופת חולים, לא בחולקן ולא בשום מקום. לא מפטרים לפני בחירות.
— בטח לא. לא כדאי לפטר. סתם מרגיז.
— שגעון לפטר. גם לא יסגרו אף מפעל. זאת אומרת אף מפעל גדול וידוע. לא מגורי בית שמש, לא מספנות, לא שום מפעל.
— בטח שלא. אולי אפילו יפתחו מחדש את אתא.
— למה לא. פרס כבר אמר שהיתה טעות לסגור את אתא. אפשר לפתוח מחדש את אתא. והמגרש ישנו, המבנים והמכונות במקום, גם הפועלים שם.
— זה רעיון. אתה חושב שיהיה כסף גם בשביל הקטנים?
— איזה קטנים?
— אנשים קטנים שהפסידו. למשל אצל קבלנים שהתמוטטו. מה עם לקוחות קלריין?
— אין בעיה. יסדרו משהו. לפני בחירות יש כסף.
— באמת צריך בחירות מזמן לזמן. מה עוד?
— תוספת שכר. עכשיו הזמן. קיסר יושב עם התעשיינים, עושה כ א י ל ו הוא מנסה להשיג לנו תוספת. אבל מאחורי הגב הוא גמר עם הבעל'בתים שלא נקבל שום דבר.
— פלא? הרי קיסר בעצמו בעל'בת. רבע מבתי החרושת במדינה של קיסר ושל הבאנדה שלו.
— וזה. יהיו בחירות בתחילת החופש הגדול — תראה איזה תוספות יעופו.
— ומה עם מסים?
— מסים? מה קרה לך? תשכח ממסים. לא יהיה מס על פרי־סיגריים. יוזילו את הקיצבאות לכל הילדים. יבטלו המס על המכוניות. לא תהיה אגרת תיעוף. אגרה־שמאגרה.
— ומס נסיעות? מדברים על 300 דולר בקיץ?
— בחלומות. — סובסידיות לא יקצצו?
— לפני בחירות? תגיד, אתה נורמאלי? מה פתאום!
— וצמיחה תהיה?
— השאלות שאתה שואל! צמיחה פראית תהיה. כמו בג'ונגל בדרום אמריקה. קופת חולים תצמח, סולל בונה יצמח, עיירות הפיתוח, המושבים והקיבוצים — כולם יצמחו חופשי חופשי.
— שמע, אולי באמת צריך בחירות. רק בשביל לנוח קצת מהגזירות. — לנוח בינתיים ולהתאושש, כמו שאומרים.
— אבל זה לא ישפיע כל כך טוב על הכלכלה, אומרים.
— לא כל כך טוב? איפה אתה חי, תגיד. בטח ישפיע לא טוב. ישפיע רע מאוד. מה חשבת — פותחים את הברזים ומשתוללים, וזה יעבור בשלום? תהיה קטסטרופה.
— נכון. כל מה שעשו עד עכשיו ילך פייפען. — ואינפלציה שוב תדהר, הקופה תתרוקן, הכלכלה תיהרס. — נורא ואיום. יהיו מוכרחים לעשות משהו כדי להציל את המשק.
— בטח. לכן צריך בחירות.
— מה?!
— בחירות, אידיוט!
— אבל למה?!
— בשביל לבחור ממשלה שתציל את המשק מהתמוטטות, כמובן. אתה באמת ראש סתום ולא מבין כלום בפוליטיקה. המשימה הראשונה והדחופה של הממשלה תהיה לעשות תכנית להבראת המשק. הרי המפלגות מסכימות שזה עכשיו הדבר הכי חשוב והדחוף.
— ולכן הולכים לבחירות?
— סוף־סוף תפסת.

יצחק פרץ, תודה רבה

מאת גדעון סאמט

התודה מגיעה, למרות הכל, ליצחק פרץ. הוא נתן את האות. רבים חיכו לכך זמן רב. רבים עוד יותר לא חשבו על העניין ברצינות אף פעם, מורגלים בשלטונה של הדת על חיינו. עכשיו, לפתע, הרוב הישראלי מתחיל לצאת באופן מאורגן נגד תכתיבי הרתיקן.

האם נהיה מוכנים לשאת לאורך ימים את העריצות של שליחי ההלכה, את התערבותם הגסה בכל מגזרי חיינו? התשובה על כך היתה תמיד מגומגמת. היו הפגנות פה ושם, הכעס חילחל ואחר כך נמוג מפני צרות אחרות, דחופות יותר. השקט המדומה השתרר שוב אחרי הקולנוע בפתח־תקווה, האתיופים, תרזה אנגלביק, המאבקים המורכבים בבג"ץ ושאר הפרקים במה שהפך, מבלי שהתייחסנו לכך בחומרה הראויה, למלחמת תרבות מגונה.

בין עימות אחד לשני, הרבנים חגגו את נצחונם. מעולי אתיופיה נגבעה הזכות להתחתן ללא השפלה. בית הקולנוע בפתח־תקווה לא הופעל. מחיצות מוזרות נבנו במחיר יקר בבית מלון מודרני בגלל כפיית רצונם של קנאי־דת חשוכים. חוקי הלכה עברו בזה אחר זה בכנסת. ולקראת הפסח שוב הכריזו לנו הרבנים מי מחליט מה נאכל מה ומתי. כשילדים נהרגו באסון רכבת נורא שמענו בסלידה — אבל לא יותר מזה — שהסיבה היא השחתת עירותינו. האולי פגיעתן של מזוזות.

★ ★ ★

השקט הזה היה מדומה. ייחסו אותו לנכונותם של הישראלים, בלבם פנימה, להעלות קורבנות לא מעטים כדי לשמור על אופיינו היהודי. איזה דבר הבל. הרי השאלה לא היתה אף פעם אם הרבנו יינשאו אצל רב — כך יקרה, כמובן, גם אם יותרו נישואים אזרחיים — אלא הזכות היסודית לבחירה, לדחייתו של אונס ההלכה. השקט נבע קודם כל משמרנותם של הישראלים, מכך שאף פעם לא נוצרה חזית חילונית רחבה די הצורך באיזה שהוא עניין: שלטון הפרד ומשול היה תמיד ביסוד שררת הרבנים עלינו. והיא בוצרה על־ידי הזיווג של המפלגות הפוליטיים הגדולים.

לכן הרבנים והפוליטיקאים שלהם ניצחו עד כה בכל עניין כמעט. הם התנגדו לחוק הנוצעות הצליחו הודות לברית הבלתי קדושה עם הליכוד והמערך. הם עשו הכל למנוע פגישות של ילדים יהודים וערבים. רדפו אורחים שיהדותם מסופקת בעיניהם אפילו נחלצו ובאו אלינו ממחנות השמדה. לא השתוממתי אף פעם לנוכח הפאסיוויות של המחנה החילוני, שכן הוא לא היה מחנה. זה היה תמיד אוסף מודמן ומפוצל של קורבנות הכפייה הדתית, אילמים או מגמגמים.

עכשיו קרה משהו. והתודה מגיעה ליצחק פרץ, לו ולשלוחיו. הוא הגדיש את הסאה.

מוקדם מדי לקוות לשינוי של ממש. אבל מרגע שפרץ הביא את הכפייה אל סף ביתו של כל אחד מאתנו, משהו חדש קרה. הוא רוצה לכוון לנו את השעון, להשפיע על טמפרטורות הבוקר. על שעות לכתם של ילדינו לבית הספר. על סטטיסטיקת התאונות בכבישים. על סדרי עבודתם של מפעלים. על טיב חיי היומיום שלנו. הוא פגע בעצב רגיש. הוא הרחיק לכת.

פרץ, מחשכת עמודתו, המחיש את חוסר הטעם. במאבק מהסוג הישן, השתדלנות לא הועילה. גם לא ההפגנות. מה שהיה חסר עד כה הוא המקבילה של מה שעושה לנו הרתיקן: פעולה חד צדדית של מי שכוחו עמו — או רצונו די עז — לקבוע עובדות.

וזהי מלחמת תרבות. אבל לא התייחסנו אליה כך. הכפייה הדתית נראתה כעוד סוג של מטרד אשר אפשר לחיות אתו ורק מי שהעניין קרוב יותר ללבו אולי יצא נגדו מדי פעם עם שלט ביד. אבל במלחמת תרבות — כמו במלחמה. אפשר לנהל אותה כראוי רק אם התרבות האחת תנהג על פי תרבותה, בעקשנות ובעקביות, מבלי להשלות עצמה בסיכויה להשפיע על האחרת.

בדרך הקשה — ותודה לפרץ — למדנו סוף־סוף שעמידה מול תכתיבי הרבנות יהיה בה ממש רק על־ידי קביעת עובדות. וכיוון שאת העובדות כמעט אי אפשר לקבוע באמצעות הכנסת, בדרכנו הדמוקרטית הנתונה לרתיקן עדיפות כזאת, המאבק נגד התיאוקרטיזציה של ישראל יכול להתנהל רק מחוץ למערכת הפוליטית. אם יתפתח ויעלה יפה, הוא ישפיע בהדרגה גם על שיקולי הבחירות של המפלגות.

לכן תודה רבה ליצחק פרץ על התארגנות המוסדות להנהגה חד־צדדית של שעון קיץ.

אפילו אם הניסיון המבורך הזה לא יעלה יפה, הוא ייזכר כהתקוממות הגדולה הראשונה של ציבור רחב נגד שלטון הרבנים אצלנו. כסמל חשוב לתביעה של המחנה החילוני לאוטונומיה מחוץ לכותלי הגטו הרבני.

ולכן תודה לרבנים הראשיים על שאילצו את קהילת עולי אתיופיה להשיא השבוע חמישה עשר זוגות אבל כותבי הדת שלה. מאבקם היה ממושך וחסר תקווה. הייתי ממקימי ועד ציבורי למענם. ביקשתי לראות, זו הפעם האחרונה, אם במקרה זה, שנסיבותיו לכאורה הקלו על אימוץ הגמישות, הרבנות תצליח שוב לכפות את רצונה. בדרך פתלתלה הדבר עלה בידה. הצעתי אז לפעילי העדה האתיופית לחדול ממסע השידולים הנלוז, להפנות עורף לרבנים. השבוע הם עשו זאת.

תהיה עוצמה למאבק נגד התכתיב הרבני רק אם יצטרפו אליו רבים. רק אם יגדל, למשל, מספרם של הפונים אל הגוף החדש — "השירות החילוני" — שמציע הסדרת נישואים אזרחיים לכל דורש או נזקק. העמותה החדשה הזאת גם היא מסימני הזמן, לקח הנתבקש מהכישלון של עימות חזיתי עם הרבנות. היא מצטרפת אל שירות דומה הניתן זה מכבר על ידי נעמ"ת ותנועת רצ.

תודה לרב פרץ. ייתכן שהביא ראשיתה של איזו תפנית. התחלה צנועה שמחייבת המשך. עיקרה לא בשינוי גדול בסדרי חיינו אלא בפריצה חדשה אל התודעה הציבורית, בהשקטת נקיפות המצפון הבלתי מוצדקות של אזרחים רבים מדי הסבורים עדיין כי השלמה עם התאכזרות הרבנות היא תנאי לשמירת אופיה היהודי של ישראל.

אלה ימים של זעזועים פוליטיים, שאולי יביאו — כעבור זמן, לא עכשיו — שינוי במפה הישראלית. באווירה כזאת של חוסר הוודאות יגבר כוחו של הרתיקן במיקוח המפלגתי. אבל דווקא משום כך חשוב הלחץ הנגדי מצד של ציבור שנפשו נוקעת מתעלולי שגרירי ההלכה. פרץ הבהיר לנו היטב להיכן יגררו אותנו הוא וחבריו אם לא נחוש כוח עכשיו לבוא.

פולגת
רשת חנויות

רשת חנויות פולגת שמחה להודיע:
בקרוב תפתחנה במרכז האפנה
בבית הטכסטיל מחלקות חדשות:
• אפנת ילדים - קאררה
• אפנת נעליים - קאררה
• בדי אריג וסריג
למכירה קמעונאית

מרכז האפנה, בית הטכסטיל, רח' קויפמן 2 תל־אביב

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

מודעי התקשורת: בתוך המהומה סביב הסגנון הנשכח התוכן – דברי שר האוצר

פרשת מודעי: קווים לדמותה

הפיכת דברים שנכתבו בעיתונות הפכה כמעט לטבע שני אצל פוליטיקאים. לכן טבעי היה, שבמוצאי שבת טבע שמעון פרס את יצחק מודעי בהודיע בשיחת טלפון את הדברים שהוציאו את ראש הממשלה מכליו. קו הסלחנות של פרס היה נבוך לגבי בשובו מביקור צפוף אך די עקר, בארה"ב. כבר במבל התקופה לבר פרס בשאלותיו של יורם רונן מהטלוויזיה, שמודעי יזה לעבוד בעודו באוויר. הוא התלהם עם מזכיר הממשלה, ד"ר יוסי ביילין, והלה זימן ביד את הכתבים המדיניים לתידרוך בלשכתו עוד בצהרי יום הכיפי. שמו של מודעי לא הוזכר שם. אבל ניכר היה שבי כבוד ראש הממשלה מקריו תבשיל.

ביום ראשון בבוקר נבה מודעי לשיחה קצרה עם ראש הממשלה. בבלא בקומו יצחק שמיר, שמע גם הוא בארבע עיניים, שמודעי נמצא עם רגל אחת מחוץ לאוצר. כמה שעות אחר־כך הודיע פרס לשרים בישיבת הממשלה, כי דברי מודעי בעיתונות סוף השבוע טעונים הבהרות גם אחרי השיחה שהתקיימה ביניהם באותו בוקר. פרס למד על בשרו, ועל בשרם של רבים מחברי הממשלה, שההכחשות של מודעי טעונות – לשון המעטה – אימות ובדיקה. פרס כיאן הפעם להעריך את האמת של מודעי, ולהשליך את העיתונים לאשפה.

בלשכת ראש הממשלה ובאוצר למדו עד מהרה, כי "הארץ" ו"ידיעות" לא יישארו הפעם בפח. עוזריו של מודעי לא מצאו חיזוקים להכחשותיהם בסרט ההקלטה של זאב הספר מ"חדשות". ועוזריו של פרס סיפרו לו שהעיתונאים אינם חוזרים בהם משום מלה. כבר בנקודה זו נסגר המעגל סביב השניים, והחל הסיתור. פרס הבין, כי קבלת הכחשותיו של מודעי תחזיק מעמד עד מועד הופעתם של עיתוני יום שני. הפעם לא תניח העיתונות לפוליטיקאים להעלות את אמינותה קורבן לנוחותם. מודעי הבין שעליו למצוא משהו חדש, ובערב יצאה הודעה מלשכתו שני תחה את הראיונות, הפכה את ההשכבות לעובדות: עובדה היא שראש הממשלה מרבה בנסיעות, עובדה שהוא אינו כלכלן וכו'. היו שם גם כמה מלות־הרמה מוסות. אבל זה היה מעט מדי, ומאוחר מדי.

מי משקר

בתוך המהומה שקמה סביב הסגנון, נשכח תוכן הדברים שאמר שר האוצר. שר הכלכלה גד יעקובי, נוכן לומר שבדברו על קיפוח ההתנחלויות לעומת ערי הפיתוח (14 מיליון דולר לעומת 180 מיליון, רחוק מודעי כרחוק ירוחם מאריאל. מודעי דיבר על הקצבות ישירות של האוצר, ו"שכח" את תרומתם של משרדי התעשיה, השיכון ומינהל מקרקעי ישראל באמצעות זכויות־יתר הנצחות לעיירות להתנחלויות. יודעי דבר סיפרו, שבימים אלה נסגר מפעל אריזים באחד הישובים הגוועים בנגב, ונפתח מפעל אריזים חדש בגדה בעזרת משרדו של אריאל שרון.

כלכלניו של פרס טוענים, שהסיוע לסולל בונה לא היה טעון החלטת ממשלה כלל ועיקר, וכי רק סרבנותו של מודעי שאיימה להשקיע את קונצרן הבנייה עמוק באדמה, אילצה את ראש הממשלה לכופף את ידו של שר האוצר. הם מזכירים את אלסינט, פרוטארום ומפעלים פרטיים רבים שקיבלו ממודעי אישורי הנפקה, בלי שהוכתרו כגולגים.

ועוד עניין קטן. נכון, פרס הגביר באחרונה את קצב נסיעותיו לחו"ל. אבל גם נכון שאף לא אחת מהן הסתיימה באתר סקי בשווייץ. אחד מבכירי השגרירות בוואשינגטון בימי בגין סיפר לי, שבבולמוס הנסיעות שתקף את מי שהיה ראש הממשלה בשנים הראשונות לכהונתו, נצרך השגריר לכל כושר השכנוע כדי לבטל ביקור של בגין בארה"ב לרגל פתיחת מרכז קניות חדש בוואשינגטון. בארכיון אין שום זכר לכותרת "מודעי – בגין ראש ממשלה מעופף".

אברהם, יצחק ויצחק

אולי זו הדיאטה שכבר נתנה בו אותותיה, ואולי זה הלקח מפרשת שרון. הפעם לא הניח ר' אברהם שפירא לרב יצחק פרץ לגנוב לו את השטיח מתחת לרגליים. ביום שני בצהריים מגיע יצחק מודעי לחדר ועדת הכספים של הכנסת. כעבור כמה דקות משוחחים השניים, בכל־פון עם שר החוץ יצחק שמיר. שביבים מאותה שיחה דולפים החוצה.

שפירא: "יש לי הצעה כזו. אתה מסכים שיצחק יוותר כבר עכשיו. וברוטציה הוא יילך להיות שר החוץ ופרס יקבל את האוצר". שמיר שואל, כנראה, "מה יהיה עכשיו", ושפירא משיב: "שפרס יהיה ממלא מקום שר האוצר". שמיר רוצה לשמוע, כנראה, אם הדבר מקובל על מודעי והלה נוטל את השפופרת: "יצחק, זו הצעה של ר' אברהם. אם זה מוצא אחרון – אני מסכים. לא איכפת לי שהוא יהיה שר אוצר. ממילא הם דרשו כל הזמן שותפות באוצר, אז עכשיו שיאכלו את כל הפייפן שהולך להיות". השלושה מוליסים לשמור בסוד את הסיכום, ומודעי אומר לשפירא "ממילא הולכת להיות עוד קצת אינפלאציה ואפשר יהיה להפיל הכל על המטוך".

מודעי יוצא, ושפירא מתקשר לראש הממשלה ומבקש להיפגש עמו. "יש הצעות, בוא נדבר. יש התייעצות של שרי חרות. יתכן שיחליפו ויהיה בסדר". שפירא מריע לשמיר שפרס הסכים לדחות את הפיטורים עד לשובם של כל השרים מחו"ל בסוף השבוע. שפירא מתקשר לידיד ומתנצל על ביטול פגישה שנועדה להם באותה שעה: "אתה שומע ודאי מה קורה. אם לא אני, כל הממשלה הולכת פייפר". אחר־כך, כנראה בתשובה לשאלת החבר, אומר שפירא: "אני כאן בחדר. הם באים אלי. אני לא הרב פרץ".

מודעי מזמין את דין התנועה. מודעי, האיש המתויק קרוב לחוזה את כל המינויים הפוליטיים במדינה, מיטיב לדעת כי רבים מחבריו שיאבדו את משרותיהם השמנות ישכחו את כל ההצהרות אודות "הסגרה" ו"חברות". מה שיישאר מהמשבר יהיה הזעם נגד מי שברבקותו בכיסאו נטל מידיהם את מוכזיות השלטון. כיון שכך, זימן מודעי את נשיאות הליברלים וביקש מחבריו לזמן את המרכז ואולי את המועצה, כדי "לקבל קריאות יחי מודעי", כפי שהגדיר זאת אחד המשתתפים. החברים דחו את הבקשה, והעדיפו לפעול בעיצה אחת עם "חרות".

למחרת בבוקר מזמן מודעי מסיבת עתונאים, שבה הוא אומר למעשה רק זאת: "אם ראש הממשלה רוצה לפטר אותי, התקנון מאפשר לו זאת". כל השאר היה תפאורה. מודעי רומז כי ישמח לשמוע פנייה של חבריו לחזור בו. ממה? בצהריים מציע יצחק שמיר שכל שרי הליכוד ישובו למכתב ההתפטרות של פרס למודעי כמכתבי התפטרות משלהם. מודעי, אשר שעה קלה לפני כן קרא לממשלה להמשיך בדרכה בלעדיו, מקשה: "אז איך תהיה הפרוצדורה? כשאני אקבל את המכתב, באותו רגע ממש, סימולטנית, אתם מגישים את המכתבים". אחד השרים התרשם, כי "לא היתה לו שום כוונה להסתלק. זה היה תרגיל מבריק ביחסי ציבור כדי להכריח את הליכוד להתייצב מאחוריו".

שר אחר מ"חרות" אמר לי בתום ישיבת השרים: "לא היתה ברירה. נתנו לו גיבוי. אבל אתה יודע שבוזוזיווזרים אנחנו מדברים אדירת. גם אנחנו סובלים מהשגעונות שלו".

המירוץ אחרי ולדהיים

אם אבן תקתקה בארכיון האו"ם פצצת זמן נאצית, האם יעלה על הדעת שהמזכ"ל קורט ולדהיים היה מניח לה לתקתק ולרדוף אחריו כל אותן שנים? אם היתה שם קופת שרצים, קשה להאמין שהוא לא ארז אותה עבוק במזוודות שלקח עמו לווינה. הניתוח ההגיוני הזה עמד ביסוד רבים באחורי החלטת צמרת משרד החוץ בירושלים להתעלם מ"גרנדיה" של מזכ"ל הקונגרס היהודי העולמי ישראל זינגר. ראשי הקונגרס תבעו מראש הממשלה, שישראל תבקש את תיקי ולדהיים מגנזי האו"ם ופרס התחמק.

באותם ימים היה ידוע כבר שממשלת אוסטריה תבקש את התיקים ובני משרדי החוץ והמשפטים בוושינגטון עובדים להחליט על פנייה אמריקאית למזכירות האו"ם באותו עניין. קבוצה של סנאטורים תבעה במקביל את הממשל לצרף את ולדהיים לרשימה השחורה של פושעים נאציים שנוכחותם אינה רצויה על אדמת ארה"ב. יועצים רבים הציעו איפוא להשאיר לממשלות אוסטריה וארה"ב את העבודה בתיקים ואת המבוכה הצפויה (בסבירות גבוהה) לדובר שיכריז כי אין בהם תימוכין להאשמות נגד המועמד לנשיאות.

כך זה היה עד אשר הגיעה לירושלים המלצה חמה משגרירנו הנמרץ באו"ם, בנימין נתניהו. השגריר היה נתון מן הסתם בלחץ כבד של הארגונים היהודיים והעיתונות המקומית. הלשונות הרעות אומרות, כי לא עמד לו גם יצר־התחבינה צבירת שעות מסך בטלוויזיה. נתניהו קיבל את האישור, ומסיבת העיתונאים בעקבות פניית ישראל לקבל את תיק ולדהיים היתה לא נמנעת.

בינתיים ממשיכים להגיע לירושלים דיווחי השגרירות בווינה על אודות עלייה בפופולריות של ולדהיים לנשיאות, ועל התגברות ביטויים אנטישמיים. אומרים שהדברים אינם מנותקים זה מזה. אם תיאלץ ישראל להודות שאין בידה ראיות המצדיקות את העמדתו של ולדהיים לדין, יאמרו בווינה שהיה דים בישלו עלילה נגד נשיאם האהוב (אין כמעט ספק עכשיו שולדהיים יזכה בבחירות). ולדהיים יהיה איפוא נשיא בעוד שלושה שבועות ואיני מקנא במי שיהיה השגריר הבא של ישראל בווינה החל מהקיץ. אם ייצא ולדהיים נקי מהפרשה יהיה לשגריר החדש רגע לא נעים כאשר יגיש לו את כתב האמנתו.

במשרד החוץ חושבים על האפשרות שולדהיים יישא עמו אל משכן הנשיאות עבר מפוקפק. או אז לא תוכל ישראל להרשות לעצמה לשלוח אליו את נציגה הרשמי ללחוץ את ידו.

קהיר מציגה: אבא אבן

הדו־זבנים. שהבנתנו של אבא אבן להוזן את ידו של נשיא מצרים בקהיר היתה כובשת את העמודים הראשיים בעיתונות הישראלית. הכבוד, כאשר דובר כאן בין הכותרות על שר החוץ לעתיד יצחק מודעי. היה זה דווקא שר החוץ לשעבר אבן, שהעסיק את עיתונות מצרים ובכהיגת.

"נתנו לי כבוד כסוער: לא פגישה אחת עם מובארק כפי שהם נוהגים עם שרים מישראל". סיפר אבן בשובו מקהיר. "שוחחתי עם כל מעצבי דעת־הקהל: מוסטפה חליל, אוסמה אל באז, חברי המרכז הדיפלומטי, נביל אל עורבי ואחרים. התגובות והידיעות הופיעו בעמודים הראשיים של כל העיתונים. הם הוליכו כנראה להפסיק להתביים בנו. ואולי גם להיטיב בכך לעיתוני האופוזיציה".

אבן מספר על נשיא מצרי נינוח: "מובארק לא צפוי לשום רוטציה. הוא אמר לי, שבינתיים הוא הולך ללוויה של כל האנשים היפים. ואינו מקשיב לאלה שמייעצים לו לעשות רוויזיה להסכם השלום. מובארק דיבר על היתרונות האסטרטגיים של ההסכם ושאל 'מה היינו הערבים האחרים? אנחנו הרגנו את הנפט, התעלה, העזרה האמריקאית וחיי בנינו". אבן אומר, כי ביין כאן הבמקה ריאליסטית. יש מקום לסמוך עליה. (במרכז הדיפלומטי כותאו כפיים להגדרה של אבן, ש"כל ממשלה מקבלת הכרעות בשם האינטרס, ומסבירה את ההכרעה בשם המוסר").

מובארק הירבה לדבר בשבחו של שמעון פרס ובגנותו של יצחק שמיר. המצרים עוקבים אחרי נאומיו של שר החוץ, שמביע ספקנות בשלום. הם ציטטו באוזני אבן את דברי ההספד של שמיר ליד קברה של אתי סל אוה: "הכבנו אותם במלחמה ונביס אותם בשלום". זה בהחלט לא מצא חן בעיני מובארק.

הנשיא המצרי היה מרוצה מהתוכנית של אבא אבן לגבי אבזותו על יחונת השלום עם ירדן והפלשתינים. ועוד אחת מההבדקות הבלתי־נמנעות של יו"ר ועדת החוץ והביטחון: "המרחק בין פרס למובארק הוא 55 דקות טיסה, המרחק אל חוסיין הוא 30 דקות בנוסק, אבל הכל ממתינים לאמריקאי בדרגה בינונית שיבוא ממרחק של 5000 קילומטרים".

"מצאתי אותם מחוייבים למהלך השלום. הם מצאו שהתיווך של כרפי קצת רדום. אינם מתלהבים מהמהלכים של חוסיין כי אין תחליף לערפאת. גם אם אינו צודק, אין אחר יכולים להתגבר על העיגם". אבן התרשם, שההתנהה שהאבה המפסידה מושיבותה אינה נכונה. "אל עורבי ציטט את דברי 'שאנחנו מורשים לאוטכסיות שלנו'. הם אינם מכחישים שמכבש ראשון הם כמעט קיבלו את הפשרה בנושא השאלה, אבל הגודרות היא סביב הגבול המצרי ויש כאן עניין של כבוד. אין לדברי המצרים 'משבר ותיקוק' הכוונה שלהם להגיע להסדר בשבוע הבא. הם יודעים שיש אצלנו זרמים, שמיר ואחרים. לא טורחים להסתיר זאת מעיניהם".

חליל אמר לאבן, שהשושביניות של ישראל אינה עוזרת לתוכנית מרשל למזרח התיכון. לדעתו, טרם בשל הזמן לקבל את הרעיון. (מקורות רשמיים בירושלים פירסמו, כי ארגון גפני קיבל מחליל תגובה חיובית לתוכנית הסכמה לשיתוף פעולה).

אבן מהווה עוד נדבך במבנה המסוקם של יחסי ישראל־מצרים. ואולם ראש הממשלה, שמעון פרס, טרם ראה את מובארק בקרוב. הוא אף ביקש מאבן להימנע מפנייה לנשיא שיקבל את פניו. ואולם אבן לא ויתר. ובתשובה לשאלה של אחד הסטודנטים במרכז האקדמי הוא ביקש שיכיר לו תקדים היסטורי למדינות החיות בשלום, שמנהיגיהן אינם רואים זה את זה פנים אל פנים.

ובינתיים זה מה שיש: אבן, שמיר וקמחי שם, בוטרוס גאלי ונביל אל עורבי כאן. גם זה משהו.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

ועידה שקטה בימים סוערים

איש לא העלה על דעתו שלוועידת מפלגת העבודה שנערכה השבוע תתלווה הסערה הפוליטית והמשבר הקשה ביותר שפקד עד כה את ממשלת האחדות הלאומית. וכפי שנראה בעת כתיבת שורות אלה, משבר העשוי להביא לפירוקה בראשית השבוע הבא.

מלכתחילה נועדה ועידתה הרביעית של מפלגת העבודה להיות ועידה של איש אחד: מזכ"ל המפלגה ח"כ עוזי ברעם. לא עוד מאבקים אישיים, לא עוד סיכסוכים בצמרת, אלא התכנסות בצוותא ודיונים בכמה סוגיות אידאולוגיות – עניינים שכיבויים. מיד כשנכנס ברעם לתפקידו כמזכ"ל המפלגה ב־1984 הוא הבטיח לקיים את ועידת המפלגה, ולו כדי לתת ביטוי לתנועה ולהשמיע את קולה בשעה שצמרתה פועלת ומקדישה את מלוא זמנה לממשלה ולכנסת. האירועים האחרונים, מאז ועידת חרות, טרפו את הקלפים והפכו ועידה שהיתה אמורה להיות שקטה, ואולי אף בלתי חשובה, למוקד תשומת־הלב הפוליטית.

אווירה של התרוממות־רוח

מפלגת העבודה השכילה לנצל את ועידתה שהסתיימה אמש, ולהפכה לכלי זינוק חשוב לקראת מערכת הבחירות לכנסת שייתכן וצפויה להתקיים בקרוב. אם לא יסתיים המשבר הנוכחי ביום ראשון הבא, ראשי העבודה הצליחו במה שנכשלו ראשי חרות לפני פחות מחודש ימים בוועידתם הם. ועידת חרות הבליטה את המריבות, הזיכרוכים וההתנגשויות בצמרת התנועה. במשך שלושה ימים לא קיימה ועידת חרות אף לא דיון עקרוני או אידאולוגי אחד. ועידת העבודה התנהלה על פי המתוכנן, לוח הזמנים נשמר בדיוק מרשים והיתה אווירה של התרוממות־רוח. בדוד שלאירועים הפוליטיים האחרונים, ולהרגשה כי ממשלת האחדות עומדת על סף פירוקה, ומעתה עשויה לשלום ממשלת מערך, היתה השפעה רבה על 3100 הצירים.

ואשר להשגי הוועידה. ראשית כל, עצם המגמה להביא ליתר דמוקרטיזציה במפלגת העבודה התקבלה ללא עוררין. החלטות הוועידה בעניין זה התקבלו כמעט פה אחד ולקול תרועות המשתתפים. החשובה בהחלטות, ביטולן של הוועדות המסדרות והנהגתן של בחירות אישיות וחשאיות של מועמדי המפלגה לכנסת מהווה אולי את ההישג המהותי החשוב ביותר של מפלגת העבודה שהתקבל בוועידה זו. משמעות מיוחדת לו אם אכן יוקדמו הבחירות ויתקיימו בעתיד הקרוב.

באשר לצד האידאולוגי, מפלגת העבודה שינתה אך במעט את עמדותיה המדיניות. משתתפי הוועידה נענו לראש הממשלה שמעון פרס, שרצה כי החלטות הוועידה לא יכבלו את ידיו בבואו לנהל מו"מ מדיני זה או אחר. כך, למשל, בדיון המדיני שנעל את יומה השני של הוועידה הוחלט כי בעת מו"מ לשלום עם ירדן יובטחו גבולות בני הגנה לישראל באופן שהמערך הביטחוני של כוחות צה"ל וההתיישבות הכולל את בקעת הירדן וצפון מערב ים־המלח, גוש עציון וסביבות ירושלים, יהיו לעת שלום בשטחה הריבוני של ישראל. לעומת המצע הקודם, ולבקשתו של פרס, הושמט תחום דרום רצועת עזה מאיזורים אלה. שר הקליטה יעקב צור הגיש הסתייגות ועירער על קביעה זו, אך עירעורו נדחה. אגב, לסעיפים המדיניים השונים הוגשו מספר רב של הסתייגויות מצד האגף היוני של מפלגת העבודה, שאותו ייצג ברוב המקרים ח"כ חיים רמון. רמון דרש למשל כי הסעיף הנ"ל ישמט כליל ממצע התנועה. אולם כל ההסתייגויות שהוגשו על ידי מחנה היונים הוסרו. בוועידת מפלגת העבודה הוכח כי אין המפלגה מקבלת את הקו היוני, אף שרבים מבין חברי סיעת העבודה בכנסת תומכים בו.

מחנה רבין חי וקיים

ראשי העבודה עשו מאמצים רבים להבלטת העובדה שוועידת המפלגה לא תהיה ועידה של מאבקים ותעסוק אך ורק בשאלות עקרוניות־אידאולוגיות. מגמתם של ראשי המפלגה היתה להוכיח כי ימי היריבות המאבקים והיריבויות שבין רבין לפרס חלפו מבלי שוב, בין היתר הוחלט לדחות למושב מיוחד ונפרד שיתקיים בעוד חודש ימים את הדיון על הרכב מרכז התנועה. אף על פי כן בוועידה השבוע התברר כי מחנה רבין במפלגת העבודה עודנו חי וקיים ומרבה בהתכנסויות ובתדריכים לחבריו. לפחות שלוש התכנסויות היו לחברי המחנה ובהן השתתף שר הביטחון. בהתכנסויות אלו השתתפו השר יעקב צור, חברי הכנסת שבח וייס, אהרון נחמיאס, ז'ק אמיר, וכן ראשי ערים ומועצות מקומיות כמו אברהם (בייגה) שוחט מערד או מיכה גולדמן מכפר תבור. ראשי מחנה רבין ניסו לנמק את התכנסותם בכך כי אמנם המאבק בין רבין לפרס הסתיים לפי שעה, אך קיימת עדיין הדאגה לחברי המחנה הפעילים שיהיו זה למעלה מ־10 שנים, ואילמלא דאגה למספר פעילים מרכזיים שהוכילו בזמנו את המאבק, היה גם מחנה רבין מתחסל במסגרת חיסול משקעי מהעבר. אמנם איש מבין חברי מחנה רבין לא השמיע במהלך הוועידה אף לא ספק קל לגבי מנהיגותו של שמעון פרס, אולם היתה הרגשה, כי לא נאמרה המלה האחרונה, גם בעניין המאבקים האישיים בצמרת.

התכנסויות פוליטיות במהלך הוועידה לא היו ייחודיות רק לאנשי מחנהו של יצחק רבין. הדבר בלט ביריבות הקשה בין "דור ההמשך" ל"הדור הצעיר" של המפלגה. דור ההמשך של המפלגה דוגל בקו המרכזי של העמדות הפוליטיות, ואילו יותר גופי הצעירים כמו משוב, ערכים ותמורות, הכפר הירוק, המשמרת הצעירה וארגון הסטודנטים מאמצים את הקו היוני־שמאלי בוועידה. במהלך היומיים האחרונים היו עימותים פוליטיים לא מעטים בין שני מחנות אלה.

דור ההמשך קיים כנס גדול ב"היכל התרבות" שבו ניסה לגבש תמיכה כדי להביא לפירוקה של ממשלת האחדות, דבר שהביא מיד להתארגנות מקבילה של יתר הגופים לאסיפת הסברה באולם בית סוקולוב הסמוך. בכניסה הראשית ל"היכל התרבות" התקיימה במהלך ימי הוועידה מלחמת ההחתמות וההצהרות, כשהאירגונים השונים במפלגה מחתימים צירים אלו ואחרים לתמיכה ברעיונותיהם. הגדילו לעשות חברי המשמרת הצעירה, שעל סדין גדול שנפרס לאורך הכניסה ב"היכל התרבות" החתימו את הבאים נגד הכניעה לכפייה הדתית.

המהפכה השקטה

בוועידת מפלגת העבודה בלטה ביותר שנה, המהפכה השקטה, העוברת בשנים האחרונות על מפלגת העבודה. בין צירי הוועידה נראו צעירים רבים ויוצאי עדות המזרח, לעומת נוכחות מועטת יחסית של הדור הקשיש והוותיק. ביטוי נוסף למהפכה זו ניתן במהלך אחדים מן הדיונים. בין היתר בענייני המפלגה. צירים אחדים לא קיבלו את המלצות הוועדה המכינה. באולם נשמעו צעקות וקריאות ולא קשה היה להווכח כי הצעקנים ביותר הם אנשי הדור החדש במפלגה.

מתברר כי הישג זה יש לזקוף לזכותו של מזכ"ל המפלגה עוזי ברעם, שהשכיל בשנה האחרונה לעורר מערכת פוליטית אקטיבית בקרב צעירים ויוצאי עדות מזרח רבים, בעיקר בעיירות פיתוח. שיטתו של ברעם היתה פשוטה: בבחירות האחרונות להסתדרות הוא הביא להצבתם של מושכי־קולות מאנשי עדות המזרח בעיירות הפיתוח, כמו פיני קבלו בבית־שאן או משה אלמוזלינו בקריית־גת, ואלה, במסגרת פעילותם, משכו אליהם רבים מבין צעירי היישוב שמצאו דרכם חיש מהר למפלגת העבודה. שבמפקד האחרון שליש מבין הנפקדים היו דמויות ופנים חדשות במפלגה, הוכיחו את הצלחתו של המזכ"ל, והוא אף היה זה שהעביר אף את התקנה כי 15 אחוז מכלל צירי הוועידה מבין הסניפים חייבים להיות בני הדור הצעיר.

רגעים שהזכירו ועידה אחרת

דיוני מפלגת העבודה כללו לא פחות מעשרה פרקים אידאולוגיים. מעניינים מדיניים, דרך מעמד האשה ועד הציונות, העם היהודי ועלייה וקליטה. לא כל הנושאים הללו נידונו השבוע, חלק נדחה למושב השני של הוועידה שיתכנס ב־15 במאי לבחור את 1000 חברי המרכז החדש. בין הנושאים שנדחו למושב השני היה גם הפרק הדן בדת ומדינה. הנושא היה עשוי לעורר סערת רוחות לא קטנה בקרב צירי הוועידה לנוכח החלטתו של ראש הממשלה לפסול את ההמלצות שהכינה ועדת המשנה בראשותו של חיים צדוק, תוך קביעה כי הן "קיצוניות מדי". כלפי הדתיים. ויגעו במפלגת העבודה בתנועה, עם המפלגות הדתיות. ועדה נוספת הגישה המלצות מחודשות, ואלה אושרו לפני כעשרה ימים על ידי הוועדה המכינה, אולם ראשי העבודה החליטו שלא להביא את הנושא למושב הראשון בעיקר מתוך הרצון לשמור על האווירה השקטה והמסודרת של דיוני הוועידה.

לא כל הדיונים שהיו במהלכה של הוועידה אכן התנהלו בטונים נמוכים. הדיון הכלכלי שהתפרש אתמול כמעט על משך כל יומה השלישי של הוועידה, עורר התרגשות לא מעטה בקרב הצירים. בין היתר נתנו צירים פורקן למרירות על מדיניותה הכלכלית של ממשלת האחדות שפגעה לדבריהם בתנועת העבודה ובמפעליה הכלכליים. העובדה שממשלת האחדות הלאומית נמצאת על סף פירוק, נתנה מרץ ועידוד רב לעשרות הדוברים בדיון הכלכלי לומר את אשר עם ליבם. דבר שהיו נמנעים מלעשותו אילמלא היה המשבר.

גם בדיוני היום השני של הוועידה לא התנהלו כל הדיונים על מי מנוחות. ולא קשה היה להשוות רגעים מספר בדיוני העבודה למראות מפורסמים בוועידה אחרת. צעקות כלפי הדוכן־דראש המנסה למנוע הצבעה, דרישה להצבעה חשאית. קבילה על סתימת פיות. השתלטות על מיקרופון הנואמים ללא קבלת זכות דיבור.

את הבכורה בעניין זה רשמה לזכותה עליזה תמיר חברת הוועדה המרכזת של ההסתדרות. שבעת הדיון בענייני המפלגה ביקשה לערער על ההחלטה לביטול שיטת ה־60 אחוזים הדרושים למי שמבקש להתמודד לקדנציה שלישית. ורצתה שתתקבל החלטה כי לאחר קדנציה שלישית יחוייבו נבחרי המפלגה לפרוש. הסתייגותה עוררה תגובות רבות בקרב הצירים.

יו"ר הישיבה ח"כ דוד ליבאי שנבהל מן התמיכה לדבריה של תמיר, חשש מלהביא את ההצעה להצבעה, שקבלתה היתה מהווה מהפכה של ממש במפלגת העבודה ומשמעותה הליכה הביתה של כמעט כל ראשיה. תמיר לא אמרה נואש והשתלטה על המיקרופון, אולם ניסיונם הפרלמנטרי של ליבאי ועוזי ברעם עמד להם והם הצליחו להביא להסרת ההצעה מסדר היום, דבר שעורר כאמור תגובות נרגזות.

חזון שנת 2000

שעתה היפה של מפלגת העבודה במהלך הוועידה היה בדיון בנושא: ישראל לקראת שנת 2000 שבו נטל חלק גם ראש הממשלה שמעון פרס. היו אלה שלוש שעות מרתקות נפש, שבהן הוסרו הצידה כל המחלוקות והמחלוקות המפלגתיות ופינו את מקומן לאתגרים האידאולוגיים, הטכנולוגיים, והחינוכיים שבהם עומדת ותעמוד מדינת ישראל תוך דיון מעמיק בשאלת זהותה של הציונות כיום. כבתורת לדיון שימש ציטוט מדברי דוד בן־גוריון שאמר: "בהוקמת המדינה עלינו על הר תלול. אין לנו ברירה לעמוד במקומנו. או שנתגלגל במורד ותהום או שנתקדם במעלה לפסגה". בדיון השתתפו פרופ' שלמה בן עמי, פרופ' מיכאל פלדמן, הסופר ס. יזהר, וראש הממשלה שמעון פרס שהצהיר כי מדינת ישראל של מחר חייבת להיות מדינה מדעית טכנולוגית מתקדמת המצויה בשורה הראשונה של מדינות העולם.

הטור השלישי / לילי גלילי

מראות מהשבוע שהיה

כמו שני מחזות אורקוליים שאין בהכרח קשר ביניהם, התמקדו אירועי השבוע מעל לשתי בימות: של ועידת מפלגת העבודה, שנפתחה בבנייני־האומה, ושל הכנסת. הבימה של בנייני האומה היתה, אגב, גמולת בימה. בניגוד למעמדים מסוג זה, הפעם לא הוצב על הבימה שולחן המכובדים המסורתי, וכל "החשובים" ישבו גם הם באולם, כמעט לצד פשוטי־העם. המסר הסמוי היה: "כל האולם בימה", אך למעשה, ההסדר בא להביא פתרון ל"מיליון בעיות", כפי שאמר אחד הפעילים, שהיו מתעוררות בניסיון להחליט מי כן ומי לא ישבו על בימת הכבוד.

את הדרמה הגדולה של ערב הפתיחה, עשה כמובן ראש הממשלה, בדבריו על מודעי. ברקע, בתוך האולם שהוחשך מתנהלו, אירועים קטנים ואנשים בשולי העניין. למשל, אהרון נחמיאס, ציר מרמת־אליהו, לבש חליפה של שלושה חלקים, התבשם היטב, ובא לוועידה. אבל מה, טעות עשה אהרון נחמיאס, התיישב במקום השמור לאנשי "כבוד". הטעות של נחמיאס לא חמקה מעיניו של השומר הרדוד. הוא בא אל האדון נחמיאס, וביקשו לזוז. נחמיאס לא רצה. הרי עשה דרך ארוכה מביתו עד הנה, תפס מקום טוב באמצע, ובכלל הוועידה היא שלו. מפה לשם, התחילו חילופי דברים: תזוז – לא אזוז – כן תזוז. הרוחות התלהטו. משהתעקש נחמיאס ועמד על שלו, פלט לעבר השומר: "תמיד יש לי בעיות עם הספרדים האלה". ואחר־כך הוסיף ואמר: "ליכודניק אחד". מעלבון זה האחרון לא יכול האדון נחמיאס להירגע. "אני ליכודניק, אני? את החיים שלי נתתי למפלגה", מילמל בקול מיוסר. אבל מה, הניצחון היה שלו. הוא לא זז מהמקום.

*

שתי שורות לפני, דוד כהן מרמת ישראל, שלפני היות לה רמה, קראו לה שכונת ביצרון. מדוד כהן מבקשים שיישב במעבר, כי רוצים לצלם אותו לטלוויזיה. דוד כהן הוא מה שמגדירים בעיתונות כ"סיפור טוב". כל החיים היה ליכודניק, ממש עוד מהבית שנתן לילדיו שמות על שמם של גיבורי האצ"ל והלח"י. לפני חמש שנים עבר למערך, ומאז הוא מכור בשעמו למפלגה. לפרנסתו, הוא מחזיק במשאית, עושה הובלות, אבל רוב הזמן, מקדיש למפלגה. עכשיו איתן אורן מהטלוויזיה רוצה להפוך אותו למרכז הסיפור של הוועידה שיוקרן הערב. אתה גיבור הוועידה פה, כמו גסטון מלכה שמה, אני אומרת לדוד כהן, והוא אומר "להבדיל", ומתרגש מאד.

*

גם השר חיים קורפו לא שכח את מלכה. בכניסתו לאולם הוועידה, כאחד משלושת שרי הליכוד שבאו. הוא מספר, כי התקשר למפלגת העבודה, ושאל אם הוא יכול לשלוח את גסטון מלכה על הכרטיס שלו. במפלגה סירבו. הכל בצחוק, כמובן.

עוד בין האורחים שנענו להזמנה, ח"כ אברהם שפירא וח"כ מנחם פרוש. אחד מעוזריו של שפירא לוחש לי: תכתבי שהח"כים של ש"ס החרימו את הוועידה, אבל שפירא בא. כאילו אפשר שלא להבחין בשפירא, שאחרי הדיאטה הוא מוכיח את המערכון המפורסם שבו מחליפים מייק ניקולס ואיליין מיי דיעות על החברה שלהם, שהיתה שמנה ועשתה דיאטה. "האיך היא נראית רזה" – "שמנה". גם שפירא עובר לפני האינטרנציונל.

*

מי ששרה בהתלהבות את כל המלים של האינטרנציונל היא אופירה נבון, לצד בעלה, שאינו שר. זוג חצי אחר, הם אריה ואגם דולצ'ין. כשפרס מספר על הבימה מה דעתו על מודעי, אגם דולצ'ין מוחאה כף בהתלהבות של "גרופי" בהופעה של רוד סטיוארט. בעלה, ממייסדי המרכז הליברלי החדש, מביט בה בהבעה סתומה.

בגוש־שורות צדדי יותר, האורחים מחו"ל. הבולט ביניהם, השר בוטרוס גאלי, ש־3100 איש הריעו לכבודו שעה ארוכה, כמי שממצים את כמיהתם לשלום בקבלת־הפנים לאורח המצרי. כמה שורות מאחוריו, שני חברי פרלמנט מספרד, ראשונים אחרי כינון היחסים הדיפלומטיים: אלסנדרו סרקס, שזה ביקורו הראשון בישראל, ואנריקה מוחיקה, שהיה כאן כבר כשבע פעמים. אמו של מוחיקה יהודיה, ועמיתו לפרלמנט ולמפלגה הסוציאליסטית מעיד עליו, שהוא ידיד גדול של ישראל. "במובנים רבים, הוא היה השגריר הראשון שלכם אצלנו". שניהם מתעניינים במיוחד במצע המדיני של מפלגת העבודה, והתמורות ביחס לשטחים ולאוכלוסייתם. הם מתכוונים לשוחח על זה גם עם פרס.

*

בדיחה נפוצה מתחום התקשורת מספרת על סבתא, שטיילה יום אחד עם הנכד שלה בעגלה. סבתא אחרת שפוגשת בה רוכנת מעל לעגלה ואומרת: "איזה תינוק חמוד" – "זה עוד כלום", משיבה הסבתא הגאה: "היית צריכה לראות את התמונות שלו". דבר דומה אירע השבוע לח"כ פנחס גולדשטיין מהליברלים. כל ימות השנה הוא חבר־כנסת פעלתן ואהוד, אבל לא בדיוק אורים ותומים בענייני מדינה. השבוע, רצו כולם לראות את התמונה שלו. גולדשטיין, מי שאינו יודע, נמנה עם מה שמקובל להגדיר "מקורבו של מודעי". עובדה זו הפכה אותו לאורח מבוקש בתקשורת. בשיאה של הדרמה, התפנו עמיתיו לכנסת מעיסוקיהם, והצטופפו במעגל סביב מכשיר הטלוויזיה במזנון הכנסת, לצפות בגולדשטיין ב"ערב חדש".

*

מנכ"ל המדינה לשעבר, ח"כ אברהם שפירא, עבר קשה השבוע. הציניקנים יאמרו: "רצה להיות פרק של פרשת מודעי"; אבל המאמץ שהשקיע בעניין היה אמיתי מאד. עובדה, בשובו מאחד ממסעות הדילוגים בין המפלגות, חשף שפירא לעיני העיתונאים הצמאים למוצא פיו את חולצתו הספוגה בזיעה מעמל הפישור. בזיעת אפך תקנה תהילה. למחרת היום, שינה את הטאקטיקה. ביום התפטרותו של מודעי, ירד שפירא למחתרת ממש: לא השיב לטלפונים ולקריאות ב"ביפר" ששיגרו לו עוזריו. מאחר שאין להניח כי שפירא פנה ל"סתר בסתר", מן הסתם עוד נשמע מה עשה בשעות הצעלמות.

*

"אני פשוט לא מאמין, את יודעת, אני פתאום תופס שבאמת הצלחתי את הוועידה", מילמל כמעט בינו לבינו ח"כ שבח וייס. לצד מודעי, היה וייס גיבור לרגע של יום ד' השבוע. כאשר כל עמיתיו למפלגת העבודה עשו את היום בוועידה בתל־אביב, קיבל וייס צו מגבוה: "לך בכוחך זה, הושעת את המפלגה בכנסת". וייס הלך. איש מעוך בודד בכנסת, התייצב אל מול ועדת־כנסת שלמה, ובמאבק עיקש הצליח לבלום את הדיון בהצעת אי־האמון של גאולה כהן. אלולא הצליח, היה קורה להערכתו אחד משני הדברים: או שהממשלה היתה הופכת לממשלת־מעבר, ולא היה אפשר לפטר את מודעי, או שלפחות כל העניין התקשורתי היה מתמקד בכנסת, וגומר את הוועידה מבחינה תקשורתית. לאחר מעשה, אמרו לו במפלגה: "כל הכבוד", והוא עצמו נראה הלום מהאירועים. משמדמה, נראה שהתהודה הטראומטית ביותר של אותו יום היתה דווקא כמה ראיונות שנתן לקול־ישראל ביידיש, שפה שהוא מתקשה לדבר בה.

לעומת התשישות המאושרת של וייס, נראה מודעי מאושש להפליא. שעה קלה לאחר שהודיע על התפטרותו, כבר הופיע לפני תא הסטודנטים הלאומיים באוניברסיטה העברית. מי שציפו לראות אדם זועם, מוכה, עצבני או מתוח – פשוט אינם מכירים את האיש. מודעי נראה כמי שיצא זה עתה ממכון בריאות במלון יוקרתי.

ג'ינגל בחירות

גורלה הסופי של ממשלת האחדות לוט עדיין בערפל סמיך, ומועד הבחירות ודאי שאינו ידוע. אבל ג'ינגל בחירות כבר יש לליכוד. בצאתו מישיבת סיעת הליכוד, שבה נישאו ססמאות נחרצות של "כולם בשביל אחד" (מודעי), ודובר על הליכה של פרס לנשיא, אמר מילוא: "אני נוסע מכאן ישר לדורי בן זאב, שיקליט לנו את הג'ינגל של הבחירות הבאות: "גנבים, שודדים, גנבים גנבו לי את הרוטציה" – על משקל שיר הידוע "גנבו לי את הלילה".

ביסמיללה, בעזרת השם

אני יודעת שהסיפור הזה ישמע כמו בדיחה, אבל כולו דווקא ברצינות מוחלטת: בוועדת הפנים של הכנסת נדונה הצעתו של ח"כ מיעארי (הרשימה המתקדמת) להוסיף לשילוט הדרכים התמרורים הכתובים, הסבר של התמרור גם בשפה הערבית. ח"כ מתי פלד, שייצג את מיעארי בוועדה בהיעדרו, הסביר כי בכל זאת, יש בארץ אוכלוסיית־נהגים ערבית לא־מבוטלת, ושפתה היא במקרה גם שפה רשמית נוספת במדינת ישראל.

ח"כ שלום דינו מהמפד"ל לא התנגד להצעה. לא איכפת לו, אמר, שיהיה כתוב גם בערבית. אבל בתנאי אחד: שלאותם שלטי דרכים דו־לשוניים יוסיפו למעלה גם: ב"ה. דינו גרס, כנראה, כי "בעזרת השם" יאזן קמעה את הכמיהה הסמויה לבטיחות בדרכים של המיעוט אשר הוא מייצג. הדיון נסתיים למזלנו ברוחית שתי ההחלטות, שאם לא כן, היו גומרים עם שלטים מאורכים של פרק קוראן מול פרק תורה. ולמטה בקושי היה נשאר מקום להודעה "היזהר, תהום לפניך", באותיות קטנות.

האמזונה ארבלי־אלמוזלינו

סגנית שר הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, נתגלתה השבוע כאמזונה לוחמת למען ניקיון ריאותינו. במשך יום ללא עישון שהתקיים השבוע בכנסת, התמקמה סגנית השר הנמרצת בלב לבו של מזנון הכנסת, ובעיניים יוקדות בתחושה של שליחות, בלשה אחר המעשנים. אוי, העומדים להצית סיגריה. בעוזה היא שקפה בשליחותה, התיישבה בשולחן סמוך שני נרקומנים מ"חורשת": הכתב הפרלמנטרי אמנון לוי והכתב הכלכלי זאב חספר. הימים, כידוע, מתוחים ולחוצים. והשניים שולפים כהרגלם סיגריה מרגיעה, ומציתים. לפתע, מזנקת לעברם ארבלי־אלמוזלינו, וקובעת בפסקנות: "היום לא תעשנו". השניים מהססים. הרגל של שנים, הבוקי הגיגים על חופש הפרט [illegible] הספיק לסגנית השר: בתנועה נמרצת נטלה בידה מאפרה, ותחבה אותה מתחת לאפם של שני לוחמי חירות העישון. השניים מביטים זה בזה, אל מול עיני יותר עמיתיהם העוקבות בדריכות, וסגנית השר הנוקשה מעליהם. עוד רגע היסוס, והם מכבים. את הסיגריה הבאה בחרו [illegible] לעשן במסדרון, הרחק מעיניה של ארבלי־אלמוזלינו.

מה מתבשל?

קראו החודש ב- מזון ומטבח

כתב העת המהודר לענייני מזון, ארוחה ותזונה.

חידוש! ניתן להשיג את "מזון ומטבח" גם בקיוסקים ובחנויות העיתונים. המחיר: 1.5 ש"ח בלבד.

קראו החודש: מבחר עוגות, עוגיות ומעדנים כשרים לפסח ★ ירקות של פסח ★ הכל על הכנת החרוסת ★ בשר מגורם הדרכי הכנתו ★ מסע בגנוביי היין של דרום אפריקה ★ מוצרים חדשים במטבח ★ מדור יינות, בתוספת מתכונים מיוחדים ושאר המדורים הקבועים.

הפצה ע"י: "גד – חברה להפצה".
מזון ומטבח מקבוצת דפי זהב, טל. למנויים: 03-7532345

מושב יעד
ממשיך בקליטת משפחות

יעד – מושב שתופי תעשייתי באזור שגב בגליל.

ביעד – משלבים חיי שיתוף ועבודה בענפי אלקטרוניקה, מחשבים, תכנון מים, חינוך לגיל הרך ועוד.

משפחות המעוניינות להצטרף מתבקשות לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לוועדת הקליטה במושב יעד, ד.נ. משגב, 20155.

פרסום לכל

האוניברסיטה העברית בירושלים

לרגל חג הפסח תהיה האוניברסיטה על כל יחידותיה

סגורה

מי"ד בניסן (23.4.86) עד כ"ד בניסן תשמ"ו (3.5.86)

האוניברסיטה מברכת את כל תלמידיה, עובדיה, מסיימיה, שוחריה ואת כל בית ישראל בברכת מועדים לשמחה.

היתר להעלאת מחיר
לפי חוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ו–1985

בתוקף סמכותנו לפי סעיף 7(א)(2) לחוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ו–1985 (1), אנו קובעים כי מותר להעלות את המחיר של מקררים חשמליים המסווגים בפרט 84.15 לתוספת הראשונה של צו תעריף המכס הפטורים ומס קניה על טובין, התשמ"ו–1985 (2), בשיעור שלא יעלה על 10 אחוזים מעל מחירם הקובע.

א' בניסן התשמ"ו
10 באפריל 1986

אריאל שרון, שר התעשיה והמסחר
יצחק מודעי, שר האוצר

הלבנון
חברה לביטוח בע"מ (בפירוק)

מכרז למכירת רכב פרטי

1. רכב פרטי מסוג סובארו 1600 D.L 79.
2. ניתן לראות את הרכב מדי יום בשעות: 08.00–12.00, בתיאום עם גב' צלר שמחה טל' 03-203454
3. הזוכה במכרז יקבל הרכב לאחר ביצוע העברת בעלות ודמי ההעברה יחולו על הרוכש
4. את ההצעה יש להגיש במעטפה סגורה עד: 16.4.86 בשעה 12.00 בצירוף המחאה בנקאית בשעור 10% מגובה ההצעה, במשרדי החברה, רח' מונטיפיורי 46 תל־אביב.
5. אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כל שהיא.

עמיהוד דורון – עו"ד
מנהל מיוחד

EXPORT TO U.S.A.

WASHINGTON-BASED REPRESENTATIVE OF MAJOR U.S. TRADING COMPANY IS INTERESTED IN TALKING TO AGGRESSIVE ISRAELI FIRMS WISHING TO BEGIN OR IMPROVE SELLING IN THE U.S.. COMMERCIAL SALES OR PROCUREMENT BY U.S. GOVERNMENT AND ITS MAJOR CONTRACTORS. STRAIGHT SALES OR COUNTERTRADE. MODEST INITIAL FEES.

OUR REPRESENTATIVE WILL BE IN ISRAEL DURING THE SECOND HALF OF APRIL. PLEASE REPLY PROMPTLY (IN HEBREW OR ENGLISH) TO P.O.BOX 233, HA'ARETZ (ADVERTISING DEPARTMENT) TEL AVIV 61001.

קופה חולה (א')

"האם יש להם ברירה אחרת?"

מאת דן כסלו

קופת חולים הפכה לאימפריה כלכלית בימי המערך. הליכוד שינה את כללי המשחק. הליכה מגירעון לגירעון בתחושת ביטחון שבסופו של דבר הממשלה תציל את הקופה

בתום שיחה ארוכה (השנייה בשבועות האחרונים), עם יו"ר הנהלת קופת־חולים, פרופ' חיים דורון, אחרי שעות של דיון מתיש על מספרי תקציבים ומאזנים, על האשמות האוצר והאשמות הנגד של הקופה, שמעתי סוף־סוף מפיו של היו"ר את משפט המפתח: "הם יעזרו. האם יש להם ברירה אחרת?"

היה זה, כאשר העליתי ספקות, האם תהיה קופת־החולים מסוגלת למלא את חלקה בהסדר לכיסוי חובותיה האסטרונומיים, כפי שהתבקש מהמלצות דו"ח גריש: גיוס 50 מיליון דולר ממכירת נכסיה — דירות וקרקעות הנמצאים בבעלותה. פרופ' דורון טען כי הדבר אפשרי, בתנאי שהממשלה תעזור לקופת־חולים גם בזה. שוב הבעתי ספק, אם תהיה הממשלה מוכנה להושיט עזרה נוספת, מעבר למה שהתחייבה כבר, ואז הפגין יו"ר קופת־חולים ביטחון מלא: "הם יעזרו. האם יש להם ברירה אחרת?"

האיש הנוסף שהשתתף בשיחה, גזבר קופת־חולים אליהו שפניץ, הסתובב בכסאו באי־נוחות בולטת. גם הוא הבין שהיתה זאת פליטת־פה משמעותית מאוד. לא סתם התייחסות לנקודה מסויימת במסכת הבעיות של המוסד, אלא המוטו שהנחה את מנהלי קופת־חולים במשך שנים רבות ביחסם לניהול הכספי של ספק שירותי הבריאות הגדול ביותר במדינה.

לפי ממצאי הדו"ח שנערך על ידי יעקב גריש (הממונה על התקציבים במשרד האוצר בתקופת כהונתו של יורם ארידור ומרכז־המשק בקבוצת יבנה, הקיבוץ של הפועל המזרחי, כיום), הגיעו חובותיה של קופת־חולים בתחילת מארס השנה לסכום של 525 מיליון דולר. מהסכום הזה רק כ־125 מיליון דולר היו בהן להוצאות לטווח ארוך. היתר — חובות לספקים (כ־100 מיליון דולר) וחובות לבנקים. אף הם לטווח קצר (בדרך כלל — כמשיכות־יתר) הם להוצאות העומדות לפירעון מיידי.

לחוב העולה על חצי מיליארד דולר משמעות מפחידה בכל מקרה. גם ביחס לקופת־חולים — למרות היקפה הגדול. די לציין כי הסכום הזה עולה על שני שלישים מתקציבה השנתי של הקופה. לכל גוף כלכלי, גם בסדר הגודל של קופת־חולים, יש לחוב כזה (בעיקר כשרובו עומד לפירעון כמעט מיידי) משמעות אחת: פשיטת־רגל בלתי נמנעת.

אלא שקופת־החולים איננה יכולה לפשוט רגל. מבחינה מסויימת, הדבר דומה לפשיטת־רגל של המדינה. מכל מקום — פשיטת־רגל של הרפואה הציבורית בארץ. קופת־החולים מספקת שירותי בריאות לכ־83 אחוז מכלל אוכלוסיית הארץ. בבעלותה כמחצית מכלל בתי־החולים הציבוריים בישראל וכמעט כל רשת המרפאות. האם אפשר לעלות על הדעת, שממשלה כלשהי, ויעמוד בראשה מי שיעמוד, יכולה להרשות לגוף כזה להתמוטט?

"הם יעזרו. האם יש להם ברירה אחרת?" שואל פרופ' דורון. הם אכן יעזרו.

* * *

אלא שהמוטו הזה לא נולד זה מקרוב: הוא איננו נכון רק לגבי האחראים בהווה לתסבוכת הכספית הגרנדיוזית, שאליה נקלעה קופת־חולים ב־1986. הוא היה נכון גם לרוב תקופת קיומה, לפחות מאז קום המדינה, ומנהלי המוסד, כך נדמה, נהגו לפיו.

במערכת הפוליטית הישראלית שמור לקופת־חולים תפקיד חשוב, מעל ומעבר לתפקידה המקורי, כמוסד לביטוח בריאות וספק שירותי בריאות למבוטחיה. קופת־החולים נוסדה ב־1912, עוד בטרם הוקמה ההסתדרות, אך הפכה במרוצת הזמן לאחד ממוקדי הכוח העיקריים של ההסתדרות. כל מבוטח בקופת־חולים הוא אוטומטית גם חבר ההסתדרות ומשלם, אגב תשלום דמי ביטוח הבריאות שלו, מס להחזקת מנגנוני הוועד הפועל, האיגודים המקצועיים, מועצות הפועלים וכו'. בלי קיומה של קופת־חולים ספק אם היתה הופכת ההסתדרות לארגון ההמוני והבלעדי־למעשה בתחומה.

ההסתדרות מצידה היתה מאז ומתמיד מוקד הכוח של מפלגות השמאל, ובעיקר הגדולה שבהן: מפא"י (בעבר) ומפלגת העבודה (היום). מכאן חשיבותה העליונה של קופת־החולים למפלגה הזאת. בימי פרשת אשר ידלין נשמעו רמזים על העברת כספים ישירות מקופת־החולים לקופת המפלגה, רמזים שלעולם לא נבדקו לעומקם. אך אפילו מבלי קיומם של צינורות נסתרים להעברת כספים של משלמי מס ביטוח בריאות או הקצבות ממשלתיות ממערכת הבריאות לקופת המפלגה, היתה חשיבותה של קופת־חולים עצומה. האגניה הפרסונלית בין חלק מעובדי קופת־חולים, לשכת המס, או ההסתדרות עצמה עם פעילי המפלגה, היא רק אחת הדוגמאות לכך.

מכאן ברור עד כמה היתה מפא"י — מפלגת העבודה — מעוניינת בכוחה של קופת־חולים. שלטונה הממושך של המפלגה הזאת איפשר הזרמה כמעט בלתי־מוגבלת לתקציבה. בשנים השמנות ההן הפכה קופת־חולים לאימפריה כלכלית מן הגדולות בארץ. בנוסף להרחבת הרשת של שירותי הבריאות, שלמענם היא קיימת, בנוסף לבניית בתי־החולים שבזמנו היו מן המפוארים בארץ ושימשו מטרה לקנאת מערכת בתי־החולים הממשלתית, צברה קופת־חולים נכסים, שלא בהכרח היו קשורים לייעודה. היא פיתחה רשת בתי־הבראה, שרק בקושי אפשר למצוא קשר למטרת קיומה; היא הפכה לשותפה בבתי־מלון; לבעלת דירות, בתים ושטחי קרקע רחבים, שרק חלק קטן מהם ממליץ יעקב גריש למכור לשם כיסוי חובותיה.

מפליא אולי, שגם בשנים המאושרות ההן פעלה קופת־חולים, בצורה כמעט כרונית, בתקציבים גירעוניים. אלא שהגירעונות צמחו אז בעיקר מעבודות פיתוח רחבות־ידיים שניהלה הקופה, לא מעט בעידודה של הממשלה. לפי הכללים שהנהיג שר האוצר דאז, פנחס ספיר, היו השקעות הפיתוח מכוסות בחלקים שווים משלושה מקורות: שליש ממקורות עצמיים של קופת־חולים, שליש מהזרמה ישירה של הממשלה ושליש מהלוואות נוחות לטווח ארוך שסיפקה הממשלה לקופה דרך הבנקים. מדי פעם בפעם התעוררה בעיה: קופת־חולים לא היתה מסוגלת לכסות בעצמה גם את חלק ההשקעה השליש, שהוטל עליה, וכך נוצרו הגירעונות התקציביים, אשר בדרך כלל כוסו בשקט ובצנעה מן המקורות הממשלתיים. פירוש הדבר: את רוב האימפריה הכלכלית שלה בנתה קופת־חולים במשך השנים השמנות של שלטון המערך, רוב רובה על חשבון משלם המיסים וקופת הממשלה.

* * *

הגיוני היה שהמהפך הפוליטי ב־1977 יביא קץ לחיי השפע באימפריית הבריאות של ההסתדרות, וסביר היה להניח ששבע שנות שלטונו של הליכוד יהפכו לשבע השנים הרזות של קופת־חולים. מאותן הסיבות בדיוק שבגללן היה המערך מעוניין לחזק את כוחה של קופת־חולים, כמוקד הכוח שלו עצמו, היה אמור הליכוד לפגוע בכוחו של המוסד. פרופ' חיים דורון מוכן לקבל בשתי ידיים את התיאוריה של שבע השנים הרזות, כסיבה בלעדית לבעיות קשות שבהן הסתבכה הקופה בסופו של דבר.

אלא שהעניינים לא התנהלו בדיוק לפי התסריט הזה. התעוררו אמנם קשיים מסויימים, אבל בעיקרון, תקופת השפע של קופת־חולים נמשכה כמעט לאורך כל תקופת שלטון הליכוד. העסקים התנהלו, פחות או יותר, כרגיל, אולי בהבדל אחד: ההתדיינויות הבלתי פוסקות בין הקופה לבין האוצר על גובה התמיכה הממשלתית, לא התקיימו עוד בחשאי, רחוק מעיני הציבור, אלא נערכו לאור הזרקורים תוך הטחת האשמות הדדיות.

נוסף למצב של "אין ברירה" — הליכוד קיבל מציאות שבה היתה קופת־חולים הגורם המרכזי ברפואה הציבורית ופגיעה בה היתה בסופו של דבר פגיעה במערכת הבריאות כולה — היו לסלחנות שרי האוצר של הליכוד כלפי ההסתדרות גם סיבות פוליטיות — שר שר וטעמו.

בהנהלת קופת־חולים נזכרים בשנות כהונתו של שמחה ארליך כבשנים מאושרות, שלא היו שונות במאומה מתקופת שרי האוצר של המערך. אדם שהיה מקורב ביותר לארליך בתקופה שהיה שר האוצר, מסביר את העניין כך: ארליך לא האמין באריכות הימים של החתונה השלטונית של המפלגה הליברלית עם תנועת החרות וצפה שבעתיד היא תתחלף בברית שלטונית של הליברלים עם המערך. משום כך נמנע ארליך משבירת הכלים. הוא נשמר כמובן מפגיעה בקופת החולים, שאת חשיבותה למפלגת העבודה היה ידע להעריך נכונה.

התקופה הקובעת בשלטון הליכוד היתה תקופת כהונתו של יורם ארידור כשר האוצר, אשר באה אחרי אינטרמצו קצר של יגאל הורביץ ומדיניות ה"אין לי" שלו (אגב — מדיניות ה"אין לי" של הורביץ היתה מכוונת אך במעט נגד קופת־חולים). בימי כלכלת הארידור פורשה פגיעה בקופת־חולים, נותן השירותים העיקרי בבריאות, כמנוגדת למגמה ה"להיטיב עם העם" שהוכרזה על ידי בגין. אך בנוסף לכך, היו ליורם ארידור, למרות היותו חרותניק מקורי, סיבות פוליטיות משלו שבגללן נמנע מלפגוע בקופת־חולים. ארידור בא לממשלה לאחר שבמשך שנים רבות פעל בתוך ההסתדרות כראש סיעת "תכלת־לבן" של חרות. הוא לא רצה לשבור את ההסתדרות, אלא לכבוש אותה, ויחד עמה את נכסיה היקרים ועמדות הכוח שהם מעניקים.

לכן במשך רוב שנות שלטון הליכוד התנהלו ענייניה של קופת־חולים פחות או יותר על מי מנוחות. אמנם השתנו מקורות המימון ואת מקום ההזרמה הממשלתית הישירה תפס יותר ויותר מימון דרך הביטוח הלאומי ומגביית מס מקביל, אך בעיקרון נשארה השיטה אותה השיטה: קביעת ההוצאות לפי הצרכים ומאבק על השגת מקורות מימון אחרי שנקבעו ההוצאות מראש.

מובן ששיטה זאת הכתיבה מראש תקציבים גירעוניים, שנה אחרי שנה, עד לגירעון מצטבר של 266 מיליון דולר ליום 31 במארס 1985 (לפי ממצאי דו"ח גריש). אך הגירעון ההולך והתופח משנה לשנה לא הדאיג במיוחד את ראשי המוסד. בסופו של דבר אי אפשר לוותר על קופת־חולים והממשלה תצטרך להתמודד עם בעיות הגירעון.

כללי־המשחק המקובלים נשברו דווקא בתקופה שבה הסתיים השלטון הבלעדי של הליכוד והוקמה ממשלה משותפת למערך ולליכוד. עיסקת החבילה והתוכנית הכלכלית פגעו בקופת־חולים בדיוק באותה המידה, כפי שפגעו גם במפעלים אחרים שהתנהלו במשך שנים לפי הכללים הישנים. קופת החולים העומדת בפני פשיטת־רגל.

צעצועים: בובה של עסק

מאת רומן פריסטר

בחמש השנים האחרונות היתה פריחה אדירה בשוק הצעצועים והמשחקים. כ־600 יבואנים מתחרים על כיסו של הלקוח ומביכים אותו בשפע של הצעות

תפקודה של ממשלת הליכוד הלאומי עשוי לשמש נושא מרתק למשחקי סימולציה נוסח "מונופול" שחגג השנה 50 שנות הצלחה מסחרית העוסק, כידוע, בהדמיה של פעילות עסקית. אין קל מלהתאים את כללי ה"מונופול" למציאות שלנו. למשל: הצלחת לפטור את מודעי, זכית בחמישה מושבים בכנסת. חסרים לך עוד שניים כדי להקים ממשלה צרה? נסה לקנותם מעמית למשחק שמגדל זיק בקולותיה של אגודת ישראל. אין לך די כסף? מכור חלק מנכסי חברת העובדים... זה, כמובן, רק התחלה ומכאן ואילך האפשרויות כמעט בלתי מוגבלות. ממש מפתיע שרעיון פשוט זה לא עלה עדיין במוחו של לפחות אחד מתוך 30 ממציאי משחקים החיים בקרבנו, שלא בנה דגם — או אולי תוכנה מתאימה למחשב ביתי כדי להציעם ליצרנים. דרך־אגב: מי שינצל את ההצעה, עליו לזכור כי כל זכויות היוצרים שמורות לכותב שורות אלה ולעיתון "הארץ".

עכשיו אני רואה את החיוך העולה על פניהם של מבינידבר: זכויות יוצרים? איזה קשקוש, יגידו. אין שוק פרוץ ופרוע כשוק הצעצועים והמשחקים. כמעט כל המוצרים הם זה או מוצר של החברות הגדולות בעולם, שבו השקיעו לפעמים מיליוני דולרים, מיוצר כעבור זמן־מה בבתי־החרושת לחיקויים בהונג־קונג או בסינגפור. האיכות היא בדרך כלל ירודה, אבל גם המחירים יורדים. די לטייל לאורך רחוב כפר גלעדי בדרום תל־אביב כדי להיווכח בשפע האדיר של הסחורה המיובאת על־ידי כמה מאות — אומרים 600 — יבואנים ו"יבואנים" שברובם הגדול עלו בחמש השנים האחרונות על גל הגיאות והפכו את אחד הענפים הוותיקים והסולידיים לג'ונגל בו מתנהלת מלחמת־קיום בין דוכני זול מהמזרח הרחוק לבין רובני־איכות ממערב אירופה, ושם עולים טנקים יוקר־ראש "מייד אין טאיוון" על המבנים המתוחכמים של "לגו" מדנמרק.

דויד גרנקו, 17 שנים במקצוע ומנכ"ל "שיווק קופמן בע"מ, החברה המשווקת את "לגו" בארץ, אומר שישראל הפכה לצרכן הצעצועים השלישי בגודלו בעולם לנפש (אחרי גרמניה וארה"ב) ושתשומת־לב מיוחדת אל ילדי ישראל הוליכה את ההנהלה הגרמנית כאל המעבדה הטובה ביותר לבחון בה את איכות מוצריה. "לפני שנים קיימנו תערוכה באגף העיצוב של מוזיאון ישראל והיית צריך לראות את טדי קולק, את מרק שאגאל שהיה עדיין בין החיים ואת הרב לווינגר כשהם יושבים על הרצפה ומרכיבים מבני לגו כיד הדמיון עליהם".

סוכנות הייבוא שמאז התמנותו של ח"כ חיים קופמן לסגן־שר האוצר נמכרה ל"כלל־סחר", מארגנת "הפנינגים" בקיבוצים ובטייסות של חיל האוויר ולפני שנתיים בנה עבדאללה קוסייבי, אחד המעצבים של החברה בדנמרק, דגם של כנסת. הוא נזקק ל־400 אלף חלקים כדי להשלים המלאכה. בשבוע הבא תגיע לישראל מעצבת שתביא עמה 200 אלף רכיבים, תתמקם בלב דיזנגוף יחד עם הילדים שיזרמו למקום תבנה דגם של מגדל דוד הירושלמי. וכמעט שאין חנות צעצועים רצינית שבחלון הראווה שלה אין מוצגים פלאי־הפלאים של הרכבות מסובכות, מתנועעות ולפעמים גם מוארות. כל ילד יעמוד מול חלון ראווה כזה מוקסם וימשוך את הוריו פנימה: ואם המחירים גבוהים (עד 250 ש"ח) לא יפחידו את האבא או את הדודה — סביר להניח שייצא מן החנות עם קופסה מלאה רכיבים מפלסטיק, ואולי גם עם מנוע או אביזרי־עזר אחרים. אך אם התכוון לבנות כמו ידיו את הדגם הנהדר שראה, אכזבתו עלולה להיות גדולה: את הדגמים המפתים בונים מומחי החברה בדנמרק.

בנוסף ל"לגו" משווקת הסוכנות צעצועי־איכות של פישר־פרייס ושל יצרנים בעלי־שם בעולם המערבי. הבובה "ברבי" שהיתה לאורחית העולם חגגה את יום הולדתה ה־25 והכניסה ליצרניה, חברת מטל האמריקאית, 1.5 מיליארד דולר. היא עלתה ארצה באיחור גדול, לפני פחות משלוש שנים, ואשתקד נכנסה, לדברי מר גרנקו, למאה אלף בתים ישראלים. כיאה לאיש שיווק מנוסה, מנה מנכ"ל הסוכנות עוד שורה ארוכה של להיטים שנמכרים "כמו לחמניות טריות". עד לפני חמש שנים היתה "שיווק קופמן בע"מ" מלכת השוק הישראלי — בצד יבואנים גדולים אחרים כמו דינקו־מיכלין בחיפה, ועוד. אולם נפל דבר־מה במלכות הצעצועים ועל כתר הבכורה מתחרים היום פנים חדשות בענף.

צעצועים: אלף מטר רבועים של צעצועים מקיר־לקיר (תצלום: רחל הירש)

המתעשרים החדשים

באולם רחב־ידיים באזור התעשיה של פתח־תקווה, על אלף מטר רבועים של שטיח־מקיר־לקיר, מוצגים לראווה מאות אלפי פריטים — ממשחקי־איכות תוצרת "אורדע" שבקיבוץ מלכיה, דרך צעצועי ה"פליימוביל", הלהיט האחרון המיובא מגרמניה, ועד לזבל שמגיע במכולות מן המזרח הרחוק. בין המדפים העמוסים מסתובבים אנשים שדוחפים לפניהם עגלות רמזיות עגלות־הסופרמרקטים וממלאים אותן סחורה. הלקוחות האלה אינם הורים או דודות המחפשים מתנה ליום הולדת או לבר־מצווה אלא בעלי עסקים שבאו מרחבי הארץ כדי להצטייד בסחורה לחנויותיהם. בעלי ההיפר־שוק הזה לצעצועים ומשחקים טוענים כי על־ידי ביטול חוליית הסיטונאים בתיווך הם מסוגלים להציע את הסחורה שלהם זול מכל מתחרה. דוד גרנקו אומר שהם היום מספר שניים בשוק, אחרי "שיווק קופמן", כמובן. בעלי "שחק נא" צחוקים: "אנחנו מעסיקים 80 עובדים קבועים, יש לנו חנויות משלנו ואנו מנהלים מחלקות צעצועים בחלק מבתי הכלבו של הרשתות הגדולות, ואין ספק שבזמן הקצר הקדמנו את כל מתחרינו".

לפני מספר שנים היו שלושת האחים רוזנברג יצרני בובות תיאטרון באיכות מפוקפקת ובקושי היו גומרים את החודש. "אנחנו בנים מבית רומני עני", מספר אליעזר רוזנברג. "בעת שרותו בצה"ל עסק אחי בהדרכה במתנ"סים באשדוד וביבנה ובזמנו הפנוי היה מוביל ירקות. יום אחד, אחרי שהשתחרר כבר מהצבא, ראה מודעה: למכירה תבנית לייצור בובות. הוא חשב שזו מציאה — אלפיים דולר בסך הכל. אבל למי היו אלפיים דולר? עשיתי מאמץ והשקעתי ב'עסק' אלפיה אחת וכך נעשיתי שותף לביזנס שהיה כישלון מוחלט. משך הזמן התקשרנו למהנדס עולה מרוסיה והוא עזר לנו לשכלל את הייצור. קנינו קצת ציוד נוסף מאיזו אלמנה ברחובות ועשינו 'מפעל' בחדר אחד, בפתח־תקווה. ראית פעם איך עושים בלינצ'ס? כך, בערך, יצרנו את הבובות. תנור אחד בסך הכל. אני עבדתי עדיין כטכנאי־בקרה באגפא. ייצור הבובות, זו היתה רק תוספת להשלמת הפרנסה. עד שנודע לנו על קיומו של מפעל לייצור בובות שנקלע לקשיים כספיים. רצינו לקנות. אבל לקחנו שותף כי העסק היה גדול עלינו. התפטרתי מאגפא והתמסרתי לפיתוח המפעל. אלא מה? ראינו שחלק הארי של הרווח בא דווקא מהשיווק, ולא מייצור. אז התחלנו לשווק בעצמנו. תחילה את הבובות שלנו ואחר־כך גם סחורה של אחרים. עד שהגענו לכאן. היום יש לנו אולם תצוגה של אלף מטר רבועים. חשבנו שזה יספיק לחמש השנים הבאות. טעות. כבר עכשיו אנו מכינים אולם נוסף של 850 מטר רבועים..."

השותף הרביעי, כרמל מבני־ברק, הוא המוח שמאחורי העסק המשגשג. את מרבית זמנו הוא מבלה במסעות על פני תבל וקונה סחורה. אין דבר שמצליח כמו הצלחה. אבל המסחר בצעצועים ובמשחקים אינו משחק ילדים. מה ש"שחק נא" מציע בעשרים שקל עשוי להציע יבואן מזדמן במחיר נמוך יותר. כל אדם יכול להפוך ליבואן בלי לצאת מביתו. היצרנים במזרח הרחוק מוציאים לאור קטלוג סחורות, ספר עב־כרס, צבעוני ומפואר. בחר את המבוקש, פתח מסמכי־אשראי בנקאיים, שלח הזמנה — ואתה בעסק. בתור "יבואן" תוכל לסייר בירידים התעשייתיים הבינלאומיים כאוות נפשך, על חשבון הוצאות מוכרות על־ידי מס הכנסה. אמנם חלק מהצעצועים עשויים להיות מסוכנים לילדים ושיווקם נעשה בניגוד לחוק — אבל חוץ מהימים שקודמים לפורים, כשהפקחים מתלבשים על הקפצנות, אינם מסתכנים על "באמת". החוק הזה הוא בבחינת "חוק כוביך" לצעצועים.

קיימות, כמובן, סכנות אחרות. לפני זמן־מה ביקרה בארץ סוכנת סינית והציעה לשישה יבואנים קטנים צעצועים זולים: עם כל אחד חתמה על חוזה בלעדיות. היא לא ראתה את פרצופיהם הנדהמים של הסוחרים כשהגיעו לנמל לשחרר את המטען והופתעו להיווכח שקיבלו שש מכולות שתכולתן זהה. הם גם לא ראו את החיוך הבבודי בעיניה המלוכסנות של הסוכנת. היא הקפידה לעזוב את גבולות המדינה לפני בוא הסחורה. היה אך טבעי ששת היבואנים פתחו במלחמת־מחירים פרועה כדי להיפטר מהפריטים שקנו.

יעקב הלואני, בעל חנות צעצועים ברחוב נחלת בנימין בתל־אביב יודע לספר שלעתים מציעים לו יבואנים מזדמנים צעצועים במחירים נמוכים בהרבה מאלה שמספק לו הסוכן הרגיל. "אני קונה את הזול ביותר", הוא אומר. "לפעמים, כשאני ביחסים טובים עם הסוכן הרגיל, אני מספר לו מה קרה. ובדרך־כלל הוא עונה לי שאינו יכול להתחרות במישהו שהיום מתקין אנטנות ומחר מייבא צעצועים, שאינו מקפיד על כללי המסחר ההגון ואולי אף אינו רושם את התקבולים כחוק".

האם רולטה היא משחק חינוכי?

יעקב הלואני, וכן בעלי חנויות אחרים ששוחחנו עמם טוענים שכמעט כל הקונים מתמקחים על המחיר (ובדרך כלל מקבלים הנחות) ושרק מתי מעט יודעים מה הם רוצים לקנות. בדרך כלל נכנסים הקונים לחנות ואומרים: "אני רוצה מתנה לילד בגיל חמש". או: "תן לי איזו בובה לילדה". לרוב יציע המוכר את הצעצוע המכניס לו את הרווח הגבוה או פריט כלשהו המונח על המדף כאבן שאין לה הופכין. מעטים המוכרים שמסוגלים להדריך את הקונה ולייעץ לו בבחירת המתנה. התוצאה: חדרי־ילדים מלאי צעצועים ומשחקים שמשחקים בהם פעם או פעמיים, או שבכלל אין נוגעים בהם. וגרוע מזה: דווקא צעצועים ומשחקים רבים שאין בהם כל ערך חינוכי מעסיקים את הילדים במשך שעות.

ברוב ארצות אירופה ובארה"ב נמכרים ספרונים זולים שמדריכים את ההורים בבחירת הצעצועים. לכל משחק או צעצוע שמתפרסם בספרון יש תיאור תכניתי, הערות לגבי סוג וגיל הילדים שהוא נועד להם ומחירו המשוער. בארץ שיש בה 600 יבואנים ומספר כפול לפחות של חנויות צעצועים לא קשה להכין ולממן מדריך כזה. אבל איש לא חשב על כך — אפילו לא הארגונים העוסקים בהגנת הצרכן.

אמת: אין הגדרה מוסכמת מהו משחק חינוכי. זוג הממציאים אורה ותיאו קוסטר (ראה תיבה) אומרים: "ילד שמשחק רולטה לומד חשבון". אריה אבידם, מנכ"ל חברת "דמות" האוניברסיטאית, ובעל תואר שני בחינוך טוען ש"כל משחק המבוסס על מזל ולבד הוא משחק אנטי־חינוכי; הוא מלמד את הילד שלא צריך להתאמץ, שהכל תלוי במקריות". ממציא ותיק אמר לי: "כשילד בועט בכדורגל הוא לומד 20 חוקי פיסיקה".

ובכל זאת ראוי שרוכשי צעצועים ומשחקים יכירו היטב את העטיפות ואת הקופסאות. משחקים מתוצרת הארץ שערכם החינוכי אינו מוטל בספק נושאים סימן־היכר של המרכז האוניברסיטאי שהעניק להם את חסותו. גדעון ליפשיץ, סמנכ"ל "אמהר", חברת־בת של אבקור, מציג בגאווה משחק "מה בכבבת?" זה להיט לילדים בגיל הגן שפותח בבית הספר לחינוך של אוניברסיטת תל־אביב. נמכר בארץ ב־150 אלף עותקים (40 ש"ח ליחידה) ותורגם לשבע שפות, לרבות ערבית. "מה בכבבת?" פתחה אצל הילדים את יכולת הסיגנון והסיווג. חברת "אורדע" יצרה את ה"אפס מי יודע" שעוזר לבנות בהוראות מתימטיות או משחק בשם "עוד אות" שנועד במקורו לילדים קטנים והפך לאחר מכן לעזר־לימוד בכתה מרכוס בחיפה בו לומדים חיילים המתקשים קרוא וכתוב. אריה אבידם מפרט עוד שורה ארוכה של משחקים הנחשבים בעיניו לחינוכיים ולבסוף חוזר ל"לגו" שלדעתו אין כמוהו בפיתוח המיומנות והדמיון של הילד.

המוח היהודי הממציא פטנטים

מרדכי מאירוביץ' עזב את הארץ. הוא חי בצרפת. מאירוביץ' הממציא משחק, MASTERMIND שמו. אומרים שעד כה נמכרו בעולם כ־6 מיליון עותקים ועוד היד נטויה. מאירוביץ' היה לאדם עשיר. שמעתי גרסות שונות לגבי הסיבה שבגללה התנחל בפאריס. יש הטוענים כי משם קל לו לנהל משא־ומתן עם היצרנים המעוניינים בהמצאותיו. אורה ותיאו קוסטר, זוג ממציאי משחקים ישראלים טוענים כי הסיבה האמיתית טמונה במיסוי: "אנחנו משלמים מס על פרי המוח שלנו. בצרפת מכים מהממציאים 11 אחוזים בלבד. לגבי דידנו, הארץ היא מקום שנעים לגור בו. יש בה לחם אחיד טעים וגבינה 9 אחוז מצוינת. אבל להתפרנס צריך ממכירות לחוץ לארץ..."

ואכן, הזוג קוסטר מתפרנס מכך בכבוד. לדבריהם, יש עוד ממציאים שמכניסים לאוצר המדינה סכומים משמעותיים במטבע־זר. ההמצאות שלהם נמכרות לחברות גדולות באירופה וגם אם התמלוגים מסתכמים בכ־3 עד 5 אחוזים ממחיר בית החרושת, אין זה מעט כשמדובר בייצור המוני. הסטודיו של הזוג קוסטר גדוש משחקים וצעצועים שמיוצרים על־פי הדגמים שהגתה אורה ובעלה תיאו ייצר בבית המלאכה שלו. אם נתמזל מזלכם ואתם בגיל המתאים וגם גרים בסביבת תל־ברוך, שם חיים ועובדים הקוסטרים, ייתכן כי בבוא היום תוזמנו לשחק במשחקים חדשים בלי להוציא על כך אגורה שחוקה. כי כל דבר שיוצא מהסטודיו שלהם נבדק תועלתו ב'מעבדה חיה'. ילדי הסביבה באים לשחק, בעלי הבית בודקים את תגובותיהם, ואם צריך — מתקנים או משפצים את הדגם.

עם היצרנים המקומיים אין להם ניסיון טוב. "משחק 'מגי־סקופ' שהצענו לחברת "אמהר" נמכר משך שלוש שנים ב־300 עותקים. ביקשנו כי יחזירו לנו את הזכויות. העברנו אותן ליצרן אנגלי שמקווה למכור חצי מיליון עותקים. שיווק של צעצוע או משחק מחייב השקעות גדולות בפרסום. לפעמים גם בציוד לייצור. תבנית למשחק מחומר פלסטי שמכרנו ליצרן בארה"ב עלתה 80 אלף דולר; בארץ שום יצרן לא יסכן סכומים כאלה. בעולם משקיעים היצרנים סכומי עתק בהקרנת סרטי טלוויזיה שיקדמו מכירות. הניסיון מוכיח כי זו הדרך הטובה להצלחה. בישראל התהליך הוא הפוך: רק כשיש סרט כמו רחוב סומסום או סרט עם דרדסים, קופצים אנשי העסקים על הגל ומתחילים לייבא, ולא לייצר".

אורה: "איך ממציאים משחק? הכל תלוי ברמתו של האדם. אני חושבת שראשו שלי מתוכנת כך שאני מתרגמת כל דבר לצורה של משחק. למעשה, הכל התחיל לפני 17 שנה, כשהייתי בשמירת הריון. הבכור שלי שהיה אז בן 6 בא אלי ושאל: אמא, איפה זה ירושלים. אני במקצועי מורה לציור. נטלתי דף נייר, ציירתי לו מפה ועליה את הדרך לירושלים. לילד היה משעמם, עשיתי על המפה כעין משבצות ושיחקנו בקוביה — מי יגיע ראשון לירושלים. מכר שלנו, עובד דלק, ראה את המשחק, הציע לצייר עליו תחנות־דלק וקנה את ההמצאה לחלוקה בשביל ילדי הלקוחות. זו היתה ההתחלה".

תיאו: "נפל לנו גביע־פלסטיק מתוך המקרר. הגביעים האלה מעוצבים בשיפוע ומתגלגלים במעגל. ראינו וחשבנו למה לא לייצר צעצוע בצורה כזו? התינוק יכול לזרוק אותו — הוא תמיד יחזור אליו, כמו בומרנג. עשינו — וזה הצליח מסחרית".

שאלה: האם קיימת נוסחת הצלחה?

הזוג קוסטר: "היצרנים טוענים שלילדים אין הרבה סבלנות, שכל משחק חייב להסתיים תוך 20 דקות. אבל ב'מונופול' משחקים שעות והוא להיט שאינו יורד מהמדף כבר 50 שנה. היצרנים האמריקאים גורסים כי 12 דולר הם הגבול העליון למחיר של צעצוע, אבל עכשיו הם מייצרים בובות־כרוב, הסחורה נמכרת כשגעון ועולה למעלה מ־30 דולר. אין, איפוא, כל מתכון־פלא וכל נוסחה, חוץ מדבר אחד. הצעצוע או המשחק חייבים לשעשע. יש, כמובן, הבדלים במנטליות. משחק שדורש מאמץ שכלי וקריאת הוראות מסובכות, אין לו סיכויים רבים בשוק האמריקאי. אבל אנו עובדים בעיקר עם יצרנים גדולים באירופה, ושם אין בכך כל מגבלה. השנה, לראשונה, אנו חושבים גם על משחקים שיש בהם רכיבים אלקטרוניים. הדבר קשה וכרוך בהוצאה משמעותית לתכנות, אבל מי שאינו צועד קדימה — נשאר מאחור".

מיעוטים בבירת הנגב

מאת מרדכי ארציאלי

"יש לומר משהו לזכותה של באר־שבע, וכערבי בהחלט נוח וטוב לי להתגורר בין יהודים"

באחד מבתי הדירות הגדולים באחת משכונותיה החדשות של באר־שבע, מתגוררת משפחה ערבית ולה בן ובת הלומדים בכיתות א' וב' של בית־ספר יסודי סמוך. לאחר הלימודים משחקים הילדים ברחבה שלפני הבית. באחד הימים התקרב לרחבה ערבי מבוגר בלבוש מסורתי — לגופו קומבאז ולראשו כאפיה ועקאל. הילדים הפסיקו את משחקם, קראו "ערבי, ערבי" ונמלטו לדירותיהם. גם הילד הערבי רץ לביתו. לאחר דקות צלצל הפעמון בדירה ומשנפתחה הדלת קרא הילד בעברית: "אבא, הנה, זה הערבי שברחנו ממנו". השיב האב: "בני היקר, זה הסבא שלך שהגיע מהצפון לבקר אותנו".

סיפור אמיתי זה מעיד על אחת המועקות המטרידות 120 משפחות לא־יהודיות המתגוררות בבירת הנגב. יש בהן נוצריות ומוסלמיות שבאו מחיפה, נצרת ומכפרים במשולש ובגליל. ויש בהן משפחות בדוויות מצפון הארץ וכאלו שנטשו את המאהלים בשבטי הנגב. יש משפחות נוצריות מבמה מארצות אירופה ויש משפחות דרוזיות. מקצתן באו בשנתיים האחרונות ומקצתן מתגוררות במקום עשר, עשרים ואף שלושים שנה.

מגוון המקצועות שלהן רחב מאוד: רופאים, אחיות ואחים מוסמכים, תעשיינים, קבלנים, מרצים באוניברסיטה, מהנדסים והנדסאים, כימאים, עורכי־דין, מנהלי עבודה, עובדים ועובדות סוציאליים, מנהלי בתי־ספר, מורים ומורות, פקידים במשרדים ממשלתיים ועוד. רובם בעלי השכלה גבוהה והדוברים עברית רהוטה ועשירה משפת הדיבור הממוצעת המקובלת בקרב האוכלוסיה היהודית.

המשפחות אינן מתגוררות בריכוז אחד. הן מפוזרות כמעט בכל שכונות העיר, חוץ משכונות המצוקה. את שמותיהם לא אציין. חלקם אמרו: "כל מי שמכיר אותנו, והם רבים, יודעים שאנו לא יהודים. לפני חמש שנים לא היינו מהססים ששמנו יתפרסם בעיתון. אבל נוכח חוסר הסובלנות הדתית, תופעת הגזענות שקיבלה תאוצה והכהניזם החודר גם לבתי־הספר, אנו מעדיפים לשמור על פרופיל נמוך. כמה מאתנו כבר קיבלו מכתבי נאצה מהרב כהנא".

פרט לפגישות עם יחידים, קיימתי שתי פגישות קבוצתיות. האחת התקיימה בווילה גדולה והדורה. בעל הבית, תעשיין מצליח, זימן לביתו, לבקשתי, עשר משפחות. הפגישה החלה ב־8 בערב והסתיימה בחצות. והרי קטעים מן הדברים שהושמעו במפגש זה.

* "אני ורעייתי משולבים בחברה היהודית בעיר. אנו מוזמנים והולכים לחתונות, טכסי בר־מצווה ובריתות־מילה. ילדינו המבוגרים לומדים בתיכון ושני הקטנים בבית־ספר יסודי ובגן ילדים. ברור, שבבתי־ספר יהודיים. לביתנו באים חברים וחברות של ילדינו והם הולכים לבתי חבריהם. גם סגל המורים מגלה יחס חיובי והגון. אבל, המציאות אינה פשוטה. אחרי פיגוע חבלני, למשל, מתעוררות דעות קדומות ורגשות. אבל אנו משתמשים: התופעה הזו חולפת. יודעים שאין להאשים אותנו או את ילדינו בפיגועים".

* "אנו מתגוררים בעיר חמש עשרה שנים. הגענו מאחת הערים בצפון ומצאתי כאן תעסוקה במוסד עבודה במפעל. אנו המשפחה הערבית היחידה בבניין והיחסים עם השכנים טובים. שתי משפחות בבניין מבקרות לעתים קרובות בביתנו ואנו מבקרים אצלם. אך החברה שלנו היא ערבית. אנו מוזמנים מעט מאוד לבתי יהודים. והילדים? ביניהם אין בעיות. הם בגן הילדים".

* "נולדתי בכפר במשולש. סיימתי הנדסת־בניין בטכניון בחיפה וב־1981 הגעתי לבאר־שבע. פתחתי משרד הנדסה ועובדים אצלי פקידות יהודיות. יש לנו חברים וידידים יהודים אך אנו לא מבקרים אצלם באותה תדירות כמו אצל חברינו הערבים. קיים מחסום והוא אינו פסיכולוגי. האידיון אצל משפחה יהודית שונה לחלוטין מזה שבמשפחה ערבית. המנטליות אחרת. אני מרגיש חופשי רק כשאני מתארח אצל משפחה ערבית בעיר. הבת שלנו לומדת בכיתה ב' בבית־הספר הערבי בתל־שבע. רצינו שתלמד לקרוא ולכתוב ערבית. שתרכוש את התרבות הערבית. אבל רמת־הלימודים אינה משביעה את רצוננו וכאשר תגיע לכיתה ד' או ה' נעביר אותה לבית־ספר יהודי".

* "כדי למנוע מבני את מה ששמעת על הילד שנמלט מהסבא שלו, זה סיפור מזעזע, לומדים ילדי בבית־הספר הערבי בתל־שבע. לפי הערכתי תשעים אחוז מילדינו לומדים בתל־שבע רק עד כיתות ה' או ו', ואז הם עוברים לבתי־ספר יהודיים. לא קשה להם להשתלב. ילדים משתלבים הרבה יותר מהר ממבוגרים. פה ושם מתעוררת בעיה של זהות, ואם יש לי בעיה שאני חייב להתמודד אתה הבעיה היא שאינני יודע ביצור".

* "אני נבחרתי ליו"ר ועד הבית שבו ארבעים דירות ופרט לי כולם יהודים. נבחרתי לא מפני שאני ערבי. השכנים למדו לדעת שאני פעיל ומסוגל לתרום. נכון, קיימת בעיה של מנטליות בין שני העמים אך היא אינה קשורה למישור הלאומי. כשאני מבקר בביתו של יהודי אני שואל אותו מה שלום האשה. אצל משפחה ערבית או בדווית אין שואלים שאלה כזו".

* "זה לא נכון. ההבדל אינו רק של מנטליות. קיימת בעיה של זהות לאומית. האינטגרציה היא במקר־כאות. עצם נוכחותה של קהילה ערבית — נוצרית או מוסלמית — בעיר הרוצה לשמור על יחסים הדוקים בינינו לבין עצמנו, מדברת בעד עצמה. ברור שנרקמו יחסי ידידות עם יהודים. אך החומה היתה תמיד שלנו. ולמדנו שלא להיכנס לנושאים לויכוחים פוליטיים, כי לכך יש מיד השפעה על היחסים. אם יהודי אומר — ושמעתי זאת מפי הורים רבים — שיש להחזיר את השטחים, זה בסדר. זה מקובל. אבל אם ערבי יאמר זאת הוא בוגד. הוא כבר איש אש"ף".

* "יש חוסר מודעות של היהודים בעיר כלפינו. כשרכשנו את הדירה השכנים ראו את שמנו על תיבת הדואר אמרו כמה מהם: אתם בכלל לא נראים ערבים. זה מעצבן ומעליב. כיצד אנחנו צריכים להיראות? ילדי עדיין קטנים ולומדים בבית־הספר הערבי בתל־שבע. אבל לא אשלח אותם לבית־ספר יהודי בעיר. בשום אופן לא, אעביר אותם לחיפה שילמדו בבית־הספר האורתודוכסי הנוצרי. מדוע? כי אני עצמי למדתי בבית־ספר יהודי דווקא בבית־ספר יוקרתי, ב'ריאלי' בחיפה. לא חשתי בטוב בשיעורים למדעי העם והמדינה, לא בתולדות עם ישראל ולא בשיעורי התלמוד ולא בשיעורים על הכוזרי ויהודה הלוי. אין בליבי טענות כלפי ה'ריאלי'. אבל רציתי לדעת וביקשתי ללמוד את הספרות של עמי הערבי. את ההיסטוריה, ואת החוויות שעברתי ב'ריאלי' אני רוצה למנוע מילדיי".

* "אני לא מסכים. גם אני למדתי בבית־ספר יהודי. אמנם לא ב'ריאלי'. נהניתי מהשיעורים בספרות העברית ותופעתה, גם מביאליק. ורק אחר־כך למדתי ספרות ערבית באוניברסיטה. האמינו לי, המודעות שלי חזקה משל התלמידים שלמדו בבתי־ספר ערביים. כבן מיעוטים השתדלתי להתבלט והייתי תלמיד מצטיין. אני מקווה שגם ילדי הלומדים בבית־ספר יהודי ישתלבו ויתאמצו להגיע להישגים".

* "בוא נדמיין לעצמנו משפחה או כמה משפחות יהודיות הבאות להתגורר בשפרעם. האם מצבן יהיה יותר טוב משלנו? אני משוכנע שלא. עלינו לצפות לתופעות של מיעוט מעורר. מדוע היהודים נרדפו בעולם? כי היו מיעוט. אני בהחלט לא נרדף בבאר־שבע. היהודים בארצות הגולה השתדלו להתמזג בחברה. כך גם אנו. אני השתלבתי בעיר וכשאני חוזר לכפר הולדתי בצפון אני נמלט אחרי יומיים וחוזר לבאר־שבע".

* "אתה צודק. יש לומר משהו לזכותה של באר־שבע, וכערבי בהחלט נוח וטוב לי להתגורר בין היהודים. יש לי הרגשה של ביטחון. באר־שבע אינה נצרת עילית ולא חיפה ולא יפו ולא עכו. ברור שגם בבאר־שבע יש יוצאים מהכלל. אך בכלל, העיר שלנו נגועה פחות מכל עיר אחרת בנגע הגזענות".

* "יש לי הרגשה שאנחנו מתנודדים מסביב ולא נוגעים בנקודה האמיתית. קחו, למשל, את הבת שלי. ביום שישי הגיעה מבית־הספר עם נרות וביקשה מאמה להדליק נרות לשבת. בחנוכה הביאה חנוכיה ובפורים התחפשה ובפסח שאלה היכן המצות ודקלמה כל הזמן את ארבעת הקושיות. והבן שאל את אבא מדוע הוא לא עושה קידוש בליל שבת. הרי כולם מכירים ומודעים לבעיה זו ומנסים להתעלם ממנה".

* "אף אחד לא מנסה להתעלם. אבל זה גורלו של כל מיעוט. שאלות כאלה או דומות לכן ישאל ילד יהודי הלומד בפנימיה אנגלית או בבית־ספר בצרפת. ולנו הערבים יש בעיה נוספת — המסורת. כיצד עלי לנהוג כאשר הבת שלי בת השבע עשרה, תלמידת תיכון יהודי מבקשת ללכת לדיסקוטק, כמו כל חברותיה לכיתה? איך עלי להגיב כשתאמר לי שהיא יוצאת לבלות עם חבר ולא חשוב לי אם החבר יהודי או ערבי. אני לא רוצה באף אחד מהם".

* "זהו לא הכל. פעם אמרו לי בסופרמרקט: "לא רואים עלייך שאת ערביה". אתם חושבים כבר האל שכל הערבים נראים ולבושים כמו הבדווים. ועוד: בני הקטן התבכסך עם בנה של השכנה. אתה יודע, מכתשים של ילדים המסתיימים ברגע שהחלו. וכיצד הגיבה אמו של הילד? היא אמרה לי: 'חזרי למקום שממנו באת'. ופעם עמדתי על המרפסת ושמעתי שכנה הקוראת לבנה הקטן: אודי, כמה פעמים אמרתי לך לעלות הביתה. תיכף יבוא ערבי ויחטוף אותך. אין מספיק חינוך לסובלנות, לחיים משותפים בין שני העמים. בעיני רבים מהיהודים התדמית של הערבי היא של מחבל".

המפגש השני היה בביתו של רופא בדווי מהנגב, אחד מחמישה רופאים בדווים. בעיר מתגורר עורך־דין בדווי, עובדים סוציאליים וסוכני ביטוח בדווים, מורים וקבלנים. כולם, כמעט ללא יוצא־מהכלל, לא נשאו נשים בדוויות מהשבטים, אלא ערביות משכילות מערים ומכפרים בצפון הארץ. רובם רכשו דירות ומיעוטם מתגוררים בדירות שכורות. והרי מקצת מן הדברים שנאמרו על ידי אנשי קבוצה זו:

* "נישאתי לבדווי, לרופא. אני ילידת עיר בצפון הארץ. אנו מתגוררים עשר שנים בבאר־שבע. שימשתי כמורה בבית־ספר על־יסודי יהודי בבאר־שבע שבע שנים. בשלוש השנים האחרונות התפשטה בעיר הגזענות, הכהניזם. אמנם לא כמו בערים אחרות. אבל שלא".

* "אני משתתף במפגשים מעניינים שאיש אינו יודע עליהם. באחד מבתי־הספר היהודיים בעיר מתקיימים מפגשים שבועיים בין התלמידים היהודים ותלמידים ערבים מבית־ספר ערבי. בכך אני רואה את התשובה הטובה ביותר לגזענות. אם תופעה מבורכת זו היתה מתפשטת גם לבתי־ספר נוספים, אני משוכנע שתוך מספר לא רב של שנים, היו תופעות שליליות רבות נעלמות לחלוטין".

* "קיימות בעיות בבתי־הספר היהודים בין התלמידים היהודים והערבים. האם אמרו לך שאין? תאמין. ויש בעיות גם בבית־הספר הערבי בתל שבע. בין ילדי הנוצרים לילדי הבדווים. אמו של ילד נוצרי אינה רוצה שבנה יישב אל שולחן בכיתה עם תלמיד בדווי. ואם לומר את כל האמת, קיימת גם התנשאות של תלמידים בדווים מהנגב כלפי תלמידים של בני משפחות פלחיות שבאו מהצפון. בן גוריון דיבר פעם על כור היתוך. גם אנו נמצאים בכ־

העמלה הגדולה מכולן

מאת אריה לביא

משה בורנשטיין הגשים חלום לייצר בירה, בזכות עמלה בסך חצי מיליון דולר שתשולם לאיש העסקים גדליה דורון עבור התיווך בעסקת המכירה

חלום חייו של יצרן המשקאות הקלים, משה בורנשטיין, מייסד חברת טמפו, להפוך ליצרן בירה, התקרב לכלל מציאות בבוקרו של ה־5 ביוני 1985. בידיעה שהתפרסמה ב"הארץ", דווח כי איש העסקים האמריקאי, ג'ק בנטהיים, מנהל מגעים לרכישת השליטה במפעלי הבירה. חושיו העסקיים של בורנשטיין הובילו אותו לקראת המחשבה, שזאת הדרך שבה יוכל לקבל את השליטה על מפעלי הבירה.

למרות שאיש העסקים הקנדי מורי גולדמן, ניהל מגעים אין־ספור למכור את מפעלי הבירה, ידע בורנשטיין היטב שאין לו כל סיכוי לקנות מגולדמן את המפעל. גולדמן ביקש למכור את מפעלי הבירה מאחר והיה זקוק למזומנים לצורך המשך בניית פרויקט מגורים יוקרתי במאנהטן משותף לו ולחברת "כלל". הוא ניסה למכור את המפעל ל"כור" אך נכשל. גם "כלל" לא רצתה להיכנס בתקופה זו להרפתקה בתחום תעשייתי לא מוכר לה והסיכוי למכור את מפעלי הבירה לא נראה מתקרב באופק.

הישועה באה מכיוון בלתי צפוי. שמואל (בונדי) דרור, מנכ"ל מפעלי הבירה, קיים לפני שנה, במארס 1985, שיחה עם איש העסקים גדליה דורון ובמהלכה סיפר לו על הקשיים של בעל מפעלי הבירה מורי גולדמן למכור את המפעל. דרור אף ציין שרצוי למצוא משקיע בחו"ל שכן הסיכויים למצוא בימים אלה משקיע בארץ למפעל כה גדול, קלושים. נראה שבעניין זה סבר שעבות, כמנכ"ל החברה, יהיה נוח יותר להיות בשליטתה של חברה זרה.

דורון מעורה היטב במשק ובתעשייה הישראלית. בעבר היה סמנכ"ל קבוצת כלל, מנכ"ל חברת כיתן דימונה ומנכ"ל חברת איסוגג. הוא חתן פרס התעשייה ועומד כיום בראש חברת הכימיקלים "קרגל" שמניותיה נסחרות בבורסה. בעבר גם היה מהיזמים של אחת מהחברות לחיפוש נפט שגייסו הון בבורסה אך השליטה בה עברה לחברה אחרת. דורון הבטיח לבדוק את הנושא אך לא שיער ששיחה זו תביא אותו בסופו של דבר לקבל את העמלה הנחשבת לגדולה ביותר שהתקבלה בישראל עד כה, חצי מיליון דולר. פרשה קודמת של עמלה, שעוררה סערה בשעתו במשק, התרחשה במאי 1979, כאשר אברהם (בומה) שבית, קיבל עמלה של מיליון לירות (!) עבור התיווך במכירת פ.י.בי. לקבוצת איזנברג. ההבדל בין שתי העסקות הוא ששבית שימש באותה עת בתפקיד ציבורי כנשיא התאחדות התעשיינים בעוד שדורון הוא איש עסקים פרטי.

דורון פנה לאיש העסקים היהודי אמריקאי, ג'ק בנטהיים, שעמו הוא מקיים קשרים מהתעשייה הכימית המשותפת לשניהם. לג'ק בנטהיים מפעל כימי גדול בארצות הברית המגלגל עשרות מיליוני דולר. בנטהיים העביר את הטיפול בעסקה לנציגו בישראל, אברהם רז. לא לפני שחתם על הסכם עם דורון לפיו ישלם לדורון עמלה של ארבעה אחוזים על הטיפול בעסקה. עבור עסקה בסך 15 מיליון דולר, דובר על עמלה בשיעור של 600 אלף דולר. לאחר מו"מ סוכם שדורון יקבל רק חצי מיליון דולר. בתמורה התחייב דורון למסור עסקה מובנת, כולל הטיפול בנושא המימון במערכת הבנקאות. על פי גרסה שלא ניתן לקבל לה אישור גילו גם האחים ברונפמן מקנדה עניין בעסקה זו וכך הצליח דורון להתמקח ולקבל מבנטהיים את ההבטחה לעמלה. דורון עצמו אינו מוכן לשוחח על העסקה בטענה שזו עסקה פרטית עליה אין הוא חייב לדווח לאיש.

בנטהיים (42) נחשב בזמנו לאחד ממקורביו של מי שעמד בראש בנק הפועלים יעקב לוינסון המנוח. הוא היה חבר מועצת המנהלים של חברת יו.אס.איי. אותה הקים לוינסון בניו יורק. היו שחששו כי יו"ר הנהלת בנק הפועלים ג'יורא (גזורי) גזית יערים קשיים על העסקה בגלל קשריו של בנטהיים עם לוינסון אך התברר שבנק הפועלים סייע להשלמת העסקה.

לאחר שנודע לבורנשטיין שבנטהיים עומד לקנות את מפעלי הבירה הוא פנה לבנטהיים והציע לו להצטרף כשותף. בנטהיים נרתע תחילה מהשותפות. אך על פי עצת נציגו בארץ אברהם רז, הסכים לרעיון. רז סבר שיהיה מסובך להיכנס לתחום לא מוכר כמו ייצור בירה בלא שותף המכיר את תחום המשקאות הקלים. היה ברור לכל שעל האפשרות שבורנשטיין יהיה שותף במפעל הבירה, יש לשמור בסוד. סודות שכן הכל ידעו שגולדמן לא יסכים למכור ליריבו בורנשטיין את מפעלי הבירה.

הכל ידעו גם שקיימת התחייבות לשלם לדורון כחצי מיליון דולר. רז, נציגו של בנטהיים בישראל סבר שלמרות הקשיים שהיו כרוכים על דורון בביצוע העסקה, התשלום שהובטח לו על ידי בנטהיים, מופרז. באחד השלבים הציע אפילו שיאיימו על דורון בביטול העסקה אם לא יוותר על חלק מהעמלה. אך מי שדחה את הרעיון היה דווקא משה בורנשטיין. כאשר עושים עסקה עם מחזור של 40–50 מיליון דולר לא מקמצים על חצי מיליון דולר. בורנשטיין עשה הכל על מנת שדבר לא יפגע בסיכויי העסקה.

על פי הסכם בין בנטהיים לבורנשטיין, סוכם שבנטהיים יעביר את הכסף המיועד לדורון מחו"ל — משיקולי מיסוי שכן המס על תשלום מחו"ל הינו קטן יותר — התשלום יועבר דרך החברה הישראלית שקנתה את מפעלי הבירה, טמפו בירה, שמניותיה נסחרות בבורסה. ההסכם אומנם הסכם, אך בורנשטיין לאחר שמפעלי הבירה עברו לידיו והוא הפך לאחד מיצרני המשקאות הגדולים בארץ, לא התלהב, אם להשתמש בלשון המעטה, מהתשלום, למרות שהוא נכלל בהסכם בינו לבין בנטהיים על קניית מפעלי הבירה.

השבוע אמר בורנשטיין: אין לנו ברירה. השותף שלי (בנטהיים) התחייב ואני חייב לשלם זאת. אינני יודע על מה משלם. לא ראיתי את דורון בחיים. דורון כאמור כבר עם חבר טען, שעמלות בקבלת בכל מכירה של מפעל התעשייה שהובטח לו אינו חריג כלל. על פי ההסכם הראשוני אמור היה חלקו של דורון בעסקה להיות גדול יותר כשדובר גם על הצטרפותו למועצת המנהלים. אף הוצע לו בשלב מסוים לקבל מניות כחלק מהעסקה.

בורנשטיין בדק אפשרות שלא לשלם לדורון אך התברר לו שאינה קיימת. הוא עצמו היה חתום על כך בנוסף להתחייבות בכתב שהיתה לדורון מבנטהיים. אחר כך התבקש דורון לדחות את קבלת התשלום. הוא הסכים לקבל את מחצית הסכום ב־1 באפריל והמחצית האחרת ב־1 ביוני. אז צץ במוחו של בורנשטיין רעיון: הוא הודיע כי ישלם את הכסף לדורון יום לפני הזמן, ב־31 למארס. הסיבה: דורון יהיה חייב לדווח על כך עוד באותו יום למס הכנסה. וחלק נכבד מזה יעבור לשלטונות המס. בדיקה גילתה שגם זה בלתי אפשרי. ההתחייבות היתה שהתשלום ייעשה ב־1 באפריל ב־11 לפנה"צ. בורנשטיין מאשר שאנשים ביקש להודיע כך: "אני בעד זה שאנשים ישלמו מסים" אמר לי השבוע. ב־1 באפריל בשעה הנקובה, קיבל דורון 250 אלף דולר. עוד 250 אלף דולר יקבל ב־1 ביוני. מס הוא יצטרך לשלם, אף כי בשיעור מוקטן בגלל שמקור הכסף בחו"ל. בסופו של דבר גם שירותי תיווך הם יצוא ישראלי.

هكذا من الاصل

"עבודה אמריקאית"

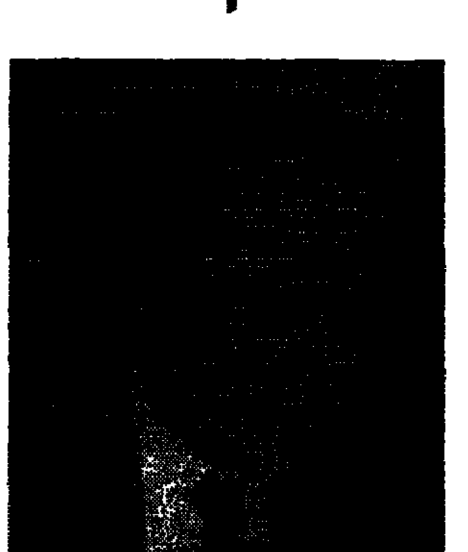

עבד אל־האמיד באקוש, הנציג הידוע ביותר של האופוזיציה לשליט לוב, אומר: הפעולה האמריקאית לא הזיקה לקדאפי, אלא עשתה לו טובה. כדי להצליח על האמריקאים להסב לקדאפי אבידות צבאיות כבדות עד כי לא יוכל לכפור בתבוסתו. בסתר ליבם רצו הערבים שהאמריקאים ייצאו למתקפה גדולה, אבל הם עשו חצי עבודה.

שרות
DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

עבד אל־האמיד באקוש היה ראש הממשלה של המלך אידריס שהודח על ידי קדאפי. כיום הוא הנציג הידוע ביותר של האופוזיציה הגולה הלובית. קדאפי ראה בו סיכון כה גדול, שב־1984 הורה לסוכניו לחסל את "הכלב המשוטט" באקוש. השירות החשאי המצרי מנע [illegible] והעמיד פנים שההתנקשות בבאקוש עלתה יפה. העיתונות המצרית פירסמה תצלומים של "גווית" באקוש. הטלוויזיה הלובית הקרינה מיד תצלומים אלה כהוכחה לכך שזרועה הנוקמת של המהפכה השיגה כל בוגד. אז גילתה מצרים את האמת וקדאפי הושם ללעג ולקלס. להלן קטעים מראיון עם באקוש.

שאלה: מר באקוש, בעצמת־העל ארצות הברית ולוב הקטנה ניהלו עצמן לעימות צבאי בסוף מרס. האם כראש "חזית השחרור הלובית" אתה שמח על כך שהאמריקאים רוצים להעניש את אויבך המושבע קדאפי על כלותו בעזרת טילים?

תשובה: אתה טועה טעות מרה. אמריקה הטילה כעת, אם גם בכל הנראה לא במתכוון, גלגל־הצלה לקדאפי.

שאלה: התקפות טילים על אוניות מלחמה לוביות קשה לתאר כגלגל־הצלה.

תשובה: עליך להכיר את העולם הערבי. אצלנו, האנשים רואים כל שליט העומד בעימות עם מעצמת־על כגיבור. ואם הוא רק מעלה קצף על שפתיו ומשקר לבאוזניו, אין לכך חשיבות. באמצעות פעולתה המוגבלת...

שאלה... שאתה מברך עליה?

תשובה... בעיקרון כן. אך בפי עולה מגבלות זו שלא הזיקה לקדאפי משום בחינה, אלא אדרבה, רק העילה לו מבחינה מוסרית. האמריקאים דווקא עשו לקדאפי טובה. כעת הוא יקום ויכריז: "בזכי לפני מהלומות עם הפנטגון יצאתי מנצח".

שאלה: מה היתה צריכה אמריקה לעשות?

תשובה: האמריקאים צריכים היו להסב לקדאפי אבידות צבאיות כבדות, להנחית מהלומות כאלה עד כי לא יוכל היה לכפור בתבוסתו. אז היו הצבא והעם שואבים עידוד ושמים קץ למשטר האימים של רודן עקוב מדם זה. רק אז היו טעם ותכלית לפעולת האמריקאים.

שאלה: מתקפה בקנה־מידה גדול של ארצות הברית היתה יכולה, עם זאת, להרחיב את הסכסוך בצורה שאין להוותה מראש. מדינות ערביות רבות התבטאו בגלוי נגד צעדי הצים האמריקאי וחלקן הבטיחו ללוב סיוע צבאי.

תשובה: הגישה של מדינות ערביות אלה אינה ישרה. כל מדינה ערבית, אפילו סוריה שבדרך כלל מתבטאת אחרת, דווקא כמהה לכך שיחסלו סוף סוף את קדאפי.

הערבים מדברים בכפל לשון

שאלה: מדוע אם כך מדברות מדינות ערב בכפל לשון?

תשובה: הן פוחדות ואינן מעיזות לצאת בגלוי נגדו. הטרור של קדאפי אינו נעצר בפני אף אחד. קח למשל את תוניסיה, שם נאבקות קבוצות שונות על השלטון. אף אחת מהן אינה אוהבת את קדאפי. אך כולן מבקשות, פחות או יותר בצורה ישירה, את חסותו. הן רוצות להבטיח לעצמן, לכל הפחות, כי לא יתערב במשחקיהן הפוליטיים.

שאלה: אילו הלמה ואשינגטון, לא היו אם כך הערבים נחלצים לעזרת קדאפי.

תשובה: אף פעם לא, אף לא אחד. בסתר ליבם רצו הערבים שהאמריקאים ייצאו למתקפה גדולה. על כוס תה או קפה יאמר לך זאת כל ערבי. אבל מכיוון שממשלות המדינות הערביות ידעו שהאמריקאים יעשו דברים לחצאין גם במפרץ סידרה, הן בחרו בהימור הבטוח ופירסמו הצהרות תמיכה, מהרפרטואר הערבי הרגיל. בינתיים ברור שהאמריקאים שב הביכו את ידידיהם בחלק זה של העולם במדיניותם חסרת הקונצפציות. התוצאה היא מה שאתה מכנה "כפל לשון".

שאלה: קדאפי הוא איפוא מדינאי שיש להתייחס אליו בכובד ראש?

תשובה: כוחו הוא בחולשתם של האחרים.

שאלה: מבחינה כלכלית היה קדאפי עד כה אדם חזק.

תשובה: עד כה, כן. אבל גם זאת רק משום שאירופה הקונה ממנו את מרבית הנפט שלו איפשרה לו. במדיניות קניות זו, למען את הטרור הבינלאומי, המביא את ביעות הטרור עמוק לתוך ביתה היא.

שאלה: בין בון לטריפולי צצו מתחים גדולים, בגלל פעולות הרצח הלוביות שכוונו נגד מתנגדים לוביים. גם האנגלים גילו נוקשות.

תשובה: אני מברך על כך שמערב־אירופה ובריטניה מגלות סוף סוף התנגדות לטרור של קדאפי. אבל מה יש לחשוב על כך כאשר מערב־גרמניה עוצרת ומגרשת חבר בשגרירות לוב [illegible] מכן אוסטריה הדמוקרטית אינה מוצאת שום פגם בכך שהמעוז הידוע נשלח לווינה כדיפלומט?

שאלה: בכל מקרה זו אינה התנהגות הרגילה.

תשובה: גם אירופה מעמידה אינטרסים כלכליים מעל לכל. גם מעל הנכסים ההומאניטריים. מצער הוא, שהאירופים שנלחמו זמן כה רב למען חירותם וחירות אחרים נכנעים כעת לסחטנות של דיקטטור, שלא רק מודה בפשעיו אלא אף מתרברב בהם.

שאלה: באירופה לא מוכנים לסבול את חוליות הרצח של קדאפי. כמו כן, הם לא פעלו עד כה נגד אירופים, דבר שכמובן אינו מצדיק את מעלליהם.

תשובה: כך לי אמרו למשל עיתונאים זרים רבים, כי הם נמנעים מלבקר בחריפות גדולה מדי את משטר הדמים של קדאפי, כדי שלא ייכנסו לרשימת המוות של השירותים החשאיים הלוביים. והבט באפריקה. כל היבשת השחורה פוחדת מקדאפי.

שאלה: כמה מדינות אפריקאיות רואות בלוב דווקא בעלת ברית.

תשובה: הכסף ממכירות הנפט הלובי הוא הבסיס להשפעתו ולכוחו, ולתמרוני המחתרות הפוליטיים שלו. לא תמיד הוא צריך להשתמש בכרקרה ובחומר נפץ.

הסכנה לקדאפי — מבית

שאלה: איך יכול מישהו להיוותר בשלטון 16 שנים אם רוב האוכלוסייה אינו תומך בו?

תשובה: אני מופתע שדווקא גרמני מציג שאלה זו, על אף הדוגמה הזועקת לשמים של ההיסטוריה הגרמנית בזמננו. הדיקטטורה של קדאפי היא ממין הגרועות ביותר במאה ה־20. בלוב של מועמר קדאפי לא שולטים חוקה וחוק, אלא פקודות בעל פה של קבוצה נבערת. האוכלוסייה הלובית נתונה כיום יותר ויותר לתכתיבים לא רציונליים של "המועצות העממיות" ו"הוועדות המהפכניות" המורכבות מצעירים חסרי השכלה.

שאלה: אבל בכל זאת, אמצעי התקשורת מדווחים לעתים רחוקות יחסית על אופוזיציה בלוב. האם כל אויבי המשטר ברחו לחו"ל?

תשובה: לאמצעי התקשורת אין שום גישה לשיטה. הכל סגור באורח הרמטי. אבל הטלוויזיה הלובית עצמה הראתה איך קלגסי קדאפי תלו ללא משפט — למען יראו וייראו — בוגדים כביכול שהעזו לאחוז בנשק נגד הדיקטטור.

שאלה: האם האופוזיציה שאתה עומד בראשה יכולה לסכן את המשטר?

תשובה: "חזית השחרור הלובית" שאני בראשה, היא מגבירה לאופוזיציה הפנימית ההולכת ומתחזקת. הסכנה לקדאפי באה מבית.

שאלה: האם מצרים עוזרת לכם במאמציכם להפיל את קדאפי? ידוע שזה שנים קהיר וקדאפי אינם רואים עין בעין.

תשובה: מצרים מעניקה לנו מקלט, זה הכל. המאבק נגד השיטה מתנהל בלוב עצמה.

שאלה: אילו התכוונו האמריקאים לפעול ברצינות, היה בכל הנראה מתוסף לחץ מבחוץ.

תשובה: אבל הם לא התכוונו כל כך ברצינות. במקרה כזה לא יכול היה צבא לוב לעמוד בפני האמריקאים.

שאלה: למרות הנשק הרב שקנה קדאפי?

תשובה: צבא לוב מונה לכל היותר 40 אלף איש. הכשרתם גרועה ואין להם מוטיווציה מספקת. הם נכשלו בצורה עלובה באוגנדה כאשר ניסו להגן על אידי אמין. נשיאה הנוכחי של אוגנדה, מוסאווני, נלחם אז יחד עם צבא טאנזניה נגד הכוח הלובי; וכך גם בצ'אד. המיליציות יכולות להציג רק סיסמאות.

שאלה: האם צבא זה לא יגן על המנהיג כאשר תיווצר סכנה?

תשובה: הצבא הזה מחר לעתים כה קרובות, קצינים וחיילים רבים כל כך הוסלו, שהצבא רק ישמח לצאת נגדו.

שאלה: מדוע הוא לא עושה זאת?

תשובה: בקרוב מאוד אכן יעשה. הפיאסקו בצ'אד, שם הובס הצבא בדצמבר האחרון, יכריע את הכף. מלחמת צ'אד אינה פופולארית בלוב. לפני זמן קצר פרץ מרד בקרב כוחות לוביים בצ'אד. זו תחילת הסוף. ומכיוון שבו בזמן מסתמן מחסור בכסף, בגלל הירידה התלולה בהכנסות הנפט ומשום שמצב אספקת המזון לאוכלוסייה מחמיר, מתחוררים הדברים. קדאפי לא יוכל להחזיק מעמד זמן רב. נתמלאה הסאה.

להתייצב לצד המדוכאים

תיאולוגיית השחרור זכתה בהכרה חלקית של הוותיקאן, שאינו יכול להתכחש למרכזיותה, בעיקר בעולם השלישי

שרות
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

במשך מאות שנים אמרה הכנסייה הקתולית, שהענוים יירשו ארץ. בשבוע שעבר אמרה להם הוותיקן שלפעמים זה בסדר לקחת אותה. בעוד הפופולאריות של תיאולוגיית השחרור גדלה והולכת בעולם השלישי, פירסם הוותיקאן "הוראה" חדשה בדבר חופש נוצרי וחירות, על נחישות הכנסייה "להגיב על חששות האדם בן זמננו כאשר הוא סובל מדיכוי ומייחל לחירות". המסמך יכול היה אולי להפתיע את אלה הרואים בכנסייה תחת האפיפיור יוחנן פאולוס השני מעוז מחודש של שמרנות. נאמר בו, כי "לגיטימי להלוחין לנקוט פעולה". מאבק בנשק מותר כתורת אמצעי אחרון נגד עריצות ממושכת, חמורה. הרכוש הפרטי כפופות ומעצבות ל"עיקרון העליון יותר, שעל פיו טובין נבראים נועדו לכל".

בעוד שקשה לראות בכך קריאה למהפכה, הכרזתה של רומא הצביעה על כך שבכמה חלקים בעולם הכנסייה תיתן בלית ברירה את ברכתה למהפכות. אין זו דוגמה חדשה, אלא שינוי ניכר מצד הכנסייה, ושל כלב השמירה הרשמי שלה בנושא הכפירה, הקרדינל יוזף רטצינגר העומד בראש "הקהילה למען הדוקטרינה של האמונה".

רק 20 חודשים קודם לכן פירסם רטצינגר הנחיות בדבר תיאולוגיית שחרור בעלת רגעים שונים לגמרי. המסמך הקודם אשר הודה במחויבותה של הכנסייה לצדק למען העניים, דן עם זאת באריכות בסכנה מן תיאולוגיית השחרור "תזהם" את הקאתוליות בקונצפציות זרות ושאולות מהמארקסיזם. ההנחיה החדשה לא ביטלה אזהרות אלה. אך לאחר הערה כי הן נשארות בתוקפן, היא מוסיפה ועומדת באריכות רבה — ומבלי להזכיר אפילו את המלה מארקסיזם — על כל התחומי הסלידורות בין הוותיקאן ובין חסידי תיאולוגיית השחרור.

לדידו של תיאולוג השחרור גוסטאבו גוטיירז מפרו, השינוי בנימה הוא בבחינת ניצחון. "פירוש הדבר הוא קץ עידן", אמר ל"ניוזוויק". "הדיון נגמר". גוטיירז נזהר מדי לומר שהוויכוח נותם או לרמוז שתיאולוגיית השחרור ניצחה. אבל ההכרה הרשמית של הוותיקאן מראה כי הכנסייה הכירה באי אלו עובדות חיים בעלות תוקף מחייב. באזורים רבים של העולם השלישי שבהם צאן מרעיתם חי בתנאי עוני ודיכוי, בישופים וכמרים באו לכלל מסקנה כי אינם יכולים להישאר נאמנים לאמונתם מבלי להתייצב לצד המדוכאים. במדינות כהאיטי והפיליפינים, עלתה הכנסייה השנה כגורם קריטי, אולי מכריע, בהפלת העריצות. בצ'ילה נראה שהכנסייה בעלת המסורת השמרנית ארוכת השנים עומדת לעלות על דרך דומה.

אופציה מועדפת לעניים

"אם אנשי העולם השלישי מתנתקים מכבליהם, הוותיקאן אינו רוצה להישאר מאחור", אמר איש כנסייה ברומא. "זה אחת", אמר אחר, "שהוותיקאן מיישם ריאל־פוליטיקה". אבל הכנסייה גם אינה יכולה להתחזק [illegible] "כמיומן הפוליטיקה מבלי להסתכן בטביעה". מה אם הממשלות שהכנסייה תסייע בהפלתן יוחלפו במארקסיסטים? עד היכן יכולים כמרים ובישופים להיות מעורבים בפוליטיקה ולהוסיף ולשמש רועים רוחניים? מה יקרה לאחדות הכנסייה אם כמרים יעמדו משני צדי המתרס בסכסוך פוליטי? אם יעודדו כמרים קאתולים תורים מאבק למען זכויות אדם ודמוקרטיה, כמה זמן יחלוף בטרם יתבעו דמוקרטיה בתוך הכנסייה עצמה?

שאלות אלה לא עלו, ככל הנראה, בדעתו של האפיפיור יוחנן ה־23 כאשר זימן את מועצת הוותיקאן השנייה ב־1961. אבל שורשי תיאולוגיית השחרור נעוצים בניסיונה של ותיקאן־2 לקרב את הכנסייה לאנשים. זמן מה לאחר מכן אישרו במדלין שבקולומביה, ב־1968, הבישופים של אמריקה הלטינית (כנסייה שהיתה מאז ומתמיד עשירה ובעלת בריתם של המעמדות השולטים) "אופציה מועדפת לעניים". הרעיון שבכל עבודתה חייבת הכנסייה להעניק קדימות ראשונה לחבריה הרשים והדלים. בפתחו רעיון זה ב־1971, כתב גוטיירז את "התיאולוגיה של השחרור", ובכך הביא לעולם סיסמה ותנועה. רעיונותיו התפתחו במהירות כזאת, עד כי ב־1979 זוכר כומר ספרדי שראה מפגינים עומדים בעימות זה מול זה, בכיכר שופעת הגנהיה של עיירה מקסיקאית קטנה. קבוצה אחת צעקה למען תיאולוגיית השחרור. קבוצה שנייה צעקה שזו מלאכת השטן. "אני כוהראי הוזה", אמר הכומר. "מאז ימי הביניים לא יצאו אנשים להתהוללות למען תיאולוגיה".

גוטיירז שואב ממקורות שונים ומגוונים, כספר "שמות" והתיזות על פוירבאך" של קארל מארקס. על פי הפילוסופים המוקדמים של הכנסייה בא לכלל מסקנה, שהכנסייה שמה דגש רב מדי על העולם הבא ולא די על העולם הזה. מוותיקאן־2 הסיק, שקאתוליות חייבת להיות "כנסייה של שירות". ממארקס אימץ את הרעיון, שסוציאליזם "הוא חברה שבה יכול אדם להתחיל להיות בצורה חופשית ואנושית". ומספר "שמות" הפיק את הלקח, שאהבת האל לעמו יכולה למצוא ביטוי פוליטי. "שחרור בני ישראל", כתב, "הוא צעד פוליטי. התנתקות ממצב של ניצול ומצוקה ותחילת כינונה של חברה המושתתת על צדק ואחווה".

במהרה צצו וואריאציות רבות על הנושא של גוטיירז. בניקרגואה התגייסו כמרים קאתולים לשורות המורדים בדיקטטורה של סומוזה. באזורים נידחים של ארץ זו מלמדים כיום כמרים מהפכניים את הילדים יסודות דתיים בעלי סיסמאות סנדיניסטיות, וכמה מהם מדברים על "כנסייה עממית" לא היררכית, בניגוד לכנסייה המסורתית. בבראזיל אירגנו אנשי כנסייה אלפי "קהילות מהשורה" המשלבות טיפול רועים בעניים בחינוך ובקריאות לפעילות פוליטית. הנזיר הפראנציסקאי הבראזילאי, ליאונרדו בוף, פירסם ב־1985 ספר של תיאולוגיית שחרור ושמו "הכנסייה: כאריזמה וכוח", שבו תקף את ההיררכיה "המונרכית והפירמידית" של הכנסייה עצמה.

תמיכה בהפלת העריצים

גישה כזאת לא הביאה, כמובן, לתיאולוגיית השחרור ידידים בוותיקאן. האפיפיור, כפי שהראה בתקופת המאבק של "סולידריות" במולדתו, אינו מתנגד לכך שהכנסייה תנקוט עמדה תקיפה בהגנה על זכויות אדם ונגד משטר אוטוריטרי. אבל האוריינטציה המארקסיסטית של רבים מתיאולוגים של השחרור מעוררת רתיעה בקרב פרלטים רבים. "איזה סוג של שחרור אפשר להשיג באמצעות מארקסיזם המוביל תמיד לדיכוי?" שאל כומר בפולין בשבוע שעבר. ולצדו של האפיפיור ניצב רטצינגר, האיש מספר שתיים בוותיקאן. הוא תיאר לוב גרמני, אך מבקריו אומרים שלבו לב ביורוקרט גרמני. הוא מצפה שהכפופים לו ימלאו פקודות ללא טענות ומענות. בוף העמיד בסימן שאלה את זכותו של הוותיקאן לתת אותן פקודות.

מגמת רוחו של הוותיקאן החלה להיות מורגשת באמריקה הלטינית. מינויי בישופים הצביעו על העדפת שמרנים, כגון מיגאל אובנדו אי בראבו בניקרגואה שמונה לקרדינל בשנה שעברה, ועקיפת מתונים, כגון ארתורו ריווארה אי דאמאס הארכיבישוף של סאן סלוואדור. הוותיקאן הפעיל לחץ על בית הוועידה של הכנסייה הבראזילאית כדי שישהה פרסום אסופה של תיאולוגיית שחרור. ב־1984 חקרה הקהילה של רטצינגר שלושה תיאולוגים של שחרור ידועים — בוף, גוטיירז וחון סובריגו מאל סלוואדור — כדי לברר אם הם בבחינת כופרים. בשנה שעברה היא הטילה צו שתיקה על בוף, עונש האוסר עליו לפרסם או להעניק ראיונות. אבל הכלי העיקרי לביטוי צורת רוחה של רומא היה "ההוראה" שפירסם רטצינגר בספטמבר 1984.

היא הזהירה בפרוטרוט מפני "הסטיות וסכנות־הסטיות" הטמונות בתיאולוגיית השחרור, "המשתמשת בצורה שאינה ביקורתית דיה במושגים השאולים מזרמים שונים של החשיבה המארקסיסטית". רטצינגר גינה את מלחמת המעמדות כעומדת בסתירה להגות הנוצרית של אהבת הרע, ומבלי לנקוב בשמו של בוף, האשים את התיאולוגים של השחרור ב"קריאת תיגר על המבנה הפולחני ההיררכי של הכנסייה שהינו על פי רצון האל עצמו".

אם ציפו רטצינגר או האפיפיור שצעדים אלה יאטו את תנופתה של תיאולוגיית השחרור, הם טעו בחישוביהם. שני קרדינלים וארבעה בישופים נסעו לרומא כדי להגן על בוף. עשרה בישופים חתמו על מכתב שתיאר את העונש שהוטל עליו — מכה על זכויות האדם. "הוותיקאן לא ציפה לגילויי התמיכה הרבים בבוף", אומר כומר בראזילאי, בנדיטו פראדו, "ולא היה מרוצה רק בבראזיל ובבוף". ברחבי העולם השלישי כולו נראה היה שכמרים קאתולים, בין אם הכריזו על עצמם כתומכים בתיאולוגיית השחרור בין אם לאו, השתקעו יותר ויותר במה שניתן לכנות עבודת שחרור.

חריגה מהתפקיד המסורתי

בהאיטי, שם 80% מהאוכלוסייה מנסים לחיות איכשהו על הכנסה שנתית של 180 דולר לשנה, סייעה הכנסייה להפיל את דיוואליה. מעניינת העובדה, שכמרים האיטיים אומרים כי המודעות של כנסייתם גברה בעקבות ביקורים של עמיתיהם הבראזילאים. בשנה שעברה, הבישופים של ערי מחוז כגון גונאיב, קאפ־האיטיאן וג'רמי הקצינו את ביקורתם על המשטר. רדיו סולאיי (שמש) של הכנסייה שימש מקור לחדשות על הפגנות נגד דיוואליה. "המוסד (האופוזיציוני) היחיד הוא הכנסייה", אמר פקיד אמריקאי בשבוע שבו נמלט דיוואליה, "וללא ספק היא היתה כוח מניע". עכשיו, לאחר הסתלקות דיוואליה מנהלים כמרים בהאיטי מערכה למען סילוקו של הארכיבישוף פרנסואה־וולף ליגונדה מהבירה פורט־או־פראנס. הם אומרים שליגונדה, דודה של אשת דיוואליה מישל, היה מקורב מדי לעריצות.

סכנה כזאת אינה צפויה לקרדינל של מאנילה חיימה סין. ביוצא מן הכלל האפשרי של קוראזון אקינו עצמה, הוא נחשב אחראי יותר מכל אדם אחר בפיליפינים לנפילת מרקוס. "אני מתפתה לשאול: האם אלה בחירות לנשיאות או מאבק של הטוב ברע, ילדי האור וילדי החושך?" הכריז סין לפני הבחירות לנשיאות בפברואר. תשובתו היתה ברורה: נזירות קאתוליות תפסו מקום חשוב בקרב המשקיפים בקלפיות שניסו לסכל הונאות בחירות מצד אנשי מרקוס. כאשר נכשלו בכך, שידר רדיו וריטאס (אמת) הכרזות של אנשי הצבא שיצאו נגד מרקוס. הדיקטטורה התמוטטה.

נראה שדוגמתו של סין עודדה אחרים. באחרונה עלה הקרדינל סטיוון קים סו־הואן על דוכן הקתדרלה מיונגדונג בסיאול וקרא ל"חזרה לדמוקרטיה" בדרום קוריאה. הדרשה שנשא הציבה את הכנסייה בפומבי בצד הקוראים לתיקון החוקה, שיאפשר בחירות ישירות לנשיאות. צעד שלדברי הנשיא צ'ון דו הואן חייב להמתין עד לאחר חילופי הממשלה ב־1988. כמה מאות כמרים חתמו על הכרזות התומכות בתיקון, ובמערכה למענו פעילות יותר מ־500 קהילות קאתוליות.

אין זה מפתיע שפקידי ממשלה דרום קוריאנים הזהירו באורח פרטי כי על הכנסייה להישאר מחוץ לפוליטיקה. את תגובת הכנסייה יכול היה לכתוב גוסטאבו גוטיירז עצמו. "שחרור הוא חלק מתוך של התנ"ך", אמר דובר הארכיבישופות בסיאול, האב אוגוסטין האם סי הונג. אפילו כמרים בעלי מתינות שמרנית התייצבו להגן בגלוי על זכויות האדם. כאשר מונה חואן פראנסיסקו פרסנו מצ'ילה לקרדינל לפני שנתיים, חששו מבקרים מהשמאל כי הוא ישמש אפולוגטיקן של משטר אוגוסטו פינושה. אולם בסידרה של ארוחות בוקר, תה של מנחה וארוחות צהריים, שכנע פרסנו פוליטיקאים באופוזיציה להתלכד ולהסכים על תוכנית משותפת לסיום המשטר הצבאי — "ההסכמה הלאומית" שאומצה באוגוסט האחרון. כעבור זמן במהלך השנה שעברה, נעצר ישועי צ'יליאני, רנטו הארויה, עורך של ביטאון כנסייתי, באשמה כי העיתון העליב את פינושה. במקום להגן על המשטר, נזעקו עיירות והבישופים הצ'יליאנים להגנת הארויה. וכאשר התבקש פרסנו להשתיק את הארויה, הוא סירב על פי השמועה ואמר "הוא רק מרפים עובדות".

בניקרגואה, לעומת זאת, עמד הקרדינל אובאנדו אי בראבו במוקד האופוזיציה למשטר הסנדיניסטי. "האנשים התמלאו שנאה ומשכו הבחירות האדם דוכאו. בתיאולוגיית השחרור נעשה כאן תיפלול", אמר בחודש האחרון. בתגובה האשים אותו המשטר כי הוא שותף ובעל ברית של ארצות הברית. האשמה המסתמכת בעיקר על התנגדותו לשירות החובה בצבא ודרישתו שהסנדיניסטים ישאו ויתנו עם הקונטראס.

בבראזיל, שם עלתה באחרונה ממשלה אזרחית לאחר 20 שנות שלטון צבאי, ממוקדת תשומת הלב של תיאולוגים של השחרור בשיפור רמת החיים של 110 מיליון הקאתולים במדינה. למעלה מארבעה מיליונים מהם חברים ב־70 אלף "קהילות מהשורה" של איכרים ותושבי רובעי עוני. הקאתוליות שלהם כוללת תוכניות לביעור הבערות, תסיסה ופעולה למען רפורמה אגרארית, ופלוגות עבודה מתנדבות המתגייסות בסופי שבוע להקמת מערכות מים וביוב. האפיפיור עצמו נתן את ברכתו למפעל כזה. "ההוראה" של השבוע שעבר כינתה את הפעילויות הללו "מקור לתקווה גדולה של הכנסייה", בתנאי שיימנעו מסוג האתגר שהציב בוף בפני הכנסייה וייעשו נאמנים ל"סדר ההיררכי" שלה.

הולך ומתמעט מספרן של המדינות הקאתוליות בעולם השלישי שבהן הכנסייה ממלאה רק את תפקידה המסורתי של מנחמת העניים, ומוסיפה לשמש שותפה סמויה בסדר הדברים הקיים. ההיררכיה השמרנית של ארגנטינה בלטה בשתיקתה בתקופת המשטר הצבאי עקוב הדם ב־83־1976. עד תחילת שנות ה־70 איימו כמרים בקולומביה בנידוי חברי קהילתם שיצביעו בעד הליברלים, והכנסייה מוסיפה להיות גם כיום מעוז של שמרנות. הבישופים שלה גינו את האפשרות להתיר לקבוצות גרילה שמאליות להשתתף בבחירות השנה. ההיררכיה שלה רואה בתנועת "הקהילה מהשורה" גורם חתרני.

הכנסייה בקולומביה היא אחת מבעלות האחוזות הגדולות של המדינה. בין השאר, יש לה בעלות חלקית ברשת המסעדות בורגר קינג. אבל נראה שפתרונה הוא עם העניים. בקולומביה מוסיף לרדת מספרם של הפונים לכמורה — בעיה כלל־עולמית. באחרונה נסגרו שם כמה סמינרים. בבראזיל, שם חיים תלמידי הסמינרים הדתיים במעין קומונות קטנות ומעורבים באורח פעיל ב"קהילות מהשורה" באזורים עניים, גדלה בראשונה זה עשרות שנים רשימת הפונים ללימוד בסמינרים. הכנסיות בשכונות העוני מלאות.

הוותיקאן אינו יכול להתעלם ממגמות אלה. אומר ישועי הודי ברומא: "במדינות שבהן שורר עוני רב, הכנסייה פשוט תפסיק להיות רלוונטית אם לא תהיה מחויבת לצדק חברתי ופוליטי. ודבר זה פירושו לעתים קרובות מעורבות פוליטית".

האפיפיור ורטצינגר ניסו להביא לכך, שכולם, למעט המארקסיסטים הדוקטרינריים של הקאתוליות, יהיו פחות או יותר מרוצים. השתקת בוף בוטלה בשבוע שעבר. מטרתן של "ההוראות" מ־1984 ו־1986 היתה לאפשר לכל אחד בכנסייה למצוא דברים שעמם יוכל להסכים. איש תיאולוגיית השחרור כגוטיירז יכול היה לומר בשבוע שעבר: "תיאולוגיית השחרור היא מסימני הזמן באמריקה הלטינית והכנסייה מכירה בה בתור שכזאת".

אבל הכנסייה חייבת לחשוש כעת מפירוד בשורותיה. בניקרגואה השווה הקרדינל אובאנדו אי בראבו את שר החוץ מיגאל ד'אסקוטו, כומר של מסדר מארינול שהוותיקאן אסר עליו למלא את תפקידיו ככומר — ללוציפר. ד'אסקוטו האשים את הקרדינל שהוא מייצג "אל שקרן וגרוטסקי של מוות". בלהט ויכוח על ועידת בישופים באמריקה הלטינית, סטר הקרדינל השמרן של קולומביה אלפונסו לופז טרוחיו על פניו של הקרדינל הליברלי הבראזילאי אלויזיו לורשיידר.

התיאולוגים של השחרור משיבים שהם פשוט מקיימים את תורתו של ישו. כפי שאמרה מריה בבשורה על שם לוקאס: האל הוריד את החזקים מכיסאות מלכותם ורומם את הבזויים. הוא מילא את הרעבים בדברי מאכל טובים ואת העשירים שילח לדרכם בלא כלום.

מתרחב השימוש בצילומי לוויינים

מאת ויליאם ברוד
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

ניו־יורק

מומחי חלל אומרים כי נפתח עידן חדש בו משתמשים אזרחים במצלמות לוויינים כדי לעקוב אחר יעדים צבאיים, כגון אוניות, צוללות וטילים. התקדמות טכנית בעיצוב מצלמות ותחרות שוק חופשי הריפה על מכירת צילומי חלל, העניקו לחוקרים, אמצעי התקשורת ואזרחים אחרים, גישה לצילומים של מתקנים צבאיים, שהיתה בעבר נחלתם הבלעדית של הבון האמריקאי והסובייטי. לדברי המומחים, כבר קיימת קבוצה מגוונת של משתמשים, כולל חוקרים של התאחדות כוכבי הלכת הבריטית (אינטרפלאנאטרי סוסייטי), מדענים באוניברסיטת אלאסקה ועורכי פרסומים כגון "נשיונל ג'אוגראפיק" ו"אוויאשן וויק אנד ספייס טכנולוג'י". קבוצות כאלו השתמשו בצילומי הלוויינים, בעיקר כדי להציץ לתוך עולמו החשאי של הצבא הסובייטי.

נשיונל ג'אוגראפיק מתכננת גליון על תכנית החלל הסובייטית שיכלול על פי השמועה צילומי מסלולי ההמראה הנוקמים עבור מעבורת חלל סובייטית. קבוצה חשאית יותר של משתמשים בצילומים, מונה ממשלות זרות שאינן יכולות להרשות לעצמן לווייני ריגול אך הרוצות לעקוב אחר ההתפתחות הצבאיות במדינות אחרות, לדברי בטאונים מקצועיים ומומחי חלל. בעבר השתמשו בצילומים מלוויינים אזרחיים בעיקר לצורך תחזית יבול, חיפוש אחר מחצבים ויערנות. שימושים כאלו דורשים מראה מרחוק של שטח כדור הארץ. אבל מצלמות של לוויינים אחרים, אף כי הן עדיין פחות חזקות מלווייני ריגול צבאיים, מורכבות כעת כדי שיתאימו לצלם חפצים קטנים.

ב־22 בפברואר שיגרה צרפת לוויין בשם ספוט המציע את כושר הפרדת התמונה הטוב ביותר לצילומים מקרוב של לוויינים אזרחיים. אחד הצילומים הראשונים שלו, צילום של ניצה על חוף הים התיכון, כלל פרטים ברורים של רחובות ומזחים. כאשר הם מקבלים את קו האורך והרוחב של מקום כלשהו על פני כדור הארץ, יכולים ספוט ומתחרהו האמריקאי לאנדסאט לספק צילום של המקום הזה אותו הם יוצרים מחדש מאיתותים אלקטרוניים. ספוט, ראשי תיבות של "סיסטאם פרובאטואר ד'אובסוראסיון דה לה טאר", יכול לצלם נקודה מסוימת עד לפעמיים בשבוע. "באמצעות ספוט אתה יכול לראות מתקני שיגור אינר־יורדר אלים ודקטות", אמר צ'ארלס ויק, מומחה חלל בהאנטסוויל שבאלאבמה. בשרטוטים המפורטים ששירטט של אתרי שיגור של ברית המועצות בסיוע צילומי לאנדסאט, נעשה שימוש בדיווחים של חוקרים ומוקרים של הקונגרס האמריקאי.

להרץ שיווק המגדיל את זמינותם של צילומים אלה, החל בשנה שעברה כאשר לוויין לאנדסאט האמריקאי שפותח על ידי הממשל, הועבר לידי חברת ארת אובזרוויישן סאטאליט (לווייני תצפית כדור הארץ) — שותפות של חברת התעופה יוז וארסי־אי שמקום מושבה בלאנהאם שבמרילאנד. "עד שלב זה ההפרדה בין שימושים צבאיים ואזרחיים נשמרה פחות או יותר", אומרת רבקה סימונס, מומחית במרכז למדיניות חלל, חברת ייעוץ בקיימברידג' שבמאסאצ'וסטס. "אבל כאשר הפרדת התמונה החדשה של ספוט ומאמצי לאנדסאט להרחיב את השוק מעלים את בעיית השימוש בנתונים אזרחיים למעקב פרטי".

ארצות הברית וברית המועצות הן המדינות היחידות עליהן ידוע כי הן עורכות מעקב מהחלל. הלוויינים הצבאיים שלהם, המסבבים בגובה של למעלה מ־240 ק"מ מסוגלים, על פי השמועה, לצלם צילומים בהם אפשר לראות את מספר לוחיות הרישוי של מכוניות. ב־1972 שוגרו מצלמות המעקב האזרחיות הראשונות לחלל עם הופעתם של לווייני לאנדסאט שפותחו על ידי נאס"א כדי לעקוב אחר יבולים, יערות ומשאבי טבע אחרים. כיום כושר הפרדת התמונה הטוב ביותר של מצלמת לאנדסאט מגובה של 640 ק"מ הוא כ־30 מטר ופירוש הדבר הוא כי ממסלולה היא יכולה לאתר בבירור חפצים בגודל זה. גבולות יכולתו של הלאנדסאט נקבעו על ידי הפנטאגון שהגביל את התפתחות טכנולוגיית המצלמה האזרחית ואת פרסומם של צילומים רגישים. הפנטאגון מוסיף לקיים הגבלה זו אך הוא אינו מפעיל אותה יותר באותה מידה של קפדנות, לדברי מומחי חלל.

ב־1983 יכול היה ד"ר ג'ון מילר, מהמכון הגיאופיסי של אוניברסיטת אלאסקה, לצפות בשוברות קרח צבאיות סובייטיות שניסו לחלץ 50 אניות סובייטיות שנלכדו בהצטברות קרח מוקדמת שלא כרגיל בתוך מעגל הקוטב. צילומי לאנדסאט בהם השתמש, פורסמו בגליון ה־28 בנובמבר של אוויאשן וויק והיו חלוצים במעקב האזרחי אחר יעדים צבאיים. ב־1984 פורסמו עוד צילומים של ד"ר מילר בעיתון. הם הראו שהיתה צוללת סובייטית שעסקה בניסויים כדי לבדוק אם ניתן לשגר טילים בעלי ראשים גרעיניים מתחת לשיכבת הקרח הארקטית. הצילומים הראו שבקע בקרח שדרכו אפשר היה לשגר רקטה ומטוסים שצצו במתרחש. גילוי זה עורר ויכוח נרחב בתוך הממשל ומחוצה לו בשאלה אם ברית המועצות ניסתה שיטה חדשה של ידי טילים גרעיניים.

מייד לאחר פרסום עבודתו של מילר בסוף 1984, החלה לפחות ממשלה זרה אחת להשתמש בצילומי לאנדסאט למטרות ריגול. לדברי דפאנס אלקטרוניקס, פרסום מקצועי מכובד, החל צבא יפאן במארס 1985 להשתמש בצילומי לאנדסאט כדי לעקוב אחר פעילות צבאית סובייטית במזרח סיביר ובמימי החופים של יפאן. לדברי מומחי חלל, מעקב אחר יעדים צבאיים הנעים במהירות ניתן לבצע בצורה הטובה ביותר בצילומים המצולמים והמפוענחים במהירות האפשרית. לפעמים יכולים להידרש חודשים להשגת צילום ספציפי מלאנדסאט. אך ד"ר מילר והיפאנים מקבלים צילומים מייד באמצעות תחנות הקרקע שלהם הפועלות במסגרת הסדר שהושג עם לאנדסאט.

חופשת חג על גלגלים והדלק על חשבוננו!

*מבחר מכוניות חדישות *מגוון תכניות השכרה
*שרות אמין בכל רחבי הארץ

פרטים והזמנות:
- משרד ראשי: תל־אביב רח' המסגר 40 טל. 03-337072/4
- תל־אביב: רח' שלום עליכם 5 טל. 03-651161/3
- ירושלים: רח' המלך דוד 8 טל. 02-223224
- חיפה: תחנה מרכזית טל. 04-529504
- נתב"ג: נמל תעופה בן גוריון טל. 03-9712044, 03-9712047/8/9
- טבריה: אגד תיור תחנה מרכזית טל. 067-20474
- נתניה: אגד תיור ככר העצמאות 5 טל. 053-46753
- הרצליה: רח' בן גוריון 14 טל. 052-545575
- אשדוד: אגד תיור תחנה מרכזית טל. 055-51097
- באר שבע: אגד תיור תחנה מרכזית טל. 057-74341
- אילת: אגד תיור תחנה מרכזית טל. 059-75058

סיור וטיול
ai
אנזה אינטרנשיונל
השכרת רכב

לקראת הפסח רות סירקיס מציעה
מתנות חג שימושיות לכל השנה
הספרים היפים והאמינים ביותר

ספרים חדשים
קל מהיר ואלגנטי, הבישול ההודי, סלטים, יין מכל דבר,
ספרי פעלתנות לילדים, אמנות הרקמה, ספר ההקפאה,
משקאות וקוקטיילים

וכן כל שאר הספרים הטובים שבהוצאת ר. סירקיס:
מהמטבח באהבה, המטבח הסיני, ילדים מבשלים, ספר העוגות, ספר הקימחים, ארוחות חלביות, חגיגה צמחונית, מטעמי המזרח, בישול לשניים, עוגות גבינה, מאכלי ירקות

לקרובים וידידים בחו"ל
מעורב ישראלי (אנגלית, צרפתית וגרמנית)
טעמה של מסורת (אנגלית) כתובתון (דו־לשוני עברית־אנגלית)

להשיג בחנויות הספרים המובחרות או ישירות בבית ההוצאה
הנחות לוועדי עובדים וקניות מרוכזות

רח' ביאליק 127, רמת גן 52523, טל. 7518121 ת.ד. 22027, תל אביב 61220.

משרד התעשייה והמסחר

מחירים מרביים לגרבונים בתוקף מיום ב' ניסן תשמ"ו (11 אפריל 1986)

שם המצרך	היצרן	תאור המצרך	סוג א' המחיר בש"ח במכירה לצרכן כולל מע"מ	סוג ב' המחיר בש"ח במכירה לצרכן באזור אילת
גרבונים	"גיבור"	סופר סטאר 20 דניר	1.16	1.00
גרבונים "קאן קאן"	"גיבור"	טנדו 20 דניר	1.16	1.00
גרבונים "קאן קאן"	"גיבור"	פרפקט סופר XL (אקסטרונים)	1.44	1.25
גרבונים "קאן קאן"	"גיבור"	סילואט 10 דניר	2.87	2.50

האוניברסיטה הפתוחה

נפתחת ההרשמה ללימודים
לסמסטר סתיו תשמ"ז (21) ספטמבר 1986 - ינואר 1987

לתואר בוגר B.A.

האוניברסיטה הפתוחה מציעה לימודים בתחומים:
- מדעי הרוח
- מדעי המחשב
- מדעי היהדות
- מתימטיקה
- ניהול וכלכלה
- מדעי הטבע
- מדעי ההתנהגות
- מדעי החיים
- חינוך

ההרשמה ללימודים אינה מותנית בהצגת תעודה על השכלה קודמת

- הלימודים מתבססים בעיקר על למידה עצמית בביתו של הסטודנט באמצעות חומר כתוב, מערכת מטלות הנבדקות על־ידי מנחים ובחינות גמר.
- בנוסף הסטודנט נעזר באמצעי למידה שונים ובפגישות עם מנחים הנערכות אחת לשלושה ארבעה שבועות באזור מגורי הסטודנט.

האוניברסיטה הפתוחה מציעה גם מסלולים ותכניות מיוחדות:
מסלול לימודים להשלמת השכלה תיכונית; מסלול לימודי שפות; מסלול לימודי מינהל, הכשרה והשתלמות מקצועית; מסלול לימודי משפחה, קהילה וחברה.

ההרשמה תיסגר ב־15 ביוני 1986

לכבוד האוניברסיטה הפתוחה, המחלקה למידע למירשם ולמעקב ת.ד. 39328 רמת־אביב, 61392
אבקש לקבל את ידיעון האוניברסיטה הפתוחה וחומר הרשמה לסטודנט חדש.
שם ____
כתובת ____ מיקוד ____
הארץ 11.4 כללי

סטודנטים ותיקים אשר למדו בסמסטרים 19 ו/או 20 מתבקשים לפנות לאוניברסיטה הפתוחה רק אם לא יקבלו חומר הרשמה המיועד לסטודנט ותיק עד סוף אפריל 86

שניים בפנים ואחד (ח"כ עמר) — בחוץ

ח"כ עמר

לפני שנתיים התפוצצה בחי־פה פרשת גילוי מכשיר ציתות בביתו של יהושע פרן, אחד ממנהיגי האופוזיציה באג"ד.

חקירת המשטרה קבעה של־פרשה פלילית זו קשורים שלמה עמר, אז ראש מזכירות אג"ד ועוזריו. בתום החקירה ועל־סמך הממצאים, קבעה המשטרה ש־יש ראיות לכאורה להעמיד את עמר ואת עוזריו לדין. זו גם היתה מסקנת פרקליטות מחוז חיפה, אליה הועבר התיק. פרופ' יצחק זמיר, היועץ המשפטי לממשלה, אישר את ההחלטה. ואכן, הוגשו גליונות אישום נגד החשודים.

בינתיים נערכו הבחירות ה־אחרונות לכנסת. עמר נבחר לכנסת. מיכה רייסר, יו"ר ועדת הכנסת פתח, בעזרת חכ"ים נוס־פים חברי אותה ועדה, במסע נמרץ להדוף את בקשת היועץ המשפטי לממשלה להסיר חסי־נותו של עמר, כדי שניתן יהיה להעמידו לדין.

רייסר, הודיע שהוא קובע כי אין לתביעה כל ראיות, לחילו־פין טען שאין לתביעה ראיות מבוססות, ממילא ברור שלא ניתן יהיה להשיג כנגד ח"כ עמר הרשעה. רייסר, מסיבות הש־מורות עמו, הצליח לגרום לד־חיית בקשת היועץ המשפטי לממשלה. הועדה דחתה את הבקשה להסרת החסינות. היועץ המשפטי לממשלה השפל פר מבית.

בינתיים החל משפטם הפלילי של שני עוזריו של עמר. האחד הודה באשמה והורשע. לאחרונה גם הנאשם השני הודה באשמה והורשע. בקרוב יינתן גזר הדין במשפטם.

כך נוצר מצב מעניין. אזרחים רגילים משלמים את מלוא המחיר. נגד ח"כ עמר מתנהלות שתי חקירות נוספות:

* ניצול מעמדו באג"ד להב־טחת שוחד בחירות (לנהגים דרוזיים להם הובטחה באג"ד קביעות, אם הם ובני משפחו־תיהם יצביעו בבחירות עבור רשימת "יחד").

* השתמטות משירות מי־לואים פעיל בלבנון. ("פרשה שנחשפה ע"י ידיעות אחרונות"). הקירה בנושא הראשון מתנהלת במחלקה לחקירות הונאה שב־ראשה עומד יורם גונן. חקירה זו נוהלה בעצלתיים, בצורה כר־שלת. זאת אפשר ללמוד ממסמך פנימי שנשלח מפרקליטות המ־דינה ליורם גונן. במסמך נדר־שים גונן ואנשיו לבצע שורה ארוכה של השלמות חקירה הנובעות מחקירה שיטחית ור־שלנית.

בתיק השני המצב אינו טוב יותר. המשטרה קיבלה מה משטרה הצבאית תיק חקירה מסודר. "סגור" כדברי מקור שהשתתף בצוות החקירה. המש־טרה הצבאית ניהלה חקירה יסו־דית, ללא טיוח, השיגה מסמכים רבי חשיבות. ביניהם ראיות־לכאורה חומר רב השופך אור על השתלשלות הפרשה שגרמה לעמר שלא להתייצב לשירות מילואים פעיל בעיירה נבטיה, בדרום לבנון. כל שעל משטרת ישראל לעשות, הוא להשלים קטע מסוים בחקירה, בצד האזרחי של הפרשה. אך גם כאן מתמהמהת החקירה ומן רב הד־סוף אינו נראה.

דוד לוי: אבי המחדל

ערי הפיתוח: הציניות והכזב חוגגים

זוכרים את הסיסמה: "ערי הפיתוח — חיים של איכות". הסיסמה, שנקלטה בשעתו בקרב הציבור הרחב, הפכה בשנים האחרונות, על רקע המפולת בערי הפיתוח, לבדיחה עצובה.

בשיא ההפגנות בעיירה יר־חם, ביקר בה שר התעשיה והמסחר אריאל שרון, הבטיח כי העיירה תזכה בתנאים מועד־פים. בסמוך לאותו מועד הבטיח השר שרון לראשי מגדל העמק ועפולה (ליכוד) ולראש עיריית נצרת עלית (מערך), הארכה ממושכת בסיווגן כערי פיתוח סוג א' — דרגת הסיווג הגבוהה ביותר. איך תמשיך ירוחם תעשיה ומתיישבים אם ערי פי־תוח מבוססות במרכז הארץ תמשכנה לזכות באותם תמרי־צים ובאותו עידוד והקלות במס. מה ימריץ תעשיין להדריך עד ירוחם הנידחת, עד נתיבות או דימונה, או עד ערי הפיתוח על קו העימות בצפון, כאשר ניתן לזכות באותן הטבות בערי פי־תוח יציבות במרכז הארץ.

כל ערי הפיתוח שקועות בצרות, אך ראשי ערי פיתוח רבות מיהרו לקפוץ על עגלת ההפגנות בתקוה לזכות בנתחים שהמימסד עשוי לזרוק לעבר כלל ערי הפיתוח, ללא כל הב־חנה, ובלבד להשיג הרגעת רו־חות. בעשותם כן, כורתים אותם ראשי ערים את הענף עליו הם יושבים משום שבעיני הציבור הרחב, כולל בעיני המועמדים הפוטנציאליים למעבר לאותן ערים, תדמית כל ערי הפיתוח, לא רק ערי הפיתוח השקועות במצוקה אמת, נעשתה ירודה ואכן בפועל, המעבר לערי הפיתוח ממרכז הארץ שואפת לאפס. בעוד שבנגב רבות [illegible] שערי הפיתוח, גם [illegible] לעצמן את התדמית הנכונה.

כל עוד המימסד הפוליטי בארץ לא יסלק מרשימת ערי הפיתוח ומהמסגרות הסיווג הגבוהות, ערי פיתוח מבוססות, קרובות למרכזים עיר־וניים, לא יהיה כל סיכוי לשורה ארוכה של ערי פיתוח בצפון ובדרום, הנמצאות בשלב מתקדם של התפוררות. ערי פיתוח מבוססות אינן מוצאות מרשימת הסיווג הגבוהה, בגין לחצים פו־ליטיים שהן מפעילות על המימסד, שאינו מעז להתמודד עמן. כך, אנו מוצאים את רמת ישי, מלאות הגילות, הקרובה לחיפה או את מנוחיה המבוססת, באותה דרגת סיווג כערי פיתוח שמבנן הכלכלי והחברתי באמת חמור ביותר.

לארמבבר פרסם שר הכלכלה גד יעקובי תכנית לסיווג מחודש של ערי הפיתוח. לצורך הכנת התכנית הוא קיים שורת התייע־צויות עם ראשי ערי פיתוח חברי מפלגת העבודה. ממילא תכניתו מתחשבת בערי הפיתוח שבראש־שן עומדים אנשי העבודה. כך, למשל, אותה נצרת עלית שזכ־תה להעדפה מאריק שרון, זוכה להעדפה גם בתכניתו של יע־קובי. בשני המקרים ההעדפה אינה מוצדקת.

* * *

כשמנסים לברר היכן החלה נפילת ערי הפיתוח וכיצד אירע שרבות מהן הגיעו למצב בו הן נתונות כיום, מתברר כי אחד הגורמים לתהליך השקיעה מקורו במחדליו של סגן ראש הממשלה דוד לוי. האיש, של־מרבה האירוניה מנסה לשוות לעצמו, בציבור, דמות של מגן השכבות החלשות.

במשך שנים פעלה ועדת שרים לערי פיתוח שדחפה פרוייקטים כלכליים וחברתיים ותיאמה בין שלושת הגופים שטיפלו, בשטח, בנושא — משרד הבינוי, משרד התעשיה ומרכז ההכוונה לערי הפיתוח שבמשרד הרווחה. לשיא יע־ילותה הגיעה ועדת השרים בשנים 1977־1981, כאשר סגן ראש הממשלה דאז הפרופ' יגאל ידין עמד בראשה. למרות כש־לונו בתחום הפוליטי, הרי בת־חום קידום ערי הפיתוח ובתיאום בין הגופים השונים, הוא חולל רבות.

בימי ממשלת הליכוד השניה החלה המפולת. מטעמים קו־אליציוניים, נאלץ דוד לוי [illegible] (משרד הקליטה), [illegible] סגנות ראש הממשלה וראשות ועדת שרים לערי פיתוח, שהור־חבה גם לעניני חברה ורווחה. לאחר שזכה בתפקיד, חדל לוי לגלות כל עניין בועדה החשובה. ממילא הפסיקה הועדה לתפקד. היא התכנסה פעמיים־שלוש ב־שנה, במקום פעמים בחודש, כפי שהיה נהוג בעבר. שוב לא שי־משה גורם מוביל, מדרבן. עד מהרה גם פסק התיאום בשטח בין הגופים השונים, שהחלו מתחרים או מכשילים זה את זה. לערי הפיתוח שוב לא נמצא "אבא" בממשלה. בהעדר ועדת שרים מתאמת, החל משרד הבינוי מקים דירות בעיירות פי־תוח שסבלו ממאזן הגירה שלי־לי. הדירות החדשות (כמו ביר־וחם) נותרו ריקות. לעומת זאת בערי פיתוח בהן הוקמו מפעלים (כרמיאל, מגדל העמק, ועוד ערים אחרות) לא נמצאו דירות פנויות וממילא התקשו היזמים לשכן את העובדים המיומנים. התרבו התלונות על שיד שמאל, במימשל, אינה יודעת את אשר עושה יד ימין.

כשהוקמה ממשלת האחדות הלאומית, רצה דוד לוי להמשיך להחזיק בתפקיד, אשר בפועל, במשך שנים ניהל אותו. חבריו למפלגה, השרים שרון וקצב דרשו ראשות הועדה לעצמם. מנגד רצה בתפקיד שר הכלכלה, איש המערך, גד יעקובי. כדי להתחמק מעימות, החליטה ממ־שלת הליכוד שלא לאייש כלל את התפקיד. כך הוא המצב עד עצם היום הזה. אין ספק שה־מימסד הפוליטי חייב להיות חדור שכבה עבה של ציניות. כאשר מצד אחד הוא מפריח הצהרות חסרות כיסוי בדבר מתן עזרה לערי הפיתוח, בעוד שלמ־עשה אין הוא נוקט אפילו בצעד הראשון הנדרש — איוש ועדת שרים לערי הפיתוח.

בנוסף לשלושת הגופים שטי־פלו בערי הפיתוח, הוקמה יחידה חדשה, נוספת, לערי פיתוח במשרד ראש הממשלה ובראשה הועמד מקורבו של שמעון פרס, אלחנן ישי. הלה מוכר כרומות רבת פעלים ואין ספק שכוונותיו רצויות, אך מעשית, היחידה מיותרת, רק מק מסרבלת המצב. גם גד יעקובי החל מפריח תכניות שונות לערי הפיתוח שזכו לכותרות בעתונות, אך לא היתה להן כל תועלת מעשית.

בצד ועדה בינמשרדית לטי־פול בכיסי אבטלה שבראשה עומד מנכ"ל משרד הרווחה צבי צילקר, הוקמה ועדה נוספת בר־אשות יהושע פורר, מנכ"ל משרד התעשיה והמסחר, [illegible] בערי הפיתוח. בפועל, ועדה אחת מנטרלת פעולות הועדה השניה.

עם־זאת אין לתלות האשם רק בשלטון המרכזי. לא מעטים מבין ראשי ערי הפיתוח נתגלו ככשלונות מחלטים בתחום הני־הול. אסור לשכוח שאת ההפ־גנות בירוחם ארגן מי שמשרד הפנים עמד להדיחו מתפקידו ולמנות ועדה קרואה לעירה. לא־פעם אירעו תופעות בוטות של פרוטקציוניזם משפחתי (שלטון האמולות) ומפלגתי. גם קיימות קנאה וחשדנות בין ראשי ערי הפיתוח. תופעות המונעות אפשרות של יצירת לובי חזק למען קידום ערי הפי־תוח שאוכלוסייתן מהווה כ־10% מכלל תושבי המדינה.

נא להתלונן נגד...עצמך

לשרה אורלייר, אחות ראשית בבית החולים הממשלתי, הגריאטרי, בנתניה כפופים למעלה מחמישים אחים ואחיות ובנוסף היא אחראית על כחמשה המונה עשרות עובדים המופקדים על הטיפול במאות החולים הק־שישים.

במשך שנים התעורר בעיית תפקוד קשות אצל האחות הראשית. הן כלפי הממונים עליה והן כלפי הכפופים לה. שוב ושוב התלוננו העובדים על יחס משפיל, על השלטת שלטון של פחד, על שהאחות הראשית מאלצת את הכפופות לה להגיש תלונות נגד עצמן. הנה, התאחדו מועצת הפועלים המקומית, הועד והעובדים עצמם, פנו להנהלה בבקשה לסלק את האחראית מתפקידה.

באמצע השנה שעברה, לאחר בדיקה נוכחה הנהלת בית החו־לים שיש אמת בטענות העוב־דים. האחות הראשית מיהרה לשכור את שירותיו של עו"ד תוסיה־כהן שהתערב למענה. האחות התרגלה למימון שכר־הטירחה של עו"ד תוסיה־כהן.

לאחר ששילמו, התלוננו ה־עובדים פעם נוספת הפעם בפני הנהלה הראשית של משרד הבר־יאות. החולש לבדוק את התלונה ביסודיות. המסקנות, כפי שנכ־תבו ע"י משה הדגני, המשנה למנכ"ל המשרד, [illegible] של הבריאות ח"כ שושנה ארבלי אלמוזנינו קובעות: "אכן יש אמת בטענות כי האחות הרא־שית הורתה על גביית הכספים". הנהלת המשרד החליטה לס־לק את האחות הראשית מתפ־קידה אך זו, בעזרת פרקליטה, הפעילה לחצים. הנהלת המשרד נרתעה, החליטה לבדוק את התלונה פעם נוספת. לבדוק היתה בעיה נוכח הדברים הבר־ורים והחזרים שכבר נקבעו. הפעם היתה המסקנה: "אין ראיות כאילו כפתה האחות הראשית על כלל האחיות לממן הצלחותיה המשפטיות". זהו נוסח מתוחכם, שהרי אין המדובר בכלל ציבור האחיות, ללא יוצאת מהכלל. מדובר באחיות רבות שנאלצו לשלם, בניגוד לרצונן, עבור מימון פרקליטה של האחות הראשית. עם־זאת, גם בחוות הדעת הזו הודגש כי יחסי האנוש בבית החולים בלתי נסבלים ובצורה הנוכחית לא ניתן לתפקד כראוי.

בינתיים חלפו חודשים רבים בלא שאיש בהנהלת משרד הבר־יאות יעז ליטול על עצמו אחריות, להסיק מסקנות מכל אשר קורה בשטח. בחודש ינואר השנה, פנה ועד העובדים במכתב נירגש למנכ"ל משרד הבר־יאות, גולל בפניו באריכות את המתרחש במרכז הגריאטרי. ציין כי במשך שנים ארוכות לא נפתרה הבעיה. "פנינו אליך כאל מוצא אחרון לעובדי המוסד ול־חוסים בו", כתבו העובדים.

באמצע החודש שעבר הודיע מנהל כח האדם במשרד לאחות הראשית כי: "המנכ"ל שוקל את פיטוריך מהשירות". היא הוזמנה לדיון במשרדו של מנהל המרכז הגריאטרי, אלא לא טרחה כלל להתייצב. הפעם גייסה האחות הראשית לעזרתה את "ארגון האחיות הראשיות בבתי החולים הממשלתיים". גוף לא מוכר, מעין שדולה פרטית של קבוצה מצומצמת של עובדות, שאיים לנקוט בסנקציות בכל בתי החו־לים אם תממש הנהלת משרד הבריאות את כוונתה.

נכון להיום, הנהלת משרד הבריאות שוב התקפלה. במקום להגן על ציבור גדול של אחים, אחיות ועובדי כח־עזר, למרות הממצאים החמורים. אין הנהלת המשרד מסוגלת להתמודד עם הבעיה שהאחות הראשית הציבה בפניה.

הנהלת משרד הבריאות מצי־גה תמונה עגומה. לדובריה המש־רד כלל לא הרים ידים תבנע. דובר המשרד אומר כי משרדו מטפל בעניין, הן במישור האישי של גב' אולייר והן בנ־סיבות הנמצאות ברקע להדר־דרות היחסים הקשורים במבנה ובתיפקוד הנהלת המוסד. הדובר מספר כי השבוע הוחלט ע"י מנכ"ל המשרד לפנות לשר הבריאות ולבקש הכרעתו לאר־גון מחדש של המוסד הגריאטרי כבית חולים לכל דבר ולביצוע שינויים פרסונאליים הנובעים מכך.

פקידי צה"ל עדיפים על אזרחים

[illegible] בקריה, מצוי מגרש חנייה גדול שהועמד לשימוש ציבור האז־רחים הבא לסדר ענייניו השונים במשרדי הממשלה בקריה. מזה מספר שנים השתלט צה"ל על מחצית המגרש, גידר הציב בכניסה ש.ג. השטח הצבאי נכבש תמלל ואילו השטח המיועד לאזרחים נותר מלא מהמורות ואבנים גדולות.

בשטח הצבאי חונה רכב צהלי. זאת בנוסף לשטחי החנייה רחבי הידיים, הגריכים, השמורים לצבא סמוך למתקניו בקריה. יתר־על־כן, המדובר ב־קצינים־פקידים, אנשי מינהלה ולא באנשי יחידות קרביות. הראייה — בתום שעות העבודה הקבועות, מתרוקן המגרש מכל המכוניות. אין כל סיבה מדוע אנשי צבא המשרתים מזה שנים רבות בקריה, יהיו זכאים לשטחי חניה, רווחת, נוחה מאלה ה־מוקצים לעובדים אזרחיים של משרדי הממשלה השונים, שלא לדבר על כך שהציבור הרחב, מתקשה עתה עוד יותר למצוא מקום חניה בבואו למשרדי הממשלה.

עניין זה מחזיר אותנו לשאלה העולה מדי פעם באמצעי התקשורת — מדוע קצינים המשרתים דרך קבע במרכזים עורפיים, ממשיכים לזכות ברכב צמוד, לא־פעם גם בנהגים צמו־דים הסובבים כל היום בטלים מכל עיסוק. סיור בקריה, בש־לישות ובמרכזי נוספים מגלה אלפי כלי רכב צה"ליים המש־משים את בעליהם אך ורק כדי להובילם מביתם לעבודתם ה־שיגרתית וחזרה. כל זה אינו מפריע למערכת הבטחון לדבר על קיצוצים התותבים בבשר החי.

ג'ון או איוואן

שאלת זיהויו של ג'ון דמיאניוק כאיוואן דמיאניוק תעלה מיד עם תחילת משפטו. מארק אוקונור, הפרקליט: טעיתם באדם. מפכ"ל המשטרה: הזיהוי מושלם. מילון מתמצת

מאת נדב שרגאי

בעיית זהותו של ג'ון דמיאניוק תעלה מיד עם פתיחת משפטו. בית־המשפט יתבקש לקבוע אם מוזיקה ישראל ב"איוואן האיום", הפושע הנאצי האחראי למותם של מאות אלפים, או, כדברי מארק אוקונור, פרקליטו של דמיאניוק: "ישראל טעתה באדם. לא זה האיש. איוואן האמיתי נרצח לפני יותר מ־40 שנה בטרבלינקה".

השופט אהרון שמחה, נשיא בית־משפט השלום בירושלים, שו־פט זה האריך עד כה את מעצרו של דמיאניוק שלוש פעמים. רק פעם אחת, לפני כשבוע, התייחס השופט שמחה לבעיית זהותו של דמיאניוק וכתב: "היום נידונה כאן בעיית בחינת הטענות שהתעוררו לאחרונה בדבר האפשרות שאיוואן האיום". הוא לא זה היושב כאן לפני. לכן ראינו חובה לבדוק במידת האפשר את המסמכים והראיות ומה אמת בטענות הללו. מתברר שהדברים נבדקו. וכי בשלב זה לפחות, אין בהן יותר מאשר טענות בלתי בדוקות דיין, אשר מהימנותן אינה עומדת במבחן ההתמודדות עם הראיות שבידי המשטרה..."

מארק אוקונור, פרקליטו של ג'ון דמיאניוק, טרם הופיע בדיון רשמי. טוען: "המסמכים שעליהם התבסס בית־המשפט בארה"ב, כאשר הח־ליטו לשלול מדמיאניוק את אזרחו־תו ולהסגירו לישראל הגיעו מבר־יה"מ. היה שיתוף פעולה בין הקג"ב ו"המשרד לחקירות מיוחדות" של ארה"ב. הקג"ב סיפק את התעודות המזויפות המצויות גם בידי משטרת ישראל והמוכיחות כאילו ששולחי הוא הורצח מטרבלינקה. הרוסים רצו להפגין שהם מסוגלים להניח יד על כל מהגר והאמריקאים רצו הצלחה". אוקונור אומר כי בידיו עד כה ארבע עדויות שלפיהן נרצח "איוואן האיום" בטרבלינקה. "איוואן האיום" האמיתי, לדבריו, הוא איוואן גרוזני שנרצח בטרבלינקה.

העתונאי גיטה רייבס, בן 85, המתגורר כיום בעיירה מונטיסרה שבספרד. היה כלוא במחנה טרב־לינקה בפברואר 1943. מסתמך על עדויות וספרים וטוען ש"איוואן האיום" נרצח באוגוסט 1943 בטרב־לינקה. בשיחה של השבועון "כות־רת ראשית" עם העיתונאי הספרדי שפירסם את טענותיו של רייבס, מתברר כי רייבס לא היה כלל במחנה בתאריך שבו, לדבריו, נרצח "איוואן האיום". רייבס מסתמך גם על הספר "טרבלינקה" מאת ז'אן־פרנסואה שטיינר. אוקונור, פרקליטו של דמיאניוק כבר הקליט את רייבס בסרט וידיאו, והוא מתכוון להציגו במשפט.

ז'אן־פרנסואה שטיינר, עיתונאי צרפתי, שפירסם בשנת 1966 את הספר "טרבלינקה" ובו גם תיאור המרד שפרץ במחנה באוגוסט 1943. שטיינר כותב, כי ב־2 באוגוסט 1943 פרץ אסיר יהודי, ארולף פרידמן, לעבר תאי הגזים כדי להציתם. בדרכו אל התאים, נתקל פרידמן ב"איוואן, הענק האוקראיני" הדוקר אותו למוות. בהתכתשות זו נהרג גם פרידמן. על־פי שטיינר, היה עד ראיה להתגו־ששות של פרידמן עם "איוואן האיום", רודאלו בלוך (מכונה גם "לי־ליה — נ. ש.), סרן בצבא הצ'כי. גם הוא נהרג בסופו של דבר.

אברהם גולדפרב, השתתף במרד האסירים במחנה־ההשמדה טרב־לינקה. על־פי עדותו, השמורה במ־כון לחקר השואה באוניברסיטת בר־אילן, ב־2 באוגוסט 1943, הוטל אחד משומרי המחנה, האוקראיני איוואן גרוזני. "הגרמנים", סיפר גולדפרב, "היו עסוקים בשתיית תה. האוקראינים היו במקום... פתאום שמענו קול יריה מהמחנה הראשון. לשמע היריה, לקחתי בידי פטיש ורצתי אל הבאר. ליד הבאר עמדו ארבעה אנשים וקאפו יהודי. צעקתי להם: מהר! מים זה בוער... העומדים ליד הבאר החלו להכות את האוקר־אינים במוטות בראשים. חטפנו אקדח העבירנו אותו לדיליה, בחור צ'כי שהיה קצין ואחד ממארגני המחתרת. הוא היה צלף טוב והרג את השומר האוקראיני". קרענו את הגדר. קבוצה אחרת רצה אל תאי הגזים, הרגו את איוואן גרוזני ואת חברו וזרקו אותם אל האש. הצתנו את תאי הגזים. הגרמנים והאוקר־אינים היו מבולבלים".

אליהו רוזנברג, נמלט מטרב־לינקה בזמן מרד האסירים. בשנת 1947 מסר עדות כתובה בגרמנית לטוביה פרידמן, שהיה אז מנהל מכון הדוקומנטציה בוינה, מטעם ההגנה. באותה עדות מספר רוזנברג על מעלליו של "איוואן האיום". לדבריו, בשנת 1947 הרגו המורדים את "איוואן האיום" במכה של את חפירה בראשו.

חיים שטיינר, לדברי אוקונור, פרקליטו של דמיאניוק, יהודי ושמו חיים שטיינר, ניצול מחנה טרב־לינקה, חי באוסטרליה. אוקונור אומר כי שטיינר יעיד אף הוא ש"איוואן האיום" נרצח.

אלמם איש שלום, ניצב־משנה במשטרה, אחד מחוקריו של דמיא־ניוק. הגיב על עדויות רייבס, רוז־נברג וגולדפרב באולם בית־המשפט ואמר כי אין ברשותו של שום גורם עדות, כי מוסר־העדות הרג או ראה כי "איוואן האיום" נהרג. "אני מקווה שהעובדות הלא־נכונות המתורמות לכלי־התקשורת הן טעות ולא הטעיה זדונית", אמר איש שלום.

פיודור פדרנקו. ב־1977 בעתות המחלקה לחקירות פשעי נאצים במשטרת ישראל לבקשת רשות ההגירה בארה"ב, ערכה מסדר־זיהוי של שמונה תצלומי דיוקן, לזיהויו של פיודור פדרנקו. בין התמונות היתה תמונתו של ג'ון דמיאניוק, שנלקחה מתוך כתב־הבקשה של דמיאניוק לקבלת אשרת שהייה בארה"ב, משנת 1951. לפדרנקו, שישב בארה"ב מאז שנת 1949, ייחסו האמריקאים הוצאות להורג ועינויים במחנה טרבלינקה. ארה"ב ביקשה לשלול מפדרנקו את אזרחו־תו האמריקאית ולהסגירו לבריה"מ.

בישראל התבקשו אליהו רוזנברג, פנחס אפשטיין וחיים רייגרודצקי לזהות את פדרנקו. דמיאניוק לא הוזכר כלל. שלושת הישראלים אכן זיהו את פדרנקו, ואולם להפתעת החוקרים הצביעו גם על תמונתו של דמיאניוק וזיהו אותו כאיוואן, מפעיל תאי הגזים בטרבלינקה. אחד מהשלושה שזיהו ב־1977 את פדרנ־קו, ואת תמונתו של דמיאניוק משנת 1951 כאיוואן — הוא אליהו רוזנברג, שמסר עדות לטוביה פרידמן, ב־1947, כי איוואן נהרג בטרבלינקה.

פרקליטו של דמיאניוק, אוקונור, טוען כי ארבעת העדים, שעדותם הביאה בסופו־של־דבר להחלטה ל־הסגיר את דמיאניוק לישראל, זיהו את דמיאניוק עלפי תמונה שצול־מה 10 שנים אחרי המלחמה. אוקונור טוען כי תמונה זו אינה תמונת דמיאניוק אלא תמונת פדרנ־קו, שהוסגר בינתיים לידי הרוסים ויושב בכלא.

* * *

גובהו של דמיאניוק. בתעודת־הזהות שהונפקה לדמיאניוק בגר־מניה, לטענת שלטונות בריה"מ, מצויין בבירור גובהו: 175 ס"מ. עקב פניות חוזרות ונשנות של העיתונאי אילן כפיר מ"מעריב", מדד הד"ר זיגרבאום, רופא בשירות בתי־הסוהר, את גובהו של דמיאניוק. הד"ר זיגר־באום מצא כי גובהו 180 ס"מ.

הזיהוי בארה"ב. בשנת 1980 העבירה שגרירות ארה"ב במוסקווה לוואשינגטון את תצלומי התעודות שהנפיק האס־אס למגויסי הקורסים בטרווניקי, שם שכן מחנה האימון של השומרים האוקראינים. על אחד המסמכים התנוססה תמונתו של איוואן דמיאניוק. בתעודה נאמר כי איוואן בן ניקולאי דמיאניוק נולד ב־3 באפריל 1920 בדובוי־מאחאריבזי שבאוקראינה. עיניו א־פורות. שערו בלונדיני־כהה ועל גבו צלקת. חוקרי רשות ההגירה בארה"ב, שהשוו את תצלום דמיאניוק שבידם עם התצלום שהגיע מהשגרירות במוסקווה היו משוכנעים כי לפניהם אותו אדם.

דמיאניוק נעצר ובפברואר 1981 החל הדיון בבקשת התביעה לשלול את אזרחותו. הפרופ' וולפגאנג שפלר מברלין, שהתמחה בחקירת תכנית הנאצים לחיסול יהדות פולין, זיהה את חתימתו של מפקד מחנה האימונים לוקיפים האוקראינים בטר־ראווניקי. על תצלום התעודה של איוואן דמיאניוק שהונפקה בטר־אווניקי.

בשלב אחר בדיון הובאה עדותו של אוטו הורן, אחד מחברי הצוות הרפואי הגרמני של טרבלינקה. הורן הועמד לדין במשפט טרבלינקה המפורסם יחד עם עוד 10 גרמנים והיה היחיד שזוכה מאשמת פשע נגד האנושות. ארה"ב אסרה על הורן להיכנס לתחומה לשם מתן העדות נגד דמיאניוק ולכן הוקלטה עדותו בווידאו. הורן זיהה בודאות את דמיאניוק מתוך התצלומים שהוצגו לפניו.

באפריל 1981 העידו בארה"ב ניצולי טרבלינקה — אליהו רוזנברג, פנחס אפשטיין וסוניה לבקוביץ, שהגיעו מישראל. הם זיהו את דמיאניוק. גם יחיאל רייכמן, מאורוגואי, זיהה את ג'ון דמיאניוק מקליבלנד, אוהיו, כ"איוואן ה־איום" מטרבלינקה. כעבור חודשיים קבע השופט פראנק באטיסטי כי ג'ון דמיאניוק מקליבלנד הוא "איוואן האיום" מטרבלינקה. תשע פעמים עירער דמיאניוק לבית־המשפט העליון של ארה"ב על החלטה זו ובכולן הפסיד.

מפכ"ל המשטרה דוד קראוס: "על־פי החומר שיש במשטרה, אין ספק שזיהוי דמיאניוק מושלם". המפכ"ל אומר כי בידי המשטרה 13 עדויות לגבי דמיאניוק, שמונה מהן של עדים החיים בארץ ועוד כמה עדויות של עדים שנפטרו.

העדויות

בבית־המשפט במדינת אוהיו שבארה"ב, סיפרו עדים כי ראו במו־עיניהם כיצד הפעיל איוואן את מנועי תאי־הגזים. הם תיארו בפרוטרוט את הצורה המזוויעה שבה ביצע איוואן את תפקידיו. היהודים הגיעו אל תאי־הגזים אחרי שהופשטו מבגדיהם בצרי־פים המיועדים לכך ועברו בשביל צר בין גדרות תיל. השביל כונה בלגלוג, הימ־לשטראסה — בגרמנית: רחוב השמים. משני עברי ההימ־לשטראסה עמדו גרמנים ששיסו את כלביהם ביהודים העירומים. אחרים נהגו להכות את היהודים במוטות ברזל ובמגלבים כדי שימהרו אל תאי־הגזים, שתוארו להם כמקלחות.

בפתח התאים המתינו להם איוואן וסגנו ניקולאי. בארה"ב סיפרו עדים כיצד ירה איוואן ורצח אסיר, אחד מנושאי האלו־נקות, שהובילו עליהן גוויות לבור הקבורה; כיצד כרת איוואן את אוזנו של אחד האסירים בס־כין חדה וכיצד נטל בהזדמנויות אחרות מקדחה וקדח באבריהם של הקורבנות.

אליהו רוזנברג סיפר כי שמע את צעקות הנשים, את הבכי המר, את זעקות הילדים: אמא, אמא ואת הקריאות: שמע ישראל; "היה לו תענוג להזיק", אומר רוזנברג.

הודעה על מכירה פומבית

מוצע למכירה משק במושב עדנים (באזור השרון)

המשק ידוע כמשק מס' 2 בגושים 6660 ו־6661 וכולל 3 חלקות בשטח כולל של כ־26,300 מ"ר, מבנה מגורים. מבנים חקלאיים וזכויות בניה. המשק הוערך ע"י שמאי בסכום של 126,000 ש"ח.

הצעות מפורטות יש להגיש עד ליום 11 במאי 1986 למשרדו של הח"מ, ברחוב בורוכוב 42 ת"א בצירוף צ'ק בטחון בשווי 10% מערך ההצעה.

פרטים נוספים ניתן לקבל אצל הח"מ בטלפון 03-291797.

ש. קרדניל עו"ד
כונס נכסים

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES

It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 925, Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

בית־הספר התיכון החדש בת"א

דרך חיפה – תל־אביב – 62337
טלפון: 452038, 440897, 441917

בית־ספר תיכון עיוני על איזור בן 6 שנות לימוד (כיתות ז' – י"ב)

מקצועות חובה ובחירה לבגרות בכל הרמות

הרשמת תלמידים חדשים לכיתות ט', י' וי"א לשנת הלימודים תשמ"ז

מתחילה ביום שלישי ו' בניסן תשמ"ז 15/4/86

קבלת דפי מידע ושאלונים לרשום מקצועות הבחירה. החל מיום ג' כ"ח באדר ב' 8.4.86.

מקצועות חובה
תנך, ומשבע, ספרות והבעה עברית, הסטוריה, תולדות עם ישראל, ארחות, גיאוגרפיה, מדעי החברה, אנגלית, מתמטיקה, כימיה, פי־זיקה, ביולוגיה, חינוך גופני.

מקצועות הבחירה
לימודי מחשב, מחשבת ישראל, פילוסופיה, סוציולוגיה, ניהול תעשייתי, כלכלה, ערבית, צרפתית, איטלקית, מוסיקה, (לימודים עיוניים ומיומנות בכלי נגינה), תיאטרון (כולל סדנאות למשחק), קו־לנוע (כולל סדנאות לצילום סרטים, לבימוי, לעריכה ולכתיבת תסרי־טים), מבוא לצילום, אמנות, (כולל סדנאות לקרמיקה, לציור ופיסול), עבודה חברתית ופסיכולוגיה, עם וארצו, ארכיאולוגיה, תקשורת המונים, סוגיות בבטחון לאומי. מקצועות החובה ומקצועות הבחירה מיועדים לבחינות בגרות בכל הרמות.

על הנרשמים להביא:
1. תעודות תשמ"ה ותשמ"ו.
2. 2 תמונות פספורט.
3. תעודת זהות או תעודת לידה.

מספר המקומות לכיתות יוד' וי"א מוגבל.
המזכירות פתוחה לקהל לצרכי רישום מ־14.4.86 עד 21.4.86 בין השעות 08.00–12.00 לפנה"צ.

בביה"ס קיימת קרן מלגות ע"ש טוני הלה דל וקרנות נוספות.

האביב מתחיל בדיפלומט

מבצעי ארוח מיוחדים לחודשי האביב במלונות דיפלומט

4 לילות + לילה חינם
השוהים 4 ימים רצופים, יזכו ביום ארוח חמישי — חינם!

אל תפסח על הפסח! 7 לילות+לילה חינם
המתארחים במשך 7 ימי החג, יזכו ביום ארוח שמיני — חינם, ויוזמנו להסב אל שולחן הסדר — על־חשבון־הבית!

להנאת האורחים וילדיהם — חופשת אביב מהנה עם מבחר פעילויות, וחגיגה גסטרונומית במסעדות המגישות ממיטב מטעמי המזרח:
פרעה הגריל המזרחי מרינה הסינית הכשרה

כדאי לצלצל ולקבל פרטים:
מלון דיפלומט ירושלים טל: 777777 (02)
מלון דיפלומט תל־אביב טל: 294422 (03)

עיריית תל־אביב יפו
עתון הארץ
תיאטרון הבימה

מוספשבת

מקיימים בשבת 12.4.86 ב־11.00
מ פ ג ש

■ שר הקליטה יעקב צור על קליטת עליה, ועידת מפלגת העבודה והרוטציה.
■ יוסף ("טומי") לפיד – מזכ"ל המפלגה הליבראלית החדשה
■ אורי אבנרי
■ דניאל פאר
■ הפסנתרן גרהרד אופיץ זוכה ושופט בתחרות רובינשטיין.
■ שלמה בראבא.
■ ראיון עם נתנאלה. בלווי רפי קרישזון.
מנחה: מיכאל הנדלזלץ.

הארוע באדיבות:
קונטרול דאטה (ישראל) בע"מ

כרטיסים בקופת "הבימה" בימים א'–ו'.
אין מכירת כרטיסים במקום בשבת.

דמי כניסה: 4 ש"ח.

50% הנחה
למנויי "הארץ" ו"הבימה" ולבעלי תעודת תושב ותעודת קשיש של ת"א

هكذا من الاصل

תרבות וספרות

ו.ס. נאיפול: טרינידאד במשל

בית למר ביזוואז
מאת ו.ס. נאיפול
מאנגלית אהרן אמיר
זמורה, ביתן — מוציאים לאור, 437 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

ספרו של נאיפול עשוי להיעשות למשל קונקרטי על החברה האנושית באשר היא... הוא העניק כאן לספרות העולם אפוס אנטי־גיבורי שלכאורה קיים רק באידיאה.

אף על פי ש"בית למר ביזוואז" הוא הרומן הרביעי שכתב ו.ס. נאיפול, הריהו ספרו היסודי, יסוד־תהילתו, רומן חייו. במכלולו הגרוטסקי־כבד של הסופר הטרינידאדי, יליד 1932, הוא מהווה את מה שהיווה "בית בודנברוק" במכלולו של תומאס מאן. ואם תהה כאן לא פעם, בשנות־ינקותו, שמא מיצה את עצמו ברומן־הביכורים שלו, הרי שנדמה כי מחשבה כזאת אינה רחוקה ביותר גם מנאיפול של היום, מחבר ספרי־המסעות הפוליטיים ובעל המסה המרתקת באוטוביוגרפיה. הוא ספרו האחרון "מציאות המרכז" (1984). דומה לעתים שאף־על־פי שהוסיף לכתוב רומנים גם לאחר "בית למר ביזוואז" (1962), רומן זה הוא בבחינת החוב שישלם למסורת הרומן הגדולה, ועתה הוא רואה עצמו פטור מכבר. פונה במשך עשרים וחמש השנים האחרונות לנושאים אכסצנטריים כאלה או אחרים של הז'אנר שייסד. לא ייפלא על כן שכך כתב בפתיחת המבוא למהדורה החדשה של "בית למר ביזוואז", שראתה אור בשנת 1983: "מכל ספרי 'בית למר ביזוואז' הוא הקרוב ביותר ללבי. הוא הספר האישי ביותר, הספר שנוצר מתוך מה שראיתי וחשתי בעודני ילד. הוא גם הספר הכולל, כמדומה לי, את הכתיבה המצחיקה ביותר שלי. תחילתי היתה כסופר קומי ועודני רואה את עצמי כסופר קומי. עתה, משהגעתי לגיל הביניים, אין לפני שאיפה ספרותית גבוהה יותר מאשר לכתוב יצירה קומית המסוגלת להשלים או להשתוות לספר המוקדם הזה".

ההשוואה עם מאן, כיוון שנקרית, מפתה להמשיכה עוד קצת, גם על דרך הניגוד. אכן, הנושאים של שני האפוסים ("הנה אסיר שירי אבות..." — מתחילה ה"קלחולה") ניתנים להגדרות מנוגדות: אם "בית בודנברוק" כספר את תהליך הפרתו של הסדר, עד קריסתו הכוללת של הבית, הרי "בית למר ביזוואז" כספר על תהליך, או מאמץ אינסופי, של חיפוש הסדר — הבית — ובציאתו התנאית־תמיד. ואם מאן, הארכי־גרמני הארכי־מסודר, הקפיד שיצירת־היסוד שלו, שהיא גם המבוא לאוטוביוגרפיה, תהיה באמת ספרו הראשון, קובה ראשונה בעליל של הבניין הניצב — אף טבעי הוא שהסופר הטרינידאדי, הבא מתוך הכאוס של לפחות חמש תרבויות בלולות ושופעות ומקדיש את חייו ל"מציאות המרכז", יכתוב את המבוא הרומנסקי הגדול לאוטוביוגרפיה שלו לקראת סוף תקופתו המוקדמת, אולי באמצע חיי היצירה שלו (שעודם פעילים). האולם מוטיב חשוב אחד מאחד את שני הרומנים הגדולים, הוא מוטיב הולדתו של האמן — אמן המשלים את הסדר ב"בית למר ביזוואז" ואמן (אמנם מוטב במרכאות, "אמן") המביא את ההרס ברומן של מאן. בשני הספרים הגיבור הראשי הוא האב, אביו של האמן או "האמן". אבל מוטב לסיים כאן, קודם שנצטרך לתת דעתנו על המרחק העצום, המפריד לכאורה כל אנאלוגיה, שבין ליבק לפורט־אוף־ספיין, בירת טרינידאד. לכאורה — משום ש"בית למר ביזוואז" הוא, בין השאר, ההוכחה הגדולה לחיוניותו של האפוס בספרות העולם, חיוניות שנדמה לעתים כי היא מיצתה את עצמה בימינו. ועדות למעין מונוליטיות, למעין מונוטוניות ברוכה של כל האפוסים (מה שבעצם זהה לחיוניות שלהם, אם נעמיק לחשוב), להיותם שירים קבועים לנצח, על אותו נושא, באלף גילומים. כיצד כבש את הנושא היסודי, ההומרי־טולסטויאני הזה סופר צעיר בן מחוז נידח, בן תרבות־תוהו בלולה, תרבות שאינה מכירה ברומן (או מזולזלת בו מעיקרה כז'אנר) וכיצד נעשה אולי לגדול מייצגיה החיים, לפחות מבין כותבי האנגלית — הרי זה מעשה מרהיב ומופלא, לא פחות כך מאשר המעשה באיש בן העשרים ושתיים המחבר את "בית בודנברוק", רומן שחכמת דורות משוקעת בו.

מאחורי "בית למר ביזוואז" אינה עומדת, לפחות לכאורה, כל אותה חכמת דורות. כאן נקלט הכל בעינו של ילד, עין מידית ומדויקת. העין ששמרה את מה שראתה ללשונו של "המשורר־הצעיר" האינטלקטואל, חניך־אוקספורד אך, למצער, מי־שעבר שנות־הכשרה לתרבותיות ארוכות. הרעננות היא כוחו של הרומן הזה, היא סוד הקסמיות העצומה שלו. עינו של ילד ושכלו של מבוגר הם שיוצרים את השניות הזאת, המזכירה את האפקט של כמה מן הטובים שבספרי פורי צ'מב, את ההיטלטלות הזאת בין העצוב ביותר למבדח ביותר האופפות את כל הקורא ב"בית למר ביזוואז".

וכה עז הוא רושמה של הרעננות הזאת, המידיות, שכלל אין צורך לדעת עד כמה חופפים אירועי "בית למר ביזוואז" את אירועי ילדותו ומה שקדם לילדותו של הסופר הטרינידאדי, כדי לדעת שכאן לפנינו אוטוביוגרפיה. לפני שמתוודעים לקורות אביו של נאיפול המסופרות במישרין בחלקו הראשון של הספר "מציאות המרכז", כאשר מכירים רק את "בית למר ביזוואז", כבר ברור שסיפורו של מר ביזוואז ושל בנו אנאנד הוא סיפור מדויק "מן החיים". כה מזהירה ושלמה היא מלאכת־המימוש של הרומן הזה, מלאכת חיקוי המציאות, שמבעד לסיפורו העלוב כל כך, העגום כל כך, של מר ביזוואז ניבטים, בפשטות, חיי אדם בתמימותם הסופית, המוחלטת. אפקט כזה משיגות רק כמה מפסגות האפיקה, רק רומנים נדירים ביותר. ואמנם נדמה שמוצדקת היזקקותו של נאיפול לביטוי של ורגיליוס דווקא — "דמעות הדברים" (לאקרימאי ראֶרוּם) — בפסקה נוספת של המבוא למהדורה החדשה. הוא מספר על הדמעות שעלו בעיניו כאשר הקשיב במקרה לרדיו ושמע הקראה של קטע מ"בית למר ביזוואז" יותר מעשרים שנה לאחר שהשלימו. "לאקרימאי ראֶרוּם, דמעות הדברים, הדמעות שבדברים: לרגש ביחס לדברים שעליהם כתבתי — התשוקות והעצבים של חיי המוקדמים — נוספה עתה תחושה ביחס לזמן הכתיבה שזכרתיו — השאיפה, העיקשות, התמימות. שאיפתי הספרותית גדלה מתוך חיי המוקדמים: היא נשזרה בהם. הדמעות היו על התמימות הכפולה הזאת". נדמה שתגובתו של המחבר היא כאן התגובה שעשוי להתנסות בה גם קורא שאינו מעורב כלל, קורא מקרי של הספר הנפלא הזה.

ועם זאת "בית למר ביזוואז" היא יצירת־דמיון, אבכאה גמורה. המסגרת נמסרת בארבעת עמודי הפתיחה: בהם מסוכם הספר כולו, עד הפסקה האחרונה כלה הכוללת את לקחו הדתי כמעט, שלא בכדי עולה ממנה הד לאמרתו של פסקל: "אך גדול מכל אלה היה הבית, ביתו. מה נורא ודאי היה זה, לעת הזאת, להיות בלעדיו: למות בין בני משפחת טולסי, בתוך העזובה של אותה משפחה גדולה, המתפוררת האדישה; להשאיר את שאמא והילדים ביניהם, בחדר אחד. גרוע מזה: לגמור את החיים בלי שניסית אפילו לתבוע לעצמך את מנת־חלקך תחת השמש: לגמור את החיים ולמות כמו שנולדת, בזור ומקופח". אגב, אף שיש להצדיק את בחירת המלה "מקופח" במקרה זה כתרגום ל"אנאקומודייטד" שבמקור, מפני ההתאמה הצלילית הנוצרת עם שם־התואר הקודם, ראוי לדעת שאין זה תרגום מדויק: "לא־מסודר" מדויק יותר, "בן בלי בית" קרוב במשמעותו.

גוף הספר, פרשת חיפושיו הקומיים עד דמעות של הודי קטן בשם ביזוואז אחר מקום מגורים משלו, אחר פרנסה, עשוי מעשרות ומאות פרטים ועדים, משור כזרזי־מערבי שיד אמן בטוחה ומעודנת טוחה אותו. אפיזודות מזהירות לעשרות — ליל הסערה העובר על מר ביזוואז ובנו בחוות מר ביזוואז שומר בכתנה, טקס ברכת־הבית הראשון שבנה מר ביזוואז על ידי הפאנדיט הארי, מותו בטביעה של ראגו אבי מר ביזוואז — ועוד עשרות רבות. בכל עבור — מאוחדות על ידי נימת הקול החד־פעמית, הסגנון השקט, האירוני, המרוחק. מתוך צירוף כזה עולה התמונה הזאת, ההומורית על אף שהגיבורים שלה הם עלובי־חיים. ואודיסאוס שלה — מר ביזוואז (והרי זה אופייני לסגנונו הדק של נאיפול שגיבורו מכונה "מר ביזוואז" גם בהיותו תינוק) הוא הודי קטן, הלוקה דרך קבע בקשיי־עיכול, העיתונאי המבדח, המאופיין כך על־ידי הסופר האנגלי שאותו הוא מראיין בתחילת דרכו בעיתון "משמר טרינידאד": "כתב צעיר הודי־איש, מרופט וקנאי".

כותב נאיפול בפרק השני של "מבוא לאוטוביוגרפיה" (חלק ראשון של "מציאות המרכז"): "את השאיפה להיות סופר נחלתי מאבי. הוא היה עיתונאי במשך רוב חיי־העבודה שלו. היה זה עיסוק לא־רגיל בשביל הודי טרינידאדי בן דורו. אבי נולד בשנת 1906. באותה תקופה היו ההודים בני טרינידאד קהילה נפרדת, בעיקרה כפרית והינדו־דתית, מסופחת לאחוזות הסוכר של טרינידאד המרכזית והדרומית..." אבל, מסתבר מן ההמשך כמו גם מ"בית למר ביזוואז", אביו של נאיפול היה עיתונאי רק משום שלא היה אפשר כלל שיהיה סופר הודי בטרינידאד של דורו: שאיפתו הבסיסית היתה להיות סופר. מן השאיפה הזאת של אביו התקין נאיפול את הקריירה הספרותית שלו. כל העוגמה, ההומור, העצב של הגולה הזאת ניתנים להסקה מתוך הפרקים הרלוונטיים של "בית למר ביזוואז", כגון מתוך הפרק "המשמר החדש", המתאר את המשבר במערכת עיתונו של מר ביזוואז, המשבר שהכריח אותו לשנות את סגנונו ולדכא את שאיפותיו הספרותיות הצנועות. במקום מסוים, חשוב מאוד אך מתחמק בקלות מעיני הקורא — כמו כמעט כל אפיזודה בספר המזהיר הזה שאין בו עמוד שאינו עתיר־משמעות — אומר מר ביזוואז לבנו: "אינני רוצה שתהיה כמוני". והמשך: "אנאנד הבין. האב והבן, כל אחד מהם ראה במשנהו יצור חלש ונזקק להגנה, וכל אחד משניהם חש אחריות כלפי משנהו, אחריות שבזמנים של מכאוב מיוחד הוסוותה על ידי מרות מופרזת מן הצד האחד ויחס־כבוד מופרז מן הצד השני" (עמ' 1—280). הקריירה הספרותית המזהירה של ו.ס. נאיפול נראית לאור הסצינה הזאת, ואחרות ברומן, כתיקון־עוולות, כניצחונו המאוחר של מר ביזוואז.

משפחתו של נאיפול, כמוה כמשפחת ביזוואז בספר, הגיעה לאי טרינידאד מהודו בשלהי המאה הקודמת. עלילות הומריות באמת עברו על המהגרים הללו. משהו מן העלילות הללו, משהו מן ההיסטוריה האמתית של המקום שבו נולד, התוודע לנאיפול שנים לאחר מכן, בשבתו באנגליה: "במוזיאון הבריטי נתגלתה לי ההיסטוריה של משפחתי ומקום הולדתי גם יחד" — כתב נאיפול בספרו המחקרי "אובדן אלדוראדו" — והקורא נזכר בדברי גיבור אחר של הרומן האפריקאי של נאיפול, "עיקול בנהר", על אירופה שנתנה לאחר שלו את ההיסטוריה שלו, אף שאירופה היא גם שהשחיתה אותו. המערב איפשר לנאיפול לגלות את הרקע שלו, מה שמכונה כיום בלשון הקלישאה ה"שורשים" שלו, והוא שאיפשר לו להיעשות לסופר שנעשה. זהו פשר המבט הכפול של הספר הזה, מבטו של הילד — הילד איש המזרח — ומבטו של המבוגר, חניך המערב, ואולי ביתר דיוק: הספרות המערבית. אביו של נאיפול, כמו מר ביזוואז, הנחיל לבנו את המערב ומכילא איפשר לו לכתוב את תולדות משפחתו ההודית.

רוב אנשי "העולם השלישי", אפילו (או במיוחד) סופרי העולם הזה, מרגע שהם נעשים מודעים לחוב העקרוני שלהם כלפי המערב, מתחילים לתעבו, להתכחש לו, לכתוב את גנותו ולחשוף את תועבתו. דוגמאות למיני סופרים או אינטלקטואלים כאלה אינן חסרות, ודי להזכיר את אדוארד סעיד, בעל הספר "אוריינטליזם" (ולא בכדי תוקף סעיד את נאיפול בספר אחר משלו "כיסויה של איראן"), או את עלי מזרואי, איש מומבאסה שפנה בהרצאות־רדיו הידועות שלו (שראו אור זה לא כבר בעברית) למערב ותבע ממנו לבטל את עצמו (!) מבכסיו כדי לפצות את הדרך לבני העולם השלישי. מבין כל אלה התייחד תמיד ו.ס. נאיפול (וכן גם אחיו הצעיר ממנו, המנוח, שיווה נאיפול) בהכרתו המלאה, המודעת, המהורהרת, בחוב שלו למערב, החוב העקרוני. ומכיוון שהכיר בחוב שלו, הכיר בכך שהמערב — אביו היה קורא נלהב של מרקוס אורליוס ושל אפיקטטוס — הוא שעיצב־אותו, העניק לו לשון וסגנון, הוא יכול היה לשלם את החוב שלו, בתרומה המפוארת שלו לספרות. איזו ספרות? המערבית או המזרחית? התשובה אינה חד־משמעית כל עיקר. כביכול התפרדו כאן התוכן והצורה, היסודות שלעולם אין להפרידם זה מזה. התוכן מזרחי, הצורה מערבית; זו כמעט הפשטה מעליבה לומר כך, לנוכח החיוניות השוקקת של "בית למר ביזוואז".

בתקופות השונות מתקופתנו, בזמנים הומריים, היה ספר כמו "בית למר ביזוואז" נעשה לספר־יסוד של חברה מסוימת, היה מעצב זהות לאומית, היה נעשה לתנ"ך של האי טרינידאד. האפוס המייסד של האי הבלול, שעליו יושבים עשרות עממים, מקום מפגש של אפריקה ושל אסיה, של שתי האמריקות ושל אירופה. כיום, כיוון ששוב אין מקום לאפוסים מעצבי־לאומיות, מעצבי זהות, אבני פינה של תרבות, יש לספר כזה סיכוי גדול עוד יותר: להיעשות למשל קונקרטי על החברה האנושית באשר היא, שהרי עודנו זקוקים לאפוס, גם בימינו האנטי־הירואיים, ויאדוד סר נאיפול העניק אפוס אנטי־גיבורי כזה לכולנו, בני כל העמים, ברמה שיותר משהוא שייך לספרות האנגלית — או הטרינידאדית (?) — שייך נאיפול לאותה "ספרות עולם" שלכאורה קיימת רק באידיאה, ילידת רוחו של גיתה.

אהרן אמיר, שתרגם לעברית את ספרי נאיפול הקודמים, התמודד בכבוד, כדרכו, עם הסגנון הדק ורב־העוצמה של "בית למר ביזוואז". אמנם את הספר הזה צריך לקרוא במקור — דקויותיו פשוט אינן עוברות לשפה אחרת — אבל מי שיקרא אותו בעברית יוכל גם הוא ליהנות ממנו הנאה עצומה. טעות דפוס (או הגהה) מרושעת במיוחד הפכה את ה"שיחות" של אפיקטטוס ל"שחיתות" (עמ' 95).

העורך: אברהם רמון

ה"שדיות" של יאנינא

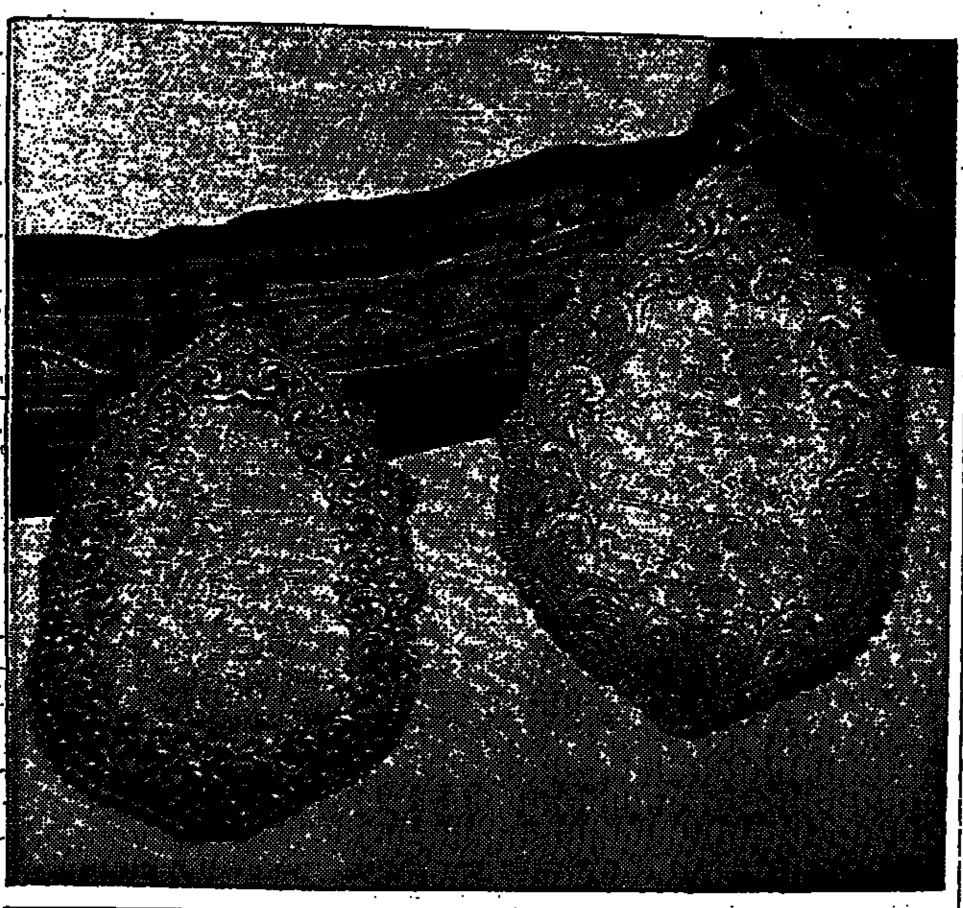

תערוכה מיוחדת, אגף היודאיקה, מוזיאון ישראל

מאת ניצה מליניאק

אחד הגילויים הבולטים של האמנות היהודית, בעיקר המאוחרת, הוא ענף הקמיעות, הרווח לסיגנונותיו ולצורותיו ביהדות המזרח והמערב.

היחס לקמיעות ידע חליפות ותמורות בשל שיוכם לתחום האוקולטיזם הגובל בכישוף, אולם האמונה בכוחם של קמיעות, המשותפת להוויה הדתית, המאגית־דתית, של העמים כולם, והשפעות הסביבה הפוליתאיסטית־סינקרטיסטית, גברו בתקופות מסוימות על האיסור המקראי המפורש.

המשנה (כלים, כ"ג, י"א) מכירה את הקמיעות יחד עם התפילין בקשר לדיני טהרה וטומאה ואוסרת, לדוגמא, לצאת בשבת בקמיע "שאינו מן המומחה" (שבת, ו', ב') והגמרא מבחינה בין קמיע של כתב — הקרוי גם "פיתקא" לבין קמיע של "עיקרים".

נוסחי ההשבעות המבוססים על האמונה בכוחם המאגי הנורא של שמות האלוהים וכינוייו, הביאו להתעוררות השאלה ההלכתית. הגמרא מקשה בדבר קדושתו של קמיעות ושואלת אם מותר להצילן בשבת מן השריפה (שבת, ס"א, ע"ב). בעניין זה, ראוי לציין שהשפעתם הממושכת והמתמדת של הקמיעות היהודיים הגיעה באופן ברור אל נוסחי ההשבעות היווניות בפרט — והנוכריות בכלל — שהיו מקובלות במזרח, ודווקא גילויים של פאפירוסים יווניים מאגיים עוזר לזרוע אור על סתומות בחלק מן הקמיעות העבריים ועל מסתרי נוסחים המופיעים בספרות הדיום, דוגמת ספר רזיאל, ספר המלבוש וכד'.

יש גם יסוד סביר להאמין שקמיעות ה"אברקסאס" הגנוסטיים (מקום־המלה העברית "הבבה") והשבעות ה"אברקדברא" שבשפה בעולם [illegible] בהשפעתו של עולם המסתורין היהודי.

בתקופה מאוחרת יותר, החריפה המחלוקת בעניין יסודות וכתבים אוקולטיים למיניהם ודי אם נציין את שלילתן המוחלטת של הקמיעות על ידי הרמב"ם (מורה נבוכים, א', ס"א) ולעומתה הכשרתן על ידי הרמב"ן והרשב"א. בזמן החדש ידוע הוויכוח הגדול בדבר הקמיעות בין ר' יעקב עמדן לבין ר' יהונתן אייבשיץ. שאלת הקמיעות התופסת מקום משלה בספרות ההלכתית, ההגותית והקבלית, לאורך הדורות, ובמובן בספרות העממית העוסקת בתחומי הרפואה והכשפים (לדוגמא "מפעלות אלקים"), מוצאת עד היום ביטויים סיפרותיים השואבים השראתם מאגדות דוגמת מעשה ר' יוסף דלה־רינה, המהר"ל והגולם מפראג וכד'.

התערוכה החדשה המוצגת באגף היודאיקה של מוזיאון ישראל, מזינה את עינינו באוצר בלום של עשרות "שדיות" — הוא הכינוי העממי שהיה שגור בפי יהודי יוון, לתלויות כסף, מעשה מקשה חרוטה, להן יוחסו סגולות של שמירה, הצלה, רפואה ואריכות־ימים ושנהגו לתלותן על הפרוכת ועל קירות בית הכנסת.

ה"שדיות" שלפנינו, שהוקדשו במשך עשרות השנים האחרונות על ידי יהודי העיר יאנינא לבית הכנסת "קהילה קדוש ישן", שרדו ברוך נס מן השואה והן עדות יחידה לקהילה שחרבה. אולי יוצאת הדופן בין השדיות היא הלוחית משנת 1859 שנועדה להגן על בן בכור שלא נפדה. לוחית זו מזכירה את הנאמר בשולחן ערוך: "עבר האב ולא פדה את בנו, כשיגדל חייב לפדות עצמו, [illegible] ס"ק).

שירה בקריאת־תגר

בגין, פואמה
מאת אהרן שבתאי
הוצאת כתר, ירושלים, 1986, 190 ע"מ

מאת איל מגר

המיתקפה המתמשכת על אהרן שבתאי מצד השמאל הספרותי ה"מיליטאנטי", לא הצליחה לקלקל לי כהוראה את ההנאה מקריאת "בגין". אולי להיפך. נסיון להכפיש שירה בשל נטיות פוליטיות כאלה או אחרות של הכותב אותה, הוא בזוי בעיני.

בגין של שבתאי הוא, כמובן, משל; אסוציאציה הקורנת עורפאטי בצאתה מתת־ההכרה אל פני השטח. כל המנסה לראות בפואמה זו בשורה או מסר פוליטיים — "ימניים", "פאשיסטיים", או שלא ירד לכוונת המשורר, או שלא קרא את הספר.

לפני כמה שנים כתבתי על ספר קודם של שבתאי, "זוט", שהוא מזכיר לי מבחן רורשאך, שבו עושה המשורר־בוחן חצי עבודה למען הקורא־הנבחן ומעבר למענו את האסוציאציות החופשיות לשירים. כפסיכולוג מול פאציינט במשחקי אסוציאציות, כתבתי אז, מעתיק שבתאי לתגובתנו על העיבודים שלו. הרתיעה האינסטינקטיבית של קוראים מסוימים משירי שבתאי נובעת מעצם זריקת הכפפה לעברם, מעשה המתפרש עליהם כהתגרות. וכמו התגובה הנפוצה במשחקים פסיכולוגיים — גם במקרה זה הוא נתקל ברתיעה על סף: "אינני רוצה לשחק", אומר הפציינט "הנפגע". של־עיתים אינו מסתפק בסירוב פאסיווי, אלא נעשה אגרסיווי ומתנפל על מטפלו. תגובה כזאת אומרת משהו לא רק על הבחינה, אלא גם על הנבחן — במקרה שלנו, הקורא הסרבן, התוקפני.

אין לי בעייה להשלים עם הבעת דעה, שה"מדרשים" שכתב כאן שבתאי על שני עמודים מהספר האוטוביוגרפי של בגין "המרד" אינם אלא אוסף של הבלים. אפשר לטעון, שאימוץ סגנון תלמודיסטי בשירה מודרנית, אינו אלא "גימיק". אם זאת ההערכה, כי אז ראוי לפטור את "בגין" בחיוך למשובתו של שבתאי ולהוריד אותו מסדר היום. אבל תוקפיו הבלתי־נלאים של שבתאי, דווקא לוקחים אותו ברצינות, אם לשפוט אותם על־פי להטם. כאילו "בגין" הוא מצע פילוסופי. אכן, "בגין" הוא ספר רציני ושירתו של שבתאי — או, אם תרצו, שיטתו — מקורית ומגרה. אך אם כלול בה איזה "מסר", ולו גם באיזור עד להתמיה, אין ב"מסר" הזה שום נזק. להיפך. שבתאי חוזר וטוחן עד דק בספר זה את המושג "אהבה". בעצם הוא מטיף לאהבה.

מעשה פאשיסטי הוא להדביק למשורר את התווית "פאשיסט" בעוון משפט כגון: "אם בגין היה פה, הייתי נותן לו נשיקה. אני באמת אוהב אותו אהבת נפש". (שבתאי בראיון ב"מעריב"). כי שבתאי עושה בעל־פה בדיוק מה שהוא עושה בכתב — וזה, אני מוכרח להודות, מפתיע למדי; הוא מדבר בהכרה, מלאה את תת־ההכרה שלו. חלום, הזיה־שירה, הופכים אצלו למציאות אקטואלית.

כששבתאי אומר: "בבגין מצאתי אבא", הוא מתכוון לכך ברצינות. בגין הוא "האב הטוב" לעומת אביו האמיתי, איש ארץ־ישראל העובדת, מפא"יניק, שהיה "אבודרע". ושכל מה שהמשורר זוכר ממנו כאן הוא ש"היה דורש/"משה/גמר א ריקויד"/כמה/תחיכות צנון (לבן)/לאכול/עם "הקצ'לקה"/. בגין, לעומתו "ידע לגדל את הבן שלו, וזה מספיק" אומר שבתאי באותו ראיון, "הספר שלי הוא על גידול ילדים".

"לא הקצ'לקה/עיקר/אלא העבודה/שהוא אבי/שהוא דורש", כותב שבתאי בעירות על אבידור־לידה. בגין, אליבא דשבתאי, ידע לתת, להעניק אהבה לבנו. "הוא ידע לגדל את הבן שלו" — ו"מאז"ך אבא/יושב/(יושב/במנוחת לעצמו/כגמורת של/עצמו)/...ואוכל/במטבח ת'קצ'לקה/אפילו/לא אומר/תודה —/שומעים/רק ת'שיניים/טוחנות/את הצנון".

התייחסות כזאת לבגין, כאל מטאפורה ל"אב טוב", יכולה להתפרש כנטייה פוליטית רק בכמה מעוות, או אצל בור ועם הארץ. אגב, "חוכמה", כותב שבתאי, "אינה/ניתנת אלא/למי/שמאלין כבר מחזיק בה/...ומי דובר אפוא/לא ברכישה אלא/בזהות". לתקוף את הפואמה "בגין" בבליסטראות פוליטיות כמוה, כדברי השיר, ש"איזה פרי/...ידבע את הפגירלה".

כל המנסה לראות בפואמה של אהרן שבתאי בשורה או מסר פוליטיים, לא ירד כנראה לכוונת המשורר. כשהוא אומר: "בבגין מצאתי אבא", הוא מתכוון לכך ברצינות.

אם לשפוט על־פי המקטרגים עליו מהשמאל, צריך להלום כחניך "זרם העובדים", רק על ברל, בן־גוריון וטבנקין...

אבל בכל הרצינות, מה טבעי והגיוני יותר לבן שהתאכזב מאב מפא"יניק, מלהלום על הסיטרא־אחרא של ילדותו, על מנהיג אצ"ל ו"חרות", בתור אב אידאלי. המחתרת, לצורך זה, היא תת־ההכרה ובגין הסתתר בה כארכיטיפ בבבי הנדודים, עד שגבאל מכנה בפואמה שלפנינו, "והלכו/הוא/מוצא את עצמו//מבצע/(במשאות המסותיים)/את הכניסה/אל המקום/שהוא/מעל לעצמו"; כלומר, מגיח מתת ההכרה אל ההכרה.

"תמיד חיפשתי לי אבא, משהו שיוליד אותי. אולי בגין הוא מעין אבא", אומר שבתאי בתשובה למראיינת.

"בספר של בגין, "המרד", מסופר על היותו במחתרת. הוא היה שם עם כל משפחתו. הוא אבהי וזה מצא חן בעיני. אחד כמו מאיר יערי, שבנו התאבד, לא עונה על הערכים הפסיכולוגיים שלי".

אחרי "זוט", חשבתי, שבתאי יהיה מוכרח לסיים את פרק ה"רורשאך" — המבחן המקדים — ולעבור ל"טיפול" עצמו. זה בדיוק מה שהוא עושה ב"בגין". "בגין" הוא המעבר מ"כרטיסי התמונות" העצמים הכלליים, ה"עולמיים", השווים לכל נפש, אל הסמלים האישיים, הלקוחים מהביוגרפיה הפרטית. אם ב"זוט" וב"הוראות" אפשר היה לחשוד, שה"כרטיסים" שבעזרתם מנסה שבתאי לכוף את זרם התודעה הפרטית לצורות שהוא מראה, אינם אותנטיים — כאן הוא מוכיח, שאין אותנטי ממנו בזרם הספרותי, לפחות לא בשירה. קשה לי להעלות על הדעת משורר בן גילו של שבתאי (45) המעז לומר על עצמו דברים אמיתיים כמוהם. אין אצלו ההתנברות העצמית, ההתנשאות והטון הדידאקטי ה"ארס־פואטי", המצויים־לרוב בשירי דורו, ולא הקישוטים והסילסולים של השירה המתבטאת־מעצמה של הדורבין. שבתאי, בניגוד לבני דורו אלה המסתתרים מאחורי מסך־העשן של המילים עושה עדיין בשירה משהו לעיצוב אישיותו, ולא לטשטושה, כמותם, וזה לא מעט.

בפואמות של שבתאי יש אמנם איזה רצון ללמד בינה — אך כדרך הגמרא, בענווה, בנימה סימפאטית ואינטימית, בטון לא מקומם, כשהוא אומר: "הקשיבו/מה/שבגין אומר/הנה"ב/של בגין—//כל הבגין/הזה/על/רגל אחת/משמע/אהבת ישראל". הוא, כמובן, כותב זאת עם חיוך בצד. אבל גם ברצינות, כמשל לגמרי פרטי, כילד חשוך־אהבה המבקש לו אב אוהב, כמי שמתקנא בבני בית־ישראל שאימצו את בגין לאב שמסוגלים, הלכה־למעשה, לעשות זאת.

כששבתאי חוזר ומפרש את "בגין" בפרוזה — בטלוויזיה, בראיון בעיתון, זה נשמע ילדותי אם לא פאתולוגי. תפקידו של משורר מסתיים בכתיבת השיר. וכשהוא מתבקש גם לפרש אותו — הוא עושה מעשה הפוך למעשה הכתיבה: הוא פורם את השיר לאותם חמרים אשר מהם התאמץ כל־כך לצרוף אותו.

מי ששופט את שבתאי על פי דבריו — ולא על פי הספר — יכול, באמת, לא רק להרים גבה, אלא גם להתריע על סכנה: והסכנה היא, שפירסום לא נכון של ה"גימיק"־כביכול, יעודד משוררים להרחיק לכת עוד יותר עם קפריזות, עם מאניירות ועם ה"פאתולוגיות" שלהם: להיות יותר אכסהיביציוניסטי מיונה וולך, יותר קפריזי מאבות ישורון, יותר אובססיווי משבתאי — אלה יהיו האידיאלים של השירה ההולכת ומקצינה. זאת בעוד שיתרונם הגדול של וולך, ישורון או שבתאי הוא האותנטיות של כל אחד מהם, החד־פעמיות.

כששבתאי אומר: "הספר שלי הוא על גידול ילדים... זה מתחיל באהבה לאבא ולבן", הוא אומר את האמת שלו. הוא לא מתייפייף. "חביבי, אני אומר", מר סיף שבתאי, "לפני שתדבר על אהבת הפלשתינאים — תאהב את הבן שלך". זו בשום אופן לא אמירה פוליטית, אנטי־שמאלנית, אלא מחשבה נכונה על החיים. הוא אומר אותה במילים אחרות בחלק השני של "בגין" בו הוא "מתפלפל" על דף מהפרק בו מספר בגין על הולדת בתו חסיה: "איזו/אהבה בעלמא/(כנראה, אהבת הפלשתינאים — א.מ.)...איבה/לבסוף גזרה/מלאה שנאה". "בגין אומר/אהב/לפחות/ת'בן שלך/ואם/תאהב מישהו/חזקה/עליך שגם/תאהב משהו/תתחיל בבנך/וזו/תהיה בשבילך/(בשבילך)/פתח תקווה".

מה זמן רב אני תר אחר האמיץ שיעז ויאמר לכמה אנשים כאן את האמת עליהם בפניהם. איפרוש שירה פוליטית, איפרוש עוד כמה דברים. למשל, משפט כמו שאומר שבתאי: "קודם כל שידעו להתייחס לילדים שלהם, ואחר־כך שידברו על הפלשתינאים". "אלא שלאהבה", הוא כותב ב"בגין" "זו תורה/וצריך שכל/וצריך רגש/וצריך לב מבין/כדי ללמוד/...להיכנס ממש/לתוך/התוך של עצמך/כדי ללמוד/ולהיות בן־אדם/ולא/דווקא/איזה פרופסור//".

בין ההגירה לג'אהליה

קנאי האיסלם
מאת עמנואל סיון
ספריית אופקים, הוצאת עם־עובד, 1986

מאת יוסף דרורי

עם עלייתו של האיסלם המיליטאנטי למודעות הבינלאומית בשנות השבעים, ובעיקר אחרי הצלחת מהפיכתו של חומייני באיראן, רבו מעשים בידי קנאים מוסלמים והופעת בשורתו ה"איסלאמית" של מועמר קד'אפי, ניכר ביותר הצורך של הקורא העברי בספר שיתווה לפניו את האידיאולוגיות האיסלאמיות שהולידו את התופעות הללו. מעבר להקשרו של הסכסוך הישראלי־ערבי (יצוין, שגם ישראל תרמה שלא במודע להקצנת עמדות בהגות קנאי האיסלאם), יש עניין תרבותי מובהק להכיר את עולם מושגיהם, לשונם, מחשבתם, צפיותיהם וחזונם של קנאי האיסלאם, ושל אלה השותים בצמא את דבריהם. צורך זה מתמלא עתה במלואו על ידי פרופ' עמנואל סיון, שלא אחת התריע על היענותה המאוחרת של המזרחנות לשאלות העיוניות שהזמן גרמן.

יותר משיעניין את הערביסטים המקצועיים, עשוי — כמעט צריך — הספר "קנאי האיסלאם" לעניין חוקרי תהליכים מחשבתיים ורגשיים דומים בעם ישראל מדור ההשכלה, בראשית הציונות, ולכן הקמת מדינת ישראל ועד, ואולי במיוחד, ימינו אלה. עד היכן מגיע הדמיון בין מחשבתם וחזונם של "מקימי מלכות אללה עלי אדמות", הנשבעים אמונים רק לו והדוחים כל נאמנות, ולו פורמלית, למסגרת אנושית ארצית־לאומית, ובין חוגים מקבילים בעולם היהודי? האם התביעה ל"רבונות ההלכה" או ל"יישום ההלכה" בלעדית רק למדינות מוסלמיות, או שהיא נשמעת גם באוהלי תורה? האם רתיעתם של הרדיקלים המוסלמים מ"ניבאי" רעיוני (וסטריאלי) מערבי אינה מזכירה עמדות נפשיות ורגשיות בקרב חוגים בעם היושב בציון? כלום אין ההתנערות המופגנת מן הדמוקרטיה, המוצגת כסותרת את רוח האיסלאם, מזכירה הגיגים דומים גם אצלנו? האם הביקורת של המוסלמים המסורתיים, המודרניסטים, על תבורתם בעבר, או ביקורתם של החילוניים בעולם הערבי על תופעות איסלאמיות מבוגות ומגוננות אינן מזכירות גם אצלנו? עיקר קסמו של הספר הוא, לדעתי, בגירוי שהוא מזמן למי שמבקש לעמוד על תופעות בעולם ההגות האיסלאמי המקבילות לאלה שבמחשבת ישראל בדורות האחרונים, בארץ ובגולה.

ספרו של סיון דן בקיצוניים, באלה הרוצים חברה מוסלמית מופתית כאן ועכשיו, ולא בשלל החוגים הערביים המחפשים פתרון לתחלואי הזמן ברוח המסורת והעבר. אין קנאי האיסלאם עשויים מיקשה אחת והם נחלקים ביניהם הן במידת החריפות בה הם מציגים את בעייתה של החברה המוסלמית (שאימצה לעצמה סולם ערכים מתמערב והונה את השורשיות האיסלאמית ועל כן נסוגה ונחלה מפלות), והן בתפיסתם לגבי דרכי הטיפול בה (חינוך, פעולה פרלמנטרית, התגוננות מכל שיתוף פעולה עם המדינה, פעולה אלימה). יש ביניהם קירבה רעיונית, אך הם נבדלים בדגשים ובסגנון. סיון מתאר בכל החריפות הכואבת הן את מטוחי הביקורת הפנימית בחברה המוסלמית, והן את מושאיה של ביקורת זו: שכבות חברתיות והמונים השטופים בערכים חמריים ומגרים לטלוויזיה ולסרטים או לכוכבי קולנוע; אליטה צבאית מנוכרת לצורכי ההמון; פקידות ממשלתית חסרת מוטיבציה; מימסד קודש וכנוע העוסק בתפלות; העבר המוסלמי והתנשאות התנופה הערבית בתנופת הח'ליפות האומיית היתה מחוסרת הצדקה; קבוצות קנאיות שהוקעו על ידי האורתודוכסיה הם המהפכנים האמיתיים; הערבים אשמים באבדן אנדלוסיה; בני הגזע הטורקי הם שהורידו את בשורת האיסלאם לאנטוליה; האימפריה העותמאנית היתה תור זהב ומקור לגאווה בשל הישגים צבאיים ומסגרת איסלאמית על־לאומית.

וגם אספקטים שנתפסו לפנים כמקור לגאווה בתרבות האיסלאם (חשיבה ערבית, עיונית, העדפת חוש המציאות: לשון התורה יכולת הפשטה, נמלצת מף מקשה על תקשורת קולחת), תחושת אי הנחת שליוותה את הוגי הדעות הקנאים לחבריהם, הוליכה אותם למסקנה שכדי לשנות את התמונה הקודרת יש צורך בפעולה. גם לגבי טיבה הרצוי והיעיל של הפעולה, ומידת דחיפותה, נחלקו הדעות. האילוצים הלוחצים שפעלו על קיצוניים מוסלמים והובילום למקומם העכשווי קשורים במרכזו של ספר רזום זה.

אך חידושו והישגו של סיון אינם רק בשרטוט מפת תובעי התמורות ברוח האיסלאם, בקנה מידה גדול ממה שהורגלנו לו, אלא בהצגתם בהקשרם התרבותי העיוני הרחב. הקורא מתוודע אל כתבי אבן תיימיה, מלומד דמשקאי מהמאה הארבע־עשרה, אופוזיציונר־אורתודוכס למשטר, יריב שמקומו בשולי ההסכמה הסונית, אבל עדיין בתוכה, ונתן באיגרותיו צידוק הבשרה לאי־הכרה בתוקף השלטון אם השליטים סוטים מן הדרך הנכונה. הוא גם מנה את העבירות שבגינן ייחשבו המושלים לסוטים שיש לסלקם. את אבן תיימיה משננים הרדיקלים, וכתביו זוכים לפופולריות ומפרים את החשיבה המיליטנטית המוסלמית.

כוחם של המהפכנים, תובעי התיקונים, הוא בניצול עולם המושגים המוכר ואוצר ההוויות הנטוע לצרכי חזונם שלהם. סיון מעמיד את הכיתוב לגבי מילון המושגים המסורתיים הערבים בהם נוצק תוכן רדיקלי בימינו. ההג'רה, למשל, אינה רק מעבר של מוחמד ממכה למדינה בשנת 622. במילון המחשבה הרדיקלית זהו מצב נפשי כבעבו קיומי המבדל לכל החוזר לדבר אללה. זוהי ההתנזרות מן הציבור, מפתייה של החוכיות שבלב, מן העולם השכיים של העידן הגוש. זוהי הגירה אל עולם אחר, אידיאלי, רוחני. את ההג'רה בעבר קיימו מוחמד ושבעים מחסידיו. ההג'רה הזאת היא ביכולתו של כל אחד ואחד. אין לה מגבלות מקום וזמן, וזוהי סיטואציה נפשית, עמדה רגשית.

ועוד, הג'אהליה, כך לימדונו ספרי ההיסטוריה, היתה תקופת הנבערות שקדמה לאיסלאם ונסתיימה עם הופעתו של מוחמד והפצת בשורתו המונותאיסטית בין שבטי ערב. בעולם של קנאי האיסלאם התחדש גם מושג זה. הג'אהליה היא המודרניות, הזמניות, הכניעה לרעיונות זרים. הלאומיות הפרטיקולריסטית, הערצת האדם, פולחן אלילי־הזמר וכוכבי־הקולנוע, באותו כל מה שהאיסלאם הצרוף והמזוכך עומד בניגוד לו. החברה המוסלמית בהווה, כך לדעת הרדיקלים המוסלמים, שרויה בג'אהליה וקיום המצוות והתוכן ההגותי שעליו היא מקפידה לא יוכל לחפות על כך. ג'אהליה היא הוויה, מציאות, סולם ערכים.

החברה הסובבת, השסופה בערכיה הפגומים, היא חברתם של "משומדים". אפשר שהיו פעם מוסלמים, אך הם שבו לג'אהליה, כמוהם כשבטי ערב שנטשו את בשורת האיסלאם עם מות מוחמד והוחזרו שוב לאמונה הנכונה בידי ממשיכיו בכח הזרוע, אחרי מלחמות ה"החזרה בתשובה". תובעי ארצות האיסלאם בהווה, הקנאים המשלמים בעולם ערכים חילוני, הם — לפי מחשבת מודיאלי, למראית עין. לאמיתו של דבר הם בנפשם "משומדים". ממילא ברור מהי הדרך להתייחס על כגם.

מושגי־מפתח נוספים שהיה להם הקשר מסורתי היסטורי יפה־לשעתו ומוכן היטב. נבעים הוכ־

(המשך בעמוד 19)

שבוע של ספרים מאת בני ציפר

תרגום

נשיקת אשת העכביש, רומאן
מאת מנואל פואיג
מספרדית: ענת חן
הוצאת כותר, ספריית מנוחין, 1986, 238 ע'

משטרים אוטוריטאריים לא נפלו מעולם בגלל הקולות שגרמו לאנשים פרטיים. סנבלאו. הוגלו או נורו על לא עוול בכפם. אך האנרגיות מתופשת לה נוד ולמרבה הארצניה — דווקא בארצות שהמציאות שם כמוה את ההיפך הגמור מזה, כגון בדיקטטורות הדרום אפריקאיות, ובמדינות שמעבר למסך הברזל.

לכן שם, בעבור הסופר, להיות אופטימי פירושו במקרים רבים לכתוב ספרות תעמולה. הפתרון מצוי בדרך כלל בהליכה בין הטיפות: בכתיבה סאטירית שמזהה עוקצנית וגם טובת־לב, ובעלילה שתגביל לשומר השכל שאינו חד־משמעי. מנואל פואיג הארגנ־טינאי כמו התמחה בכך. ו"נשיקת אשת העכביש" הוא בראש והאהבה רומאן בודלסקי של חלופי־התחפשות בין הרע והטוב, שבסופו מתברר כי מי שהיה מסוגל להקרבה האנושית האמיתית היה הגיבור הרע־לכאורה, והגיבור הטוב השיב לו רעה תחת טובה.

"נשיקת אשת העכביש" כתוב ברובו כדו־שיח בתוך תא של כלא ארגנטיני, בין אסיר פוליטי לבין הומוסק־סואל חסר־כוסר וחסר־תרבות, שהמשטרה הבטיחה לו חנינה בתנאי שירגל את חברו־לתא, וידווח למבוקש פרטים על המחתרת הסטאלינית שאליה השתייך. המשטרה בטוחה בהצלחתה, אך משטרה אפשרות אחת: שהומלסין יתאהב בקורבנו, וישחק גם עמם משחק כפול, כדי להצילו. הסוף המר הממתין להו־מוסקסואל, הנורה למוות בטעות בידי יחידת הטרור הסטאלינית שלמענה ביקש לפעול, אינו אלא מלמד את המסר של הספר כולו: כי הרע והטוב בפוליטיקה אינם בהכרח הרע והטוב ביחסים האנושיים.

אך סגולתו העיקרית של הרומאן איננה במסר אלא באופן הצגתו: העלילה לעולם אינה מסופרת ישירות, אלא דרך קולות המשוחחים, או דרך מסמכים של הבר־ליגות, העוקבת אחר תנועותיהם של הגיבורים, ומספרת אותם במבטאויות, כאילו דיווחה על התנהגות של חיות מעבדה. זהו ספר של זעקה כנגד כל חברה בירוקרטית ההופכת את עצמה ואת הכפופים לה לקובץ של תיקים ממוספרים.

אנתולוגיה

אהבות מקבילות — מבחר שירה אנגלית "מטאפיסית" (מהדורה דו־לשונית)
תרגום ועריכה: שמעון זנדבנק
הוצאת שוקן, 1986, 168 ע'

אחת האירוניות של ההיסטוריה היא, שאלה הקרויים היום המשוררים המטאפיסיים האנגליים של המאה ה־17 ובראשם ג'ון דאן, היו זכתו בלי לשער כלל שהם "מטאפיסיים". הסיווג הזה הודבק להם שנים רבות לאחר מות האחרון שבהם, בלי שהוא בידיהם סיפק להתגונן מפניו. אך הכינוי — פרי הבריקה באנגלית של המבקר סמיואל ג'ונסון — נדבק ו"תפס", ומקפל בתמ־צית את כל הסממנים האופייניים לדון ולממשיכיו, שאי אפשר לטעות בהם: שירה מסוגננת ומפותלת בהגיון ובמבנה שלה, המעמידה את עצמה לרשות הקורא כחידה־לפיענוח, כנוסח של תרגיל בסכולסטיקה. על הקורא לקלף את מסך הקונוטציות, את מה שנראה ממבט ראשון כשיר קל ושטחי, כדי לחזור אל הגרעין הקשה ואל פשרו האמיתי של השיר. מצד המטריקה, מתאפיינת השירה המטאפיסית בגחמנות באורכה, וכך גם מצד הדימויים, השנונים והדו־משמעיים תמיד, שכבר בשעתם הוענק להם הכינוי Conceit. אחד הי־דועים שבהם, הוא שיר הפרידה של ג'ון דאן (ע' 40) שבו מדמה המשורר את האוהבים המפורדים לשתי שוקי המחוגה, או את ההתעלסות — לעקיצת פרעוש (ע' 34).

ג'ון דאן, ג'ורג' הרברט, אנדרו מרוול והנרי ווהן, הם ארבעת נציגי האסכולה המטאפיסית שנבחרו לאנתולו־גיה. ובכלל הסיווגים הספרותיים הכפויים, עולה לפעמים השונה על המשותף ביניהם. דאן מקסים מצד אחד בזיקוקין־די־נור של שנינויותיו, ששמעון זנדבנק עמל קשה להעבירן מאנגלית לעברית — ומצד שני, כמשורר הספקות הדתית, התורה, והעמידה קצרת־הרוח מול הנשגב. ג'ורג' הרברט הוא היפוכו הגמור: משורר של האמונה התמה, הכניעות הצייתנות של כומר כפרי. אצל הנרי ווהן מעורבים הברק נוסח דון, הפרוזאיות של הרברט, ואילו אנדרו מרוול, משורר שלא פרסם מעולם את שיריו ונתגלה רק לאחר מותו, הוא, כדברי אחת ההקדמות לשירים, "המאוזן בין המשוררים המינוריים באנגלית". איש איש וטעמו.

לא נותר אלא להתענג על התרגומים המעולים. למי שמתקשה בחדירה לעומק שנינויותיהם, הכין זנדבנק הסברים והערות בסוף הספר. זו תגינה של באזוק, שאסור לפסוח עליה.

מחקר

מגילת פשר חבקוק, ממגילות מדבר יהודה
ההדירה וצירפה מבוא ופירוש: בלהה ניצן
הוצאת מוסד ביאליק בשיתוף ביה"ס למדעי היהדות, אוניברסיטת תל אביב, 1986, 222 ע'

מגילת פשר חבקוק היא אחת משבע המגילות הראשונות של כת מדבר יהודה שנמצאו בידי בדווים במערת קומראן, השלמה והבהירה ביותר מאלו שנת־גלו עד כה. היא כתובה בכתב עברי מרובע, על פי כללי הכתיבה שהיו נהוגים בסוף ימי בית שני: הכתיבה על צד השעיר של העור, על שורות ששורטטו ברייקנות, תוך הקפדה שלא לחרוג מהשוליים, ובסוף העבודה נעשתה מלאכת הגהה, שבה הוסיף המגיה או תיקן מלים ואותיות משובשות.

מגילת הפשר מתייחסת לשני הפרקים הראשונים של ספר חבקוק. הכותב ציטט, לפי הסדר, פסקאות מהמקרא, וכתב את פשרן. בין הציטוט לפירוש מפריד רווח חלק, ואת הפירוש מתחילה המילה "פשרו" או "פשר הדבר". [illegible] בקומראן, מסביר באמצעות פירושיו את אמונות הכת [illegible] האידיאולוגיה האפוקליפטית של הכת. לפיה, התרחשויות ההיסטוריות של זמנו הן התגשמות התוכנית האלוהית שחזו הנביאים, ויש בהן שלושה מישורים: הפוליטי־פנימי, הפוליטי־עולמי, והמישור הקוסמי, והסופם בניצחון הטוב באחרית הימים. בכל אחד מהמישורים מצוי הרע בכפיפה אחת עם הטוב. מול מורה הצדק — הלוא הוא מנהיג הכת שעמה נמנה הסופר — ניצב הכוהן הרשע (לפי כל הסימנים — הכוונה לאלכסנדר ינאי, או לאחד מיורשיו) במישור העולמי מאיים הרשע להשתלט ברמותם של הכתיאים — כנראה הרומים, שעמדו באותם ימים בשערי הארץ. אך ככל שגובר הרשע, כן קרבים פעמי הגאולה, ושלי־חותה של הכת היא להתכונן מעשית לאחרית הימים, על ידי אורח חיים טהור, והבדלות מן הרע.

שיטת הפרשנות של מחבר "פשר חבקוק" נעשית על דרך גילוי הרזים שבדברי הנבואה המקראיים, ולצורך זה הרשה לעצמו המפרש חירויות כמעט סור־אליות עם הטקסט. בזה, באמר במבוא לספר, ההבדל הגדול בין סגנון המגילות הגנוזות לבין מדרשי חז"ל: בעוד חז"ל מתייחסים לכל יחידת טקסט במקרא בשל־מותה הרעיונית, מרשה לעצמו מחבר "פשר חבקוק" להשתמש בכל מלה ומלה במקרא כקרש קפיצה לרעיון נפרד, ולמעשה כאמתלה, לפעמים אסוצי־אטיביות גרידא, לציור האפוקליפסה בנוסח שדרשה הכת שעליה הוא נמנה.

שירה

מישהו כבר מכסח בחצר, שירים
מאת יעקב בסר
ספריית פועלים, 1986, 71 ע'

כדרכו של עמיחי בספרו האחרון, ושל אורי ברנש־טיין לפניו פותח יעקב בסר את קובץ שיריו החדש במחזור המוקדש למות אמו. זהו נושא מרכזי שמלוד, המבטיח סימפאטיה בכל מקרה, אם כי, ראוי להיאמר, שבסר הוא הפחות־רגשני מהשלושה בטיפולו בנושא. מות האם נצבע אצלו מיד בצבעים סימבוליים ואין בו שמץ מאותו הזיוף והשפכני ביקונה ובמוות, או ברג־שי־אשמה־יעבר של בן כלפי אמו. האם כאן, היא סמל ללשון הישנה, לשפה האבודה, לתרבות ולנופים שמהם ינקו שורשי שירתו של בסר את כוחם.

עם מותה של האם, ניתק החוט האחרון שקישר בין בסר הישראלי לבסר היהודי־מזרח־אירופי. אך גם נפתח [illegible] אל העולם, כמגשש את דרכו במציאות אכזרית שאין לו כבר האפשרות להימלט ממנה מפעם לפעם אל חיקו החם של עולם הילדות ההוא, של שלגים ואבים ועגלות במשעולי היער. האם המתה שבה אליו בחלומות ומדברת אליו בשפתם הפרטית, ב"מלים שאיני יכול לספר" (ע' 19), וכנגד זה, במציאות אינו עתה אלא "נער מרופט בגד, נשען ראש אל הקיר, מלחש הברות אימה בלשון זרה" (ע' 22). בסר היה מאוהב תמיד בעימות הזה, של אי־יכולת־בדבקותו של עולם עין, ודומה שאין בספר שיר שאינו שוזר בעימות הזה. זו הפרובלמטיקה הישנה, של העולה החדש שנגדעו שורשיו שם, וכאן מעולם לא הכה שורש ממש: של מי שכל חייו מביט בערגה מיסטית למחצה על מי שצמחו על האדמה הזאת, והמשתלבים בנופיה, השורשיים והמעליבים אותו בעצם היותם כאלה.

הדברים מצועפים בעטיפות אלגוריות שונות בשירים. במגן שמיעת כיסוח הדשא בחוץ (ע' 31), למשל, נרמים לו ריח הדשא ועבודת הגזימה כעלבון המכוון אליו — הוא, שהקשר הזה, הארצי, הגשמי, אל האדמה נגזל ממנו. במחזור אחר הוא עושה ניסיון — שייכשל במבוך — לתאר נוף מקומי של פרדסים וזר־עה ערבי עם עדר עזים, אך התיאור יוצא מלאכותי להכעים, מסוגנן להכעים, כמבער לערפל של ריחוק — בעוד תמונות התורף השלגי, היער הבוער והזאבים של אגדות הילדות, הם הם המוחש, החי, מקור התורה המפרה אותו.

צרתה של תמונת עולם כאבות־לכאורה זו, שהיא נעשתה, ולא מהיום, שגורה כל כך בשירתו של בסר, עד שבקובץ הזה היא נכתבת כאילו מן המוכן. כשע־שוע של התגרות הצהרתית של האנטי־הלוש. הרפוק הזרוק, כנגד העולם המתגבל לו כביכול. מכאן שני שירי ההזדהות עם הדר פוגל ואלכסנדר פן, ומכאן גם לשון ה"אנחנו" שנוקט בסר, כאילו דיבר בשמו של מעמד מדוכא. אך כוחה של שירתו בכך, שגם לאחר שמפשיטים אותה מהלבושים האידיאולוגיים, יהיו אשר יהיו, עדיין נותר בה יופי משל עצמה.

פתאום כאן, שירים
מאת אביבה דורון
הוצאת אל"ף, 1986, 54 ע'

בשירה של אביבה דורון מוצאים מן התינוחות האופיינית לאנשי אקדמיה, הכותבים שירה כדי להוכיח לעצמם שרגישותם לא התקהתה יתר על המידה במסגרות המנוסרות של עבודתם. "ואני פתאום כאן, פרח בר" הוא האקורד המסיים של הספר, וממנו נגזר שמו. השירה, מכאן, היא פרץ פתאומי של גילוי האר־תנטיות בתוך השגרה, רגע של בדידות, של מודעות עצמית ושל הסרת מסיכות ההשיבות העצמית. אך תמיד רק פסקום, שאחריו יחזור עולם למנהגו, והמ־שוררת — למסיכות היומיומיות שלה.

יש תמיד איזה יופי ואישי בשירה שאינה מבקשת לשנות את העולם — אלא מסתפקת בתפקיד הצנוע של מתבוננת מהצד. אך בצניעות־היתר יש סכנות משלה, העיקרית שבהן היא הזיהוי ואי־הייחודיות. אבחנותיה כלליות על החיים והזמן החולף, בסגנונה המלומסת הלידי של דורון, יש לאלפים בשירים של אחרים. קשה לומר שדורון מנסה לחדש פה משהו, וניכר גם שהיא נזהרת מכל שמץ של גילוי־עצמה בשירים, אלא בפראבולות מכלילות על אהבה ועזובה, העיטורות להיתפס בתולש במובנו הדתי־מיסטי — כערגה להמריא מן השגרה ולפרוץ את גבולות המוסכם. פעם זה באמצעות תיאור המים המלהבים את סלעי המפרץ של אילת, ופעם — בתיאור פריחתו של דאון הנתפס לקרקע.

יחוד מסוים יש בחוויה שהקדישה אביבה דורון לשירי מסע בספרד. מה שהיה בעבודה עד כה בגדר חומר לימוד (דורון מרצה באוניברסיטה על השירה העברית בספרד) קם להתחיה לעיניה בנסיעה לשם. בד־פוח סמטאות היהודיה של עיר אנדלוסיה, בית כנסת שמם ומזוקה בבני אלקזר, שבאכסמה של כלומות היא מדכינת את המשורר העברי שכתב עליה. א"אן שיר משתה.

דורון כותבת על כל אלה בהתלהבות תמימה של צליינית־אקדמית. אין זו שירה גדולה, מפני שחסר בה אלמנט הכותר־ולומר בכתיבת משהו חדש. הצורך הדחוף להגיד בה את העולם הפנימי.

פסיכולוגיה

אובדן הילדות
מאת ניל פוסטמן
מאנגלית: יהודית כפרי
ספריית פועלים, 1986, 150 ע'

ההשפעה ההרסנית של הטלוויזיה על הנוער היא תופעה שהופקעה זה מכבר מתחום הראגה של סבתות ופנסיונרים הכותבים מכתבים למערכת על האלימות של הצברים. פוטנציאל ההשחתה הטמון בטלוויזיה ובוידיאו הוא עניין שמדובר בו עתה בקתדראות, והוא משתלב היטב, צריך לומר, באווירת הניאו־פוריטאניות המשתלטת שמבמוביה ניכרים גם בהיסטריה של האיידס ובגלי החזרה אל הדת. בשלוש ה"היסטוריות" הללו אינני אלא מוקים הלכי־רוחות אמריקאיים, אם כי בכל הנוגע לסכנות הנובעות מההתמכרות לטלוויזיה אנו רחוקים מרחק רב מהמצב בארצות הברית: הטלוויזיה בארץ כה גרועה, שקשה להאמין כי מישהו מסוגל בכלל להתמכר לה.

התמכרות לטלוויזיה ולמשחקים אלקטרוניים היא אחד החשובים מסממני התופעה של אובדן הילדות, שעליו מרחיבה ניל פוסטמן את הדיבור בספרה. לעומת תקופות היסטוריות קודמות, שבהן נחשב תור הילדות לתור האידיאל, התמימות ההרמוניה, מתאפיינים שלהי המאה ה־20 בנטייה לקיצור תקופת הילדות ולהעמדת הילד על "עובדות החיים" בגיל, שאולי אינו בשל דיו לעכלן. הילדות היא תוצר חברתי ולא קטגוריה ביולו־גית, ופוסטמן מקדישה כמחצית מהספר לסקירה היס־טורית שבמהלכה להראות עד כמה גמישים תחומיה של הילדות. מאז התקופה הקלאסית משתנה תדיר הגבול בינה לבגרות, ולמעשה הוא נשחק והולך מאז המצאת הדפוס והמהפכה התעשייתית. בימינו מגהצים עליו אמצעי התקשורת האלקטרוניים את מכת־המוסר.

"אובדן הילדות" הוא ספר סנסציוני, המסיק אולי מסקנות נמהרות, אך גרעינו חייב להרתיע: הוא מתאר כיצד תוליה של החברה מתחולים אל הילדות שלא מודעת, באמצעות הדיבר הטריוויאלי, היום־יומי וה"משפחתי" ביותר, שהוא הצפייה בטלוויזיה. באותה תוכ־נית בטלוויזיה — שיש בה סין, אלימות, פשע ומהלות — צופים בני שש ובני ששים, והיא מספקת לשניהם מידע שווה. תחושת הבושה — אבי־זבנין של כל שיטת חינוך שהיא — מתערערת לחלוטין כתוצאה מכך, ועמה אובדת סמכותם של המבוגרים כמי שיוד־עים־יותר. מן הטלוויזיה לומד הילד כי עולמו של המבוגר מלא קלקולים, מריבות ודאגות: שמטלות השו־כח־כופא אורבות לו בכל פינה. בפרק האחרון מרגיעים את הקורא שני פסיכולוגים ישראליים, כי המבואה השחורה, הטובה לאמריקה, דווקא עדיין מתעשמת בישראל, אך צריכה לשמש את אזהרה.

מעולם הספרות והאמנות

פטריק וייט: האמן

פטריק וייט: אמא־ארמה, זונה או נזירה

ספרו החדש של הסופר האוסט־רלי הגדול פטריק וייט "זכרונות של רבים באחת, מאת אלכס קסנו־פון דמירג'יאן גריי", הוא כעין נספח לספרו האוטוביוגראפי (1981) "פג־מים במראה". "זכרונות של רבים באחת" הוא דיוקן אלגורי של האמן, כשאת תפקיד האמן ממלאה כאן דמותה של אלכס גריי, שח־קנית, המשחקת על הבימה הפנימית של הנפש. פטריק וייט — הסופר — משמש כאן כעורך של זכרונותיה, ומצפה בסבלנות מאחורי הקלעים, בשעה שאלכס גריי, האנימה שלו, חושפת את עצמה בצורה מביכה.

"לפי ראות עיני", כתב וייט באו־טוביוגראפיה שלו, "מעט הסובלנות הקיימת באופי האוסטרלי נובעת מן העיקרון הגברי שבנשים שבקרבנו, ומן העקרון הנקבי שב־גברים". באותו ספר הוא בוחן את דמות האשה שעשוי היה להיות: אמא־ארמה, זונה "או אולי נזירה המסורה לנישואין הרוחניים למחצה עם הבעל התובעני מכל". בספר החדש "זכרונות רבים באחת" הוא ממשש עצמו כאשה בדמותה של אלכס גריי. הספר מביא את סיפור חייה הפנטאסטי של אשה מזדקנת, חיים שהם גם אלה של נזירה יוונית, גם אלה של נזירה אוסטרלית וגם אלה של "דולי פורטונה" — כוכבת של סיבוב הופעות במחוזות הנידחים של אוסטרליה, המעניקה לקהל נבער מדעת תרבות בצורת פארסה.

אלכס, אשה סגנית, רודפת תענו־גות, מפלצת של יוהרה וגעגועים לנצחיות, ממציאה ומביימת סדרה של תרגילים, שנועדו לבייש את הקהל שלה ולא פחות מכך את עצמה: פסטיבי וקנות אינסופיים, או מסע של גניבות בחנויות, או פגישה עם פושע בגן ציבורי. כל אחד מן התרגילים הללו, נעשים נועזים יותר ויותר, הוא שלב במסע של השפלה עצמית. התפקיד הגדול האחרון שלה הוא קליאופטרה הגוועת: על כל אלה מעיד העורך של אלכס, ש"כמה מגיבורי הדראמה של תסריט לתנטיני זה יכולים היו להיות צאצאי הפסיכה שלי".

ואמנם רבות מהרפתקאותיה של אלכס מזכירות את סיפוריו הקוד־מים של פטריק וייט, המשחק בספר זה משחקים עם עצמו ועם קוראיו. למעשה, היו לה לגיבורתו אלכס גלגולים קודמים רבים ביצירתו של וייט. כך, למשל, תיאודורה גודמן הבלתי נשכחת מן הרומאן "סיפור הדודה". אותו מחקר מזור ונפלא בתפיסות המקובלות של המציאות. כמו לתיאודורה גודמן יש גם לאלכס שפם בולט, תופעה שבעיני וייט, התופס עצמו כהרמאפרודיט, היא מלאת משמעות ונוגעת ללב. כך, ממש כמו תיאודורה גודמן, הנעה לבדה בעולם ההזיות שלה ונחשבת כמטורפת, משתוללת גם אלכס בעולם של הזיות, וסופו של דבר שפוקד אותה גורל דומה.

אלכס היא, כמובן, מאוזות־עיניים, ויותר משהיא דמות של ממש הריהי סיוט, או תוויתו של הסיוט, הגסיסה הממושכת העוברת על דמות אחרת של פטריק וייט, הלא היא העלמה האבטר מן הרומאן "בעין הסערה".

ברבים מן הרומאנים של וייט מו־פיעות שתי דמויות כמשלימות זו את זו לכלל אמת כוללת. עניין זה מודגם היטב ברומאן הנקרא "המרכ־בה היציבה" המספר על אחים תאו־מים שהאחד מהם מטורף בעל חזונות והשני, זקן מיובש שאורחות חייו מוכתבות על ידי מקובלות ופחד. ובעניין זה פטריק וייט הוא תלמידו של יונג שפירק את האני, את דמות האדם, לחלקים שונים: אנימוס ואנימה, המסיכה הציבורית שהיא הפרסונה, הצל הרוסני והד־מויות הארכיטיפיות המדברות מתוך התת־מודע הקולקטיווי. ב"זכרונות של רבים שהם אחת" באה השפעתו של יונג לכלל ביטוי ביתר כוח. כשדמותה של אלכס מתפרקת לכלל הדמויות הנלוות אליה במס־עותיה ההרפתקאותיה.

יצירת הדמויות אצל וייט שואבת את כוחה ואת מגבלותיה מן ההרכב של ראייתו את האמן בדרך כלל ואת עצמו כאמן כהרמאפרודיט יחד עם שיטתו של יונג לעשות פרסוניפיקציה מן החלקים השונים של נפש האדם.

עולמו של וייט מרכיב לא רק חלקי אני שונים לכלל שלם, אלא גם תרבויות שונות יחדיו. ובספר זה פוגש הקורא מצד אחד את העולם האוסטרלי, עולם ילדותו ובגרותו של וייט, בצד עולם המזרח שאליו נמשכים געגועיה של אלכס. וייט טוען שהוא פגש בה באלכסנדריה שבמצרים בימי המלחמה. אמנם שם פגש את בן־זוגו לחיים, מנולי לאסקאריס, שהוא — לדבריו — "הטרטוס המאגי המרכזי בתבנית המבולבלת של חיי עד כה". בספרו האוטוביוגראפי הוא מתאר את מנולי כיווני־אורתודוכסי ואת עצמו כ"אגואיסט אנגליקני, אגנוסטי, פנ־תיאיסט, אוקולטיסט ואקזיסטנציא־ליסט ונוצרי אוסטרלי כושל".

בשביל לורנס דארל היתה אלכ־סנדריה מקום המיפגש בין המזרח למערב, כור היתוך של תרבויות, מולדת החזון הגנוסטי המיסטורית הניאו־פלטונית. כך גם בשביל וייט. אלכס גריי גם היא פנתיאיסט אנוכי. וייט רואה באלכס המזוקנת (כשם כך היא גריי ולא וייט) את יציר כפיו ואת קורבנו. אבל בסופו של דבר הוא מסיים במיסתה, שבה היא נאבקת בקודשים ובדמונים "אשר אני עצמי עודדתי אותה לטפחם כהארכה של יצירי דמיוני שלי", אומר פטריק.

לדעת מבקרת "אובזרוור" מבטא הספר את אמנותו הפנימית של וייט, שיצירתיותו המאוחזים שלו חד הם. כן היא רואה בספר ביטוי להתששותו מפני המוות המתקרב. ואילו מבקר הספרות של ה"טיימס" הלונדוני כותב, כי רומאן מוזר זה מעניין בעיקר כתרגיל וכי הוא מבכר על פניו את הרומאנים "סיפור הדודה" ו"פוס".

Memoirs of Many in One: by Alex Xenophon Demirjian Gray, edited by Patrick White, Cape, 8.95

המלה"ה: רות אלמוג

תערוכות

מסיבה מאחורי מסיבה

אוראש הופשטטר: פנתיאון של אלילי־שאול

מאת נסים מבורך

אוראש הופשטטר, גלריה כריסטי, כיכר הבימה 2, תל־אביב

הדמויות שמצייר הופשטטר מר־צבות תכופות, באלכסון, כנוטות לי־פול, וניתן לשאול לשם מה הצבר בתנוחה כזאת, במקום להעמידן אנכית. דמויות אחרות שלו כאילו מתפתלות ומתעוותות בתוך מסגרת־התמונה, כביכול מתוך איזו אי־נוחות, וניתן לשאול אם אין בכך בי־טוי לאי־נוחות כלשהי שחש בה הצייר, או, לחילופין, איזו מטרה חזותית משרת הדבר. במקרים אחרים מופיע בתמונה זו או אחרת איזה המיתקולוס מגומד, והטעם לכך עלול שלא להיות ברור, וזה לא פחות מאשר הגביעים להפקעתם של איברים, או פלגי־גוף שלמים מדמויות מעין־אנושיות. למשל: כמו במקרה שבו הראש מורכב ישירות על גבי אגן־הירכיים.

כל אלה הם סימנים הופשטטריים סימפטומיים, לכן לא ברור מדוע הוגדרה תערוכה זו כביטוי "להומור ולאופטימיות" על־ידי מציגה. וזה במקביל להמצאותם של מי שאיוורד גילויים של תמונת הפוכות לאלה במוצגים של תערוכות קודמות שלו. יתכן איפוא, כי הרושם של האופטי־מיות, אם ישנה, התעורר למראה צבעוניות שהיא בהירה יותר מן המקובל אצל צייר זה, להבדיל מן הגאמת הכהות, הדראמאטיות יותר, שמצויות בעבודותיו הטיפוסיות הקודמות, שבחלק מהן הוא גם נהג להתחפר לעומקו של הצייר על ידי גירוד. מבחינה זו מותר, אולי, להגדיר את הבהירות הזאת איד־השחתת הצייר כאיזו השתחררות ממאניירות, אף שאין ביטחון בכך. מציגי התערוכה אף קבעו כי אורחים מרבה לצייר מסיכות. לא קל לאבחן זאת בתוך העיוותים הגרו־ניים המצויים שם. ברם, סביר מאוד שהדבר נכון, ואולי אף סימפ־טומאטי, שכן התמונות עלולות לתת בצופה תחושה שהצייר עצמו מסתתר מאחורי איזו מסיכה. עבודה זו, בשלעצמה, מלמדת שטמונה בעבודות האלה הבעתיות בלתי־מבוטלת, והשענות על שליטה באמצעים קולוריסטיים ועל היכולת ליצור פנתיאון מעוות של אלילי־שאול ומלאכי־דומה בעלי מומים. ברם, כל אלה עלולים לעורר, כמו במקרים אחרים של תימאטיקה רווייה, הנשענת על רפורמאציות חריפות, תמיהות בדבר הצורך האנ־דרוגני בכך, וזהו, למעשה שאלה של אמן.

ליליאנה ליבנה, המות: בית האמנים, ירושלים

שלושה בכפיפה אחת

ליליאנה ליבנה, שלמה הרפז, דורותי רובינס, בית האמנים ירושלים

מאת ניצה מליניאק

המעניינת בין שלושת המציגים שזומנו ביד המקרה להופעה בצורה באכסניה משותפת, היא ליליאנה ליבנה שציוריה מתאפיינים במין בחשולים של סער ופרץ המתרכזים במאמץ ניכר ובאמצעים זדים, גראפיים במהותם. דומה שעליה לנתב כשרונה הוודאי למציאת פתרונות אורגניים יותר. שלמה הרפז, שכמו מנסה לכבוש את י־רושלים בסערה בשתי תערוכות בתערכות במקביל, הן בבית האמנים והן באכסדרת התיאטרון, מציג כמה מיטבות של עבודות השייכות לפרקים שונים של דרכו האמנותית המתגבשת בהססנות תעה בין פוטו ריאליזם עשיר ברייקנות להפשטה המבוססת על יסודות קלאריסטיים ועד לניסיונות לטשטוש הריאליזם על־ידי מיני קווים רייוניסטיים.

דורותי רובינס מציגה סידרה של הממים מפוסלים במיומנות, כולל עקבות־הזמן כביכול, שעשויה היתה להיות להם קרבה כלשהי לרוחו של מוראנדי, אלמלא יסוד ההצבר עצעות המוגזם המצוי בהם. על כל פנים, המפוזה לשאורדן המצולמות מעל גבי הקיר, אינה יכולה לתפוש בכוח מקרה.

"מאזנים" חדש

במרכז הגליון הכפול של "מאז־נים" שהופיע השבוע מתפרסם מכאל עודלי כתביעת ומכספים לספרות. בגליון זה מתפרסמים שירים מאת דן פגיס, אורי ברנש־טיין, משה דור, זביגנייב הרברט, משה בן שאול ואחרים. בפעם הראשונה בעברית מתפרסמות מגו־רות שתי מנגנות מאת המשורר הספרדי פרנסיסקו דה קווזו בתר־גומו של יורם ברונובסקי וכן קטע מתוך "ידיד הבלים" מאת ו. תאוקרי. חלק הפרוזה כולל עוד — סיפורים מאת יותם ראובני, דן שבים, יוסל בירשטיין, גבריאל מוקד, אורי אביר וכן שני סיפורים מאת ג'ון אלוחרק ואבשלום קור.

בגליון זה מתפרסמות מסות על שירת יהודה עמיחי. עיון משווה בין קפקא הביאליק ודבר הרצוג ומסה מאת דוד אבידן.

בין ההג'רה לג'אהליה

(סוף מעמוד 18)

אקטואלי ולוחמני על־ידי קנאי האיסלאם, ומוצגים על־ידי סיון במלוא להטם העיוני וכוחם המהפכני.

ראוי היה לתת השלמה כלשהי לספר בפרק שימוקד על הנענים לקריאת האיסלאם, מי הם חסידיהם של מורי ההלכה הקנאים? מהו הקלסתרון הנפשי והחברתי שלהם? מאילו מגזרים הם נענים לקריאת המטיפים? אמנם סיון נדרש לנושא לא אחת במהלך ספרו, אך בכל מקרה בתוך הקשרים אחרים.

לקורא המבקש להכיר יותר את התופעה החומייניס־טית המגולית יאמר, כי עליו להמתין עד לפרק האחרון. פרק זה, המוקדש לשיעה הקיצונית באיראן ולענפיה הלבנוניים, מתאר באופן בהיר, שיטתי וקפדני את ההבדל שבין העולם הסוני ובין העולם השיעי מב־חינת ההתנסות ההיסטורית, הציפיות המשיחיות, רחוית השלטונות הלגיטימיים והעצמת הנבחות לסבל ול־קורבן, וכן את גישותו והתקרבות ביניהם, ואת רדיי־פותו של המגמות ה"אקסטטיות" בין פלגי האיסלאם.

סיון אינו מגלה עמדה מעריכה לגבי תופעת הקנאות האיסלאמית וסיכויי הישרדותה. מן הפיתוי הזה הוא נשמר, אם משיקולי זהירות היפים להיסטור־יון, ואם מתוך מודעותו ליחסיות שבנקיטת עמדה ערכית בשאלות יסודיות על קידמה חברתית, התא המשפחתי, מעמד האשה, משקלה של האמונה כמכוונת את יחסי הפרט והציבור, המשטר הפוליטי הרצוי, דרכי ההפגנה החותרת, ויעילותו. גישה מעריכה למגמות בחברה הטוטליטית־ תלויה אכן באופן מובהק בעמדתו המוקדמת של הכותב, והוא מעדיף להצפינה. אולם הקורא היה בוודאי מעוניין בחוות דעתו של החוקר המומחה על שאלות מטרידות, כגון: מה יעלה לה לקנאות האיסלאמית? האם היא תופעה מוגזמת, בכל דור ודור? האם היא עדיין בחיתוליה ותתכנו לה עלי־לות? האם תיכנע לפיתויים, תסתגל, תסתפק בהישגים ל"אנשי שלומה" ותאבד את להטה המהפכני? האם היא קרי־קטורה, בת־חלוף? האם היא תלויה בלבריות בא־לצים כלכליים, ועם העלכם תרד מן הבמה הציבורית?

בפרק השישי מתאר סיון את חולשתו ושטחיותו של השמאל הקילוני הליברלי בארצות האיסלאם, ואת העובדה, שבדבריו לא העריכו מבעוד מועד את עצמת התופעה הדתיות, מתוך התעלמות ומשאלת־לב. האם אין זאת אי־ההערכה בטועך המתאים ורובצת לפתחו — או בדפים האחרונים — של ספר זה.

האוניברסיטה הפתוחה
יום עיון בנושא:
"היחסים הבינלאומיים בעידן הגרעיני"

13.30 – מושב 1: "המשק הגרעיני – ההיבט הגלובלי"
יו"ר: ד"ר בני מיברוד
ד"ר מרק הלר: "השפעת הנשק הגרעיני על היחסים הבינלאומיים"
ד"ר איתן גלבוע: "היחסים בין מעצמות־העל בעידן הגרעיני"
ד"ר אורי ביאלר: "מלחמת הכוכבים" – משמעות האתגר"
15.30 – הפסקה
16.00 – מושב 2: "מעצמות גרעיניות בינוניות בזירות אזוריות"
יו"ר: פרופ' אהרון קליימן
ד"ר אמנון נויבך: "האסטרטגיה הגרעינית הצרפתית והאחות האירופאית"
ד"ר יצחק שיחור: "הכוח הגרעיני הסיני ומשמעותו האיזורית והגלובלית"
17.30 – הפסקה
18.00 – מושב 3: "המזרח התיכון בעידן הגרעיני"
יו"ר: ד"ר אבי בן־צבי
רב־שיח: ד"ר שי פלדמן ד"ר יאיר עברון

יום העיון יתקיים ביום ג', ו' בניסן תשמ"ו, 15 באפריל 1986, בבית המורה, רח' ברסירוק 8, תל־אביב
במסגרת הקורסים של האוניברסיטה הפתוחה: "סוגיות נבחרות במדיניות החוץ של ישראל" "מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים"
קול ישראל יקליט את יום העיון במלואו לשידורי האוניברסיטה הפתוחה. הציבור מוזמן להשתתף

אוניברסיטת תל־אביב
המרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר ליד אוניברסיטת תל־אביב
הננו מזכירים לציבור שהמרכז מעוניין לקבל
הצעות מחקר
בתחומי הפיתוח החברתי, הכלכלי, המדעי, והטכנולוגי בישראל
המרכז מעודד עבודות־מחקר בנושאים הקשורים בפיתוח.
ההצעה תוגש על־ידי חוקר אחד או קבוצת חוקרים, חברי סגל במוסד־אקדמי מוכר או בעלי מעמד מקביל.
הצעות למחקרים שיתבצעו בשנה האקדמית תשמ"ז (1 באוקטובר 1986 – 30 בספטמבר 1987)
יש להגיש עד סוף חודש אפריל 1986, במתכונת המופיעה בדף ההנחיות אותו ניתן לקבל במרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר, בנין נפתלי, חדר 720, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב.
פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון 420712 (03)

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה למדעי הרוח | החוג לאמנות
סדנת קיץ 86
6 ליולי – 29 ליולי
נפתחות ההרשמה לקורסי הקיץ הבאים:
ציור – ג'ק לוין – ארה"ב
פיסול – הרברט טראוב – אוסטריה
חיתוך עץ, הדפס – טטסויה נודה – יפן
קרמיקה – קולין פירסון – אנגליה
עיצוב התכשיט – בתיה פנג – עין־הוד
ויטראז' – ד"ר יוסף שלתיאל – עין־הוד
תרפיה באמנות – תמר רונן – חיפה
מכינה ליצירה – יפתח ברקין – חיפה
שיעור בתולדות האמנות המודרנית – פרופ' א. קאמפף – חיפה; ד"ר מ. סגן־כהן – ארה"ב; ד"ר ר. גולן – ארה"ב
בדבר פרטים והרשמה, יש לפנות למזכירות החוג לאמנות, טל': 04-240651

אוניברסיטת תל־אביב
מזמינה תלמידים בעלי כישורים לימודיים גבוהים להצטרף בשנת הלימודים תשמ"ז
לבית הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
הלימודים בחטיבה התיכונית הינם במגמה מתמטית פיסיקלית מורחבת בשילוב מדעי הטכנולוגיה ויישומי המחשב.
ההרשמה למסיימי כתות ח' ר"ט' בנות ובנים באזור תל־אביב והמרכז תחל ביום ג', ו' בניסן תשמ"ו 15.4.86.
ניתן לקבל פרטים על בית הספר או לקבוע סיור במקום, בפניה למזכירות, רחוב האוניברסיטה 30 רמת־אביב, 420702, 414069.

אוניברסיטת בר־אילן
המחלקה לכלכלה ומינהל עסקים
נמשכת ההרשמה ללימודי התואר השני במחלקה לכלכלה ומינהל עסקים
המחלקה לכלכלה ומינהל עסקים מציעה שני מסלולים ללימודי מוסמך:
מוסמך למינהל עסקים
מוסמך לכלכלה
את טפסי ההרשמה ניתן לרכוש בחנות "דיונון" בקמפוס בר אילן.
לתלמידים בעלי הישגים אקדמיים גבוהים יוענקו מילגות לימודים.
תלמידים מצטיינים יוכלו להגיש בקשות למילגות קיום לשנה"ל תשמ"ז המוענקות על ידי קרן ברוקדייל. סכומי מילגות הקיום בערכים שקליים נעים בין 5,000 דולר ועד 8,000 דולר לשנה.
קבלת מילגת הקיום מותנית בהקדשת כל זמנו של הסטודנט ללימודיו.
ההרשמה מסתיימת ב־15.5.86
• לקבלת פרטים נא לפנות לטלפון: 718392, 718345,6.

صكنا من الاصل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

הארץ

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

חדשות | העיר | כל העיר | צומת השרון | כאן הדרום | הלוח הבטוח

רח' הנגב 4 ת"א 03-371261. המחיר למלה ביום חול 2 ש"ח כולל מע"מ. ביום שישי וערבי חג 3.5 ש"ח כולל מע"מ -

חיפה והצפון

המשך

(סוף מעמוד 11)

עתיקות | חשמל ביתי | מכירות | ריהוט | לבית | אביזרי רכב | שרותים ומכירות | משונות | דירות | מכשירים | לגן לבית בעמק | ודיו | כלי נגינה | חיות | לימודים | בריאות | בית דחיות | דרושים | מכרות | תקשורת | פסולת | פורד | אמבטיות | עסקים

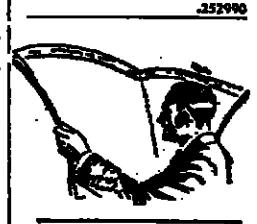

הלוח הארצי

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

דרוש/ה

מזכירה כתבנית דו־לשונית

הכישורים הדרושים:
* השכלה תיכונית מלאה.
* ידיעת השפה העברית על בוריה.
* ידיעה טובה מאד בשפה האנגלית.
* הדפסה טובה בשתי השפות הנ"ל.
* נסיון קודם בעבודות משרד מגוונות.

הערה: המשרה הינה בהיקף 50%
מספר המשרה: מנ/203

מכשירן

הסגל ההנדסי
תחזוקה שוטפת ובנייה של ציוד חצי תרשותי ומעבדתי.

הכישורים הדרושים:
* בוגר בי"ס מקצועי.
* ידיעת אנגלית טכנית.
* נסיון קודם במכונאות ובמכשור מעבדתי בנושא מזון/הנדסה כימית/ביוכימיה.
* נסיון מקצועי של 3 שנים לפחות
מספר המשרה: מנ/78

המעוניינים/ות מתאימים/ות והמעוניינים/ות לדרישות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 20.4.1986 אל אגף כח אדם קרית הטכניון חיפה 32000

דרושים

מנהלת מכירות
+ רכב

פקידת קבלה
לטבריה וחיפה

מנהלת אדמיניסטרטיבית
רצוי תואר אקדמאי
לכל המשרות גילאי 28 +-
נא לפנות בפרוט קורות חיים ונסיון
לת.ד. 46262 חיפה

לת.ג.ל בע"מ
דרוש

מנהל רכש

* נסיון של 5 שנים בנושא הרכש במפעל תעשייתי.
* ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
* עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית.
* יוצא צבא עד גיל 35.

המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 128 עכו למחלקת כ"א בצרוף קורות חיים לקביעת ראיון

לחברה מסחרית בתל־אביב
דרושה

פקידה

בעלת ידע בהנהלת חשבונות וקלדנות לעבודה זמנית.
לפנות טל: 824261
קו פנימי 552
לפנות לטלי.

סקאן גרופ אינטרנשיונל SGI
מפעל סורקים המוקם במגדל העמק

דרושה

מזכירה/מנהלת משרד

לעבודה עצמאית רבת אתגר

הכישורים:
* ידיעה מושלמת בעברית ובאנגלית והדפסה ב־2 השפות
* ידע כללי בשפה נוספת – רצוי
* ידע טוב בהנהלת חשבונות
* נסיון של 10 שנים לפחות בעבודה דומה

להתקשר: יגאל מארק טל. 065-40241
065-47551 או לפנות בכתב לסקאן גרופ
ת.ד. 190 מגדל העמק 10500

לחברת תרופות דרושים:

1. מנהל מחסן.
2. פקיד/ת מכירות.
3. פקיד/ת חשבונות.
4. סוכן/ת מכירות

קריאה וכתיבה שוטפת באנגלית הכרחית.
עדיפות לבעלי נסיון בענף
סודיות מובטחת
לפנות לת.ד. 33009 חיפה 31330

ORS
דרושים

למחלקה הטכנית

מהנדס אלקטרוניקה
בעל נסיון של שנתיים בתחום האנלוגי דיגיטלי

מהנדס מכונות
נסיון מעל 5 שנים בתחומים: תכנון מתקנים, הנדסת מוצר, ריכוז פרויקטים, למשרד טכני

מהנדס מכונות
בעל נסיון של 5 שנים בתחום עבוד שבבי

מהנדס מכונות:
בעל נסיון של 3 שנים בתכנון מתקנים וכלים

חשמלאי ראשי
נסיון מעל 10 שנים בחשמל תעשייתי. עדיפות לתושב עכו נהריה

חרטים
נסיון מעל 5 שנים, על מחרטה קונבנציונלית לעבודה קבועה, רק יוצאי צבא ובתנאים טובים

כרסמים
נסיון 3 שנים בכרסום אוניברסלי, כרסואל בלבד. למשרה קבועה.

רתך ארגון
שנתיים נסיון בריתוך ארגון בקונסטרוקציות, מצבי רתוך DOWN בלבד, עדיפות לתושב הדרה, פרדס חנה והסביבה

עובד יצור
לעבודה קבועה
יוצא צבא, בעל רקע טכני, רק מאזור עכו נהריה

למחלקה המשרדית:

מזכירה
בעלת ידע בביטוח, הדפסה ונהול משרד.
לתושבת עפולה בלבד

מעבדת תמלילים
על P.C ,I.B.M. תבנה אלף בית.

רח' הרשת 2 חיפה, 04-663703 664002

Maquette מקט
Leather Fashions

לחב' הרוחות מפעלנו בעכו ובכרמיאל
דרושים

מכנאי ייצור
* בוגר מגמה
* נסיון 3 שנים בטכסטיל — יתרון

ממייני עורות
* נסיון של 3 שנים — רצוי.
תנאים טובים למתאימים
לפרטים 04-919321 או בכתב ת.ד. 2226 עכו.
סודיות מובטחת

למפעל מתכת חניתה
דרושים

1. מכונאי אחזקה
ניסיון 3 שנים לפחות במערכות הידראוליות, ידע באנגלית יתרון.

2. הנדסאי חשמל
בעל רישיון חשמל מוסמך מינימום, רצוי רקע באלקטרוניקה תעשייתית
3 שנים ניסיון בתעשייה.
מקום מגורים: נהריה, שלומי, מעלות

נא לפנות טלפונית
04-967411/3

מסד הטכניון
למחקר ופיתוח בע"מ

הנדסאי טכנאי מכשור ובקרה

תאור התפקיד:
הקמה ותחזוקה של ציוד מתוחכם לייצור מעגלים משולבים בטכנולוגיות סיליקון כולל: מערכות ואקום, מערכות דיפוזיה בטמפרטורות גבוהות, צנרת לגזים אולטרה טהורים ורעילים, מערכות טיהור מים וכו'.

הכישורים הדרושים:
הנדסאי/טכנאי מכשור ובקרה.
לפחות שלש שנות נסיון בתחזוקת מערכות אלקטרוניות ומערכות ואקום.
ידיעת שרטוט טכני ואנגלית טכנית ברמה טובה הכרחים.
לאחר שרות צבאי

הערות: 1. העבודה נעשית במסגרת צוות מדעי טכני גדול ודרושה נכונות לעבודה בשעות נוספות במקרה הצורך.
2. יתרון לבעלי נסיון בתחום דומה של תעשיית המיקרואלקטרוניקה או הכימיה.

מכרז מס' 25/86
המעוניינים מתאימים המבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מסד הטכניון לפיתוח בע"מ, קריית הטכניון חיפה — 32000 עד יום 28.4.86 בציון מס' המכרז.

בטחון אזרחי
CITIZENS SECURITY SERVICES
סניף נמל תעופה בן גוריון

★ אבטחה ★ שמירה ★ שרותים מיוחדים

דרושים

בחורים/בחורות

לתפקיד בטחוני מעניין בנמל התעופה בן־גוריון

העבודה מוצעת למשרה מלאה בלבד
אינה מוצעת לסטודנטים
תקופת חוזה מינימלית — 1/2 שנה

תנאי קבלה:
★ לאחר שרות צבאי
★ 12 שנות לימוד
★ דוברי אנגלית ברמה גבוהה — יתרון לשפה נוספת
(ראיון הקבלה ייערך בשפה האנגלית)
★ מצב בריאותי תקין
★ עד גיל 26
★ מגורים באזור המרכז בתקופת החוזה —חובה

ועדת קבלה תערך ביום א' 13.4.86
בשעה 09:00 בנמל תעופה ברגוריון.
נפגשים בשער מס' 4
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים ו־2 תמונות

מודעות לוח ומשפחתיות
הלוח הארצי | הארץ | חדשות | העיר | כל העיר | לוח הבטוח
03-38 38 38
24 שעות ביממה

עיריית חיפה
המחלקה לשרותי חינוך תרבות
רח' הרב מרכוס 7 חיפה
טל' 04-670666, 670652

דרושים

מנהל למרכז הקהילתי החדש בנוה יוסף — חיפה

במשרה מלאה

* השכלה אקדמית (ב.א. לפחות) יועדפו בעלי השכלה בתחום החינוך, מדעי ההתנהגות ובוגרי תכנית שוורץ.
* ניסיון בניהול עצמאי בהיקף נרחב של תקציב וצוות עובדים.
* ניסיון קודם בחינוך ראו ממנהל חינוך רצוי בתחום החינוך הבלתי פורמלי בעבודה הקהילתית. * נכונות לעבודה בשעות בלתי שגרתיות.

מנהל/ת חשבונות לחצי משרה

הנהלת חשבונות תקציבית, הכנת משכורות לעובדים, הכנת מאזני בוחן והתאמות בנק, עבוד נתונים למחשב.
* סוג 3 בהנה"ח לפחות.
* נסיון עשיר בהתנהלות שכר עפ"י דרוגים שונים.
* נסיון בהנה"ח תקציבית והכנת חומר למחשב.
* התשלום לחצי משרה, לפי דרגה ותק בהתאם לנתוני המועמד.
* על המעוניינים לשלוח קורות חיים בכתב יד מודגשות על השכלה וניסיון בעבודה ובן שמות ממליצים.
את החומר יש להמציא לחברה למוסדות חינוך ותרבות (תכנית קדיש) רח' הרב מרכוס 7, חיפה לא יאוחר מיום 20.4.86
רק מועמדים מתאימים ייענו.

טללוח
הקו פתוח לכל לוח
ז'בוטינסקי 76 ר"ג 52442
טל. 737794, (03)736471
719765, 731967, 739056.

מחפש עבודה
לימאי/טכנלוג
מזון מתפנה
5 שנות נסיון בבדיקות מעבדה
לפנות טל' 04-714928

אורנים
אוניברסיטת חיפה
בית הספר לחינוך של התנועה הקיבוצית, דואר טבעון של חמקה 04-

דרוש

שרברב/מסגר

במשרה מלאה
לפתיחת סתימות ביוב ולתקוני שרברבות ומסגרות שונים

הכישורים:
* רצוי בעל תעודה מקצועית בשרברבות או מסגרות.
* נסיון קודם בעבודות דומות.
* רצוי בעל נסיון בעבודות חשמל
בהצעות נא לפנות למחי' כ"א
04-930809 בימים א'־ה' בין השעות
08.00 — 14.00

איתנית
מוצרי בניה בע"מ

למפעלנו בנהריה
דרוש

מכונאי אחזקה

בוגר בי"ס מקצועי, ניסיון קודם במערכות אחזקה תעשייתיות
רצוי נסיון במערכות פנאומטיות והידראוליות

מועמדים מתאימים יפנו בכתב
למנהל כח אדם איתנית נהריה ת.ד. 32

לבית מסחר
לתכשיטים
במפרץ חיפה
דרושה

דיילת

הדוברת לפחות
אחת מהשפות
הסקנדינביות
04-723211
—למימי

לחברת תיירות גדולה בתל־אביב
דרושים

מנהלי חשבונות

בעלי נסיון בהנהלת חשבונות
ממוכנת ובהתאמות
נא לפנות לשמש 03-209750

לחברה במפרץ חיפה
דרוש/ה

עורך/ת דין

למשרה מלאה בחברה
לנושאים:
* ריכוז נושאים משפטיים.
* אדמיניסטרציה.
* בעלי נסיון יפנו
לת.ד. 9679 חיפה

הלוח הארצי הארץ חדשות

Eldan

אלדן ציוד אלקטרוני בע"מ

אנו מחפשים מנהלים שיהיו מוכנים לעבוד בשטח

1. לניהול חטיבה לציוד אנליטי

הכרחי רקע בכרומטוגראפיה, ספקטרופוטומטריה וניסיון קודם במכירות.

2. לניהול חטיבה למכירות מחשבים, תוכנה וציוד פריפרלי

ניסיון קודם במחשבים, מכירות ציוד מחשבים — הכרחי.

התפקידים דורשים נסיעות רבות ברחבי הארץ, רכב צמוד, השתלמויות בחו"ל. תנאים מצוינים למועמד המתאים.

נא לפנות בכתב בלבד בצרוף קורות־חיים + המלצות לת"ד 1270 ירושלים 91012

— סודיות מובטחת —

קו־אופ רעננה

אגודה צרכנית שיתופית בע"מ

"בית רון", רעננה, אחוזה 142 ת.ד. 136

דרוש **מנהל כח אדם ומשק**

הכישורים הדרושים

1. השכלה אקדמאית מושלמת במדעי החברה.
2. נסיון מוכח בנהול כ"א בהיקף של כ־300 עובדים.
3. נסיון בקליטת עובדים, סווג עובדים, דרוג עובדים וטפול יומיומי בכ"א, כולל הכשרת העובדים והדרכתם.
4. נסיון בראיון עובדים, בברורים עם עובדים, בשבוץ עובדים ובמו"מ עם נציגות העובדים.
5. אחריות להכוונת מדור המשכורת בנושאים הרלבנטים.
6. כושר ניסוח וכושר התבטאות ונכונות לעבודת צוות תוך שמירת יחסי אנוש טובים.
7. אחריות למיחשוב נושאי כ"א ומשק.
8. אחריות לנושאי המשק של האגודה — רכש ציוד, טפול בציוד, אחזקת הסניפים והציוד, מו"מ עם קבלני משנה וכו'.

מועמדים המבקשים להציג מועמדותם לתפקיד, יפנו בכתב במעטפה סגורה למנכ"ל האגודה, עד לתאריך 29.4.86, תוך ציון המשרה המבוקשת.
יש לפרט בפניה קורות חיים, השכלה, נסיון מקצועי וממליצים.

בית הורים ויצו
שד' דוד המלך 40 ת"א
דרושים עובדים

1. עוזרת/ת מטבח.
2. עובדים לשטיפת כלים במכונה.
3. עובדי נקיון מטבח וחדר אוכל.
4. מגישות בעלות הופעה נאה.
5. מחסנאי למחסן מזון – חצי משרה.

לפנות אישית לחיים
בימים א'־ב' מ־09:00 בבוקר עד 15:00

מפעלי תובלה בע"מ

לחברתנו, החברה המובילה בתחום פעילותה במדינת ישראל והממוקמת בבאר שבע דרושים:

מנהל/ת חשבונות ראשי

תאור התפקיד:
- ★ ניהול מערכת חשבונאית מורכבת רב־מטבעית
- ★ דיווח חשבונאי פיננסי ומינהלי תקופתי לרבות טיפול בנושאי תיכנון מס
- ★ קשר עם גורמים בתוך ומחוץ לחברה בנושאים הקשורים למערכת החשבונאית

כישורים נדרשים:
- ★ רואה חשבון מוסמך, יועדף בעל השכלה אקדמאית נוספת
- ★ יכולת תיפקוד בתנאי לחץ בסביבה מורכבת בחברה גדולה
- ★ התנסות קודמת בעבודת צוות תוך קיום יחסים בין־אישיים תקינים
- ★ נסיון (מוכח) של 5 שנים לפחות בניהול מערכת חשבונאות גדולה ומורכבת הכולל בין היתר:
  - עבודה עם מערכות חשבונאיות רב־מטבעיות ועיתבק
  - ניהול צוות עובדים חשבונאי גדול
  - דיווח חשבונאי שוטף
  - טיפול בנושאי מיסוי ותכנון מס

מנהל/ת מחלקת שיווק

תאור התפקיד:
- ★ הקמה והפעלה של מחלקת שיווק במטה החברה
- ★ איתור, תכנון והחדרה של מוצרים ותחומי פעילות חדשים
- ★ השתתפות בעיצוב האסטרטגיה השיווקית והעיסקית של החברה
- ★ סיוע שיווקי וגיבוי מינהלי לגורמי המכירות
- ★ טיפול וקשר עם לקוחות החברה

כישורים נדרשים:
- ★ כלכלן נמרץ בעל חוש וגישה עיסקיים (יועדף בעל תואר M.B.A) עם התמחות בשיווק
- ★ נסיון בן מספר שנים בשיווק שרותים/מוצרים ללקוחות תעשייתיים
- ★ הכרת שיטות שיווקיות ומודלים שיווקיים מודרניים
- ★ נסיון ורקע בשימוש ביישומים ממוחשבים בתחום השיווק
- ★ יכולת לפיתוח וקיום יחסים בין־אישיים ועבודת צוות תקינים

למועמדים המתאימים מובטחת עבודה אתגרית קשה ומעניינת בסביבה עיסקית והברתית דינמית
התפקידים מחייבים מגורים בבאר שבע ו/או סביבתה

מועמדים העונים לדרישות התפקיד יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי למשאבי אנוש בע"מ ת.ד. 189 רמת גן 52101

סודיות מובטחת

לפטה משקיפי האו"ם (UNTSO)
בית המושל מזרח תלפיות ירושלים

דרוש/ה

פקיד/ת חשבונות

הדפסה באנגלית. רצויה ידיעת שפה נוספת עברית או ערבית

לקביעת ראיון 02־216223/5
שלוחה 383 או 385

PETROLGAS פטרולגז

סניף ירושלים

דרוש

עוזר טכנאי

הכישורים: לאחר שירות צבאי, בוגר בית־ספר מקצועי, רצוי: בעל תעודת טכנאי גז (סוג 1) עד גיל 30.

טלפון: 02/222032 – 02/231010

למפעל מתכת באזור נהריה
דרוש

מנהל כללי

כישורים:
1. ניסיון ניהולי קודם הכרחי
2. ניסיון בשטח עיבוד שבבי
3. עדיפות למהנדס יצור / מכונות
4. תנאים טובים סודיות מובטחת

נא לפנות לת.ד. 568 נ"ת
בצירוף קורות חיים עבור משרת מנכ"ל

מפעלי דפוס המקור בע"מ
ירושלים — יבנה

למפעלנו בירושלים דרושים:

- מונטז'רים מנוסים.
- גרפיקאי/ת או מונטז'ר לבניות יחידה.
- דפס אופסט.

(לפנות ליוסי או אילן)

תנאים טובים למתאימים.

למפעלנו ביבנה דרושים:

- מונטז'רים — מנוסים, וריזים ואחראים.
- מרכז מחלקת מונטז', עם ניסיון בצילום, מונטז' ולוחות.
- גרפיקאי/ת או מונטז'ר לבניות יחידה.
- דפס רוטציה לעבודות צבע.
- כורך עצמאי לכריכה רכה.

(לפנות ליעקב)

אפשרות למגורים בסביבה.

סודיות מובטחת!

ירושלים: בר־אילן 22, תל ארזה, טל' 02-821113/4/5, 821102
יבנה: אזור התעשייה, טל' 08-439355

דרושה

מזכירה אחראית ועצמאית

ידע בשפות עברית ואנגלית, ניסיון בעבודה עם קהל, המלצות, קורות־חיים בכתב־יד
ת"ד 7943 ירושלים

ל"אלרם" שרות תדיראן ELRAM
דרוש

טכנאי קרור ומיזוג אוויר

ניסיון והמלצות
טל' 02־710221, 02־714851 אודי

רוצה לעבוד? בוא לאילת!!

דרושים

באופן דחוף בבתי המלון באילת

- ★ חדרניות
- ★ מלצרים (ידיעת אנגלית + חובה)
- ★ טבחים

מגורים מובטחים בבתי המלון
המעוניינים יפנו לשירות התעסוקה באילת
טל. 059־72332 או ללשכות התעסוקה באיזור מגוריהם.

האם הוכחת לעצמך ולאחרים שאתה איש מכירות מעולה?

יתכן ומקומך אתנו

(רצוי רכב + המלצות)

למתאימים - חוזה אישי

מתבקשים להתקשר רק מועמדים העונים לדרישות

מאזורים: נתניה, גוש־דן, ירושלים, אשקלון, אשדוד, באר־שבע, חיפה והצפון, אילת.

נא להתקשר בשעות הערב בלבד: משעה 11.00–22.00
טל: 04־573561; 08־248421

דרוש למוסד ציבורי

מנהל/ת מכירות

להשגת מנויים, מכירת מודעות וקידום מכירות של כתבי־עת באנגלית, על בסיס אחוזים. אפשרות של הכנסה גבוהה לאדם המתאים.
דרוש ניסיון בקידום מכירות וידיעת עברית ואנגלית.

נא לפנות בכתב ל: המחלקה להסברה (עבור מנהל מכירות) ת"ד 92, ירושלים 91920 בצירוף קורות חיים.
ראיון אישי ייקבע עם מועמדים מתאימים.

לשנת הלימודים תשמ"ז

דרושים:

עובדי חינוך

למעון טפולי חנוכי השייך לתנועה הקיבוצית המאוחדת

מורים/ות:

חשבון, מחשבים, טבע, אנגלית מלאכה/אומניות, קרמיקה/ציור

2 פסיכולוגים 1 עו"ס
1 מחסנאית בגדים

לפרטים נא לפנות למעון נוה־צאלים, רמות חשבים
טל: 052־28845; 052־444542

עירית רעננה

מכרז לקבלת עובד ע/4.86

עירית רעננה מבקשת מועמדים לתפקיד
תואר המשרה: מנהל המחלקה לחינוך
הדרגה: דרוג המח"ר בהתאם להסכמי השכר ברשויות המקומיות.
דרישות המשרה: השכלה אקדמאית מתאימה ב.א. לפחות. רצוי בעל רקע חינוכי. בעל השכלה גבוהה במינהל חינוכי. נסיון של 5 שנים לפחות בעבודה מינהלית בעלת היקף, רצוי בשטח החינוך. כשר ויכולת ליזום פרויקטים, חידושים וניהולם. בעל רכב.

טפסי בקשה בצרוף פרטים נוספים על־תאור התפקיד ודרישות המשרה ניתן לקבל במזכירות העיריה בשעות העבודה.
את ההצעות יש להגיש עד יום חמישי 17.4.86 שעה 12.00 במזכירות העיריה בצרוף תולדות חיים בכתב יד והמלצות ממקומות עבודה קודמים.

בנימין וולפוביץ
ראש העיר

לחברת מחשבים
דרוש/ה
למשרה מלאה

מנהל/ת חשבונות צעיר/ה

עם ראש פתוח ויכולת לעבודה עצמאית.
המתאימים יפנו בכתב יד
לת.ד. 4348 ת"א עבור יהונתן

יותר טוב במנפאואר

לסניף רחובות דרושים

מנהלי חשבונות
5 שנות נסיון לפחות, ידע בשכר, הנהלת ספקים, בנקים.
טל: 08-473734

עורך/ת מעגלים
מנוסה, ידע במערכות ממוחשבות, לשעות גמישות.
טל: 08-43734

מזכירה עברית/אנגלית
מנוסה, שליטה באנגלית הכרחית, ליום עבודה מלא.
טל: 08-461817

קלדניות (מסוף)
מנוסות: א. אלפא נומריק, ידע בחומר להנהלת חשבונות.
ב. נסיון בסדר צלם, באזורי אשדוד, רחובות, ראשון לציון, יבנה. טל: 08-461717

כתבניות עברית/אנגלית
מנוסות, ידע בעבוד תמלילים יתרון. טל: 08-46717

אנו מציעים עבודה מגוונת בשכר גבוה.
המעוניינים מתבקשים לפנות למשרדנו ברח' הרצל 190 רחובות
בימים: א' עד ה' מ' 08.00 עד 14.00
ו' מ' 08.00 עד 12.00

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

להבי ישקר

■ מפעל להבים למנועי סילון. ■ יצרן להבים לחיל האויר ולתעשיית המטוסים בעולם. ■ קידום ותמורה על בסיס הישגים אישיים. ■ שבוע עבודה בן 5 ימים. ■

לצוות ההנדסה

מהנדס/ת מכונות

לטכנולוגית עיבוד שבבי
כישורים נדרשים:
- רקע בעיבוד שבבי
- נסיון בהשחזה
- נסיון של 3 שנות עבודה ומעלה בתעשיה

מהנדס/ת המסאי/ת מכונות לתכנון

התפקיד:
תכנון מתקנים, כלים ומדידים
כישורים נדרשים:
- נסיון של מספר שנים בתעשיה הכרחי

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהל כח אדם, להבי ישקר בע"מ
ת.ד 330 נהריה 22102 .טל: 04-927831

למלון דיפלומט ירושלים

דרוש מנהל אחזקה

הכישורים הדרושים:

בעל נסיון בתפקיד זהה בבתי מלון או במפעלי תעשיה.
ידע במערכות מזוג אויר וקירור.
יכולת ניהול צוות של כ־30 עובדים

מועמדים העונים לדרישות הנ"ל יפנו לטלפון: 02)777188/9)
לתאום מועד לראיון.

לבית תוכנה
דרושה

מזכירה בכירה

לניהול משרד
רצוי נסיון בעיבוד תמלילים
חמישה ימי עבודה בשבוע

פניות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 2081, הרצליה

דרושה

רוכש/ת מודעות

מנוסה

תנאים טובים למתאימים
טל. 03־218284

לחברת ביטוח בתל־אביב
דרושים

- ★ **מקבל/ת עסקים מנוסה**
  בעל/ת נסיון בביטוחים תעשייתיים. שליטה טובה באנגלית - יתרון
- ★ **כתבנית עברית מנוסה**
  ימי העבודה: א'־ה' משעה 08.00 עד 17.00

מועמדים מתאימים יתקשרו לטל. 03־650811

אזימוט תעשיות תוכנה בע"מ

לסניפנו בירושלים דרושים/ות

- ★ **נציגי מכירות**
  עדיפות לבעלי רכב
  הכרת מחשבי י.ב.מ.
  ניסיון מוכח של 3 שנים לפחות במכירת תוכנות ומחשבים
- ★ **מתכנתים**
  ניסיון מעל שנתיים ב־RPG II על מחשבי י.ב.מ. 34/36/38

נא לשלוח קורות חיים וניסיון קודם למר אברמיצקי, רח' המגל 9 ירושלים 97853

לעריכת סקרים
דרושים

מראיינים לעבודה בשעות אחה"צ

נא להגיע ל"מודיעין אזרחי" רח' הסורג 2, קומה 6, ירושלים
ביום שישי, 11.4.86
בשעות 09.00—11.00
וביום ראשון 13.4.86
בשעות 09.00—12.00

לארגון דינמי עם אתגר

דרושה מזכירה

- עברית/אנגלית (רצוי גם צרפתית ורוסית)
- כתבנות באותיי השפות
- ידע בהנה"ח ומחשב

נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 7088 עבור "מזכירה"

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרושים

פיזיותרפיסטים מוסמכים

למשרות חלקיות או מלאות
בביה"ח בקריית הדסה ובהר־הצופים
מועמדים יפנו בכתב
לאכ"א, ת"ד 12000, ירושלים
בציון מספר טלפון להתקשרות

לחברת "מנרב"
הנדסה ובנין בע"מ אשדוד
דרוש

מסגר רתך מעולה

בעל נסיון במסגרות מבנים
לפנות לטלפון: 055־24334

לחברה קבלנית גדולה
דרושה

מזכירה

הכישורים הדרושים:
- ידע בעבודות מזכירות
- הדפסה עברית אנגלית
- רצוי ניסיון בעבודות מחשב י.ב.מ. — פי.סי.

לפנות בצירוף מס' טלפון להתקשרות
לת"ד 4502, ירושלים, מיקוד 91044

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920

משרה פנויה מס. ח/7/86

רכז/ת תא תכנון אזורי כולל

החטיבה להתישבות מקום: צפת

תיאור המשרה: אחראי/ת על צוות תכנון העוסק בתכניות פיתוח כוללות לאזור כפרי בנושאי תיירות, תעשיה, חקלאות, ושרותים.

הכישורים הדרושים:
1. בעל/ת תואר שני בתכנון עיר ואזור, עדיפות לבעל/ת תואר ראשון בכלכלה.
2. בעל/ת רכב פרטי.
3. המועמד/ת שיתקבל/תתקבל יידרש/תידרש לגור בצפת או בסביבה הקרובה

הדרגה המוצעת: 6 – 9 בדירוג המקצועי

התאריך האחרון להגשת מועמדות: 28.4.86

מרכז קהילתי הרובע היהודי
דרושים

1. **סגן מנהל** במשרה מלאה עם ניסיון בניהול והנחיה
2. **רכזת הגיל הרך** בחצי משרה עדיפות לבעלת ניסיון
3. **מדריכת מד"צים** לרבע משרה

לפרטים — טל' 280024 או 283777 ים

לעיתון העיר
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

לקביעת ראיון נא להתקשר לטל: 03-651142, יהודית

המחלקה לשירותים חברתיים קרית מלאכי

דרושים/ות

לטיפול כוללני ב־3/4 משרה כל אחד

1. לטיפול סוציאלית לנערה במצוקה
2. רכזת מתנדבים

טלפונים
055-81332/81313
81256

דרוש

מפעיל לחנות מפעל גדולה, חדשה ומודרנית למוצרי בשר

הכישורים הדרושים:
נסיון מסחרי במוצרי צריכה וניהול צוות עובדים

יש לפנות עד 15.5.86 בכתב יד ובצירוף קורות חיים (רצוי המלצות)

אל ת.ד. 30 באר־טוביה ולציין מספר טלפון סודיות מובטחת

صكنا من الاصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

למפעל תעשייתי בחיפה
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
רצוי נסיון וידע בתעשייה.
בפרטים לפנות לת.ד. 4065 חיפה 31040.

מתכנה רואה חשבון 58
בעל ידע רחב בכל ענפי המקצוע
מעונין בהתקשרות רצינית
ת.ד. 11019 ת"א

דרוש
מפיץ
בעל נסיון לאביזרים, תכשיטים, אופנתיים מודרניים
ת.ד. 11382 ת"א

לרשת ארצית של בתי מסחר לציוד טכני
דרושים לסניפים בחיפה ובתל אביב
פקידי מכירות
הכישורים:
* *בעלי השכלה של 12 שנות לימוד.*
* *בעלי רקע טכני.*
* *נסיון קודם יתרון*

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 33399 חיפה 31002 עבור "מכירות"

בי"ס אורט ע"ש גיל ק.שטרימבק, חיפה
דרוש
שרת לבית הספר
בדבר פרטים נא לפנות למזכירות ביה"ס
כתובת: דרך הים 202 (מול בית הבראה צבאי)
טל' 04-527797

מסבתי רגבה
מושב רגבה
מעוניינים בנגרים
לפי גיל הפנסיה או פנסיה לעבודה מעניינת ראשי מסור עם ונחרה
לפנות לדוד ד"ז
טל' 04-929933

Large company in the Haifa region seeks
SENIOR SECRETARY
Qualifications required:
* Able to do first class editing of reports.
* Born in the USA.
* Preference for candidates who are graduates.

Suitably qualified candidates should apply, giving curriculum vitae and details of experience, to No. 2162, P.O.B. 4353, Haifa 31040.

עירית תל־אביב - יפו
מכרז פומבי
בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים) תש"ם - 1979, מכריזה בזה עירית תל־אביב־יפו על משרה פנויה במחלקת שווקים.

מס' מכרז: מח'/34/86
תואר המשרה: מנהל מחלקת שווקים
הדרגה: 6 - 10 של דירוג המח"ר או יתר־כא של הדירוג האחיד.
שיעור המשרה: 100%.

תאור התפקיד:
1. תאום, תיכנון וביצוע פעולות המחלקה ואחריות לתיפעולה התקין.
2. אחריות לטיפול בנושא אחזקת השווקים העירוניים וניקיונם.
3. טיפול בנושאי דמי שכירות עבור מבנים בתוך השווקים.
4. ניהול, תאום פיקוח ומתן הנחיות לצוות עובדי המחלקה.
5. אחריות וטפול בנושאי תקציב וכ"א במחלקה.
6. ייצוג המחלקה בפני גורמי פנים וגורמי חוץ.

דרישות המשרה:
1. השכלה אקדמית לפחות תואר ראשון או השכלה תיכונית מלאה.
2. מעבר השתלמויות בנושאי ארגון ומינהל ונסיון של 8 שנים בתחום המינהל.
3. כושר ארגון פיקוח והנחיית צוות עובדים.
4. כושר הבעה בכתב ובע"פ.
5. כושר ניהול מו"מ.
6. ידיעת השפה העברית על בוריה; ידיעת שפות נוספות רצויה.

מס' מכרז: מח'/35/86
תואר המשרה: עוזר למנהל אדמיניסטרטיבי
הדרגה: 5 - 8 של דירוג המהנדסים, ההנדסאים והטכנאים, המח"ר, או בדרגה י"ז־יט"2, של דירוג האחיד.
שיעור המשרה: 100%.

תאור התפקיד:
1. מתן עזרה לממונה בניתוח מערכות אירגוניות, בבחינת תהליכי עבודה, בעומסים, במטלות ובנתוח העיסוקים.
2. קיום קשר בהתאם להוראות הממונה עם גורמי ניהול במינהל ההנדסה בנושאי ארגון ומיכון.
3. עורך פרוטוקולים ומקיים מעקב שוטף אחר ביצוע החלטות, מקדם נושאים בהתאם להנחיות הממונה ומדווח על כך.
4. אחראי באופן עקיף לתפעול מסגרות בתחומי נהול שוטפים.
5. מבצע עבודות מזכירות בהתאם להנחיות הממונה.

דרישות המשרה:
1. מהנדס/טכנאי ייצור בעל 3 שנות ותק מקצועי לפחות (רצוי רקע במינהל). או בוגר מדעי החברה בתחום ארגון ומינהל (רצוי רקע במחשבים), בעל 3 שנות ותק מקצועי לפחות, או בעל השכלה תיכונית שעבר השתלמויות רלבנטיות לתפקיד ובעל 7 שנות נסיון רלבנטי לתחום העיסוק.
2. רשום בפנקס המהנדסים או ההנדסאים והטכנאים.
3. ידע בסיסי בנושאי מיכון ויכולת הפעלת מיקרו מחשב.
4. התמצאות בתחומים טכניים ויכולת קריאה והבנה בתוכניות בנין ומפות.
5. כושר התבטאות בכתב ובע"פ וידיעת השפה העברית על בוריה. (שליטה בשפה האנגלית יתרון).
6. רשיון נהיגה חכרחי.

מס' מכרז: מח'/37/86
תואר המשרה: מהנדס הנדסאי/טכנאי אחזקה
הדרגה: 4 - 8 של דירוג המהנדסים או הנדסאים ו־3 - 8 בדירוג הטכנאים.
שיעור המשרה: 100%.

תאור התפקיד:
1. מתן הסברים לקבלנים בקשר לבצוע עבודות.
2. פיקוח על עבודות הקבלנים באתרי הבניה.
3. בדיקת חשבונות הקבלנים.
4. הכנת ובדיקת חשבי כמויות.
5. הכנת פקודות עבודה.

דרישות המשרה:
1. השכלה אקדמית בהנדסה (מהנדס בנין ושמוץ) או סיום בי"ס מוכר להנדסאים וטכנאים, רשום בפנקס המהנדסים או בפנקס ההנדסאים והטכנאים.
2. נסיון של 3 שנים לפחות בתחום המקצועי.
3. ידע בבצוע מבני ציבור.
4. ידע בבצוע עבודות אחזקה.
5. ידע במכרזים־סטנדרטים.
6. כושר הבעה בכתב ובע"פ.
7. ידיעת השפה העברית על בוריה.

בקשות למכרז, בצירוף תאור תולדות החיים התעודות המעידות על כישורי המועמד, יש להגיש במעטפה סגורה בשני עותקים, למשרדי הפירה/מחלקת המנגנון, על גבי "שאלון אישי/בקשה למשרה פנויה". טופס מס' 2025, ולציין על המעטפה את מספר המכרז. טפסים להגשת בקשות אפשר להשיג במחלקת המנגנון באופן אישי או על ידי הדואר. בקשות שתוגשנה ללא העודות כאמור, לא תובאנה בחשבון. התאריך האחרון להגשת הבקשות הוא: ר"ג ניסן תשמ"ו 23 באפריל 1986.

א' ניסן תשמ"ו — 10 באפריל 1986

פנחס להב
מנהל שירות העיריה

דרוש
מנהל אדמיניסטרטיבי במוסד חינוכי
הכישורים הדרושים:
* ניהול צוות עובדים.
* נסיון בהכנה ופיקוח על תקציבים.
* יחסי אנוש מעולים.
* הבנה בתחזוקת מיבנים.
* נסיון מוכח במנהל אדמינסטרטיבי.
* תואר אקדמאי יתרון.

נא לפנות בכתב למנפאואר חיפה
רח' העצמאות 104 חיפה טל' 530051

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

להברת בניה
דרושה
קבוצת טייחים
לעבודה באיזור הקריות
04-382814/5

קיבוץ רמת־רחל
מחפש **אחות**
בעלת ניסיון בתחנת האם והילד וטיפול בקשישים
מגורים במשק חובה, עדיפות לבודדה
02-715712
לבקש את אתי בוצר, סיום ראשון

למפעל תעשייתי בחיפה
קבלן

למפעל באזור מפרץ חיפה
דרוש
פקיד טכני
בעל רקע טכני (רצוי הבנה בקירור)
בעל כושר ארגון
671778, 725797

טיירת לבוק — שמירת איכות
דרושים
* **סדרנים/מאבטחים**
לאירועים בתוספת פסח
* **פקידי קבלה/שומרים**
בעלי הופעה נאה דוברי אנגלית
קבלה: שלום עליכם 1, נוה שאנן, מרכז זיו, כל יום מ־14.00 — 18.00 החל מיום א' 13.4.86.

לחנות נעליים חדשה
בצ'ק פוסט (ע"י סריגי צפת)
דרושות
מוכרות וקופאיות
לעבודה במישמרות כולל מוצ"ש
נא להתקשר לטלפון 723-284
בין השעות 12.00 — 14.00 בלבד

תדיראן
דרושים
* **טכנאי מיזוג אוויר**
לתיקוני מזגנים במעבדה.
רצוי ניסיון קודם.
* **קבלן**
לתיקוני מכונות כביסה ותנורים.
העבודה בקבלנות. רכב חובה
* **קבלן**
לתיקוני מקררים ביתיים.
רכב חובה
* **פקידה**
בעלת ניסיון בהדפסה, על מכונות כתיבה/מחשב, וניסיון קודם בעבודות משרד
לפרטים נא לפנות לדוד בן משה 04-726071.

התפנה מקום
למפקח רכישה
(כשכיר)
ב"יהודה" חברה לביטוח בע"מ
מחוז חיפה והצפון
על המתאים להפעיל צוות סוכנים קיים
ברמה מקצועית גבוהה
לתיאום פגישה
04-537419, 04-537416

דרושה
מזכירה כתבנית עברית
נסיון בהפעלת מחשב
לחצי משרה
02-247751-2

דרושה
קלדנית מאזור חיפה בלבד
עם נסיון בנושא הנהלת חשבונות והפעלת מחשב I.B.M. העבודה מפרצלת.
לפנות טל: 04-663703, 04-664002

למפעל תעשייתי גדול
דרושה
פקידה
למחלקת אספקה לטיפול בחשבונות הלקוחות.
רצוי ידע בהנהלת חשבונות
תנאים טובים מאד למתאימה, לאחר תקופת נסיון
נא לפנות בכתב יד
לת.ד. 4364, חיפה (31043) בציון מס' 121.

RAMIR
TECHNOLOGIES

לחברתנו המפתחת ומיצרת
מערכות תקשורת מחשבים מתקדמות ל־IBM 3270 דרוש
תמחירן
לביצוע תמחיר מוצרי החברה.

כישורים נדרשים:
* *הנדסאי תעשיה וניהול/כלכלה.*
* *בעל ידע ונסיון בהפעלת PC IBM*
* *בעל ידע ונסיון בתוכנת "לוטוס" או דומה לה.*
* *יתרון לבעל נסיון במפעל תעשיתי.*
* *קדימות לתושבי הסביבה.*

נא לפנות ל'
רמיר טכנולוגיות בע"מ
מרכז תעשייתי ת.ד. 118, יקנעם 20600 טל. 04-994802,

ADACOM CORP. — חברת בת של

כפר סילבר -
בית ספר תיכון חקלאי.
דרושים
1. *מ"מ מרכז ענף הדפת (אפשרות למגורים במקום)*
2. *פרדסן בכיר*
3. *מרכז ענף הדיר*

דרישות התפקידים:
ידע מקצועי, נסיון בעבודה 5 שנים, יכולת הדרכת תלמידים והכנתם לבחינות.
נא לפנות בכתב תוך ציון קורות חיים לכפר סילבר ד.נ. חוף אשקלון
מיקוד 79295 עבור מרכז המשק

להבי ישקר
■ מפעל להבים למנועי סילון. ■ יצרן להבים לחיל האוויר ולתעשיית המנועים בעולם. ■ קידום ותמורה על בסיס כישורים אישיים. ■ שבוע עבודה בן 5 ימים. ■
למעבדה מטלורגית
מהנדס/ת מטלורג/ית
התפקיד:
פיתוח תהליכי הלחמה, ריתוך וציפויים קשים.
הכישורים הנדרשים
3 שנות ניסיון לפחות בתעשיה ובתחום המטלורגיה.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהלת כח אדם, להבי ישקר בע"מ
ת.ד 330 נהריה 22102 טל. 04-927831

EXATEC COMPUTERS LTD
קרית הטכניון, חיפה
לחברת מחשבים דינמית
דרוש/ה
תכנת/ית R.P.G
בעל/ת נסיון במחשבים I.B.M/34
טל' 04-211093-4

לגלאי מפעל עתיר ידע במגדל העמק
דרוש
כרסם
* *בעל ניסיון מוכח של 5 שנים.*
* *בעל יכולת עבודה בדיוקים גבוהים.*
* *בעל ידע בחריטה*

לקביעת ראיון להתקשר 065-408 91

לשמחן מחורר (ישראל) בע"מ
יבואני כלי רכב של פולקסוואגן ואודי
דרושים למוסך בבני־ברק
★ **פחחי רכב**
★ **צבעי רכב**
★ **מכונאי רכב**
בעלי ניסיון.
נא לפנות למר עמי ענבר
03-785111

לחברה מסחרית בתל אביב
ד ר ו ש / ה
פקיד/ה בוגר/ת בי"ס תיכון
ולאחר שרות צבאי
להכנת נתונים למחשב
והפקת השבוניות ודו"חות.
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ומספר טלפון להתקשרות מהירה
לת.ד. 2786 ר"ג 52126

לחברה ציבורית בק. ביאליק
דרושה
פקידה
בוגרת בית ספר תיכון
בעלת ניסיון של לפחות 10 שנים
בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד
לת.ד. 48 ק. מוצקין

ו. שמיל בע"מ
דרוש
איש אחזקה
ניסיון במכונות. רצוי רקע בחשמל.
בעל רשיון נהיגה
לפנות טל' 04-920264, 04-926264

הג לביטוח
דרוש:
מפקח סוכנים בביטוח חיים
תנאים טובים למתאימים!
טל. 03-221573
03-231924
ב גג תמצא קורת גג

סוזאיקה א.ולפמן בע"מ
דרושה: עובדת במרצה למכירות ומשלוחים למשרה מלאה.
טלפון 04-726255.

לחברה המייצרת תיקים ומאוורות
דרושים
אנשי מכירות מעולים
בעלי רכב מסחרי לעבודה בצפון, במרכז ובדרום
לפנות בכתב יד לת.ד. 2110 עפולה.
לציין קורות חיים וניסיון מעשי בתחום המבוקש.

דרושים
חשמלאי מסוקים
יוצאי חיל אויר, בעלי נסיון.
למתאימים תנאי שכר ועבודה מיוחדים.
לפנות טל: 04-663703, 04-664002

עמק־ינחו
למנהלת אזור הצפון
דרושות
1. כלכלנית
אחראית לעורך הזמנות
2. אשת מכירות
למשרה חלקית, בעלת ניסיון
לפנות בכתב יד לת.ד. 20012 מפרץ חיפה או טלפונית
04-726633, 721832
עמק־ינחו — המרכז הבריאותי

שאש
שרותי אבטחה ושמירה
קרל זינגר בע"מ
העצמאות 60, חיפה טל. 642528
לעבודה בטחונית במשמרות
דרושים:
מאבטחים
ליחידות אבטחה בנמל
מאזור חיפה והקריות בלבד
* בוגרי צבא/משטרה.
* בריאות: פרופיל 70 ומעלה.
* בוגרי 10 שנות לימוד לפחות.
* גיל עד 40.

תנאים מצויינים למתאימים. סטודנטים לא יתקבלו.
נא להצטייד בתעודת זהות, פנקס שחרור, פנקס מילואים, 2 תמונות. נא לפנות במקום יום ב' (14.4.86) 08.30-12.30

תלמה
לבלבוד תלמה דרושה

1. מנהל/ת חשבונות
הכשורים הדרושים:
* סוג 3 בהנהלת חשבונות.
* נסיון מעשי של 5 שנים במחלקת הנהלת חשבונות בתעשייה.
* ידיעת השפה העברית על בוריה.
* ניסיון בעיבוד נתונים, הנהלת חשבונות ועבודה עם מחשב.

2. פקיד/ה עברית אנגלית
הכשורים הדרושים:
* השכלה תיכונית ומעלה.
* ידיעת השפות עברית, אנגלית על בוריין כולל הדפסה, ומכונות מכתבים.
* נכונות לעבודה בשעות נוספות

המעוניינים/ות מתבקשים/ות לפנות בכתב יד למחלקת כח־אדם לת.ד. 707 חיפה 31006, בצירוף קורות חיים
לא תשובה פניות טלפוניות.

למפעל ותיק ומבוסס בשוף המתחה
דרושים
כרסמים מעולים
רתך ארגון
מסגר
תנאים מצוינים
למתאימים 08-221053, 03-703357

לחברה מסחרית
דרוש
אדם אחראי ואמין
לתפקיד מחסנאי (עזורה במכירות)
אפשרי פנסיונר
לפנות בכתב ת.ד. 650 חיפה

לבית אופנה בכפר־סבא
דרושה
בחורה עם ידע בגזירה ותפירת מודלים
לפנות - לוי - בלרשבע
052-27157

לחברת אחים עופר (נכסים) בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
לאגף המבנים להשכרה
הכישורים הדרושים:
* נסיון בהנה"ח
* נסיון במערכות ממוחשבות.

המעוניינים יפנו בכתב בפרוט קורות חיים לת.ד. 1755 חיפה.

מכון מ.ש.פ.
שרותים פסיכולוגיים

עבור אחד מלקוחותינו
חברה דינאמית וצעירה, העוסקת בתחום השיווק והייצור של מוצרי אלקטרוניקה ותקשורת בטיחותיים חדשניים

דרושים
1. רכז פרויקט ארצי — משרה 030
כישורים נדרשים:
★ יכולת תיאום בין מפעלים ומשרדים שונים ★ כושר ניהול, יוזמה והתמודדות עם אתגרים ★ כושר מעולה בניהול משא־ומתן ★ נכונות לעבוד בשעות לא שגרתיות ★ ניידות, נסיעות בעיקר לערים הגדולות ונסיעות קצרות לחו"ל ★ התמצאות באלקטרוניקה ידיעת השפה האנגלית חיונית
מקום מגורים: ירושלים או מרכז הארץ
תנאי שכר בהתאם לכישורים, עם אפשרות לקידום

2. סוכן מכירות — משרה 020
כישורים נדרשים:
★ ידע באלקטרוניקה ★ ניסיון מוכח במכירות ★ שעות עבודה לא שגרתיות★ יוזמה, מוטיבציה ואהבת הנושא
מקום מגורים: בירושלים או סביבותיה
תנאי שכר: משכורת + אחוזים

מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד ובפירוט נרחב של תולדות חיים, תוך ציון מספר המשרה, לת"ד 13012, ירושלים 91130

אתם דרושים ל"ניבט"
מערכות בע"מ

לסניף ירושלים 02/241975
* מנהל שירות בעל רקע טכני במחשבים ויכולת ניהול למשרד ולצוות אנושי.
* אנשי מכירות עם רקע במחשבים וניסיון הכרחי.
* מפעיל למחשב מסוג System 36/38 ניסיון הכרחי.
* תוכניתן המתמחה בישומים גרפיים לפרויקט פיתוח למחשב "אמיגה" ניסיון הכרחי בשפת "C".

לסניף ת"א 03/731613
* תכניתן כישורים נדרשים כמו בירושלים.

לסניף חיפה 04/662596
* מזכירה/פקידה מוכשרת, חרוצה, כתבנית טובה ואישיות נעימה.
* אנשי מכירות מנוסים בלבד עם רקע במחשבים.

לחברת ת.ד.ל. בע"מ
דרוש
סגן מנהל אחזקה
לצוות של 50 עובדים
★ השכלה הנדסית מלאה במכונות או בחשמל
★ בעל ניסיון מקצועי וניהול מוכח של מוסד גדול
★ מקום המגורים — חיפה וסביבתה
★ השכר ייקבע לפי כישורי המועמד.

לקביעת ראיון להתקשר 02-531928, 02-526076
סודיות מובטחת

דרושים
רופאים
לבדיקות רפואיות
בשעות הפנאי
בכל הארץ.
ובעיקר בגושדן ובדרום הארץ (אשקלון, אשדוד, קרית מלאכי, קרית־גת, ערד, באר־שבע, דימונה)
הכנסה גבוהה
03-243130

לבי אריה פלב"ים בע"מ
דרושים
1. צנרי נירוסטה
מנוסים בריתוך ארגון
2. צנרי ברזל
מנוסים בריתוך אלקטרודה
טל' 723990 לא בשבת

לרואה חשבון
דרושים
עובדי ביקורת
רצוי עם ניסיון
טל' 642271

לדפוס גדול בחיפה
דרושים
מונטז'ר
בעל ניסיון
ביצועיסט דפס
בעל ניסיון במכונה חצי גליון, לפחות

לפנות בכתב לפרסום קורנית,
מושב קורנית ד.נ. משגב 20126

הכוח האדם הארץ חדשות

בראשית יוני השנה יפתח סמינר למדריכי נוער ל־4 חודשים בשיתוף משרד החינוך והתרבות אגף הנוער.

בוגרי הסמינר יועסקו במישרה מלאה.

תנאי קבלה:
בוגרי צבא
בעלי 12 שנות לימוד.
למסיימים תוענק תעודה ויאופשר קידום במערכת.
הבוגרים יקבלו מלגת לימוד.
הבוגרים יקבלו תעודת מדריך ממשרד החינוך.

פרטים:
מרכז הנוער העובד והלומד רח' קיבוץ גלויות 120 ת"א
טל' 813413 למיכל, טלי ורחולה
להתקשר מיום א' הקרוב

למפעל תעשייתי
באזור ירושלים
דרוש
מנהל מוסך
כישורים נדרשים:
— ניסיון בניהול אחזקת צי־רכב (כ־30 כלי רכב)
— רשיון ניהול מוסך
— תעודת קצין בטיחות
המעוניינים ישלחו קורות חיים והמלצות לת"ד 3255, ירושלים
— סודיות מובטחת —

למרפאה גדולה
בשלבי פתיחה
מרכז/מנהל סניף
לגיוס כ"א
שיווק ואדמיניסטראציה
02־669513

---

eldan RENT-A-CAR אלדן השכרת רכב

אלדן השכרת רכב
סניף אשקלון
דרוש/ה
דייל/ת השכרה
דובר/ת צרפתית, אנגלית יתרון
בעל/ת רשיון נהיגה חובה
לפנות ־ אלדן פינת אפרידר אשקלון

לפרסום דחף דרושים:

מנהל לסניף דחף בירושלים
תקציבאי בעל ניסיון במשרד פרסום לעבודה בת"א
איש שיווק לעבודה בהנהלת רשת הסניפים

המעוניינים יפנו בכתב־יד בצרוף קורות חיים והמלצות ובציון המשרה ע"ג המעטפה אל ת.ד. 1334 ת"א מיקוד 61013 עבור 8/86 — סודיות מובטחת —
המודעה מיועדת לנשים ולגברים כאחד

חברת מזון באזור הצפון

מציעה אתגרים מקצועיים בתחזוקת מערכות מורכבות, ואפשרויות קידום והתפתחות מקצועית, כולל השתלמויות בחו"ל.

ל־**אנשי אחזקה מעולים ועצמאיים** (משרה מלאה)

דרושים הכשרה ונסיון מעשי במיכון תעשייתי. רצוי נסיון בהידראוליקה, מיכשור ובקרה, קיטור וצנרת.

המשרה מיועדת לגברים ונשים כאחד.
המעוניינים יפנו בכתב־יד בלבד בצירוף תולדות חיים מפורטים אל ת.ד. 11024 ת"א 61110.
סודיות מובטחת.

תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם
תהל

מגדל־מנורה
חברה ישראלית לביטוח־חיים בע"מ
למכירת המוצר "החם ביותר" בענף ביטוחי־חיים
דרושים לנו עוד
מפקחי רכישה
באזורי חיפה, המרכז וירושלים.
פוליסות ביטוחי־חיים הולד של מגדל־מנורה זכות להצלחה גדולה הן המובילות בענף. לפיקוח על הרכישה המתרחבת והולכת אנו זקוקים למספר אנשים מוכשרים המרצים בעלי נסיון מוכח בביטוחי־חיים. למתאימים מובטחים משכורת, רכב, הוצאות ותנאי מלא.
מועמדים העונים על הדרישות הגבוהות שלנו מתבקשים לפנות טלפונית לסמנכ"ל — מר אלי מן, טל' 614394 (03). סודיות מובטחת

למלון חוף התמרים — עכו
דרושים
✱ ✱ ✱ ✱
טבח
סוג 3 בעל ניסיון
קונדיטור ראשי
לפנות למלון חוף התמרים
04־912891 לצביקה או עזרא

המגן חברה לביטוח בע"מ
למחוז ירושלים
דרוש:
איש שיווק מכירות
הכישורים הדרושים:
★ נסיון של 3 שנים לפחות בשיווק ומכירות.
★ כושר ניהול מו"מ.
★ כושר ארגון והדרכה.
★ נסיון בתחום רכישת ביטוח חיים (רצוי, לא הכרחי)
המועמד המתאים יוכשר לתפקיד מפקח רכישה של ביטוח חיים.
אם הנך תושב ירושלים בעל הכישורים הנ"ל, אנא פנה בכתב־יד לת.ד. 29875, ת"א, מיקוד 61298, עבור "מפקח רכישה"
- סודיות מובטחות -

סוכנויות רגבה לחיפה והצפון

בצוות מתכנני המטבחים הטוב בישראל מצפים לך.

דורשים ממך:
• נסיון ו/או השכלה בעיצוב פנים (הכרחי)
• כושר ניהול מו"מ עם לקוחות לצרכי מכירה
• גיל עד 35 • שאיפה לשלמות
• רצון להיות הטוב ביותר • יוזמה וחריצות

נותנים לך:
• תנאי עבודה מצוינים • הכשרה מקצועית מעולה
• מערכת יחסי עבודה ואנשים שתענוג לפעול בה.

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ל **יעקב נשלו (1980) בע"מ,**
רח' הרצל 26, חיפה 33505, בציון פרטים להתקשרות
פרסום שפי

סימון את ויזל בע"מ
למשרדינו במרכז תעשיות מדע חיפה
דרושה
פקידה
למשרה מלאה
• שעות עבודה גמישות
• 5 ימי עבודה בשבוע
• 12 שנות לימוד
• לאחר שירות צבאי
נא לפנות בצירוף קורות חיים לפי הכתובת דואר מת"מ חיפה 31905 לידי אריק גונן

למועצה האזורית
הערבה התיכונה
לשנת הלימודים תשמ"ז
הערבה
דרושים/ות
מורים/ות
● מתמטיקה
● כימיה
● פיזיקה
● אנגלית
● מדעי החיים והחקלאות לחטיבת הביניים והעליונה.
★ תנאים מיוחדים למועמדים/ות המתאימים/ות.
★ אפשרות העסקת בן/בת הזוג.
★ המגורים במרכז ספיר.
בדבר פרטים נא לפנות
למנהל ביה"ס "שיטים"
טל' 057־81144, 057־81201

לפרסום זמיר – הגדול בעיר
דרוש מנהל
שיעשה אותו גדול יותר, יצירתי יותר ומוכר יותר.
הכשורים הדרושים:
גיל 45־27
השכלה אקדמאית או מקבילה
הופעה ייצוגית וכושר הבעה מעולה
כושר ארגון וניהול צוות מקצועי, סוכנים ותקציבאים
בעל יכולת משא ומתן עם לקוחות, ספקים וציוני המדיה
יכולת לעבודה מאומצת וללא הגבלת שעות "עמש פרסומאית" — גם אם היא חבויה
לנסיון או רקע בענף — יתרון
למתאים תנאים מפליגים הכוללים שיתוף ברווחים
נא לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 1343 ירושלים 91013
סודיות מובטחת

מאור MAOR
שרותי הכוונת כח־אדם
איש מכירות
● נסיון במכירות - 5 שנים לפחות.
● הכרה של תוכנות בהנהח"ש - עדיפות למתכנת.
● נסיון במכירות ציוד הקפי - רצוי.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון ת.ד. 26296 תל־אביב מיקוד 61262

דרוש/ה
נציג/ת מכירות
לשיווק תוכנות מסחריות ומערכות מחשב
הכישורים הדרושים:
★ נסיון מוכח במכירות ★ בעל/ת יוזמה
★ ידע בסיסי בהנה"ח ★ רקע במחשבים
נא להתקשר לטל' (03)-214316/318
תוכנה שצומחת איתך ומניבה

בל טכסטיל מוצרי אופנה בע"מ
דרושה
מזכירה
* עם נסיון בנהול משרד עברית/אנגלית (רצוי גרמנית)
* דרושות **מנהלת עבודה** (מנהלת קו)
* דרושות **עובדות בתפירה מקצועית עם נסיון**
* **מנהל יצור** (קונפקציה)
* **דרושה תדמיתנית** (מודליסטית)
מובטחים תנאים טובים נצרת עלית איזור תעשיה ב'
065־74735/6

למפעל התעשייתי בק. ביאליק
דרושים
מהנדס מכונות
לתפקיד מהנדס מכירות בעל ידע ונסיון ביצור והתקנת ציוד תהליכי, ציוד שינוע, מיכלי פלדה ומלבנים ריקאטורים, צנרת תהליך לתעשיה הכימית ולתעשיית המזון. רשיון נהיגה הכרחי.
ידיעת השפה האנגלית חיונית.
התפקיד כרוך בנסיעות והשעות עבודה לא שגרתיות
חשב/גזבר
נסיון 5 שנים לפחות, תואר ראשון ורצוי רו"ח
מזכירת מנכ"ל
הדפסה עברית אנגלית עם יכולת תרגום בשתי השפות.
מנהלת חשבונות
סוג 3 נסיון 5 שנים לפחות.
פקידת יצוא
שפת אם אנגלית והדפסה
כתבנית
עברית אנגלית בשיטה עיוורת (40 מילים בדקה בשתי השפות)
נהג
יוצא צבא בעל רשיון ג' מעל 5 שנים
מנהל עבודה
מנוסה בענף מסגרות מכניות וייצור ציוד תהליכי
המעוניינים יפנו בכתב ידם על גבי נייר חלק בעט כדורי לת.ד. 7234 חיפה מיקוד 34333 עבור 1250

עירית הרצליה
אגף הרווחה — המחלקה לחינוך
דרושים מורים לשנה"ל תשמ"ז
לבתי ספר תיכוניים בהרצליה. **תיכון עירוני** — מתמטיקה, פיסיקה להכנה לבגרות ברמות שונות יש לפנות לביה"ס טל. 052־543359, 052־542936, או למנהל ביה"ס בשעות הערב טל. 053־96566.
תיכון מקיף בקרית החינוך — מתמטיקה, פיסיקה, כימיה, ביולוגיה, תקשורת המונים, הסטוריה ואזרחות, אנגלית, ספרות והבעה, תנ"ך, מדעי המחשב ומדעי החברה. יש לפנות לביה"ס ברח' שמעוני בהרצליה טל. 052־541055

למפעל עתיר ידע בחיפה
דרוש
מנהל ייצור
הכשורים הנדרשים:
* הנדסאי תעשיה וניהול בעל 5 שנות נסיון.
* רקע באלקטרוניקה ו/או מכניקה עדינה.
* נסיון בהפעלת צוות עובדים.
* אנגלית הכרחית.
* התפקיד כולל טיפול ברכש.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 44749 חיפה מיקוד 31446.
פרסום שפי

זה הזמן!!!
לחברה המובילה בענף הביטוח בארץ לסניפיה באיזור חיפה והצפון
דרושים:
3 מועמדים שיוכשרו לתפקידי מנהלי סניפים ומנהלי יחידות רכישה
ב: 1. חיפה, 2. קריות, 3. נהריה
7 מועמדים שיוכשרו כאנשי מכירות
אם הנך
* דינמי, רציני ואיש שיחה בעל יכולת לנהל משא ומתן, אוהב אתגרים ומוכן לפרוץ דרך לעצמאות כלכלית.
* נשוי מעל גיל 25.
* בעל השכלה תיכונית.
* בעל רכב (רצוי)
הנך מוזמן לראיון אישי על כוס קפה
לפרטים טל' 04־389233, 04־387351
בין השעות 17.00 — 09.00
למתאימים הכנסה חודשית מהגבוהות בשוק.
אפשרות לעבודה חלקית —
סודיות מובטחת

בבית ספר לסיעוד
ליד בי"ח רוטשילד
התפנתה משרת מדריכה־מורה
מועמדות מתאימות אחיות בעלות תואר B.A.
מתבקשות לפנות
לביה"ס לסיעוד, טל' 04־380333 בבוקר

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ
קדם שווק
מנוסה ובעל יוזמה
מתכנות/ת
נסיון ב־I.B.M, קובול, PL/1
מכונאי אחזקה
בוגר בי"ס מקצועי, 3 שנות נסיון
תנאים טובים למתאימים!
טל: 03־203053, 03־203052

המועצה המקומית רמת־השרון
למחלקה לשרותים חברתיים
דרושים
1. עובד קהילתי לפיתוח קהילתי.
2. עובד קהילתי לריכוז נושא ותכנון חברתי.
עובדים עם נסיון
יפנו טלפונית:
03־484352
03־491121

סנפרוסט בע"מ
מזון איכות מוקפא
למפעלנו באשדוד
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
הכישורים הדרושים:
• מנהל/ת חשבונות סוג 3
• נסיון של 3 שנים לפחות במפעל תעשייתי.
• יכולת עבודה עצמאית
• תושב/ת הסביבה.
נא לפנות במכתב־יד בציון קורות חיים, תנאים נדרשים ומועד התחלה אפשרי,
אל: מחלקת כוח־אדם ת.ד. 2223 אשדוד מיקוד 77121
מועמדים הבאים בחשבון יענו תוך שבועיים.

למפעל ד.י.ג.
דרוש
א. מנהל מחלקה
● נסיון בניהול צוות עובדים
● רקע טכני בענף המתכת
● טכנאי מכונות - יתרון
ב. מחסנאי
● נסיון בניהול מחסן פריטים
● ממ"ש - יתרון
תושבי בית־שמש והסביבה יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים
לת.ד. 285 בית־שמש 99000

לכל־בו אלגבי של "המשביר לצרכן"
דרושות
מוכרות
למחלקות תקליטים, ילדים, ועוד, למשרה חלקית במשמרות
לראיון, טל: 03־622916

דרושים
צעירים/ות
יוצאי צבא, עד גיל 28
לעבודה בשתי משמרות
כבודקים ביטחוניים
באיזור הרצליה
נא לפנות 052־525241־3

לדפוס גרפופרינט בחולון
דרושים
עובדים
למחלקת ההדפסה
העבודה במשמרות
עדיפות לבעלי ניסיון בדפוס
נא לפנות טל: 03־805454 ליפה

למכרז שיקום עכו
דרושים
1. עובד/ת סוציאלי/ת
רצוי ניסיון בשיקום
2. מאבחן/ת
בעל תואר אקדמאי במדעי החברה
3. פסיכולוג/ית
רצוי התמחות בשיקום ו/או תעסוקה
4. מדריך
להכשרה מקצועית בתיקון מוצרי חשמל ביתיים (מתאים לפנסיונרים)
בפרטים לפנות 04־814062, 913666, 942320 בערב.

תעשיות רכב בע"מ
למחלקת יבוא דרוש
עובד בכיר
בעל הכישורים הבאים:
* בוגר בי"ס תיכון
לבוגר כלכלה ומינהל עסקים יתרון.
* נסיון של לפחות 5 שנים בנושאי ייבוא/משלוחים.
* ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
* כושר ניהול מו"מ.
* פקיד רשוי - יתרון.
למועמד המתאים מובטחים תנאי עסקה טובים ביותר.
נא לפנות למנהל כח אדם ת.ד. 535
נצרת עלית, טל. 065־58112

דרושים
אנשי מכירות
מעולים בלבד
לפרויקט פרסומי בכל הארץ
מתאים רק לבעלי יוזמה ונסיון בשטח
★ רצוי רכב ★ המלצות
תנאים טובים מובטחים
סוכנים מאזורים חיפה ת"א וירושלים
טל: 04־573561, 08־230249

רשת "עמל"
הסתדרות הכללית של העובדים בא"י

עירית נהריה
המחלקה לחינוך ולתרבות

בשיתוף רשת "עמל"
בית ספר מקיף עירוני ומכללה לטכנאים
דרושים מורים
להוראה במגמות ולפרוייקטים מיוחדים במקצועות:

פיזיקה	אלקטרוניקה
כימיה	מינהל ומזכירות
מתמטיקה	מחשבים
אוטומציה (בקרת תהליכים).	

פניות לת.ד. 420 נהריה
טל' 04־921281־921284

לחברת רים - תעשיות מזרנים באזור התעשיה בת־ים
דרושים:
1. **מרכזנית**
בעלת נסיון במרכזת K.B.X
12 שנות לימוד.
2. **פקידה - למח' הנה"ח**
בעלת נסיון.
3. **שליח - עם קטנוע**
4. **עובדי יצור**
בעלי רקע טכני
תנאי שכר הולמים, 5 ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות טלפונית 03־255223 מיום ראשון.

ל**אופיר טורס**
דרוש
מקדמ/ת מכירות לשיווק תיירות
לפנות ל 209777
לבקש את אלי לנדה

לחברה באיזור מפרץ חיפה
דרושה
מזכירה בכירה
למשרה מלאה, בעלת כושר ארגון, ידיעת השפות עברית־אנגלית על בוריין חובה
טל' לקביעת ראיון 725797, 671778

לחברה קבלנית
דרושים:
1. מנהלי עבודה
בעלי נסיון בעבודות צנרת
2. מנהל/ת חשבונות
למשרה מלאה
טלפון 04־528776

למתנ"ס רמת־שקמה
רכז/ת נוער
מורה–מדריך מוסמך,
ניסיון והדרכה בתנועות נוער, יכולת ארגון טובה.
עבודה בשעות אחה"צ והערב
לפנות לטל: 03־746847

חברת מוסדות התחדשות ושיקום השכונות באשקלון
דרושים
באשקלון
מועמדים לתפקיד מנהל פרוייקטים חברתיים בעלי מוטיבציה לתיאום ויזום, שיפור והרחבת שירותים בשכונות
השיקום בעיר.
כישורים נדרשים:
נסיון בארגון בחומי אנוש/רצוי אקדמאי מועד התחלה: מיידי
תנאי העסקה טובים למועמדים המתאימים.
נא לפנות: 051־35691/2
051־39392

"שלוחי" חברה לבטוח בע"מ
סניף חיפה
דרושה
פקידה
למחי בטוח נוסעים
הכישורים הדרושים:
• נסיון מוכח בעבודה פיזוקית ומשרדית;
• בעלת יוזמה;
• שולטת בשפה האנגלית, עם כושר הבעה בכתב ובע"פ, כולל הדפסה.
• בעלת רכב.
שעות העבודה: 7:30־15.30,
חמישה ימים בשבוע.
נא לטלפן ליהודית לקביעת ראיון,
06־672351 סודיות מובטחת

בפיברוניקס
אתה בחברה טובה
עורך מעגלים מודפסים
נסיון של 5 שנים לפחות
רצוי נסיון בהפעלת מערכת ממוחשבת.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון "לגיוס עובדים"
פיברוניקס בע"מ, סוכנות דואר מת"מ, חיפה 31905. סודיות מובטחת.
פיברוניקס תקשורת סיבאופטית

למרפאת שיניים יוקרתית
בראשון לציון
דרושים/ות
1. רופא שיניים
עם ניסיון באנדודונטיה
2. רופא שיניים כללי
מנוסה
אתגר והכנסה גבוהה למתאימים
לקביעת פגישה
נא לפנות 02־222699 (אורה)

למסעדת יוקרה בטבריה
דרוש:
טבח/ית מעולה
נסיון מוכח חובה
טל' ביום 067־93444 טל' בערב 067־96630

صكنا من الاهل

מכתבים למערכת הארץ

פוחלץ הדמוקרטיה

עם סיום מושב החורף של הכנסת הודיע ח"כ אהרן נחמיאס, איש בפלגת־העבודה, להביא על שולחן הבית הצעת־חוק פרטית, שעניינה טיהור הכנסת מגורמים הנחשבים בעיניו נגועים ומסואבים.

נחמיאס סבור כנראה שאי אפשר לסמוך על ועדת־הבחירות המרכזית שתצליח לפסול, ערב הבחירות הבאות, את המועמדים הפוטנציאליים לפסילה. בעיקר הוא חושש, שמא ייבצר ממנה לפסול כהנא ולא ייבצר ממנה מתאים לפסילת הרשימה המתקדמת לשלום. לכן הוליט לירזום הצעת־חוק בנוסח של "הבה נתחכמה".

על־פי הצעתו של נחמיאס יוכלו 30 ח"כים לפחות להביא לסילוקם מן הכנסת לצמיתות של ח"כים שנבחרו כחוק. את המקומות שיתפנו אחרי הסילוק הוא מציע לחלק בין יתר הסיעות שיישארו בבית הנבחרים המטוהר; בבחינת פיתוי לדבר עבירה. כל מה שמוטל על מסודרי הבית לעשות, הוא לפנות לבית־המשפט העליון ולבקש את אישורו למעשה הסילוק. אם ישתכנעו השופטים העליונים לסלק את הח"כים המסוכנים, יתכנו עסקני המפלגות (ועדת־הבחירות המרכזית) ויחלקו את השלל, "כאילו לא השתתפה הרשימה האסורה בחלוקת המנדטים", כלשונו של ח"כ נחמיאס. אם לא יאשר בית־המשפט את הפנייה — לא הפסידו המבקשים דבר.

טוב תעשה סיעת המערך אם תורה לנחמיאס לגנוז את הצעתו. אם סיעת המערך לא תנהג כך, תיזקף ההצעה לחובתה, כניסיון נוסף לפחלץ את הדמוקרטיה הישראלית.

ח"כ מתי פלד
ירושלים

רפואה לחוד והלכה לחוד

בסיום סדרת כתבותיה של יפעת נבו על השתלת איברים וכל המכשולים שמערימים הרבנים החרדים בשם ההלכה מכריז שר הבריאות: "נצטרך לשמור על האיזון הנכון בין כיבוד ההלכה ומה שהיא קובעת לגבי כבוד המת, לבין צרכי הרפואה והמדע". לסיום מצהיר השר: "עד שלא אקבל אישור רשמי הילכתי, לא ייעשה דבר" ("הארץ", 3.4).

הגשר בין ההלכה והרפואה לא יוקם, ומי שמצפה לאיזון כמוהו כמי שמצפה לביאת המשיח. בעולם האמונות של החרדים ובתפיסת העולם שלהם, העומדת בניגוד גמור להשקפת העולם של היהודי המודרני, לא היה כל שינוי, הם ממשיכים ברוחם ובנפשם לחיות בגטו. המדינה כפויה עליהם ולחוקי הכנסת אין כל חשיבות בשבילם. השינוי היחידי הוא טאקטי בלבד: הם פתחו שער אל המדינה ולמוסדותיה בכיוון אחד בלבד — כדי ליהנות מכספיה.

ההלכה, כפי שנפסקה לפני אלף שנה עם פירושי הרמב"ם נשארה מאז מאובנת. ניסיון למצוא פתרונות שיענו לצרכי הזמן המודרני נתקל באטימות ובהתנגדות מוחלטת.

אך אשליה היא לקוות מגדולי התורה המנהיגים את החרדים, לפירוש חדש של מושג "כבוד המת", שיאפשר פתרון הלכתי לבעיית לקיחת איברים מן המת.

הדרך היחידה לפתרון היא פעולה עצמאית של החולים במדינה: על מגן דוד אדום, בעזרת הכספים של משרד הבריאות ובתמיכתה של ההסתדרות הרפואית, להוציא טופס התחייבות שעליו יחתום מי שמסכים לתרום איברים מגופו לאחר מותו. ההסכמה תסומן בראש כל גיליון רפואי שייפתח למתקבל בבית החולים. רק כך יתאפשר ביצוע מהיר של השתלות.

אליעזר יצב
ירושלים

אל־על — ניסיון אישי

דברי השבח שפרסם גדעון לוי על אל־על ("הארץ" 25.3) אינם עולים בקנה אחד עם ניסיוננו.

בשתי נסיעותינו האחרונות היו איחורים ניכרים: בטיסתנו ממדריד ב־10.10.85 — היה עיכוב ביותר מ־4 שעות והעברה לטיסה אחרת בגלל רישום יתר. למרות דרישתנו, המבוססת על תקנון התעבורה, לא פיצו אותנו.

בטיסתנו מרומא ב־23.3.86, היה איחור של כמעט שעתיים. הסבר לנו שזה "מסיבות מבצעיות" — מה זה?

ראובן זלומנס
חיפה

שינוי בשידורי הטלוויזיה הערב: בשעה 21.00 — טכס חלוקת פרסי האוסקר 22.30 — סרט: הינשוף והחתלתולה — קומדיה. בשבת: 22.20 — הפשע המאורגן — 2 פרקים אחרונים

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושם

אדם שהוא בית־ספר

אכן צריך לאהוב תיאטרון, כדי לצפות בניסויים ובתרגולים של פרחי־התיאטרון, המשתוקקים להיות שחקנים. ואילו אני איני אוהבת תיאטרון מובהקת. גם ההצגות המקצועיות הזוכות לשבחי הביקורת, אינן קוראות לי. והנה אני נאלצת לצפות בקטעי משחק, שעל־המרקע הם נראים מגוחכים וקולניים פי כמה.

סרטו של סטניסלב צ'פלין, "נתיב קבוע", ("גלריה", יום ג') בחר לו לגיבור אנטי־גיבור מובהק: ניסן נתיב. הסרט עמד בסימן בית־הספר למשחק של נתיב. מצאתי את עצמי מבקשת שקטעי המשחק יסתיימו מהר ככל האפשר. ניסן נתיב עצמו אמנם ראוי לדיוקן טלוויזיוני. זה איש־יחידה בודד, תמהוני ומוזר. גם הרואים עצמם מקורבים אליו, לא עמדו על טבעו, ואף שהרבו בדברים עליו, אמרו השערות בלבד.

נתיב נתן כולו למטרה אחת שאינו סוטה ממנה ימינה או שמאלה. הוא מוגדר כ"אדם שהוא בית־ספר": בית־הספר שלו ידע עליות ומורדות, והוא נחשב כיום למוסד הקבוע ומגבש את דמותם של שחקני העתיד הישראלים. נתיב הוא שהעניק לבית־הספר ולשחקנים את סגנונם. לעומת תלמידיו המרבים במלים ובהסברים, מדברים על המודעות שהוא רוחש בעשייה, ועל המשמעות שבתוכו — הוא עצמו ממעט בדיבורים. נראה נבון, אומר שיש אנשים שהוא אינו הבורא הנכון בשבילם.

צ'פלין מעניק דרמטיות וצבעוניות לדיוקן של נתיב. אנו עוקבים אחריו מבעד לעדשות המצלמה האוהדות. הוא כמו נתון בהילוך תמידי. לאנשים ולאירועים סביבו אין כמעט נגיעה של ממש בו, אלא מה שהוא משליך עליהם. לא עצוב ולא עליז, תמיד רציני. בעולם של העמדות פנים, נתיב מהלך ופניו כמסיכה תיאטרונית.

לאמיתו של דבר, אין הוא זקוק למסיכת ארלקינו, שהוא שם על פניו ברגע נדיר של חסד ובדיחות הדעת. תלמידיו, הרואים בו כעין גורו, מספרים על חוש ההומור הנסתר שלו. כנראה אין זה פשוט לגלות. נתיב גם מתגלה כאוסף מפות עתיקות של ארץ־ישראל. אנו כמו מגלים אותו מחדש, כשהוא מתייק בקפידה את המפות האהובות עליו. הדברים האנושיים ביותר נשמעים אולי מפי בעל קפה "דיזה", ביתו השני של נתיב.

בשיחה שלאחר־מכן, כרמית גיא משחזרת מתרמית המגישה־הקריינית שלה, נעשית מגוחכת. אמנון מסקין מספר על שיטות שונות של הוראת משחק הדראמה. החדורים פסיכולוגיסטיים מפליגים עולים בי כאשר מסקין מסביר את הפתיחות, המציינת שחקנים אמריקאים, בניגוד לעמיתיהם הישראלים. ועל יכולתם של האמריקאים לגעת בעצמם.

כרמית גיא, אם לשפוט על־פי תגובותיה, דחוקה נענתה ושיתפה אתו פעולה. ייתכן שהיתה מוכנה להוסיף ולדבר אתו עד סוף הלילה. אבל לצערה, ומנה תם. לצערה ולא לצערי.

אירוע מוצלח

ב"מבט" של יום רביעי בערב, אנו מבחינים בסימנים של התאוששות, ואולי לאחר "מבט" של יום שלישי, תפסו שם האחראים את ראשם ואז הוציאו שוב את השפן מן הכיס, בדמותו של נסים משעל, שהוזעק לעזרת המהדורה והחזיר לה את יוקרתה האבודה: איני יודעת מה קרה לדן רביב. אבל זו פעם שנייה שהוא מחמיץ אירוע פוליטי מרכזי, ואולי החזרה לתפקיד של כתב לענייני מפלגות אינה שוב לפי כוחו.

ביום רביעי בערב, אין חוזרים שוב על אותה שגיאה. מאחדים את "מבט" ו"מוקד", ואנו זוכים לראיון ראשון עם ראש הממשלה שמעון פרס, נחוש ושקול. אם כי עצבני במקצת: לראיון עם השר רבין המגן על פרס; ממש יומת המשית. עוקבים אחר מודעי, התרגיל המבריק שלה; יעקב אגמון מדווח מן הישיבה הופעות של שרי הליכוד, ומראיין את דן מרידור. גם אפשר כבר לנחש מה תהיה סיסמת הבחירות הבאה של הליכוד, וכיצד ישחקו שם על אמינותו של מר פרס, שיחזור להיות האיש הלא־אמין, מפר ההסכמים, המחזיר אותנו לחוקי הג'ונגל. המערך מצידו ישחק את הקוזק הנגזל. אבל פרס עושה טעות שאין הוא מוכן לשמוע על תחושת הציבור. זה נושא ראשון במעלה, אם אכן הוא מתכוון לקחת על עצמו את הסיכון של בחירות בעוד מספר חודשים. בינתיים מתברר שאפשר לעשות מהדורת "מבט" מעולה, הפעם בעריכתו של רפיק חלבי. ואם כך מדוע חוזרים שם על אותה טעות חמורה, מחמיצים אירועים מרכזיים, ולא מגייסים את האנשים הנכונים אלא לאחר כישלון מביש?

פנים של פועלים מובטלים

הביקורת החמורה על האבטלה נתפסת בכתבתו של עמוס כרמלי, "להיות מובטל" ("מבט שני", יום ג') לסיפורם של אנשים, בהמון הסואן של מפעינים, במקומות העבודה העומדים לפני סגירה, ברחובות — אנו מבוננים בפניהם של אנשים, ולא במספרים בלבד. כרמלי אינו מעוניין במספרים ובאחוזים. הוא חושף בקלוזאפ משמעותי את פני האנשים שגזרה עליהם אבטלה. אנו צופים מקרוב בטראגדיה אנושית קורעת־לב. של פועלים — אנשים שעבדו כל שנות חייהם, ונהפכו לשברי־אדם. לאיש אין עוד חפץ בם. אין עלבון והשפלה גדולים מאלה.

בתחילה אנו צופים בפנים שנשקפת מהן עדיין רוח מיליטאנטית, ניכר בהן זעם רב ומרירות. אלו פנים מלאות דריכות וציפייה לבאות. אחר־כך, במין הבזקים של הכרה, הן נהפכות לפנים מוכות יאוש מביעות השלמה נוראה, כאילו זיקנה קפצה לפתע על אנשים אלה; ניטלה מהם באותם.

קשה היה להסתכל בפניהם המוכות של פועלים, מכאו את פרנסתם עשרות שנים בעבודת כפיים, ועכשיו איש אינו רוצה בהם עוד. פועלי ייצור באתא, שפקידה צעירה מודיעה להם כי אינם מתאימים אפילו לעבוד כפקידי ארכיון במס הכנסה, מפני שזו עבודה לצעירים. למראה הפנים החרושות קמטים, השיער המלבין, העיניים הכבדות, הגופות המכונסים במעילי הרוח הכבדים של ימים אחרים — בא לבכות.

עם כל האפקטיביות של הסרט "להם", הפעם אין בדברים יומרה אמנותית, והם אפקטיביים פי כמה. כרמלי יודע לבחור את הפנים ואת האנשים: את הפועל המבוגר, שריד של ארץ־ישראל אחרת, שאינו מוכן בשום פנים ואופן לקבל דמי אבטלה, ואינו יכול לשאת את העלבון והבושה. את הגברת פישר מאתא, עולה מרוסיה, שרוח הלוחמה האופיינית לה ניטלת ממנה, עד שהיא נכנעת לגמרי לגורלה, בפגישה עם ארזן ניר מהלשכה. לאן תלך אשה בודדה זו שאין לה משפחה, שאינה יכולה לשאת את השאלה המעליבה "בגילך את מסוגלת ללמוד?"

אנו פוגשים פועלים שכמו נעלמו מעל פני האדמה, והנה הם קיימים, עולים מבריח־התהוצות במספנות ישראל, "עובדים בידיים, והידיים כואבות למי שאינו עובד". הם מתביישים לנסוע להפגנה, ומתביישים עוד יותר לכתוב מכתב לאמא בברית־המועצות. אנשים מושפלים שאינם ראויים להשפלה זו.

פרשת אתא היא ציון־דרך וסמל. פרשה זו נסתיימה בתבוסה שלא נתמלאו, בתנאי־פרישה משפילים, ובפועלים מוכי־יאוש. הרשימה שלאחר אתא ארוכה ומכאיבה.

את "להיות מובטל" יש להקרין לפני השרים והח"כים הנוגגים בוועידת מפלגת העבודה, ועל רקע העלאת שכרם של הנבחרים. אולי יש להזכיר לרה"מ ולשריו מהו מחיר האבטלה וההשפלה. מחיר זה הם עלולים לשלם בקרוב מאוד. כיצד נראה פועל בישראל של היום.

דן רביב באנטי־אירוע

ב"מבט" אין לומדים לקח מכישלונות; חוזרים עליהם כמתכונן, מתוך בחישות עקבית. כך נשלח דן רביב שוב לסקר את הפתיחה של ועידת מפלגת העבודה. דניאל פאר מבטיח לצופים סיקור נרחב מן הועידה, אבל אנו נותרים לא מאפסים ובלא כלום. רביב סחוט ודפוי, כאילו מרגע לרגע אוזלים כוחותיו. הוא עומד לו שם משועמם מעצמו, ומדווח בקיצור נמרץ על הנעשה. כאילו היתה זו עוד ישיבה של המפלגה — לא מעניינת ולא חשובה במיוחד.

מאז עזב נסים משעל את הכתבות לענייני מפלגות, מוסל רביב אירוע אחר אירוע, והופך אירועים לאנטי־אירועים. ועידת חירות נתקעה בשעתה בגרונו — אי־אפשר היה להתעלם מן המצלמות שריחפו על כיסאות ושולחנות שבורים, התפרעויות אלימות השמצות וקללות. אבל הפעם שהתבע רביב כנראה, כי הועידה זו תהיה משעממת ואין לו מה לעשות בה.

אכן, לא שברו שם שולחנות. והערב עבר בשקט. האין רביב מסוגל להעביר כתבה של צבע? מדוע עלינו להסתפק בדיווח על אולם חשוך, כאילו אין רביב מסוגל לראות מה מתחולל בפנים? וכך אין דיווח.

אנו זוכים בקטע קצר מנאומו של ראש הממשלה, שעליו האירו הזרקורים, וברגע קצר עוד יותר של שמיר המתפתל בכיסאו, ושל שרון, הנראה דחוק שבעדרצון מעצמו. ושוב אפלה. שום דיווח לא חוויתי ולא מילולי על הצירים והאורחים שהגיעו לאירוע, על המפגשים, על האווירה ששררה שם קודם שהאולם החשיך. וכמובן אין רמז לתכנית האמנותית — ממש סלטה יזק נוטה רביב. את רשות הדיבור מעביר רביב ליד רם רונן, ועל רקע החשיכה אנו מאזינים לדברי הפרשנות שלו. גם דבריו מכזיבים.

דווקא ב"ערב חדש" אחר־הצהריים, ראיין גדעון רייכר את אבי בטלהיים וחנן קריסטל, והם אמרו דברי פרשנות מאלפים. ועכשיו, שימחה מחולט וחשיבה. כאילו דבר לא קרה שם בבנייני האומה, מלבד הנאום של פרס. אם ציפיתי שבמהדורות החדשות המאוחרות של חצות יתוקן המעוות, הנה חוזר על אותו קטע ממש מנאומו של פרס, שראינו קודם־לכן ב"מבט". טוב שיש רדיו ועיתונים הרואים לחובתם לדווח ביתר פירוט וכישרון.

גבר חלומות

בערבי יום חמישי אני מבלה בציפייה לגבר חלומותי. אין זו ציפייה נואשת. המפקח דלגליש חזר אלינו. אמנם הוא קצת דהוי ורפוי, לאחר פציעה קשה, עם סימנים ראשונים של השמנה. אבל הוא הגבר הסקסי ביותר שפגשתי, לפחות לאחרונה, מאז אני יושבת ספונה בביתי וצופה בטלוויזיה.

הפעם הוא חוזר בסדרת־מתח עייפה וכושלת במקצת, העומדת בצלו האפל של המגדל השחור (אשר עליו שם הסדרה). מגדל זה נראה מאיים על כרי־הדשא האנגליים, על החיים השלווים לכאורה, ועל המוסד לחולים נכים, שהצוות המוזר מהלך בו בגלימות נזירים. מעשים אשר לא ייעשו מתרחשים במוסד. אם יימשכו מעשי הרצח בקצב אשר כזה, לא יישאר שם איש שיהיה אפשר להאשימו.

לי כבר ברור מראש, שלאחר כל מקרי הרצח וההתאבדויות, הסיבוכים וההסתבכויות, המורכבויות והמוזרויות, הפתרים והחשודות, יבוא הפתרון, והוא יהיה פשטני ומאכזב. אבל מי מעוניין בפתרונות, כאשר דלגליש על המרקע, מפגין את רגישותו, תיחכומו ואת האנגליות שלו?

למה פרס?

יש הבדל מהותי בין סיפור קצר לרומן, ובין סרט קצר לסרט באורך מלא. ההבדל הוא בתפישה, בגישה, בתסריט ובדיאלוגים. הבדל זה אינו ניכר כלל ב"עד כלות", סרטו של אבי המי (יום ג'). אמנם סרט זה אין בו עלבון לאינטליגנציה המבצעת, אבל משך שיחזור תהיתי לאיפעם: מה היה הדחף לעשייתו — מלבד הרצון לעשות סרט? הרצון לעשות סרט הוא רצון כשר בהחלט, אבל אפשר לדרוש מבימאי צעיר שינסה להביא אתו מטען ייחודי משלו. רעיון קולנועי אחד ויחיד, דמיון והתלהבות נעורים.

והנה שוב סרט, הנראה כהעתק של חיקוי. הסיטואציה נראית לי מוכרת מסרטים אחרים. דומה שמאז "מאחורי הסורגים", סרטים על אסירים ובתי־סוהר הם באופנה. בית־הסוהר מציג מצב קיצוני. האסיר הוא חריג חברתי, זה רקע מושך לעשייה אבל לשם כך זקוקים לעלילה משכנעת, לדמויות אנושיות ולדמיון קולנועי.

הפעם זה סיפור על אסיר שנמלט. משום מה, איש אינו יודע על הימלטותו, כמעט עד לרגע האחרון. הוא מסתבך עם שחקנית צעירה שפגש בבית־הסוהר, אבל כרור שכאשר הוא מגיע אליה לביתה, הדברים שונים בתכלית מכפי שדמיין לעצמו.

כבימאי, אבי המי נוהג כמי שומטו בידו — והסרט בנוי במתכונת של אורך מלא. האירועים והדמויות אינם מגובשים אין להם חזות משלהם. הקצב איטי, לעיתים זוחל, והדברים חוזרים ונשנים. מה בעצם הוא רוצה לומר? לשם מה כל התרגילים האלה? האם אלה דברים על אהבה? ואולי פשוט, אין לו מה לומר ולפנינו תרגיל בעשיית סרט?

עמוס לביא מפגין יכולת משחק משכנעת כמיקי, אבל הדמות סטריאוטיפית לגמרי. חלי גולדנברג כאהובתו השדקנית הצעירה משחקת את עצמה בחן מוגבל. הסרט מתנהל בעצלתיים, עם נסיעות רבות במכונית, השתהויות שלא לצורך, לבטים משמעותיים, פתאוסות מטורפלות, וסיום דרמטי, שאינו מחויב המציאות. בעיני זה מצטייר כתרגיל קולנועי מובהק שאינו במקומו.

"עד כלות" הוא סרט שאם ראינו אותו ואם לאו — הרי זה היינו הך. אין הוא מותיר מאחוריו משקע כלשהו. ואם אכן זכה הסרט בתמיכה ובפרס, ברגעי השעמום אני תוהה: אילו הם הסרטים שאינם זוכים ומדוע?

הלקאה עצמית

מה הטעם להתנפל על "מה השאלה?", כאשר חיים יבין, המנכ"ל החדש של הטלוויזיה, כבר החליט על הורדתה מן המרקע? ובכל זאת, עדיין אני תוהה מדוע התוכנית הזאת, שאחוריה טעם תפלות והחמצה, וכיצד מצליח שמעון טסלר, לשמש, ולא רק לי, כסם מרדים יעיל מאוד.

הפעם (יום א'), העניינים מודהלים להם בקיבוץ נצר סירני. התנועה הקיבוצית עולה אל שולחן הניתוחים, עם מנתחים כמו ח"כ חיים קופמן, ח"כ בידעת, וקיבוצניקים מיוסרים בוחים אורון, מזכיר התק"ם ומוקי צור.

ח"כ קופמן שנקלע לגוביריות, בודד במערכה, מצליח שלא לעורר יצרים פרועים, ונוהג בנימוס רב. למעשה, הקיבוצניקים באים לעזרו. הם עצמם מכים על חטא ומדברים על יצר ההרס העצמי שלהם — לצד השמחה הזוגגת לאידם, לנוכח כישלונם הכלכלי ובעיריתיהם החברתיות. כך יכול גם קופמן להפגין נדיבות־לב. הוא גם אומר שעל רקע ההלקאה העצמית של הקיבוצים, הבל על הביקורת.

מקצת מטיעוניו של ח"כ קופמן והמספרים שהוא מציג, סותרים את הטענות שהקיבוצים קופחו בימי ממשלות הליכוד. קופמן מאשים את עצמם אינם טוענים לקיפוח. הם מחפשים לעצמם צידוקים במערכת מטורפת — שבאין ברירה. נהגו גם הם כמטורפים. לדבריהם, מצאו עצמם רק כשוליו של עולם הספקולציות. לעומת יד"ש, שם נבנו לטענתם שיכונים מפוארים לעוברים בערים, הרי הקיבוץ הוא חברה יצרנית־התיישבותית.

הקיבוץ מצטייר כשמורת טבע לטוב ולרע. זה מקור הסגירות, ולעתים האטימות שלו, לסובב אותו, מתוך תחושת עליונות מסוימת, שהעלתה עליה חימה וזעם. ובכל זאת, הקיבוץ הוא אחד משיאי הישגיה של הציונות. זה ניסיון נועז שהוכתר בהצלחה גדולה, אם כי גם הוא חשוף למעידות ולכישלונות בהתמודדות עם המציאות השונה כליכך אשר סביבו. ואף כי אין המדובר בספסל־נאשמים, גם הקיבוץ זקוק לחשבון־נפש רציני.

דרושה
פקידה למחלקת מודעות
אם את:
אחראית, ישרה, פקחית, עומדת בלחצים, מוכנה להקדיש שעות עבודה רבות, בעלת תקשורת בין אישית טובה וכן ניסיון בפרסום (רצוי) ויכולת הדפסה.
התקשרי לאיה בעיתון "חדשות" 03-336702 לשם קביעת מועד לראיון

שופר־סל
לסניפי חיפה
דרושים
מנהלי מחלקות ירקות
בעלי ניסיון בתחום מכירת ירקות ופירות
מחסנאי
מועמדים מתבקשים לפנות למר חיים שטינברגר ביום ראשון 13.4.86 בין השעות 14:00-18:00 לחיפרכל בצומת הצ'ק פוסט

עירית הרצליה
מכרז חוץ מס' 3/86
אגף הרווחה/מח' שרותים קהילתיים
רכז/ת היחידה להתנדבות
תאור התפקיד: גיוס מתנדבים והפעלתם. ייזום מסגרות לפעולות התנדבות בעיר. קשר הדוק עם מסגרות וולונטריות בעיר. תכנון, ארגון וביצוע פעולות הדרכה למתנדבים. אחריות ארגונית, מנהלית ותקציבית להפעלת המתנדבים ביצוע פעילות הסברתית בנושא התנדבות.
הכשורים הנדרשים: השכלה אקדמאית או מקבילה באחד התחומים הבאים הוראה, עבודה סוציאלית, מדעי ההתנהגות, חינוך, או מדעי החברה. ידיעה השפה העברית על בוריה ורצויה ידיעת שפות נוספות. נסיון מוכח בארגון והפעלת יחידים וקבוצות. יחסי אנוש מעולים.
שעור המשרה: 75% היקף משרה — העבודה בשעות גמישות.
דרגה: תקבע בהתאם לכשורים.
הצעות בכתב יד יש להגיש למח' כח אדם, רח' סוקולוב 11, הרצליה עד ליום 22.4.86
בכבוד רב
אלי לנדאו
ראש העיר

לארגון תיירות בכיר
דרוש
מנהל כללי
הכישורים:
- רקע בכלכלה, מינהל ויחסי ציבור
- ידיעה מושלמת של השפות עברית ואנגלית
- כושר ניהול משא ומתן
העונים על הדרישות הנ"ל יפנו בכתב יד, בציון קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד 2136 תל־אביב 61020 עבור "ארגון תיירותי בכיר".
סודיות מובטחת

דרוש מדריך ומרכז ענף הלול
באגודה חקלאית גדולה במרכז הארץ
רק בעלי נסיון בשכונות הלול הזטנות
יפנו בכתב לסניף "רבר" נתניה רח' הרצל 21
עבור "מרכז לול"

שופר־סל
לסניף סטלה מאריס חיפה
דרושות
★ קופאיות
★ קלדנית
מועמדות מתבקשות לפנות למנהל הסניף, רח' טשרניחובסקי פינת פרץ חיות

מגן דוד אדום בישראל
חובש/ת קרבי/כלליות
מגן דוד אדום קורא לך להצטרף לצוות:
חובש/נהג אמבולנס
סניפים: ב"ש והאזור, רחובות, ראשל"צ, שדרות, נצרת, עפולה, מגדל העמק, בית שאן, נהריה, קריות, חיפה, ת"א, פ"ת, כ"ס, הרצליה, ירושלים, ובית שמש.
חובש/עובד מוקד
סניפים: צפת, נצרת, עפולה, ירושלים, ת"א, רחובות, ב"ש.
הכשורים הנדרשים:
רשיון נהיגה סוג ב' 4, 5 שנים או סוג ג' 3 שנים (לא מתייחס לעובדי מוקד).
- פרופיל רפואי 72 לפחות. לאחר שירות צבאי מלא.
המתאימים יועסקו במשמרות לאחר שיוכשרו בקורסים מתאימים ע"י מד"א.
- נא לפנות טלפונית לסניף מד"א הקרוב למגוריך, או למרכז מד"א מח' כ"א טל: 03-336222
עובד/ת מעבדה ואקדמי/ת
תואר ראשון (במדעי הטבע)
למשרה מלאה בבנק הדם חיפה.
טל: 04-533576

לגדעון אוברזון
בוטיק
דרושה
מוכרת מנוסה
הכרחית
הופעה נאה
ושליטה באנגלית/צרפתית
שעות עבודה גמישות
לקביעת ראיון
440418/9/0

למשרד רואי־חשבון גדול בתל־אביב
דרושים
מנהלי/ות בקורת
המעוניינים יפנו בכתב יד בפרוט קורות חיים ודרישות שכר לת.ד. 16593 תל־אביב 61164

אשדר
חברה לבניה בע"מ
מיסודה של קבוצת אשטרום
(למשרדינו בתל־אביב)
דרוש/ה
נציג מכירות ארצי
הכישורים הנדרשים:
יוצא צבא
נמרץ
בעל כושר הבעה בכתב ובע"פ
בעל רשיון נהיגה (יתרון לבעל רכב)
עדיפות לבעל נסיון קודם
נא לפנות בכתב יד בלבד
לחברת אשדר בן יהודה 190 א' ת"א, 63471

שופר־סל
דרוש/ה
מבקר/ת קופות
התפקיד כולל בדיקה ופיקוח על הדיווחים הכספיים בסניפי שופרסל, בדיקת הפקדות הפדיון, פיקוח על הפעלת קופה קטנה בהתאם לנהלים והדרכה בדבר ניהול הקופה הראשית בסניף.
הכשורים הדרושים:
- סוג ד' בהנה"ח - יתרון
- ידע והתמצאות בתחומים הנדרשים
- בעל רכב פרטי - התפקיד כרוך בנסיעות רבות.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד, בפירוט קורות חיים וניסיון קודם, אל: שופרסל בע"מ, מחלקת כח־אדם, ת.ד. 84 פתח־תקוה 49100.
— סודיות מובטחת —

למלון המלך שלמה
דרוש
מבקר מזון ומשקאות
בעל נסיון של שנתיים בענף המלונאות בתחום התמחות זה.
נא לפנות למחלקת כח אדם, טל. 059-79111
ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

לבית־הספר התיכון העירוני "אוהל־שם" ברמת־גן
דרושים
מורים
לשנת הלימודים תשמ"ז במקצועות: מתמטיקה, פיזיקה, מחשבים, אנגלית
מורים בעלי הכשרה מתאימה ונסיון בהכנה לבחינות הבגרות יפנו למזכירות בית־הספר
טל: 03-793169, 03-793470

מגן דוד אדום בישראל
למרכז מגן דוד אדום דרושה
מזכירה אנגלית
נתונים נדרשים:
א. שליטה מלאה בשפה האנגלית (שפת אם או שהות ממושכת בארץ אנגלוסקסית).
ב. הדפסה מושלמת במכונת סגנה (אנגלית).
ג. ידיעת השפה העברית.
ד. נסיון בעבודה משרדית, והמלצות.
פניות טלפוניות למרכז מגן דוד אדום / מחלקה בינלאומית. טל: 336222, 338761 - בין שעות 8-15.

כימאי בכיר
(תואר שלישי, מכוון הנדסה)
28 שנות ניסיון במחקר, פיתוח וייצור, שוקל החלפת משרה ומתעניין בתפקיד בתעשייה הכימית, באזור המרכז
לפנות: טל 057-74003, 057-967496 או ת.ד. 5866, עבור דר' פ. באר־שבע

פנוי להצעות
★ בעל תעודת הסמכה לניהול מוסך
★ ניסיון רב בעבודה גם באוטובוסים
052-33245 אחה"צ גם בשבת

אם אתה איש מקצוע מנוסה באחד התחומי
המחשב
אותך אנחנו מחפשים
חייג 03-624565-6 ויחד עם נמצא לך משרה המתאימה לך.
והכל באווירה ... (ללא תשלום מצידך)
אולפר - רח' יהודה הלוי 77 ת"א

להשכרה
באזור התעשייה חולון
מבנה תעשייתי
כ־2300 מ"ר כולל משרדים, מיזוג אוויר, חניה, 10 קווי טלפון מתאים לתעשיות עתירות ידע או כל תעשייה אחרת
(לשעבר תדיראן מערכות)
לפנות בין 08:00-14:00
טלפון: 03-247465, 03-243566

לחברת אלקטרוניקה
דרושים
פקיד מחשב
- לעבודה במשרד רכב
- לרישום והכנסת נתונים למחשב
רצוי ניסיון קודם.
- בעל רישיון נהיגה
פקיד/ת טלקס
- להפעלה באנגלית של טלקס ופקסימיליה
- העבודה במשרה חלקית
- לאחר שירות צבאי
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 29588 ת"א ולציין על גבי המעטפה את שם התפקיד המבוקש.

עם הרחבת פעילותנו בתחום "המשרד הממוחשב" דרושים
אנשי מכירות
★ כושר ניהול מו"מ ברמה גבוהה
★ יוזמה ויכולת עבודה עצמאית
★ שליטה מלאה באנגלית ובעברית
יועדפו בעלי השכלה אקדמאית וניסיון קודם במכירות
המשרות מוצעות בת"א, חיפה או ירושלים למתאימים, תידרש הקפת הכשרה של כחודשיים (בשכר) במשרדי החברה בת"א
טכנאי מעבדה
★ טכנאי / הנדסאי אלקטרוניקה
★ 2-3 שנות ניסיון בציוד דיגיטלי
★ הכרת מערכות משובצות מיקרופרוססורים
★ ידיעת השפה האנגלית
★ הכרת ציוד הקפי
★ רשיון נהיגה - יתרון
מזכירה בכירה
★ ניסיון של 3 שנים לפחות
★ שליטה מלאה בשפה האנגלית (רצוי שפת אם)
★ יכולת ניסוח והדפסה בעברית ובאנגלית
★ יוזמה ויכולת עבודה עצמאית
★ גיל 25-35
למשרה זו בלבד נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים
העבודה במשרה מלאה • סודיות מובטחת
נא לפנות טלפונית אל:
במברגר - רוזנהיים בע"מ
טלפונים: 244019, 225520 (03)
כתובתנו: רחוב בן יהודה 72, ת"א 63433
במברגר־רוזנהיים בע"מ נציגי AES LANIER
החברה המובילה בתחום מעבדי התמלילים בישראל
החברה שמה דגש על הגינות, יושר ועבודה בצוות

למוסד גדול
מזכיר/ה בכיר/ה
ריכוז כל עבודות המשרד.
ידיעת עברית ואנגלית חובה.
עדיפות לבעלי שליטה בצרפתית.
הדפסה חובה.
שעות העבודה 09:00-14.00, 70% משרה.
לפנות בכתב יד בלבד לת.ד. 866, תל־אביב 61008 עבור מס' 452.

ל חדשות עיתון יומי
דרושים:
★ מונטז'רים/ות
עם ניסיון בעבודות שחור לבן וצבע.
★ גרפיקאים/ות — מעצבים/ות וביצועיסטים/ות
עם ניסיון.
★ עובדי מעבדה.
ת.ד. 9350 ת"א
עבור נורית